

ทยฺยรฏฺฐสฺส
เตปิฏกํ

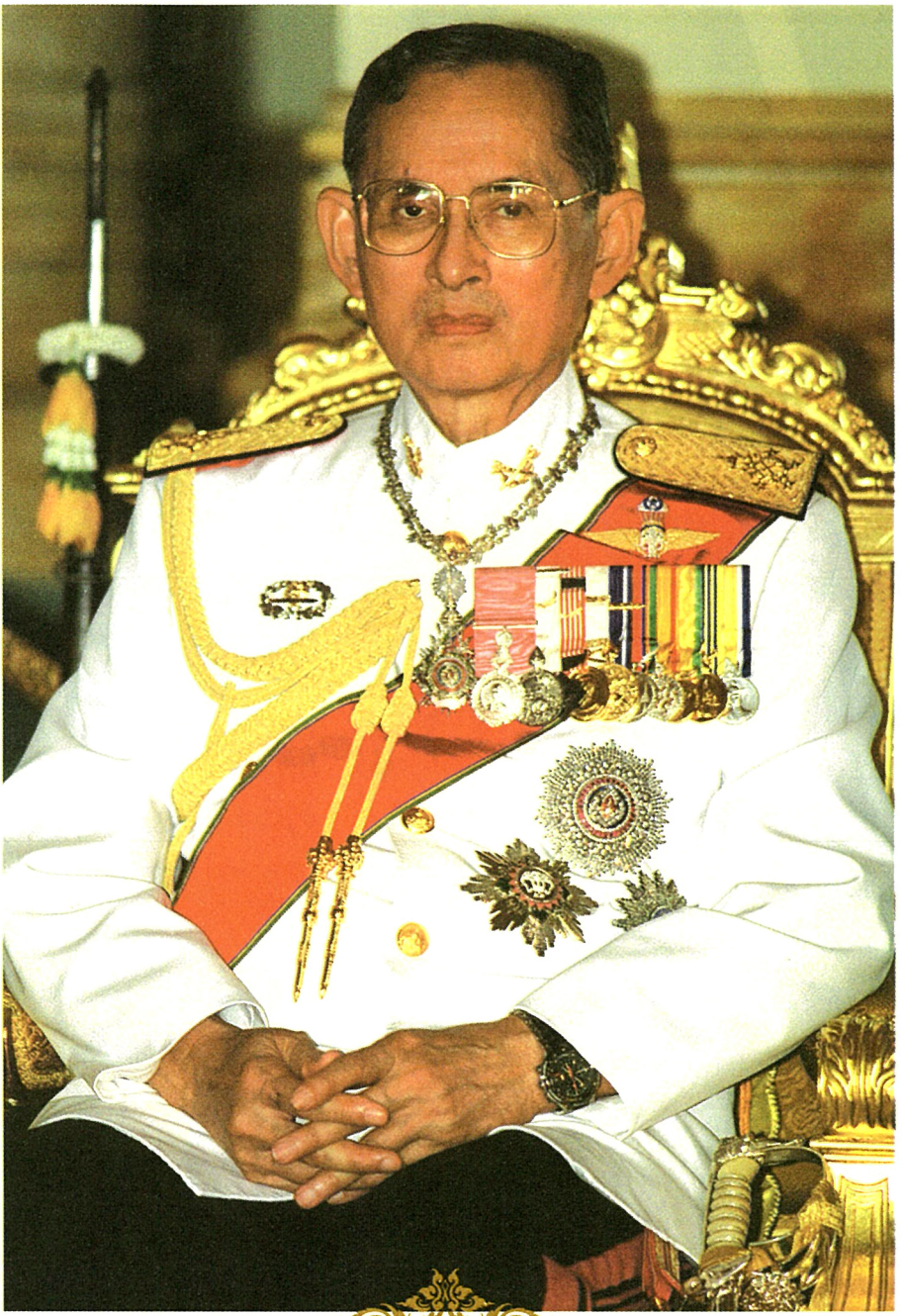
๒๕๔๙ พุทฺธวสฺเส

อภิธมฺมปิฏเก
ปฏฺฐานปาลิ
[ทุติโย ภาโค]
ปาลิวิโสธกตฺเถเรหิ วิโสธิตา

ภูมิพลสฺส ปรมินฺทมหาราชวรสฺส
ปริปุณฺณสฏฺฐิวสฺเส สิริรชฺชมงฺคลมหกมฺมกาเล
ทยฺยสงฺฆมหาเถรสมาคเมน มุทฺทาปิตา

๔๑

ที่ระลึกในโอกาสพิธีรายสมบัติครบ ๖๐ ปี พุทธศักราช ๒๕๔๙

คำนำ

มหาเถรสมาคม ได้ปรารภการจัดกิจกรรมร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติ ครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ แล้วมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการผู้มีความรู้และทรงธรรมวินัยพิจารณาตรวจสอบแก้ไขต้นฉบับให้ถูกต้อง โดยใช้พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับ เพราะได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นพระบรมศาสดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งพระมหากษัตริย์ไทยและประชาชนชาวไทยได้นับถือพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติไทย และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกมาโดยตลอด ดังที่ปรากฏเป็นหลักฐาน เช่น

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง หลักที่ ๑ ด้าน ๒ *"คนเมืองสุโขทัยนี้มักทาน มักทรงศีล มักโอยทาน พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ท่วยปั่ว ท่วยนาง ลูกเจ้าขุน ทั้งสิ้นทั้งหลาย ทั้งผู้ชาย ทั้งผู้หญิง ฝูงท่วย มีศรัทธาใน***พระพุทธศาสนา** *ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อออกพรรษากรานกฐินเดือนหนึ่งจึงแล้ว..."*

พระบรมสัตยาธิฏฐานของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ตรัสประกาศแก่เทพยดาทั้งปวงว่า *"ให้บังเกิดมาในประยูรมหาเศวตฉัตร จะให้บำรุง***พระพุทธศาสนา** *ไฉนจึงมิช่วยให้สว่างแลเห็นข้าศึกเล่า" พอตกพระโอษฐ์ลง พระพายก็พัดควันอันเป็นหมอกมืดนั้นสว่างไป...*

น้ำพระราชหฤทัยและพระราชดำรัสของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช *"พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ จะให้เราเข้ารีตดังนั้นหรือ เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก เพราะในราชวงศ์ของเราก็นับถือ***พระพุทธศาสนา***มาช้านานแล้ว จะให้เปลี่ยน*

ศาสนา อย่างนี้เป็นการยากอยู่ และถ้าพระเจ้าผู้สร้างฟ้าสร้างดินจะต้องการให้คนทั่วโลกได้นับถือศาสนาอันเดียวกันแล้ว พระเจ้ามิจัดการให้เป็นเช่นนั้นเสียแล้วหรือ?" "จริงอยู่ เมื่อฟอลคอนในเวลาหมอบอยู่ข้างพระบาทเจ้ากรุงสยามได้แปลคำชักชวนที่พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ได้รับสั่งมากับราชทูตนั้น ฟอลคอนก็กลัวจนตัวสั่น และสมเด็จพระนารายณ์ทรงพระกรุณาโปรดให้อภัยแก่ฟอลคอน แต่ก็ได้รับสั่งว่า **ได้ทรงนับถือศาสนาอันได้นับถือต่อ ๆ กันมาถึง ๒,๒๒๘ ปีแล้ว เพราะฉะนั้น ที่จะให้พระองค์เปลี่ยนศาสนาเสียนั้นเป็นการที่พระองค์จะทำไม่ได้"**

พระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

"อันตัวพ่อ	*ชื่อว่า*	*พระยาตาก*
ทนทุกข์ยาก	*กู้ชาติ*	*พระศาสนา*
ถวายแผ่นดิน	**ให้เป็น**	**พุทธบูชา**
แด่พระศาสนา	**สมณะ**	**พระพุทธโคดม**
ให้ยืนยง	*คงถ้วน*	*ห้าพันปี*
สมณะพราหมณ์ชี	*ปฏิบัติ*	*ให้พอสม*
เจริญสมถะ	*วิปัสสนา*	*พ่อชื่นชม*
ถวายบังคม	*รอยบาท*	*พระศาสดา*
คิดถึงพ่อ	*พ่ออยู่*	*คู่กับเจ้า*
ชาติของเรา	*คงอยู่*	*คู่พระศาสนา*
พุทธศาสนา	**อยู่ยง**	**คู่องค์กษัตรา**
พระศาสดา	*ฝากไว้*	*ให้คู่กัน"*

พระราชปณิธานของพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

"ตั้งใจจะอุปถัมภก	*ยอยกพระพุทธศาสนา*
ป้องกันขอบขัณฑสีมา	*รักษาประชาชนและมนตรี"*

พระราชศรัทธาของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย *"ศุภมัสดุ ๑๑๗๙ ศก... พระบาทสมเด็จบรมธรรมิกมหาราชารามาธิราช บรมนารถบรมบพิตร พระพุทธเจ้าอยู่หัว...* **ทรงพระราชศรัทธาจะยกรื้อวิสาขบูชามหายัญพิธี** *อันขาดประเพณีมานั้นให้กลับคืนเจียรฐิติกาล ปรากฏสำหรับแผ่นดินสืบไป จะให้เป็นอัตตัตถประโยชน์และปรัตถประโยชน์ ทรงพระราชศรัทธาจะให้สัตว์โลก ข้าขอบขัณฑเสมาทั้งปวงจำเริญอายุและอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากทุกข์ภัยในชั่วนี้แลชั่วหน้า..."*

น้ำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว *"ด้วยกำลังทรงพระมหากรุณาเมตตากับไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเป็นอันมาก ทรงพระกรุณาดำรัสให้จดหมาย (คือ จด) กระแสพระราชโองการปฏิญาณยกพระนาม* **พระรัตนตรัยสรณาคมน์อันอุดมเป็นประธานพยานอันยิ่ง** *ให้เห็นความจริงในพระบรมหฤทัย แล้วทรงพระราชดำรัสยอมอนุญาตให้เจ้าพระยาพระคลังว่าที่สมุหพระกลาโหม พระยาศรีพัฒน์รัตนราชโกษา พระยาราชสุภาวดีกับขุนนางผู้น้อยทั้งปวง จงมีความสโมสรสามัคคีรสปรึกษาพร้อมกัน เมื่อเห็นว่าพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดที่มีวัยวุฒิปรีชารอบรู้ราชานุวัตร* **จะเป็นศาสนูปถัมภกยกพระบวรพุทธศาสนา** *แลจะปกป้องไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎร์รักษาแผ่นดินให้เป็นสุขสวัสดิ์โดยยิ่ง เป็นที่ยินดีแก่มหาชนทั้งปวงได้ก็สุดแท้แต่จะเห็นดีประนีประนอมพร้อมใจกัน ยกพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์นั้นขึ้นเสวยมไหสวรรยาธิปัตย์ราชสืบสันตติวงศ์ดำรงราชประเพณีต่อไปเถิด อย่าได้กริ่งเกรงพระราชอัธยาศัยเลย เอาแต่ให้ได้เป็นสุขทั่วหน้า อย่าให้เกิดการรบราฆ่าฟันกันให้ได้ความทุกข์ร้อนแก่ราษฎร..."*

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงประกาศพระราชทานส่วนพระราชกุศลในการที่ทรงบริจาคเพชรใหญ่ประดับพระอุณาโลมพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร *"การพระราชบริจาคอันนี้ทรงพระราชดำริ เห็นว่าไม่ขัดขวางเป็นเหตุให้ท่านผู้ใดขุ่นเคืองขัดใจเลย* **พระนครนี้เป็น**

ถิ่นที่ของคนนับถือพระพุทธศาสนามาแต่เดิม ไม่ใช่แผ่นดินของศาสนาอื่น *คนที่ถือศาสนาอื่นมาแต่อื่นก็ดี อยู่ในเมืองนี้ก็ดี จะโทมนัสน้อยใจด้วยริษยาแก่พระพุทธศาสนาเพราะบูชาอันนี้ไม่ได้ ด้วยไม่ใช่เมืองของศาสนาตัวเลย ถ้าโทมนัสก็ชื่อว่าโลภล่วงเกินไป...”*

พระราชปฏิญาณและพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช *“ข้าพเจ้าจะไม่มีจิตยินดีน้อมไปในศาสดาอื่นนอกจาก*สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระธรรมอันพระองค์ได้ตรัสรู้ชอบดีแล้ว กับทั้งพระสงฆ์หมู่ใหญ่ *อันได้ประพฤติตามคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นเลยเป็นอันขาด จนตราบกว่าสิ้นชีวิต...”*

พระราชนิพนธ์และพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา *เราจำเป็นต้องถือด้วยความกตัญญูต่อบิดา มารดา และต้นโคตรวงศ์ของเรา... เมื่อรู้สึกแน่นอนแล้วว่า ศาสนาในสมัยนี้เป็นของที่แยกจากชาติไม่ได้... ถ้าข้าพเจ้าจะขอแก่ท่านทั้งหลายว่า* **พุทธศาสนาเป็นของไทย** เรามาชวนกันนับถือ**พระพุทธศาสนาเถิด... ผู้ที่แปลงศาสนา คนเขาดูถูกยิ่งเสียกว่าผู้ที่แปลงชาติ...** *เพราะเหตุฉะนั้น เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลายผู้เป็นไทย จะต้องมั่นอยู่ในศาสนาพระพุทธซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา...”* และพระองค์ได้พระราชทานความหมายแห่งไตรรงค์ไว้ดังนี้

“ขอร่ำรำพรรณบรรยาย ความคิดเครื่องหมาย
แห่งสีทั้งสามงามถนัด
ขาวคือบริสุทธิ์ศรีสวัสดิ์ หมายพระไตรรัตน์
และธรรมะคุ้มจิตไทย...”

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว *“แต่บ้านเมืองในลานนาถึงกาลวิบัติ* **พระพุทธศาสนาก็เศร้าหมองจนสงฆมณฑล**

*เสื่อมทรามระส่ำระสายมาช้านาน... มาจนถึงรัชกาลสมเด็จพระปิยมหาราช พระบรมชนกนาถของเราจึงได้เริ่มทรงจัดการฟื้น***พระพุทธศาสนาในมณฑลนี้มา***โดยทรงพระราชดำริจะให้พุทธจักรและอาณาจักรเจริญรุ่งเรืองสมกับสมัย** *เป็นต้นว่า ในการสั่งสอนประชาชนทั้งหลายให้รัฐบาลเอาเป็นธุระสั่งสอนส่วนคดีโลก ให้พระสงฆ์รับภาระการสั่งสอนส่วนคดีธรรมเป็นอุปการะแก่กัน ดังนี้ สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชของเราก็ได้โปรดให้จัดการสืบมาโดยทางนั้น"*

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลปัจจุบัน ได้ตรัสพระปฐมบรมราชโองการซึ่งเป็นพระราชปณิธานแก่ปวงชนชาวไทยในพระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง ว่า **"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"** ได้มีพระราชดำรัสตรัสลาผนวชต่อพระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะทูตานุทูต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๙ ว่า "โดยที่**พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของเรา** *ทั้งตามความศรัทธาเชื่อมั่นของข้าพเจ้าก็เห็นเป็นศาสนาที่ดีศาสนาหนึ่ง เนื่องในบรรดาสัจธรรมคำสั่งสอนอันชอบด้วยเหตุผล จึงเคยคิดอยู่ว่า ถ้าโอกาสอำนวย ข้าพเจ้าควรจักได้บวชสักเวลาหนึ่งตามราชประเพณี ซึ่งจักเป็นทางสนองพระคุณบุรพการีตามคตินิยมด้วย..."* และได้มีพระราชดำรัสในโอกาสพระสันตะปาปา จอห์น พอล ที่ ๒ เข้าเฝ้า ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗ ว่า **"คนไทยเป็นศาสนิกที่ดีทั่วกัน ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติ"**

การดำเนินงานตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกให้คงความบริสุทธิ์แห่งพระบาลีพุทธพจน์ซึ่งเป็นหลักวิชาการทางพระพุทธศาสนาจำเป็นต้องอาศัยความสุขุมคัมภีรภาพด้านความรู้ความชำนาญในภาษาบาลีของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลาย จึงนับว่าเป็นงานที่มี

ความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นกุศลกิจอันยิ่งใหญ่ที่กระทำได้ยาก ดังนั้น การที่พระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายมีอิทธิบาทธรรมร่วมกันตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงควรแก่การอนุโมทนาสาธุการของบรรดาพุทธบริษัททั้งหลาย เพราะตราบใดที่พระไตรปิฎกยังคงความบริสุทธิ์อยู่ ย่อมเป็นที่มั่นใจได้ว่า ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธก็ดำรงอยู่ ก่อให้เกิดสันติสุขแก่มวลมนุษยชาติตราบนั้น

ในนามของมหาเถรสมาคม ขอแสดงความชื่นชมยินดีต่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ นับเป็นการเฉลิมพระเกียรติและถวายเป็นพระราชกุศลแด่ สมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ เนื่องในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ดังกล่าว

ขออานุภาพแห่งมหากุศลอันยิ่งใหญ่ที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายที่ได้ร่วมกันพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยซึ่งถือว่าเป็นพระบรมศาสดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในครั้งนี้ ได้โปรดอภิบาลคุ้มครองรักษาสมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตลอดถึงพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ให้ทรงพระเกษมสำราญ มีพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตมั่นเป็นมิ่งขวัญร่มเกล้าของเหล่าพสกนิกรชาวไทยสืบไปตลอดจิรัฐิติกาล เทอญ

สมเด็จพระพุฒาจารย์

(สมเด็จพระพุฒาจารย์)

ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คำปรารภ

ศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดิมทีนั้น เรียกว่า **พระธรรมวินัย** *พระธรรม* ได้แก่คำสั่งสอนที่แสดงหลักความจริงที่ควรรู้และแนะนำหลักความดีที่ควรประพฤติ *พระวินัย* ได้แก่ข้อบัญญัติที่ทรงวางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอกัน กาลต่อมาเมื่อพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ทรงบัญญัติไว้ในกาลโอกาสต่าง ๆ มีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นพระบรมศาสดาแทนพระพุทธองค์ โดยมีหลักฐานปรากฏในมหาปรินิพพานสูตร (ที.ม. ๑๐/๒๑๖) ว่า ขณะที่ทรงพระประชวรจวนจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธองค์หาได้ทรงตั้งพระสาวกรูปใดรูปหนึ่งไว้ในตำแหน่งพระบรมศาสดาไม่ หากแต่ตรัสกะท่านพระอานนท์พุทธอุปัฏฐากว่า

โย โว อานนฺท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺญตฺโต, โส โว มมจฺจเยน สตฺถา.

แปลความว่า *"ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยอันใดที่เราแสดงแล้วบัญญัติแล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้นจักเป็นศาสดาของพวกเธอโดยกาลล่วงไปแห่งเรา"*

จากพระพุทธพจน์นี้เป็นหลักฐานยืนยันถึงความสำคัญของพระธรรมวินัย ซึ่งได้รับการสังคายนารวบรวมประมวลเป็นบทสวดสำหรับสอบทานความถูกต้องมิให้คลาดเคลื่อนไปจากที่พระพุทธองค์ตรัสสั่งสอนจริงด้วยสังฆานุมัติพร้อมกันครั้งแรกโดยพระอรหันตเถระ ๕๐๐ รูป ภายหลังพุทธปรินิพพานได้ ๓ เดือน การสังคายนาพระธรรมวินัยในครั้งแรกนั้นได้ยกเอาพระพุทธพจน์ที่ทรงแสดงโปรดเวไนยสัตว์ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ขึ้นสู่การพิจารณาสอบทานรับรองความบริสุทธิ์ถูกต้องในท่ามกลางสงฆ์ แล้วประมวลจัด

เป็นหมวด ไว้ ๓ หมวดใหญ่ เรียกว่า **พระไตรปิฎก** อันประกอบด้วย *พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก* และ*พระอภิธรรมปิฎก*

พระวินัยปิฎก *หมวดพระวินัย* ว่าด้วยพระพุทธบัญญัติที่ทรงวางหลักความประพฤติและมารยาทอันเป็นแบบอย่างเยี่ยงอารยชนของผู้เข้ามาบวชประพฤติพรหมจรรย์ชั้นสูงในพระพุทธศาสนา เป็นประมวลพระพุทธดำรัสตรัสสั่งสอนเกี่ยวกับศีลหรือสิกขาบทตลอดจนพิธีกรรมและขนบธรรมเนียมของพระสงฆ์ อันเป็นกฎระเบียบที่พระภิกษุและพระภิกษุณีต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด นอกจากนี้ยังได้ประมวลเหตุการณ์พุทธประวัติที่สำคัญ ๆ นับตั้งแต่แรกตรัสรู้เสวยวิมุตติสุขเป็นต้นไปพร้อมทั้งประวัติการทำสังคายนาไว้ด้วย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ คือ *มหาวิภังค์ ภิกขุนีวิภังค์ มหาวรรค จุลลวรรค* และ*ปริวาร* โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๘ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑ ถึงเล่มที่ ๘

พระสุตตันตปิฎก *หมวดพระสูตร* ว่าด้วยประมวลพระธรรมเทศนาตรัสบรรยายธรรมของพระพุทธองค์ที่ตรัสให้เหมาะแก่บุคคลและโอกาส เป็นประมวลหลักพุทธธรรมที่ทรงแสดงโดยบุคลาธิษฐานหรือทรงใช้สมมติโวหารตลอดจนบทคาถาประพันธ์ เรื่องเล่า และเรื่องราวชั้นเดิมที่แสดงถึงประวัติของพระพุทธองค์และพระอรหันตสาวกทั้งหลาย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ เรียกว่า *นิกาย ๕* คือ *ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย* และ*ขุททกนิกาย* โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๒๕ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๙ ถึงเล่มที่ ๓๓

พระอภิธรรมปิฎก *หมวดพระอภิธรรม* ว่าด้วยประมวลพระพุทธพจน์อันเกี่ยวกับหลักปรมัตถธรรมที่เป็นความหมายที่แท้จริงของสรรพสิ่ง เป็นประมวลคำอธิบายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาล้วน ๆ โดยธรรมาธิษฐาน

คือไม่ยกบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ อันเป็นสมมติบัญญัติเข้ามาประกอบความ มี ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๗ คัมภีร์ คือ *ธัมมสังคณี วิภังค์ ธาตุกถา ปุคคลบัญญัติ กถาวัตถุ ยมก* และ*ปัฏฐาน* โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๑๒ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ ถึงเล่มที่ ๔๕

พระไตรปิฎก จัดเป็นหนึ่งในพระสัทธรรม ๓ คือปริยัตติสัทธรรมที่ประมวลไว้ซึ่งนวังคสัตถุศาสน์ทั้งหมด เป็นปทัฏฐานให้เกิดปฏิปัตติสัทธรรม คือศีล สมาธิ ปัญญา และนำไปสู่การบรรลุปฏิเวธสัทธรรม คือมรรค ผล นิพพานในที่สุด ดังนั้น จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในทางพระพุทธศาสนา ดังพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในคราวจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ความว่า

> *"พระไตรปิฎกเป็นพระคัมภีร์ที่รวบรวมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระอรหันตสาวกได้รับภารธุระสั่งสอนสืบต่อกันมา เป็นพระคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เท่ากับเป็นสัญลักษณ์ของพระบรมศาสดา พระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชนผู้สนใจพระพุทธศาสนามีความจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้จากพระไตรปิฎก เพราะฉะนั้น คัมภีร์พระไตรปิฎกนี้พระเถรานุเถระแต่ปางก่อนจึงได้ช่วยกันรักษาสืบต่อกันมา ในการสร้างวัดวาอารามสมัยก่อนนั้น จะต้องสร้างหอไตรประจำวัด ซึ่งเป็นที่เก็บรักษาพระไตรปิฎกอันประกอบด้วยคัมภีร์ใบลาน พระภิกษุสามเณรผู้บวชในพระพุทธศาสนาจะเป็นศาสนทายาท ก็จำเป็นต้องศึกษาภาษาบาลีอันเป็นภาษาที่จารึกในคัมภีร์พระไตรปิฎก พร้อมทั้งอรรถกถา ฎีกา โยชนา สัททาวิเสส อันเป็นคัมภีร์ประกอบเพื่อให้เข้าใจเนื้อความพระไตรปิฎกนั้น พระมหากษัตริย์ทรงนับถือพระพุทธศาสนาในปางก่อน*

จึงได้ให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ในพระไตรปิฎกนั้นๆ ให้แตกฉาน เพื่อนำเอาความรู้มาสั่งสอนแก่พุทธศาสนิกชน สำหรับในประเทศไทย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะมาตลอดสาย และได้ทรงให้พระภิกษุสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมคือพระไตรปิฎกนี้สืบต่อกันมา ทรงถือเป็นพระราชกิจสำคัญ มีการสอบพระปริยัติธรรมเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้แสดงความรู้ที่ได้ศึกษาพระไตรปิฎกนั้นๆ และทรงปูนบำเหน็จความสามารถแก่พระภิกษุสามเณรผู้สอบไล่ได้พระปริยัติธรรม ซึ่งทุกวันนี้ได้ขยายวงกว้างออกมาเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลีสนามหลวง ตลอดจนพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ให้พระภิกษุสามเณรผู้ทรงความรู้ทำการสังคายนาพระไตรปิฎก ถือเป็นการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอันยิ่งใหญ่..."

พระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทได้รับการนำสืบๆ กันมาด้วย*ภาษามคธ* หรือ*ภาษาบาลี* อันหมายถึงภาษาที่รักษาไว้ซึ่งพระพุทธพจน์โดยวิธีมุขปาฐะหรือมุขบาฐ คือวิธีทรงจำนำสืบต่อ ๆ กันด้วยการสาธยายท่องจำกัน สั่งสอนกันจากปากสู่ปาก หรือวิธีบอกเล่ากล่าวสอนจากอาจารย์สู่ศิษย์โดยโวหารต่างๆ เป็นเวลาถึง ๔ พุทธศตวรรษ จึงได้รับการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรลงในใบลานในคราวสังคายนาครั้งที่ ๕ ในประเทศศรีลังกาเมื่อพุทธศักราช ๔๓๓ ตลอดระยะเวลาดังกล่าวนี้ ถ้าในสมัยใดมีความฟั่นเฝือเลอะเลือนจำกันมาผิด มีข้อบกพร่องผิดพลาดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมีคำสอนของลัทธิอื่นเข้ามาปะปนในพระไตรปิฎก อันเป็นเหตุให้พระสงฆ์ประพฤติผิดหลักพระธรรมวินัย บรรดาพระอรหันต์หรือพระมหาเถระในยุคสมัยนั้นๆ ก็จะถือเอาเป็นภารธุระดำเนินการประชุมพระสงฆ์ทำสังคายนาเพื่อสอบทานสวดรับรองความถูกต้องพร้อมกันเป็นครั้ง ๆ โดยประวัติการทำสังคายนานั้น สามครั้งแรกทำในประเทศอินเดีย ครั้งที่ ๔ และครั้งที่ ๕

ทำในประเทศศรีลังกา ซึ่งในการทำสังคายนาครั้งที่ ๕ นี้เอง พระเถระสังคีติกาจารย์ทั้งหลายได้คำนึงถึงว่า "*ในอนาคต กุลบุตรคงมีศรัทธาน้อยลง และปัญญาที่จะทรงจำพระธรรมวินัยสืบอายุพระพุทธศาสนาคงน้อยลงด้วย ควรที่คณะสงฆ์จะสังคายนาพระธรรมวินัยแล้วลงบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร*" เพราะประจักษ์ที่พวกทมิฬไม่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งปกครองประเทศศรีลังกาแล้วทำให้เกิดภัยพิบัติอย่างใหญ่หลวงต่อพระพุทธศาสนา เป็นเหตุให้พระภิกษุสาวกทั้งหลายต่างพากันปลีกตนไปอยู่ตามป่าเขาอย่างลำเค็ญ มีความฝืดเคืองด้วยภิกษาหาร ต้องอดทนอยู่อย่างลำบากถึง ๑๒ ปี แต่ท่านเหล่านั้นหาคำนึงถึงความลำบากทางกายของตนไม่ ต่างช่วยกันทรงจำพระไตรปิฎกท่านละหนึ่งนิกายบ้าง สองนิกายบ้าง ถึงแม้ไม่มีอะไรจะฉันเป็นภัตตาหาร ก็ฉันใบไม้แทน เพื่อให้ร่างกายมีกำลังทรงอยู่เพียงเพื่อสาธยายท่องบ่นทบทวนพระไตรปิฎกที่ทรงจำไว้นั้น ทั้งนี้เพื่อมิให้พระไตรปิฎกที่ทรงจำไว้นั้นสูญไปพร้อมกับชีวิตของท่าน เพราะขณะนั้นพระภิกษุสาวกที่ทรงจำพระไตรปิฎกได้มีจำนวนน้อยเต็มที บางท่านเกิดเตโชธาตุในท้องกำเริบก็ต้องนอนเอาทรายกลบท้อง เพื่อให้ดูดความร้อนจากร่างกายแล้วสาธยายทบทวนพระไตรปิฎกนั้นมิให้ลืมเลือนสูญหายไป เมื่อได้ประจักษ์ชัดถึงการทรงจำพระไตรปิฎกด้วยวิธีมุขปาฐะว่าไม่อาจจะรักษาพระไตรปิฎกไว้ได้ต่อไป จึงได้มีมติจารึกพระไตรปิฎกลงในใบลานเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยภาษามคธ พร้อมทั้งจารึกอรรถกถา (คัมภีร์อธิบายความแห่งพระไตรปิฎก) ด้วยภาษาสิงหล แล้วนำสืบเผยแผ่ไปยังประเทศต่างๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนา และต่อมาเมื่อวิทยาการด้านการพิมพ์เจริญขึ้น ได้มีการพิมพ์พระไตรปิฎกเป็นรูปเล่มหนังสือ โดยใช้อักษรของประเทศนั้น ๆ จึงปรากฏเป็นพระไตรปิฎกฉบับอักษรสิงหล ฉบับอักษรเทวนาครี ฉบับอักษรพม่า ฉบับอักษรขอม ฉบับอักษรไทย ฉบับอักษรโรมัน ฉบับอักษรมอญ เป็นต้น และเมื่อจะจัด

พิมพ์หรือจัดสร้างซ้ำแต่ละครั้งเนื่องในวโรกาสสำคัญๆ ก็จะมีการสังคายนาตรวจชำระสอบทานเพื่อคงความบริสุทธิ์บริบูรณ์โดยการนำคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรต่าง ๆ มาเทียบเคียงกัน ตรวจสอบให้ลงกันสมกันเป็นสำคัญ โดยมีการจัดทำเครื่องหมายวรรคตอน จัดทำเชิงอรรถแสดงปาฐะที่ต่างกัน พร้อมทั้งจัดทำดัชนีคือปทานุกรม นามานุกรม คาถานุกรม และธัมมประเภทแสดงลำดับหมวดธรรม เพื่อสะดวกในการสืบค้นดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทย ได้นำพระไตรปิฎกจากประเทศศรีลังกามาสืบทอดศึกษาเล่าเรียนกันโดยลำดับ โดยในส่วนที่เกี่ยวกับการสังคายนาตรวจชำระสอบทานพระไตรปิฎกในประเทศไทย มีประวัติการดำเนินงานในแต่ละยุคสมัยที่พระบุรพมหากษัตริย์ไทยผู้ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงโปรดฯ รับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดังปรากฏตามหลักฐานที่บันทึกไว้ ดังนี้

ในรัชสมัยของพระเจ้าติโลกราชแห่งเชียงใหม่ ได้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกจารึกลงในใบลานด้วยอักษรธรรมล้านนาขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช ๒๐๒๐ ต่อมา ในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภายหลังจากที่ทรงกู้อิสรภาพจัดการบ้านเมืองไทยเสร็จแล้ว ทรงใฝ่พระทัยในการพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ทรงปรารภว่าพระไตรปิฎกกระจัดกระจายเสียหายไปมาก จึงทรงโปรดฯ ให้อัญเชิญพระไตรปิฎกจากเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งมีความสมบูรณ์มารวบรวมไว้ที่กรุงธนบุรี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๑๓

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๓๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดฯ ให้รวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกในส่วนที่กระจัดกระจายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วทรงอาราธนาพระเถรานุเถระและเชิญราชบัณฑิตผู้ทรงความรู้ ให้ทำการสังคายนาตรวจ

ชำระพระไตรปิฎก แล้วทรงโปรดฯ ให้ช่างคัดลอกจำลองพระไตรปิฎกพร้อมทั้งอรรถกถาและฎีกาจารึกด้วยอักษรขอมลงในใบลาน จำนวน ๓,๗๘๖ ผูก พร้อมทั้งปิดทองหีบ ปกหน้า ปกหลัง และกรอบ เรียกว่า *พระไตรปิฎกฉบับทอง* ต่อมา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ทรงโปรดฯ ให้มีการซ่อมส่วนคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ชำรุดให้สมบูรณ์ และทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า *ฉบับรดน้ำแดง* แม้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎก ๕ ฉบับ มี*ฉบับรดน้ำเอก ฉบับเทพชุมนุม* เป็นต้น พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้อาราธนาพระมหาเถระเข้าไปถวายพระธรรมเทศนาในพระบรมมหาราชวัง โดยให้เรียบเรียงพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา เป็นสำนวนพระธรรมเทศนา และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ขาดหายไปให้ครบสมบูรณ์ พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า *ฉบับล่องชาด*

พระไตรปิฎกทั้ง ๔ รัชสมัยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ดังกล่าวมานี้ยังเป็นภาษาบาลีอักษรขอม ดังนั้น ในปีพุทธศักราช ๒๔๓๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการสังคายนาชำระพระไตรปิฎกและปริวรรตบาลีอักษรขอมเป็นบาลีอักษรไทย และทรงโปรดฯ ให้จัดพิมพ์เป็นเล่มหนังสือขึ้นเป็นครั้งแรก จำนวน ๓๙ เล่ม รวม ๑,๐๐๐ ชุด เพื่อฉลองในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงมีพระราชประสงค์อุทิศพระราชกุศลถวายแด่พระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระต้นฉบับที่ขาดหายไปเพิ่มอีกจากที่มีอยู่ ๓๙ เล่ม และจัดพิมพ์เป็น ๔๕ เล่ม จบบริบูรณ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพรรษาที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญ

พุทธกิจ การตรวจชำระพระไตรปิฎกครั้งนี้คณะสงฆ์กระทำอย่างโอฬารยิ่ง โดยปรับปรุงแก้ไขเครื่องหมายวรรคตอน ใช้เครื่องหมายพินทุแทนยามักการ เริ่มจัดทำตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๖๘ จนถึงปีพุทธศักราช ๒๔๗๓ จึงแล้วเสร็จ และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า **สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฏกำ** : *พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ* พิมพ์จำนวน ๑,๕๐๐ ชุด ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการจัดพิมพ์คัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรไทยครบสมบูรณ์ และพระไตรปิฎกบาลีฉบับสยามรัฐนี้ได้มีการพิมพ์ซ้ำสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม พระไตรปิฎกที่ได้รับการตรวจชำระและจัดพิมพ์ทั้งหมดนับแต่สมัยโบราณมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๗ เป็นภาษาบาลีหรือภาษามคธ แม้จะได้มีการแปลเป็นภาษาไทยมาช้านานแล้วตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่ก็ยังมิได้มีการแปลอย่างเป็นทางการในนามของคณะสงฆ์ จึงต่อมา ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๓ คณะสงฆ์โดยได้รับพระบรมราชูปถัมภ์จากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ได้ประชุมกันดำเนินการแปลพระไตรปิฎกภาษาบาลีเป็นภาษาไทยบริบูรณ์และจัดพิมพ์เป็นครั้งแรก เรียกว่า **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง** โดยแปลตามความในพระไตรปิฎกภาษาบาลี แล้วพิมพ์เป็นเล่ม ๒,๕๐๐ ชุด ชุดละ ๘๐ เล่ม เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระชนมายุของพระพุทธเจ้าส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งแปลเป็นสำนวนเทศนา โดยถือเอาพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐเป็นต้นฉบับ พิมพ์ลงในใบลาน ๑,๒๕๐ กัณฑ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระอรหันตสาวกในครั้งพุทธกาลที่มาเฝ้าพระพุทธเจ้าโดยมินัดหมายเพื่อประชุมฟังพระโอวาทปาติโมกข์ในคราวจาตุรงคสันนิบาต ดิถีเพ็ญแห่งมาฆมาส อนึ่ง การแปลและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกครั้งนี้กระทำเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในโอกาสที่พระพุทธศาสนาได้ดำรงมั่นมาครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ อีกส่วนหนึ่งด้วย

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงนี้ คณะสงฆ์ได้ดำเนินการตรวจชำระจัดพิมพ์สืบต่อมาเนื่องในวโรกาสสำคัญอีก ๓ วาระ รวมเป็น ๔ วาระด้วยกัน

กล่าวคือ วาระที่ ๒ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด ชุดละ ๔๕ เล่ม วาระที่ ๓ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด และวาระที่ ๔ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด เนื่องในวโรกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระราชดำริว่า *พระพุทธวจนะอันเรียกว่าพระไตรปิฎกย่อมเป็นหนังสือที่ประมวลพระธรรมวินัยของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งยังบริบูรณ์และตั้งมั่นอยู่ตราบใด ก็ย่อมเป็นหลักของพุทธบริษัทที่จะปฏิบัติให้เป็นสัมมาปฏิบัติ ถึงความงอกงามรุ่งเรืองอยู่ตราบนั้น* จึงทรงมีพระราชศรัทธาเลื่อมใสพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ในการสังคายนาพระไตรปิฎกถวายตามที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ถวายพระพร เนื่องในมงคลดิถีที่มีพระชนมพรรษาจะบรรจบ ๕ รอบนักษัตร ในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐ และมีพระบรมราชโองการประกาศขออาราธนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ พระสงฆ์เปรียญธรรมพร้อมด้วยศาสนบัณฑิต เป็นภารธุระดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพื่อความเจริญรุ่งเรืองสถาพรแห่งพระบวรพุทธศาสนาสืบไป

การสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกเนื่องในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ นี้ คณะสงฆ์ได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการโดยกรมการศาสนา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับสนองงานคณะสงฆ์ขณะนั้นเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โดยรัฐบาลซึ่งมี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็น

นายกรัฐมนตรีขณะนั้นได้จัดสรรงบประมาณอุดหนุน และได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพระราชพิธีพระฤกษ์ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วได้ดำเนินการสังคายนาตรวจชำระในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วย คณะกรรมการสังคีติการกสงฆ์ คณะกรรมการปาลิวิโสธกะ คณะกรรมาธิการแห่งสังคีติการกสงฆ์ คณะกรรมการศาสนบัณฑิต ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายคฤหัสถ์ และคณะกรรมการดำเนินการและประสานงาน และมีสังฆานุมัติให้ใช้ตำหนักสมเด็จ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นสถานที่ตรวจชำระ โดยนำพระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจัดพิมพ์เป็นฉบับหลวงแล้วนั้นมาตรวจสอบให้มีความถูกต้องทั้งฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย กล่าวคือ ในส่วนของฉบับภาษาบาลี ได้ใช้ **พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐ** เป็นต้นฉบับสอบเทียบกับพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ โดยได้ตั้งข้อ ย่อหน้า ยกหัวข้อสูตร หรือมาติกาให้เห็นชัดเจน และได้อ้างหน้าคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ ฉบับฉัฏฐสังคีติ (อักษรพม่า) ฉบับอักษรเทวนาครี และฉบับอักษรโรมัน ในบรรทัดแรกของหน้านั้นๆ เพื่อสะดวกต่อการค้นคว้าของนักศึกษา รวมทั้งบอกเลขบรรทัดแต่ละหน้าของพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีนี้ไว้ด้วย สำหรับฉบับภาษาไทย ได้นำ **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง** มาเป็นต้นฉบับในการตรวจสอบพิจารณาสำนวนแปล

การดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกตามที่กล่าวมานี้ได้แล้วเสร็จทันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า **ทยฺยรฏฺฐสฺส สงฺคีติเตปิฏกำ ๒๕๓๐ พุทฺธวสฺเส** : *พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐* โดยจัดพิมพ์ฉบับภาษาบาลีจำนวน ๑,๐๐๐ ชุด และจัดพิมพ์ฉบับภาษาไทย จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด

ต่อมา พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยดังกล่าวนี้ได้มีพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธา

สร้างถวายวัดจนหมดลง โดยเหตุที่พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์ที่มีความสำคัญ **คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม**จึงเตรียมการที่จะจัดพิมพ์ซ้ำ แต่เพื่อให้เป็นไปตามประเพณีที่ทำกันมา คือก่อนจะจัดพิมพ์พระไตรปิฎกแต่ละครั้งต้องมีการประชุมสงฆ์ผู้ทรงความรู้และศาสนบัณฑิตตรวจชำระสอบทานความถูกต้องในเบื้องต้น กอปรกับได้พิจารณาเห็นว่าพระไตรปิฎกฉบับสังคายนาฯ ในส่วนภาษาบาลีนั้น แม้จะดำเนินการตรวจชำระจากคณะกรรมการสังคีติการกสงฆ์ในครั้งนั้นมาแล้ว แต่ก็ยังมีปาฐะที่บกพร่องผิดพลาดอยู่บ้างในบางเล่ม บางสูตร บางข้อ ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดด้านเวลาและขั้นตอนการจัดพิมพ์เป็นสำคัญ แม้ในส่วนฉบับภาษาไทยก็ปรากฏว่าสูตรเดียวกันซึ่งมีบทพระบาลีเหมือนกัน หรือข้อความพระบาลีอย่างเดียวกันแต่ปรากฏต่างที่กันกลับมีข้อความสำนวนแปลที่ไม่ลงกันสมกัน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเกิดจากคณะกรรมการแปลมีหลายชุดจึงแปลสำนวนต่างกัน แต่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์สำคัญในพระพุทธศาสนาสำหรับศึกษาค้นคว้าอ้างอิงของพุทธบริษัท หาใช่เป็นหนังสืออ่านทั่วไปไม่ แม้จะเป็นฉบับภาษาไทยก็ควรที่จะมีเอกภาพในด้านสำนวนคำแปลที่เป็นแบบอย่างและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของบัณฑิตชน ดังนั้น เพื่อให้การจัดพิมพ์พระไตรปิฎกเผยแพร่ในปัจจุบันมีข้อบกพร่องผิดพลาดน้อยที่สุด คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้มีฉันทานุมัติชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ทั้ง ๔๕ เล่ม เป็นอันดับแรก โดยกำหนดแนวทาง คือ ให้สอบทานคำแปลของพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาให้ถูกต้องสมบูรณ์ มิให้ตกหล่นคลาดเคลื่อนจากบทปาฐะในพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา หากพบว่าตกหล่น ก็แปลเพิ่มให้สมบูรณ์ หากพบว่าคลาดเคลื่อน ก็แปลให้ถูกต้องตามนัยอรรถกถา และหากพบว่าสำนวนคำแปลของสูตรใด หรือข้อใดที่ปรากฏหลายที่ทั้งในเล่มเดียวกันหรือ

ต่างเล่มไม่ตรงกัน ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับฉบับภาษาบาลีแล้วปรากฏว่ามีข้อความพระบาลีอย่างเดียวกัน ก็ปรับแก้สำนวนให้ตรงกัน เป็นต้น

คณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้เพียรพยายามดำเนินการตรวจสอบต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาสำเร็จเพียงขั้นตอนการสอบทานคำแปลมิให้ตกหล่นจากต้นฉบับภาษาบาลี โดยมิได้ปรับแก้สำนวนคำแปลที่ลักลั่นกันในบางสูตรให้ลงกันสมกัน จึงต่อมา คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมได้มีมติให้ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙, ราชบัณฑิต) วัดราชโอรสาราม รับเป็นภารธุระดำเนินการสานต่อในขั้นตอนที่เหลือให้สำเร็จเรียบร้อย ซึ่งในเบื้องต้น พระธรรมกิตติวงศ์ ได้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ที่คณะกรรมการดังกล่าวได้สอบทานคำแปลกับฉบับภาษาบาลีไว้แล้วนั้นมาให้คณะศิษย์ดำเนินการบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดความสะดวกในการปรับแก้สำนวนและการเชื่อมโยงข้อมูลแล้วได้ศึกษาการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อที่จะได้ดำเนินการปรับแก้สำนวนคำแปลในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยตนเอง อันเป็นการลัดขั้นตอนที่ไม่ต้องพิมพ์ข้อมูลออกมาเป็นปรู๊ฟเพื่อตรวจและสั่งแก้ ซึ่งช่วยประหยัดทั้งด้านเวลาและวัสดุประกอบการพิมพ์ พร้อมทั้งได้เตรียมรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพระไตรปิฎกภาษาไทยจากแหล่งต่างๆ ที่พระโบราณาจารย์ได้แปลไว้ เช่น พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับอื่นๆ เพื่อจัดหามาเป็นอุปการะสอบทานเทียบเคียงประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปล และที่สำคัญ ได้นำคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่นายพร รัตนสุวรรณ ได้ประชุมศาสนบัณฑิตตรวจชำระและจัดพิมพ์อย่างครบบริบูรณ์มาเป็นอุปกรณ์ประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปลให้ถูกต้องตามพุทธาธิบาย นอกจากนี้ยังได้จัดหาซีดีรอมพระไตรปิฎกฉบับคอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัยมหิดลจัดทำไว้มาสืบค้นข้อความพระบาลีที่ซ้ำกันเพื่อจะได้ปรับสำนวนคำแปลให้เป็นเอกภาพกันอีกด้วย เมื่อเสร็จขั้นตอนการบันทึกข้อมูลดังกล่าวแล้ว จึงได้ดำเนินการ

ปรับแก้ข้อมูลสำนวนคำแปลพระไตรปิฎกภาษาไทยในเครื่องคอมพิวเตอร์ไปตามลำดับเล่ม จนแล้วเสร็จทั้ง ๔๕ เล่ม พร้อมที่จะให้พิสูจน์อักษรก่อนเสนออนุมัติจัดพิมพ์ แต่ได้พิจารณาเห็นว่า พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับสังคายนาที่พระโบราณาจารย์ได้แปลและจัดทำไว้นั้น มิได้ทำเชิงอรรถคือคำอธิบายศัพท์หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจไว้ ดังนั้น เพื่อเอื้อประโยชน์ ในการอ่านพระไตรปิฎกให้เข้าใจสำหรับประชาชนทั่วไปและสามารถเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงที่ถูกต้องอันเหมาะแก่ยุคสมัยปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงได้เพิ่มขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถขึ้นโดยกำหนดแนวทางในการจัดทำ คือทำคำอธิบายเฉพาะคำศัพท์วิชาการทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกซึ่งแปลทับศัพท์ไว้หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจ โดยตรวจดูคำอธิบายจากคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาฯ ที่อธิบายหรือแยกประเภทศัพท์หรือข้อความแห่งพระบาลีนั้นๆ เป็นเบื้องต้นแล้วแปลสรุปความเป็นภาษาไทยที่กะทัดรัด พร้อมทั้งอ้างอิงคัมภีร์อรรถกถาเป็นอักษรย่อและบอกเล่มหรือหน้าไว้ในวงเล็บเพื่อประโยชน์ในการสืบค้นอ้างอิงของผู้ต้องการหลักฐานอ้างอิงหรือต้องการศึกษาพระพุทธศาสนาชั้นสูง ในกรณีคำแปลภาษาไทยที่ไม่นิยมใช้ซึ่งเกรงว่าคนทั่วไปอ่านแล้วไม่เข้าใจและต้องเสียเวลาเปิดดูความหมายในพจนานุกรม โดยที่คัมภีร์อรรถกถาก็ไม่ได้ให้คำอธิบายไว้ เช่น คำว่า *ทิม* ซึ่งหมายถึงศาลาแถวหรือห้องแถวสำหรับเป็นที่พักหรือเก็บของ ก็ได้ทำเชิงอรรถไว้โดยอ้างที่มาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรืออธิบายเพิ่มเติมตามสมควร พร้อมทั้งบอกหน้ากำกับไว้เพื่อการสืบค้น เป็นต้น ซึ่งขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถพร้อมทั้งจัดหน้าวรรคตอนนี้ได้อาศัยความละเอียดและใช้เวลาในการจัดทำเป็นอย่างมาก

การจัดทำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ เพื่อเสนอจัดพิมพ์ดังกล่าวนี้ ได้ใช้เวลาในการดำเนินการจัดทำเป็นเวลานาน จึงแล้วเสร็จเป็นข้อมูลต้นฉบับอยู่ในคอมพิวเตอร์ ในส่วนของการจัดทำต้นฉบับ

พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ นั้นยังมิได้มีการตรวจชำระสอบทานแต่อย่างใด จนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ **คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม** ปรารภเหตุที่พระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทรงดำรงอยู่ในฐานะองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์อันเกี่ยวเนื่องกับการพระพุทธศาสนานอกจากจะทรงอุปถัมภ์พระสงฆ์ให้สามารถบริหารงานปกครอง งานการศาสนศึกษา งานเผยแผ่ งานสาธารณูปการ งานสาธารณสงเคราะห์ และงานการศึกษาสงเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว พระราชกรณียกิจอันเกี่ยวเนื่องกับการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาอีกส่วนหนึ่ง ก็คือทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระจัดพิมพ์พระไตรปิฎก ซึ่งพระราชกรณียกิจส่วนนี้ได้อำนวยผลให้พระสงฆ์และประชาชนมีหลักในการศึกษา ปฏิบัติ และเผยแผ่พระพุทธศาสนาอันก่อให้เกิดความดำรงมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาคู่กับชาติไทยตราบเท่าทุกวันนี้ ดังนั้น ในมหามงคลโรกาสที่ **พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ นับเวลาถึงปัจจุบัน เป็นปีที่ ๖๐** สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ได้เสด็จดำรงสยามรัฐสีมาราชอาณาจักร ทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์มั่นคงอยู่ในทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตร ประสิทธิ์ประสาทความไพบูลย์รุ่งเรืองวัฒนาสถาพร ทรงพระมหากรุณาแก่พสกนิกรถ้วนหน้า คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพสกนิกร ประเทศชาติและพระพุทธศาสนา จึงมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อเป็นการเฉลิมพระบุญญาธิการและเฉลิมพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อเป็นการสืบสานพระไตรปิฎกให้เป็น

หลักสำคัญของพระพุทธศาสนาในการศึกษาสัมมาปฏิบัติของพุทธบริษัท ซึ่งกิจกรรมส่วนนี้นับเป็นหนึ่งในแปดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ มหาเถรสมาคมได้มีมติเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ประกอบด้วยบรรพชิต ๔๑ รูป คฤหัสถ์ ๔ คน รวม ๔๕ รูป/คน โดยมี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ. ๙) วัดสระเกศ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานกรรมการ พระพรหมมุนี (จุนท์ พฺรหฺมคุตฺโต ป.ธ. ๙) วัดบวรนิเวศวิหาร พระพรหมเวที (สนิท ชวนปญฺโญ ป.ธ. ๙) วัดไตรมิตรวิทยาราม เป็นรองประธานกรรมการ และพระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙) วัดเทวราชกุญชร เป็นเลขานุการ ซึ่งต่อมา เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๙ คณะกรรมการ ฯ นี้ได้ประชุมพิจารณาแนวทางในการดำเนินงานจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ และได้ข้อสรุปเป็นแนวปฏิบัติว่า ในการดำเนินงานตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาบาลี ให้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา พุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับในการตรวจชำระ และให้นำพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ มาเทียบเคียงโดยให้ทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกันไว้ ส่วนการตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาไทย ให้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ ที่พระธรรมกิตติวงศ์และคณะได้จัดทำไว้แล้วตามมติมหาเถรสมาคม มาตรวจสอบคำแปลและจัดทำหัวข้อให้ตรงกันกับพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ ที่คณะกรรมการตรวจชำระแล้ว ทั้งนี้ประธานคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานกองงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เป็น ๓ กอง คือ

๑. คณะทำงานกองงานพระวินัยปิฎก จำนวน ๒๕ รูป/คน มี พระธรรมคุณาภรณ์ (เอื้อน หาสธมฺโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดสามพระยา เป็นประธาน

๒. คณะทำงานกองงานพระสุตตันตปิฎก จำนวน ๑๙ รูป มี พระวิสุทธิวงศาจารย์ (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙, พธ.ด. กิตติมศักดิ์) วัดปากน้ำ เป็นประธาน

๓. คณะทำงานกองงานพระอภิธรรมปิฎก จำนวน ๒๑ รูป/คน มี พระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดพิชยญาติการาม เป็นประธาน

ในการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาบาลีนั้น ได้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศมาเทียบเคียงตรวจสอบทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกัน จำนวน ๗ ฉบับ ประกอบด้วยพระไตรปิฎกบาลี อักษรไทย ๓ ฉบับ คือ (๑) ทยฺยรฏฺฐสฺส สงฺคีติเตปิฏกำ (๒๕๓๐ พุทฺธวสฺเส) (๒) สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฏกำ (๒๕๒๕ พุทฺธวสฺเส) (๓) มหาจุฬาเตปิฏกำ (อนุสฺสรณียำ ๒๕๐๐ พุทฺธวสฺเส) และพระไตรปิฎกบาลีอักษรต่างประเทศ ๔ ฉบับ คือ (๑) ฉฏฺฐสงฺคีติเตปิฏกำ (พระไตรปิฎกบาลีอักษรพม่า ฉบับฉัฏฐสังคายนา พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๘) (๒) อิงฺคลิสเตปิฏกำ (พระไตรปิฎกบาลีอักษรโรมัน ฉบับสมาคมบาลีปกรณ์) (๓) สีหฬเตปิฏกำ (พระไตรปิฎกบาลีอักษรสิงหล) (๔) นาลนฺทาเทวนาคริปาลิเตปิฏกำ (พระไตรปิฎกบาลีอักษรเทวนาครี ฉบับมหาวิทยาลัยนาลันทา)

คณะทำงานแต่ละกองงานได้เพียรพยายามพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นต้นมา จึงทำให้การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

บัดนี้ การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ได้บรรลุผลเสร็จสิ้นแล้ว นับว่าสำเร็จได้โดยอาศัยพระบารมีพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริยาธิราช กอปรด้วยความวิริยะอุตสาหะอุทิศเวลาเป็นพุทธบูชาของคณะกรรมการพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตผู้ดำเนินการพิจารณาตรวจต้นฉบับและความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและอานุภาพแห่งกุศลเจตนาในการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งนี้ จงเป็นพลวปัจจัยดลบันดาลให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส พระราชธิดา พร้อมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตในไอศวรรยราชสมบัติ ทั้งสุขโสมนัสสวัสดีจงเกิดมีในที่ทุกสถาน ขอให้รัฐบาลในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจงประสบความสำเร็จในการบริหารราชการแผ่นดิน ขออาณาประชาราษฎร์และสรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่าจงอยู่เย็นเป็นสุขภายใต้พระบรมโพธิสมภาร เจริญงอกงามในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดจิรัฐิติกาล เทอญ

สทา ทิปฺปตุ สทฺธมฺโม ตถาคตปฺปเวทิโต
ทสฺเสนฺโต สพฺพโลกสฺส อุชุมคฺคํ วิสุทฺธิยา.

ขอพระสัทธรรมที่พระตถาคตเจ้าทรงประกาศไว้ แสดงทางตรงเพื่อความบริสุทธิ์แก่โลกทั้งปวง จงรุ่งเรืองทุกเมื่อ เทอญ.

มหาเถรสมาคม

THE PALḶĪ ALPHABET
IN THAI AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

อ = a -า = ā ◌ิ = i ◌ี = ī ◌ุ = u ◌ู = ū เ- = e โ- = o

CONSONANTS WITH VOWEL "A"

ก = ka	ข = kha	ค = ga	ฆ = gha	ง = ṅa
จ = ca	ฉ = cha	ช = ja	ฌ = jha	ญ = ña
ฏ = ṭa	ฐ = ṭha	ฑ = ḍa	ฒ = ḍha	ณ = ṇa
ต = ta	ถ = tha	ท = da	ธ = dha	น = na
ป = pa	ผ = pha	พ = ba	ภ = bha	ม = ma

ย = ya ร = ra ล = la ว = va ส = sa ห = ha ฬ = ḷa ◌ं = ṃ

VOWELS IN COMBINATION

ก = ka	กา = kā	กิ = ki	กี = kī	กุ = ku	กู = kū	เก = ke	โก = ko
ข = kha	ขา = khā	ขิ = khi	ขี = khī	ขุ = khu	ขู = khū	เข = khe	โข = kho

FIGURES

๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

ทยฺยรฏฺฐสฺส เตปิฏเก
สงฺเกตวิญฺญาปนำ

อิ.	=	อิงฺคลิสเตปิฏกำ
ฉ.	=	ฉฏฺฐสงฺคีติเตปิฏกำ
ทยฺ.	=	ทยฺยรฏฺฐสฺส สงฺคีติเตปิฏกำ (๒๕๓๐ พุทฺธวสฺเส)
เท.	=	นาลนฺทาเทวนาคริปาลิเตปิฏกำ
โป.	=	โปราณเตปิฏกำ
มหา.	=	มหาจุฬาเตปิฏกำ (อนุสฺสรณียำ ๒๕๐๐ พุทฺธวสฺเส)
สี.	=	สีหฬเตปิฏกำ
สฺยา.	=	สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฏกำ (๒๕๒๕ พุทฺธวสฺเส)

อภิธมฺมปิฎเก
ปฏฺฐานปาลิยา ทุติยภาเค
กิตฺตนปตฺตํ

มาติกา องฺเก

ธมฺมานุโลเม ติกปฏฺฐานปาลิ
๖. วิตกฺกตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร ๑
เหตุปจฺจโย ๑
อารมฺมณปจฺจโย ๑๐
วิปฺปยุตฺตปจฺจโย ๑๔
อตฺถิอวิคตปจฺจยา ๒๓

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๒๔
สุทฺธํ ๒๔

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร ๒๔
นเหตุปจฺจโย ๒๔
นอารมฺมณปจฺจโย ๓๑
นอธิปติปจฺจโย ๓๒
นอนนฺตราทิปจฺจยา ๓๔
นปุเรชาตปจฺจโย ๓๔
นปจฺฉาชาตาทิปจฺจยา ๓๖
นกมฺมปจฺจโย ๓๗

มาติกา **องฺเก**

นวิปากาทิปจฺจยา ๓๘
นวิปฺปยุตฺตปจฺจโย ๓๘
โนนตฺถิโนวิคตปจฺจยา ๔๐

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๔๐
สุทฺธํ ๔๐

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ ๔๑
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ ๔๑
นเหตุทุกํ ๔๑

๖. วิตกฺกตฺติกํ ๓. ปจฺจยวาโร ๔๒
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๔๒
เหตุปจฺจโย ๔๒

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๔๕
นอธิปติปจฺจโย ๔๕
นอนนฺตราทิปจฺจยา ๔๗
นกมฺมปจฺจโย ๔๘

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๔๙
สุทฺธํ ๔๙

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ ๕๐
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ ๕๐
๖. วิตกฺกตฺติกํ ๕. สตฺตวาโร ๕๑
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๕๑

มาติกา **องฺเก**

เหตุปจฺจโย ๕๑
สุทฺธํ ๕๓

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๕๓
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ ๕๓
สุทฺธํ ๕๓

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ ๕๔
๖. วิตกฺกตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร ๕๔
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร ๕๔
เหตุปจฺจโย ๕๔
อารมฺมณปจฺจโย ๕๗
อธิปติปจฺจโย ๖๓
อนนฺตรปจฺจโย ๖๙
สมนนฺตรปจฺจโย ๗๙
สหชาตปจฺจโย ๗๙
อญฺญมญฺญปจฺจโย ๘๗
นิสฺสยปจฺจโย ๙๓
อุปนิสฺสยปจฺจโย ๙๖
ปุเรชาตปจฺจโย ๑๐๕
ปจฺฉาชาตปจฺจโย ๑๐๖
อาเสวนปจฺจโย ๑๐๗
กมฺมปจฺจโย ๑๑๓
วิปากปจฺจโย ๑๑๖
อาหารปจฺจโย ๑๑๙

มาติกา	**องฺเก**
อินฺทฺริยปจฺจโย	๑๒๐
ฌานปจฺจโย	๑๒๑
มคฺคปจฺจโย	๑๒๓
สมฺปยุตฺตปจฺจโย	๑๒๔
วิปฺปยุตฺตปจฺจโย	๑๒๗
อตฺถิปจฺจโย	๑๒๙
นตฺถิวิคตาวิคตปจฺจยา	๑๓๘
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	๑๓๘
สุทฺธํ	๑๓๘
๒. ปจฺจนียุทฺธาโร	๑๓๙
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	๑๔๔
สุทฺธํ	๑๔๔
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ	๑๔๔
เหตุทุกํ	๑๔๔
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ	๑๔๕
เหตุทุกํ	๑๔๕
๗. ปีติตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร	๑๔๖
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร	๑๔๖
เหตุปจฺจโย	๑๔๖
อารมฺมณาทิปจฺจยา	๑๔๘

มาติกา **องฺเก**

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. สงฺขฺยาวาโร ๑๔๘

สุทฺธํ ๑๔๘

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร ๑๔๙

นเหตุปจฺจโย ๑๔๙

นอธิปตินอาเสวนปจฺจยา ๑๕๑

นกมฺมปจฺจโย ๑๕๑

นวิปากปจฺจโย ๑๕๒

นฌานาทิปจฺจยา ๑๕๒

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๑๕๒

สุทฺธํ ๑๕๒

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ ๑๕๓

ทุกฺ ๑๕๓

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ ๑๕๓

ทุกฺ ๑๕๓

๗. ปีติตฺติกฺ ๗. ปญฺหาวาโร ๑๕๔

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร ๑๕๔

เหตุปจฺจโย ๑๕๔

อารมฺมณปจฺจโย ๑๕๕

อธิปติปจฺจโย ๑๕๙

อนนฺตรปจฺจโย ๑๖๒

สมนนฺตรปจฺจโย ๑๖๖

มาติกา **องฺเก**

สหชาตปจฺจโย ๑๖๖
อญฺญมญฺญนิสฺสยปจฺจยา ๑๖๗
อุปนิสฺสยปจฺจโย ๑๖๗
อาเสวนปจฺจโย ๑๗๔
กมฺมปจฺจโย ๑๗๕
วิปากปจฺจโย ๑๗๗
อาหาราทิปจฺจยา ๑๗๘

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๑๗๘
สุทฺธํ ๑๗๘

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร ๑๗๙
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๑๘๑
สุทฺธํ ๑๘๑

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ ๑๘๒
ทุกํ ๑๘๒

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ ๑๘๒
ทุกํ ๑๘๒

๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร ๑๘๓
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร ๑๘๓
เหตุปจฺจโย ๑๘๓
อารมฺมณปจฺจโย ๑๘๕
อธิปติปจฺจโย ๑๘๕

มาติกา **องฺเก**

อนนฺตรสมนนฺตรปจฺจยา ๑๘๖
สหชาตปจฺจโย ๑๘๖
อญฺญมญฺญปจฺจโย ๑๘๗
นิสฺสยาทิปจฺจยา ๑๘๘
วิปากปจฺจโย ๑๘๘
อาหาราทิปจฺจยา ๑๘๙

๒. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๑๘๙
สุทฺธํ ๑๘๙

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร ๑๙๐
นเหตุปจฺจโย ๑๙๐
นอารมฺมณปจฺจโย ๑๙๑
นอธิปตฺยาทิปจฺจยา ๑๙๒
นปุเรชาตปจฺจโย ๑๙๒
นปจฺฉาชาตาทิปจฺจยา ๑๙๔
นกมฺมปจฺจโย ๑๙๔
นวิปากปจฺจโย ๑๙๔
นอาหารปจฺจโย ๑๙๕
นอินฺทฺริยปจฺจโย ๑๙๕
นฌานปจฺจโย ๑๙๕
นมคฺคปจฺจโย ๑๙๕
นสมฺปยุตฺตปจฺจโย ๑๙๖
นวิปฺปยุตฺตปจฺจโย ๑๙๖
โนนตฺถิโนวิคตปจฺจยา ๑๙๖

มาติกา **องฺเก**

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๑๙๖**
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๑๙๗**
เหตุทุกํ ๑๙๗

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๑๙๘**
นเหตุทุกํ ๑๙๘

๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ ๒. สหชาตวาโร **๑๙๘**
๑-๔. ปจฺจยานุโลมาทิ **๑๙๘**
๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ ๓. ปจฺจยวาโร **๑๙๙**
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๑๙๙**
เหตุปจฺจโย ๑๙๙

อารมฺมณปจฺจโย **๒๐๑**
อธิปตฺยาทิปจฺจยา ๒๐๓
สหชาตปจฺจโย ๒๐๓
อญฺญมญฺญาทิปจฺจยา ๒๐๔

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๒๐๔**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร **๒๐๕**
นเหตุปจฺจโย ๒๐๕
นอารมฺมณปจฺจโย ๒๐๗
นอธิปตฺยาทิปจฺจยา ๒๐๘
นปุเรชาตปจฺจโย ๒๐๘
นปจฺฉาชาตาทิปจฺจยา ๒๐๙
นกมฺมปจฺจโย ๒๐๙

มาติกา **องฺเก**

นวิปากาทิปจฺจยา ๒๑๑

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๒๑๒
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ ๒๑๒
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ ๒๑๓
๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ ๕. สํสฏฺฐวาโร ๒๑๓
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร ๒๑๓

เหตุปจฺจโย ๒๑๓

อารมฺมณปจฺจโย ๒๑๔

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๒๑๔
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร ๒๑๕

นเหตุปจฺจโย ๒๑๕

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา ๒๑๕

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๒๑๖
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ ๒๑๖
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ ๒๑๖
๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ ๖. สมฺปยุตฺตวาโร ๒๑๗
๑. ปจฺจยานุโลมาทิ ๒๑๗
๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร ๒๑๗
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร ๒๑๗

เหตุปจฺจโย ๒๑๗

อารมฺมณปจฺจโย ๒๑๙

อธิปติปจฺจโย ๒๒๓

มาติกา	**องฺเก**
อนนฺตรปจฺจโย	๒๒๖
สมนนฺตรปจฺจโย	๒๒๗
สหชาตปจฺจโย	๒๒๗
อญฺญมญฺญปจฺจโย	๒๒๙
นิสฺสยปจฺจโย	๒๒๙
อุปนิสฺสยปจฺจโย	๒๓๑
ปุเรชาตปจฺจโย	๒๓๔
ปจฺฉาชาตปจฺจโย	๒๓๖
อาเสวนปจฺจโย	๒๓๖
กมฺมปจฺจโย	๒๓๗
วิปากปจฺจโย	๒๓๙
อาหาราทิปจฺจยา	๒๓๙
วิปฺปยุตฺตปจฺจโย	๒๓๙
อตฺถิปจฺจโย	๒๔๑
นตฺถิวิคตาวิคตปจฺจยา	๒๔๓
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	**๒๔๔**
๒. ปจฺจนียุทฺธาโร	**๒๔๔**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	**๒๔๗**
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ	**๒๔๗**
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ	**๒๔๘**
๙. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร	**๒๔๘**
๑. ปจฺจนียานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร	**๒๔๘**
เหตุปจฺจโย	๒๔๘
อารมฺมณปจฺจโย	๒๕๒

มาติกา **องฺเก**

อธิปติปจฺจโย ๒๕๔
อนนฺตรสมนนฺตรปจฺจยา ๒๕๕
สหชาตปจฺจโย ๒๕๕
อญฺญมญฺญาทิปจฺจยา ๒๕๗

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๒๕๗**
สุทฺธํ ๒๕๗

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร **๒๕๘**
นเหตุปจฺจโย ๒๕๘
นอารมฺมณปจฺจโย ๒๕๙
นอธิปตฺยาทิปจฺจยา ๒๖๐
นปุเรชาตปจฺจโย ๒๖๐
นปจฺฉาชาตาทิปจฺจยา ๒๖๒
นกมฺมปจฺจโย ๒๖๓
นวิปากปจฺจโย ๒๖๔
นอาหาราทิปจฺจยา ๒๖๔
นวิปฺปยุตฺตาทิปจฺจยา ๒๖๕

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๒๖๗**
สุทฺธํ ๒๖๗

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๒๖๗**
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๒๖๘**
๙. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ ๑. ปจฺจยวาโร **๒๖๘**
๑. ปจฺจนียานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๒๖๘**

มาติกา	**องฺเก**
เหตุปจฺจโย	๒๖๘
อารมฺมณปจฺจโย	๒๗๑
อธิปติฺยาทิปจฺจยา	๒๗๔
สหชาตปจฺจโย	๒๗๕
อญฺญมญฺญาทิปจฺจยา	๒๗๙
วิปฺปยุตฺตปจฺจโย	๒๗๙
อตฺถิอาทิปจฺจยา	๒๘๓
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	**๒๘๔**
สุทฺธํ	๒๘๔
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร	**๒๘๔**
นเหตุปจฺจโย	๒๘๔
นอารมฺมณปจฺจโย	๒๘๕
นอธิปติฺยาทิปจฺจยา	๒๘๗
นกมฺมปจฺจโย	๒๘๗
นวิปากาทิปจฺจยา	๒๘๙
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	**๒๘๙**
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ	**๒๙๐**
เหตุทุกํ	๒๙๐
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ	**๒๙๐**
นเหตุทุกํ	๒๙๐

มาติกา **องฺเก**

๙. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ ๑. สํสฏฺฐวาโร ๒๙๑
๑. ปจฺจนียานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร ๒๙๑
เหตุปจฺจโย ๒๙๑
อารมฺมณปจฺจโย ๒๙๒
อธิปตฺยาทิปจฺจยา ๒๙๔
สหชาตาทิปจฺจยา ๒๙๔

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๒๙๔
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร ๒๙๕
นเหตุปจฺจโย ๒๙๕
นอธิปตฺยาทิปจฺจยา ๒๙๖

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๒๙๖
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ ๒๙๖
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ ๒๙๗
๙. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ ๗. ปณฺหาวาโร ๒๙๗
๑. ปจฺจนียานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร ๒๙๗
เหตุปจฺจโย ๒๙๗
อารมฺมณปจฺจโย ๒๙๙
อธิปติปจฺจโย ๓๐๕
อนนฺตรปจฺจโย ๓๐๕
สมนนฺตราทิปจฺจยา ๓๐๙
อุปนิสฺสยปจฺจโย ๓๐๙
ปุเรชาตปจฺจโย ๓๑๕
ปจฺฉาชาตปจฺจโย ๓๑๗

มาติกา **องฺเก**

อาเสวนปจฺจโย ๓๑๘
กมฺมปจฺจโย ๓๑๙
วิปากปจฺจโย ๓๒๑
อาหารปจฺจโย ๓๒๑
อินฺทฺริยาทิปจฺจยา ๓๒๒
วิปฺปยุตฺตปจฺจโย ๓๒๓
อตฺถิอาทิปจฺจยา ๓๒๕

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๓๒๙**
สุทฺธํ ๓๒๙

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร **๓๓๐**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๓๓๔**
สุทฺธํ ๓๓๔

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๓๓๔**
เหตุทุกํ ๓๓๔

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๓๓๕**
นเหตุทุกํ ๓๓๕

๑๐. อาจยคามิตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร **๓๓๕**
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๓๓๕**
เหตุปจฺจโย ๓๓๕
อารมฺมณปจฺจโย ๓๓๗
อธิปติปจฺจโย ๓๓๘

มาติกา **องฺเก**

อนนฺตราทิปจฺจยา ๓๓๘

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๓๓๙**

สุทฺธํ ๓๓๙

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร **๓๔๐**

นเหตุปจฺจโย ๓๔๐

นอารมฺมณปจฺจโย ๓๔๐

นอธิปติปจฺจโย ๓๔๑

นอนนฺตราทิปจฺจยา ๓๔๒

นอาเสวนปจฺจโย ๓๔๒

นกมฺมปจฺจโย ๓๔๓

นวิปากาทิปจฺจยา ๓๔๓

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๓๔๔**

สุทฺธํ ๓๔๔

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๓๔๔**

เหตุทุกํ ๓๔๔

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๓๔๕**

นเหตุทุกํ ๓๔๕

๑๐. อาจยคามิตฺติกํ ๓. ปจฺจยวาโร **๓๔๕**

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๓๔๕**

เหตุปจฺจโย ๓๔๕

มาติกา **องฺเก**

อารมฺมณปจฺจโย ๓๔๗
อธิปติปจฺจโย ๓๔๘
อนนฺตราทิปจฺจยา ๓๔๙
อญฺญมญฺญาทิปจฺจยา ๓๕๐

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๓๕๐**
สุทฺธํ ๓๕๐

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร **๓๕๑**
นเหตุปจฺจโย ๓๕๑
นอารมฺมณปจฺจโย ๓๕๑
นอธิปติปจฺจโย ๓๕๒
นอนนฺตราทิปจฺจยา ๓๕๓
นอาเสวนปจฺจโย ๓๕๓
นกมฺมปจฺจโย ๓๕๕
นวิปากาทิปจฺจยา ๓๕๖

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๓๕๗**
สุทฺธํ ๓๕๗

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๓๕๗**
เหตุทุกํ ๓๕๗

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๓๕๘**
นเหตุทุกํ ๓๕๘

มาติกา **องฺเก**

๑๐. อาจยคามิตฺติกํ ๕. สํสฏฺฐวาโร **๓๕๙**

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๓๕๙**

เหตุปจฺจโย ๓๕๙

อารมฺมณาทิปจฺจยา ๓๕๙

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๓๖๐**

สุทฺธํ ๓๖๐

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร **๓๖๐**

นเหตุปจฺจโย ๓๖๐

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา ๓๖๑

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๓๖๑**

สุทฺธํ ๓๖๑

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๓๖๑**

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๓๖๒**

๑๐. อาจยคามิตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร **๓๖๒**

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๓๖๒**

เหตุปจฺจโย ๓๖๒

อารมฺมณปจฺจโย ๓๖๓

อธิปติปจฺจโย ๓๖๖

อนนฺตรปจฺจโย ๓๖๘

สมนนฺตราทิปจฺจยา ๓๖๙

อุปนิสฺสยปจฺจโย ๓๗๐

ปุเรชาตปจฺจโย ๓๗๓

มาติกา	องฺเก
ปจฺฉาชาตปจฺจโย	๓๗๔
อาเสวนปจฺจโย	๓๗๔
กมฺมปจฺจโย	๓๗๕
วิปากปจฺจโย	๓๗๖
อาหาราทิปจฺจยา	๓๗๖
วิปฺปยุตฺตปจฺจโย	๓๗๗
อตฺถิอาทิปจฺจยา	๓๗๘
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	**๓๘๐**
สุทฺธํ	๓๘๐
๒. ปจฺจนียุทฺธาโร	**๓๘๑**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	**๓๘๓**
สุทฺธํ	๓๘๓
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ	**๓๘๓**
เหตุทุกํ	๓๘๓
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ	**๓๘๔**
นเหตุทุกํ	๓๘๔
๑๑. เสกฺขตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร	**๓๘๔**
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร	**๓๘๔**
เหตุปจฺจโย	๓๘๔
อารมฺมณาทิปจฺจยา	๓๘๖
อาหาราทิปจฺจยา	๓๘๗

มาติกา **องฺเก**

๒. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๓๘๗**

สุทฺธํ ๓๘๗

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร **๓๘๘**

นเหตุปจฺจโย ๓๘๘

นอารมฺมณปจฺจโย ๓๘๘

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา ๓๘๙

นวิปากปจฺจโย ๓๙๐

นอาหาราทิปจฺจยา ๓๙๑

นสมฺปยุตฺตาทิปจฺจยา ๓๙๑

นวิปฺปยุตฺตาทิปจฺจยา ๓๙๑

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๓๙๒**

สุทฺธํ ๓๙๒

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๓๙๒**

เหตุทุกํ ๓๙๒

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๓๙๓**

นเหตุทุกํ ๓๙๓

๑๑. เสกฺขตฺติกํ ๓. ปจฺจยวาโร **๓๙๓**

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๓๙๓**

เหตุปจฺจโย ๓๙๓

อารมฺมณปจฺจโย ๓๙๕

อธิปตฺยาทิปจฺจยา ๓๙๖

มาติกา **องฺเก**

กมฺมาทิปจฺจยา ๓๙๖

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๓๙๗**

สุทฺธํ ๓๙๗

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร **๓๙๗**

นเหตุปจฺจโย ๓๙๗

นอารมฺมณาทิปจฺจยา ๓๙๘

นอนนฺตราทิปจฺจยา ๓๙๙

นวิปากปจฺจโย ๓๙๙

นอาหาราทิปจฺจยา ๔๐๐

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๔๐๐**

สุทฺธํ ๔๐๐

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๔๐๐**

เหตุทุกํ ๔๐๐

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๔๐๑**

๑๑. เสกฺขตฺติกํ ๕. สํสฏฺฐวาโร **๔๐๑**

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๔๐๑**

เหตุปจฺจโย ๔๐๑

อารมฺมณาทิปจฺจยา ๔๐๒

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๔๐๒**

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร **๔๐๒**

นเหตุปจฺจโย ๔๐๒

มาติกา **องฺเก**

นอธิปติปจฺจโย ๔๐๓
นปุเรชาตาทิปจฺจยา ๔๐๓

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๔๐๓
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ ๔๐๔
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ ๔๐๔
๑๑. เสกฺขตฺติกํ ๗. ปณฺหาวาโร ๔๐๔
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร ๔๐๔

เหตุปจฺจโย ๔๐๔
อารมฺมณปจฺจโย ๔๐๕
อธิปติปจฺจโย ๔๐๗
อนนฺตรปจฺจโย ๔๐๘
สมนนฺตรปจฺจโย ๔๑๐
สหชาตาทิปจฺจยา ๔๑๐
อุปนิสฺสยปจฺจโย ๔๑๐
ปุเรชาตปจฺจโย ๔๑๓
ปจฺฉาชาตปจฺจโย ๔๑๓
อาเสวนปจฺจโย ๔๑๔
กมฺมปจฺจโย ๔๑๔
วิปากปจฺจโย ๔๑๖
อาหาราทิปจฺจยา ๔๑๖
วิปฺปยุตฺตปจฺจโย ๔๑๖
อตฺถิปจฺจโย ๔๑๗

มาติกา **องฺเก**

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๔๑๙**
๒. ปจฺจนียุทฺธาโร **๔๒๐**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๔๒๑**
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๔๒๒**
เหตุทุกํ ๔๒๒

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๔๒๒**
นเหตุทุกํ ๔๒๒

๑๒. ปริตฺตตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร **๔๒๓**
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๔๒๓**
เหตุปจฺจโย ๔๒๓
อารมฺมณปจฺจโย ๔๒๕
อธิปติปจฺจโย ๔๒๖
อนนฺตราทิปจฺจยา ๔๒๗

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๔๒๗**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร **๔๒๘**
นเหตุปจฺจโย ๔๒๘
นอารมฺมณปจฺจโย ๔๒๘
นอธิปติปจฺจโย ๔๒๙
นอนนฺตราทิปจฺจยา ๔๓๑
นปุเรชาตปจฺจโย ๔๓๑
นปจฺฉาชาตาทิปจฺจยา ๔๓๓
นกมฺมปจฺจโย ๔๓๕
นวิปากปจฺจโย ๔๓๕

มาติกา **องฺเก**

นอาหาราทิปจฺจยา ๔๓๖

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๔๓๗
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ ๔๓๘
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ ๔๓๘
๑๒. ปริตฺตตฺติกํ ๓. ปจฺจยวาโร ๔๓๙
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร ๔๓๙

เหตุปจฺจโย ๔๓๙
อารมฺมณาทิปจฺจยา ๔๔๑

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๔๔๑
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร ๔๔๒

นเหตุปจฺจโย ๔๔๒
นอารมฺมณปจฺจโย ๔๔๒
นอธิปติปจฺจโย ๔๔๒
นอนนฺตราทิปจฺจยา ๔๔๔

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๔๔๕
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ ๔๔๕
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ ๔๔๖
๑๒. ปริตฺตตฺติกํ ๕. สํสฏฺฐวาโร ๔๔๖
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร ๔๔๖

เหตุปจฺจโย ๔๔๖
อารมฺมณาทิปจฺจยา ๔๔๗

มาติกา	องฺเก
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	๔๔๗
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร	๔๔๗
นเหตุปจฺจโย	๔๔๗
นอธิปติปจฺจโย	๔๔๘
นปุเรชาตปจฺจโย	๔๔๘
นปจฺฉาชาตนอาเสวนปจฺจยา	๔๔๙
นกมฺมปจฺจโย	๔๔๙
นวิปากปจฺจโย	๔๔๙
นฌานาทิปจฺจยา	๔๕๐
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	๔๕๐
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ	๔๕๑
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ	๔๕๑
๑๒. ปริตฺตตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร	๔๕๑
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร	๔๕๑
เหตุปจฺจโย	๔๕๑
อารมฺมณปจฺจโย	๔๕๒
อธิปติปจฺจโย	๔๕๔
อนนฺตรปจฺจโย	๔๕๕
สหชาตปจฺจโย	๔๕๗
อญฺญมญฺญปจฺจโย	๔๕๙
นิสฺสยปจฺจโย	๔๖๐
อุปนิสฺสยปจฺจโย	๔๖๒
ปุเรชาตปจฺจโย	๔๖๖
ปจฺฉาชาตปจฺจโย	๔๖๗

มาติกา **องฺเก**

อาเสวนปจฺจโย ๔๖๗
กมฺมปจฺจโย ๔๖๘
วิปากปจฺจโย ๔๗๐
อาหาราทิปจฺจยา ๔๗๐
อตฺถิปจฺจโย ๔๗๒

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๔๗๕
๒. ปจฺจนียุทฺธาโร ๔๗๕
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๔๗๗
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ ๔๗๘
เหตุทุกํ ๔๗๘

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ ๔๗๘
นเหตุทุกํ ๔๗๘

๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร ๔๗๙
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร ๔๗๙
เหตุปจฺจโย ๔๗๙
อารมฺมณาทิปจฺจยา ๔๗๙

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๔๘๐
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร ๔๘๐
นเหตุปจฺจโย ๔๘๐
นอธิปติปจฺจโย ๔๘๑
นปุเรชาตาทิปจฺจยา ๔๘๑
นกมฺมปจฺจโย ๔๘๒

มาติกา	**องฺเก**
นวิปากาทิปจฺจยา	๔๘๒
นวิปฺปยุตฺตปจฺจโย	๔๘๓
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	**๔๘๔**
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ	**๔๘๔**
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ	**๔๘๔**
นเหตุทุกํ	๔๘๔
๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร	**๔๘๕**
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร	**๔๘๕**
เหตุปจฺจโย	๔๘๕
อารมฺมณปจฺจโย	๔๘๖
อธิปติปจฺจโย	๔๘๙
อนนฺตรปจฺจโย	๔๙๑
สมนนฺตรปจฺจโย	๔๙๓
สหชาตาทิปจฺจยา	๔๙๓
อุปนิสฺสยปจฺจโย	๔๙๔
อาเสวนปจฺจโย	๔๙๗
กมฺมปจฺจโย	๔๙๘
วิปากาทิปจฺจยา	๔๙๙
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	**๕๐๐**
๒. ปจฺจนียุทฺธาโร	**๕๐๐**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	**๕๐๑**
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ	**๕๐๒**
เหตุทุกํ	๕๐๒

มาติกา **องฺเก**

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๕๐๒**

นเหตุทุกํ ๕๐๒

๑๔. หีนตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร **๕๐๓**

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๕๐๓**

เหตุปจฺจโย ๕๐๓

๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร **๕๐๔**

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๕๐๔**

เหตุปจฺจโย ๕๐๔

อารมฺมณปจฺจโย ๕๐๕

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๕๐๖**

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร **๕๐๖**

นเหตุปจฺจโย ๕๐๖

นอารมฺมณปจฺจโย ๕๐๗

นอธิปติปจฺจโย ๕๐๗

นอนนฺตรปจฺจโย ๕๐๗

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๕๐๘**

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๕๐๘**

เหตุทุกํ ๕๐๘

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๕๐๙**

นเหตุทุกํ ๕๐๙

มาติกา **องฺเก**

๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ ๓. ปจฺจยวาโร **๕๐๙**
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๕๐๙**
เหตุปจฺจโย ๕๐๙
อารมฺมณาทิปจฺจยา ๕๑๑

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๕๑๑**
นเหตุปจฺจโย ๕๑๒
นอารมฺมณปจฺจโย ๕๑๒
นอธิปติปจฺจโย ๕๑๒
นอนนฺตราทิปจฺจยา ๕๑๓

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๕๑๓**
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๕๑๔**
เหตุทุกํ ๕๑๔

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๕๑๔**
นเหตุทุกํ ๕๑๔

๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ ๕. สํสฏฺฐวาโร **๕๑๕**
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๕๑๕**
เหตุปจฺจโย ๕๑๕
อารมฺมณาทิปจฺจยา ๕๑๕

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๕๑๕**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร **๕๑๖**
นเหตุปจฺจโย ๕๑๖

มาติกา **องฺเก**

นอธิปติปจฺจโย ๕๑๖
นปุเรชาตปจฺจโย ๕๑๖
นอาเสวนาทิปจฺจยา ๕๑๗

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๕๑๗**
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๕๑๘**
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๕๑๘**
๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร **๕๑๙**
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๕๑๙**
เหตุปจฺจโย ๕๑๙
อารมฺมณปจฺจโย ๕๑๙
อธิปติปจฺจโย ๕๒๑
อนนฺตรปจฺจโย ๕๒๓
สมนนฺตราทิปจฺจยา ๕๒๔
อุปนิสฺสยปจฺจโย ๕๒๔
ปุเรชาตปจฺจโย ๕๒๖
ปจฺฉาชาตปจฺจโย ๕๒๗
อาเสวนปจฺจโย ๕๒๘
กมฺมปจฺจโย ๕๒๙
วิปากปจฺจโย ๕๓๐
อาหาราทิปจฺจยา ๕๓๐
วิปฺปยุตฺตปจฺจโย ๕๓๐
อตฺถิปจฺจโย ๕๓๑

มาติกา **องฺเก**

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๕๓๓**
๒. ปจฺจนียุทฺธาโร **๕๓๔**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๕๓๕**
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๕๓๖**
เหตุทุกํ ๕๓๖

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๕๓๖**
นเหตุทุกํ ๕๓๖

๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร **๕๓๗**
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๕๓๗**
เหตุปจฺจโย ๕๓๗
อารมฺมณาทิปจฺจยา ๕๔๐

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๕๔๐**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร **๕๔๑**
นเหตุปจฺจโย ๕๔๑
นอธิปติปจฺจโย ๕๔๑
นปุเรชาตาทิปจฺจยา ๕๔๓
นอาเสวนปจฺจโย ๕๔๔
นกมฺมปจฺจโย ๕๔๕
นวิปากปจฺจโย ๕๔๖
นมคฺคปจฺจโย ๕๔๖
นวิปฺปยุตฺตปจฺจโย ๕๔๖

มาติกา **องฺเก**

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๕๔๗**
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๕๔๗**
เหตุทุกํ ๕๔๗

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๕๔๘**
นเหตุทุกํ ๕๔๘

๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร **๕๔๘**
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๕๔๘**
เหตุปจฺจโย ๕๔๘
อารมฺมณปจฺจโย ๕๔๙
อธิปติปจฺจโย ๕๕๐
อนนฺตรปจฺจโย ๕๕๔
สมนนฺตราทิปจฺจยา ๕๕๖
อุปนิสฺสยปจฺจโย ๕๕๖
อาเสวนปจฺจโย ๕๖๐
กมฺมาทิปจฺจยา ๕๖๐
อาหาราทิปจฺจยา ๕๖๐

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๕๖๐**
๒. ปจฺจนียุทฺธาโร **๕๖๑**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๕๖๓**
สุทฺธํ ๕๖๓

มาติกา **องฺเก**

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ ๕๖๔

เหตุทุกํ ๕๖๔

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ ๕๖๔

นเหตุทุกํ ๕๖๔

๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร ๕๖๕

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร ๕๖๕

เหตุปจฺจโย ๕๖๕

อารมฺมณปจฺจโย ๕๖๕

อธิปติปจฺจโย ๕๖๖

สหชาตปจฺจโย ๕๖๗

อญฺญมญฺญปจฺจโย ๕๖๘

นิสฺสยปจฺจโย ๕๖๘

อุปนิสฺสยปจฺจโย ๕๖๙

ปุเรชาตปจฺจโย ๕๗๐

ปจฺฉาชาตปจฺจโย ๕๗๐

กมฺมปจฺจโย ๕๗๑

วิปากปจฺจโย ๕๗๑

อาหารปจฺจโย ๕๗๑

อินฺทฺริยปจฺจโย ๕๗๑

ฌานาทิปจฺจยา ๕๗๒

อตฺถิปจฺจโย ๕๗๒

อวิคตปจฺจโย ๕๗๓

มาติกา **องฺเก**

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๕๗๓**
๒. ปจฺจนียุทฺธาโร **๕๗๔**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๕๗๔**
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๕๗๔**
๔. ปจฺจนียานุโลมํ **๕๗๕**
๑๘. อตีตตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร **๕๗๕**
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๕๗๕**
เหตุปจฺจโย ๕๗๕
อารมฺมณปจฺจโย ๕๗๕
อธิปติปจฺจโย ๕๗๗
อนนฺตรปจฺจโย ๕๗๗
สมนนฺตรปจฺจโย ๕๗๘
สหชาตาทิปจฺจยา ๕๗๘
อุปนิสฺสยปจฺจโย ๕๗๘
ปุเรชาตปจฺจโย ๕๘๐
ปจฺฉาชาตปจฺจโย ๕๘๐
อาเสวนปจฺจโย ๕๘๐
กมฺมปจฺจโย ๕๘๑
วิปากปจฺจโย ๕๘๑
อาหาราทิปจฺจยา ๕๘๑
อตฺถิปจฺจโย ๕๘๒
นตฺถิวิคตาวิคตปจฺจยา ๕๘๒

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๕๘๒**
๒. ปจฺจนียุทฺธาโร **๕๘๓**

มาติกา	องฺเก
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	**๕๘๓**
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ	**๕๘๓**
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ	**๕๘๔**
๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร	**๕๘๔**
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร	**๕๘๔**
เหตุปจฺจโย	๕๘๔
อารมฺมณาทิปจฺจยา	๕๘๕
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	**๕๘๕**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร	**๕๘๖**
นเหตุปจฺจโย	๕๘๖
นอธิปติปจฺจโย	๕๘๖
นปุเรชาตปจฺจโย	๕๘๗
นปจฺฉาชาตปจฺจโย	๕๘๗
นวิปากปจฺจโย	๕๘๘
นฌานปจฺจโย	๕๘๘
นมคฺคปจฺจโย	๕๘๘
นวิปฺปยุตฺตปจฺจโย	๕๘๘
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	**๕๘๙**
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ	**๕๘๙**
เหตุทุกํ	๕๘๙
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ	**๕๘๙**
๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ ๗. ปณฺหาวาโร	**๕๙๐**
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร	**๕๙๐**

มาติกา **องฺเก**

เหตุปจฺจโย ๕๙๐
อารมฺมณปจฺจโย ๕๙๐
อธิปติปจฺจโย ๕๙๓
อนนฺตรปจฺจโย ๕๙๖
สมนนฺตรปจฺจโย ๕๙๗
สหชาตาทิปจฺจยา ๕๙๗
อุปนิสฺสยปจฺจโย ๕๙๘
อาเสวนปจฺจโย ๖๐๐
กมฺมปจฺจโย ๖๐๐
วิปากาทิปจฺจยา ๖๐๒

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๖๐๒**
สุทฺธํ ๖๐๒

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร **๖๐๓**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๖๐๔**
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๖๐๔**
เหตุทุกํ ๖๐๔

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๖๐๕**
นเหตุทุกํ ๖๐๕

๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร **๖๐๕**
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๖๐๕**
เหตุปจฺจโย ๖๐๕
อารมฺมณปจฺจโย ๖๐๖

มาติกา	**องฺเก**
อธิปติปจฺจโย	๖๐๖
อนนฺตราทิปจฺจยา	๖๐๗
อญฺญมญฺญาทิปจฺจยา	๖๐๘
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	**๖๐๘**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร	**๖๐๘**
นเหตุปจฺจโย	๖๐๘
นอารมฺมณปจฺจโย	๖๐๙
นอธิปตฺยาทิปจฺจยา	๖๐๙
นปจฺฉาชาตาทิปจฺจยา	๖๑๐
นวิปากาทิปจฺจยา	๖๑๐
นฌานปจฺจโย	๖๑๑
นมคฺคาทิปจฺจยา	๖๑๑
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	**๖๑๒**
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ	**๖๑๒**
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ	**๖๑๒**
๒๑. อชฺฌตฺตตฺติกํ ๓. ปจฺจยวาโร	**๖๑๓**
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร	**๖๑๓**
เหตุปจฺจโย	๖๑๓
อารมฺมณปจฺจโย	๖๑๓
อธิปตฺยาทิปจฺจยา	๖๑๓
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร	**๖๑๔**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร	**๖๑๔**

มาติกา **องฺเก**

นเหตุปจฺจโย ๖๑๔
นอารมฺมณาทิปจฺจยา ๖๑๕

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๖๑๕
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ ๖๑๕
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ ๖๑๕
๒๐. อชฺฌตฺตติกํ ๗. ปญฺหาวาโร ๖๑๖
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร ๖๑๖
เหตุปจฺจโย ๖๑๖
อารมฺมณปจฺจโย ๖๑๖
อธิปติปจฺจโย ๖๑๘
อนนฺตรปจฺจโย ๖๒๐
สมนนฺตราทิปจฺจยา ๖๒๐
อุปนิสฺสยปจฺจโย ๖๒๐
ปุเรชาตปจฺจโย ๖๒๒
ปจฺฉาชาตปจฺจโย ๖๒๔
อาเสวนปจฺจโย ๖๒๔
กมฺมปจฺจโย ๖๒๔
วิปากปจฺจโย ๖๒๕
อาหารปจฺจโย ๖๒๕
อินฺทฺริยาทิปจฺจยา ๖๒๖
อตฺถิปจฺจโย ๖๒๗
นตฺถิวิคตาวิคตปจฺจยา ๖๒๙

มาติกา **องฺเก**

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๖๒๙**

สุทฺธํ ๖๒๙

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร **๖๒๙**

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๖๓๐**

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๖๓๐**

เหตุทุกํ ๖๓๐

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๖๓๑**

๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร **๖๓๑**

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๖๓๑**

เหตุปจฺจโย ๖๓๑

อารมฺมณาทิปจฺจยา ๖๓๒

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๖๓๒**

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร **๖๓๒**

นเหตุปจฺจโย ๖๓๒

นอธิปติยาทิปจฺจยา ๖๓๓

นวิปากาทิปจฺจยา ๖๓๔

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๖๓๔**

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๖๓๕**

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๖๓๕**

๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร **๖๓๖**

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๖๓๖**

เหตุปจฺจโย ๖๓๖

มาติกา **องฺเก**

อารมฺมณปจฺจโย ๖๓๖
อธิปติปจฺจโย ๖๓๙
อนนฺตรปจฺจโย ๖๔๐
สมนนฺตราทิปจฺจยา ๖๔๑
อุปนิสฺสยปจฺจโย ๖๔๑
อาเสวนปจฺจโย ๖๔๒
กมฺมปจฺจโย ๖๔๓
วิปากาทิปจฺจยา ๖๔๔

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๖๔๔
สุทฺธํ ๖๔๔

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร ๖๔๕
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร ๖๔๕
๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ ๖๔๖
๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ ๖๔๖
๒๒. สนิทสฺสนสปฺปฏิฆฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร ๖๔๗
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร ๖๔๗
เหตุปจฺจโย ๖๔๗
อารมฺมณปจฺจโย ๖๕๔
อธิปติปจฺจโย ๖๕๔
อนนฺตรสมนนฺตรปจฺจยา ๖๕๕
สหชาตปจฺจโย ๖๕๖
อญฺญมญฺญปจฺจโย ๖๕๗
นิสฺสยาทิปจฺจยา ๖๕๘

มาติกา **องฺเก**

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๖๕๙**

สุทฺธํ ๖๕๙

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร **๖๕๙**

นเหตุปจฺจโย ๖๕๙

นอารมฺมณปจฺจโย ๖๖๑

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา ๖๖๒

นอินฺทฺริยาทิปจฺจยา ๖๖๓

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๖๖๔**

สุทฺธํ ๖๖๔

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๖๖๕**

เหตุทุกํ ๖๖๕

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ **๖๖๕**

นเหตุทุกํ ๖๖๕

๒๒. สนิทสฺสนสปฺปฏิฆตฺติกํ ๗. ปณฺหาวาโร **๖๖๖**

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร **๖๖๖**

เหตุปจฺจโย ๖๖๖

อารมฺมณปจฺจโย ๖๖๖

อธิปติปจฺจโย ๖๖๘

อนนฺตรปจฺจโย ๖๖๙

สมนนฺตรปจฺจโย ๖๖๙

สหชาตาทิปจฺจยา ๖๗๐

มาติกา **องฺเก**

อุปนิสฺสยปจฺจโย ๖๗๐
ปุเรชาตปจฺจโย ๖๗๑
ปจฺฉาชาตปจฺจโย ๖๗๓
อาเสวนปจฺจโย ๖๗๓
กมฺมปจฺจโย ๖๗๔
วิปากปจฺจโย ๖๗๔
อาหารปจฺจโย ๖๗๕
อินฺทฺริยปจฺจโย ๖๗๖
ฌานาทิปจฺจยา ๖๗๗
วิปฺปยุตฺตปจฺจโย ๖๗๗
อตฺถิปจฺจโย ๖๗๘

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๖๘๒**
สุทฺธํ ๖๘๒
เหตุสภาโค ๖๘๓
เหตุสามญฺญมฺปนา (๙) ๖๘๓

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร **๖๘๔**
๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร **๖๘๗**
สุทฺธํ ๖๘๗
นเหตุทุกํ ๖๘๘
นเหตุติกํ ๖๘๘

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ **๖๘๘**
เหตุทุกํ ๖๘๘

มาติกา **องฺเก**

เหตุสามญฺญวฏฺฏนา ๖๘๘

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ ๖๘๙

นเหตุทุกํ ๖๘๙

ปฏฺฐานปาลิ ทุติยภาคมาติกา นิฏฺฐิตา.

ปทานุกฺกโม ๖๙๑

ลกฺขิตพฺพปทานํ อนุกฺกมณิกา. ๗๐๐

อภิธมฺมปิฎเก
ธมฺมานุโลเม
ติกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๖. วิตกฺกตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา, ตโย ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิตกฺโก. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิตกฺโก. (๒)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ[๑] ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๓)

---

[๑] สี. ธมฺมา.

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ[๑] เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปึ. (๔)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺก-อวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิตกฺโก จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิตกฺโก กฏตฺตา จ รูปึ. (๕)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ. (๖)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจาร-มตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ

---

[๑] สฺยา. เปยฺยาโล น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ กฏตฺตา จ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ กฏตฺตา จ รูปํ. (๗)

[๒] อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจาโร จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจาโร กฏตฺตา จ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺก-อวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ. (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ กฏตฺตา

จ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิจาโร จ กฏตฺตา จ รูปํ. (๕)

[๓] อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ วิจารํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจารํ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ วตฺถุ, ปฏิจฺจ ขนฺธา. วิจารํ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ ปฏิจฺจ วิจาโร. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํ. (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ วิตกฺโก. (๓)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๔)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา. มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ วิตกฺโก. มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ. (๕)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ. (๖)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๗)

[๔] สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ[๑] ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิตกฺโก. (๒)

---

[๑] สี. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๓)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺก-สวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๔)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิตกฺโก. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๕)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺก-สวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ. (๖)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺก-สวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ

มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๗)

[๕] อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-อวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิจาโร. (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา

วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ [๑] ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิจาโร จ. (๕)

[๖] สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๒)

---

[๑] ฉ., เท. จสทฺโท ทิสฺสติ.

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ. (๓)

[๗] สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา, ตโย ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ, เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๓)

อารมฺมณปจฺจโย

[๘] สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิตกฺโก. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ [๑] ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

[๙] อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

---

[๑] ฉ., เท. จสทฺโท ทิสฺสติ.

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจาโร. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา: อวิตกฺก-วิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิจาโร จ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

[๑๐] อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา, วตฺถุ ปฏิจฺจ วิจาโร. (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ วิตกฺโก. (๓)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺก-อวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วิจาโร จ. (๔)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ. (๕)

[๑๑] สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจาร-มตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิตกฺโก. (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺก-สวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ. (๓)

[๑๒] อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ

ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-อวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺก-วิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิจาโร. (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิจาโร จ. (๔)

[๑๓] สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

(เทฺว ปจฺจยา สชฺฌายมคฺเคน วิภตฺตา, เอวํ อวเสสา วีสติปจฺจยา วิภชิตพฺพา.)

วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

[๑๔] สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๑)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิตกฺโก. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺก-อวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. วิตกฺโก วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๕)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๖)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. ขนฺธา จ วิตกฺโก จ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๗)

[๑๕] อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา:[๑] วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจาโร จ

---

[๑] สี. วิปฺปยุตฺต, เอวมุปริปิ.

จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ[๑] รูปํ. วิจาโร วตฺถุ๋ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วิตกฺกํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, วิตกฺกํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ขนฺธา วตฺถุ๋ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ วิตกฺกํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺก-อวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จ[๒] วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. ขนฺธา จ วิจาโร จ วตฺถุ๋ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๕)

[๑๖] อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุ๋ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา, จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วิจารํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วิจารํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจารํ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ, วิจารํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ๋ ปฏิจฺจ ขนฺธา, ขนฺธา วตฺถุ๋ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา, วตฺถุ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วิจารํ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ๋ ปฏิจฺจ วิจาโร

---

[๑] สฺยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ, เอวมุปริปิ. [๒] ฉ., เท. จสทฺโท น ทิสฺสติ.

วิจาโร, วตฺถุ๋ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วตฺถุ วิจารํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี กฏตฺตารูปี อุปาทารูปี. ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ๋ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา, วตฺถุ๋ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา, วตฺถุ๋ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา, วตฺถุ๋ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ๋ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา, วตฺถุ๋ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ๋ ปฏิจฺจ วิตกฺโก, วตฺถุ๋ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๓)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ๋ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา, มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปี, ขนฺธา วตฺถุ๋ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. กฏตฺตารูปี ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๔)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺก-อวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ จิตฺตสมุฏฺฐานญจ รูปี ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุ๋ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี วิจารํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ กฏตฺตา จ รูปี. ขนฺธา วตฺถุ๋ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. กฏตฺตารูปี วิจารํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ๋ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา, มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปี, ขนฺธา วตฺถุ๋ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา.

กฏตฺตารูปี ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ วิตกฺโก, มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปี, วิตกฺโก วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. กฏตฺตารูปี ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๕)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ, วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๖)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ, มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปี, ขนฺธา จ วิตกฺโก จ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. กฏตฺตารูปี ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๗)

[๑๗] สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา, วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจาร-มตฺโต ธมฺโม ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิตกฺโก, วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-อวิจาโร ธมฺโม ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ, รูปํ[๑] ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺก-สวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ, ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. กฏตฺตารูปํ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๔)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิตกฺโก. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. วิตกฺโก วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. กฏตฺตารูปํ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๕)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺก-สวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ, วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๖)

---

[๑] สี. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ[๑] สวิตกฺก-สวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. ขนฺธา จ วิตกฺโก จ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. กฏตฺตารูปํ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๗)

[๑๘] อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา, วตฺถุ[๒] วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต ธมฺโม ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ ฯเปฯ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ ฯเปฯ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ ฯเปฯ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ขนฺเธ จ วิจารญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ [๓] มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ

---

[๑] สี. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. เอวมุปริปิ. [๒] สฺยา. วตฺถุญฺจ. [๓] วิจารญฺจ.

รูปี. ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. วิตกฺกํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺก-วิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปี. ขนฺเธ จ วิจารญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปี. ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปี. วิตกฺกํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิจาโร. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺก-สวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปี. ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. กฏตฺตารูปี วิตกฺกํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปี ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี ขนฺเธ จ วิจารญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปี ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. กฏตฺตารูปี ขนฺเธ จ วิจารญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปี. ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. กฏตฺตารูปี ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา.

ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ ฯเปฯ วตฺถุ[๑] วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๕)

[๑๙] สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ ฯเปฯ วตฺถุ[๒] วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺก-สวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. กฏตฺตารูปํ ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๓)

[๒๐] สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ

---

[๑] สี. วตฺถุ จ, เอวมุปริปิ. [๒] สฺยา. วตฺถุญฺจ.

สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. กฏตฺตารูปี ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๓)

อตฺถิ-อวิคตปจฺจยา

[๒๑] สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อตฺถิปจฺจยา ฯเปฯ นตฺถิปจฺจยา, วิคตปจฺจยา, อวิคตปจฺจยา (สงฺขิตฺตํ.)

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๒๒] เหตุยา สตฺตตฺตึส,[๑] อารมฺมเณ เอกวีส, อธิปติยา เตวีส, อนนฺตเร เอกวีส, สมนนฺตเร เอกวีส, สหชาเต สตฺตตฺตึส, อญฺญมญฺเญ อฏฺฐวีส, นิสฺสเย สตฺตตฺตึส, อุปนิสฺสเย เอกวีส, ปุเรชาเต เอกาทส, อาเสวเน เอกาทส, กมฺเม สตฺตตฺตึส, วิปาเก สตฺตตฺตึส, อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค สตฺตตฺตึส, สมฺปยุตฺเต เอกวีส, วิปฺปยุตฺเต สตฺตตฺตึส, อตฺถิยา สตฺตตฺตึส, นตฺถิยา เอกวีส, วิคเต เอกวีส, อวิคเต สตฺตตฺตึส.

ทุกํ

เหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกวีส ฯเปฯ[๒] อวิคเต สตฺตตฺตึส.[๒] (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก คณนา, เอวํ คเณตพฺพํ. อนุโลมํ.[๓])

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๒๓] สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ

---

[๑] ฉ., เท. สตฺตติสํ, เอวมุปริปิ.

[๒-๒] ฉ., เท. อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

[๓] ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุเก สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิตกฺโก. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุเก สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุเก สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๕)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๖)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปี ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๗)

[๒๔] อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปี. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปี. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปี. (๓)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา, ตโย ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี กฏตฺตารูปี อุปาทารูปี. พาหิรํ ฯเปฯ อาหารสมุฏฺฐานํ ฯเปฯ อุตุสมุฏฺฐานํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปี อุปาทารูปี. (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ๎ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ๎ ปฏิจฺจ วิตกฺโก. (๓)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ๎ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๔)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ๎ ปฏิจฺจ วิตกฺโก มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๕)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ๎ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ. (๖)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ๎ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๗)

[๒๕] สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิตกฺโก. (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-อวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุเก สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๓)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺก-สวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๔)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ วิตกฺโก สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๕)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺก-สวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ. (๖)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺก-สวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ

ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๗)

[๒๖] อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-อวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺก-สวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๓)

[๒๗] สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-อวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุเก สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

[๒๘] สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุเก สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปึ. (๓)

นอารมฺมณปจฺจโย

[๒๙] สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วิตกฺกํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วิจารํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. วิจารํ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ. [๑]วิจารํ ปฏิจฺจ วตฺถุ[๑] เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ พาหิรํ ฯเปฯ อาหารสมุฏฺฐานํ ฯเปฯ อุตุสมุฏฺฐานํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (๑)

[๓๐] สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-อวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺเต

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ฯเปฯ กฏตฺตารูปํ. (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-อวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ กฏตฺตารูปํ. (๑)

นอธิปติปจฺจโย

[๓๑] สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา ฯเปฯ สตฺต.

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตาธิปติ. วิปากํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: วิปาเก อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ[๑] ฯเปฯ[๑] (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺก-อวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา: วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺก-อวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา: วิปากํ อวิตกฺก-วิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๕)

[๓๒] อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาราธิปติ. วิปากํ อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตาธิปติ. วิปากํ วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา, ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ... สตฺต.

[๑-๑] ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

[๓๓] สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ... สตฺต[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺก-สวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตาธิปติ. วิปากํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ (สงฺขิตฺตํ.)

นอนนฺตราทิปจฺจยา

[๓๔] สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอนนฺตรปจฺจยา. นสมนนฺตรปจฺจยา. นอญฺญมญฺญปจฺจยา. นอุปนิสฺสยปจฺจยา. (นอารมฺมณสทิสํ.)

นปุเรชาตปจฺจโย

[๓๕] สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา. สตฺต.

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

---

[๑] ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจาโร. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วิตกฺกํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺก-อวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นปุเรชาตปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ. (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺก-อวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป อวิตกฺก-วิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๕)

[๓๖] อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วิจารํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตํ.) (๗)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ[๑] ปฏิจฺจ[๑]... สตฺต.

[๓๗] อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตํ.) (๗)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตํ.)

(นปุเรชาตมูลเก ยถา สุทฺธิกํ อรูปึ, ตถา อรูปา กาตพฺพา.)

นปจฺฉาชาตาทิปจฺจยา

[๓๘] สวิตกฺกสวิจาร[๒] ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ[๒] นปจฺฉาชาตปจฺจยา ฯเปฯ นอาเสวนปจฺจยา. สตฺต.[๓]

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: วิปากํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตํ.) (๕)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: วิปากํ อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

([๔]นอาเสวนมูลเก อวิตกฺกวิจารมตฺตํ วิปาเกน สห คจฺฉนฺเตน นปุเรชาตสทิสํ กาตพฺพํ, อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺต-คจฺฉนฺเตน วิปาโก ทสฺเสตพฺโพ.[๔])

[๑-๑] สี. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.
[๒-๒] ฉ., เท. อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.
[๓] ฉ.,เท. อยํ ปาโจ ทิสฺสติ.
[๔-๔] ฉ., เท. อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

นกมฺมปจฺจโย

[๓๙] สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา. (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจารา เจตนา. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา. (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺก-สวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา. (๑)

นวิปากาทิปจฺจยา

[๔๐] สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา ฯเปฯ[๑] นอาหารปจฺจยา: พาหิรํ... อุตุสมุฏฺฐานํ ฯเปฯ นอินฺทฺริยปจฺจยา: พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ มหาภูเต ปฏิจฺจ รูปชีวิตินฺทฺริยํ ฯเปฯ นฌานปจฺจยา: ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ นมคฺคปจฺจยา. นสมฺปยุตฺตปจฺจยา.

นวิปฺปยุตฺตปจฺจโย

[๔๑] นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อรูเป สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิตกฺโก. (๒)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิตกฺโก จ. (๓)

[๔๒] อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

---

[๑] สฺยา. สงฺขิตฺตํ, เอวมุปริปิ.

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป วิตกฺกํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจาโร. (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วิจาโร จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วิจาโร จ. (๔)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป วิจารํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป อวิตกฺก-วิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺก-สวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

โนนตฺถิโนวิคตปจฺจยา

[๔๓] สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ โนนตฺถิปจฺจยา, โนวิคตปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๔๔] นเหตุยา เตตฺตึส, นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา สตฺตตฺตึส, นอนนฺตเร สตฺต, นสมนนฺตเร สตฺต, นอญฺญมญฺเญ สตฺต, นอุปนิสฺสเย สตฺต, นปุเรชาเต สตฺตตฺตึส, นปจฺฉาชาเต สตฺตตฺตึส, นอาเสวเน สตฺตตฺตึส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก วีส,[๑] นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เตตฺตึส, นสมฺปยุตฺเต สตฺต, นวิปฺปยุตฺเต เอกาทส, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปจฺจนียคณนา, เอวํ คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียํ.

---

[๑] ฉ., เท. เตวีส,

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

[๔๕] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต ฯเปฯ โนวิคเต[๑] สตฺต.[๑]

(ยถา กุสลตฺติเก อนุโลมปจฺจนียคณนา, เอวํ คเณตพฺพํ.)

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

นเหตุทุกํ

[๔๖] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จุทฺทส, อนนฺตเร สมนนฺตเร จุทฺทส, สหชาเต เตตฺตึส, อญฺญมญฺเญ พาวีส, นิสฺสเย เตตฺตึส, อุปนิสฺสเย จุทฺทส, ปุเรชาเต ฉ, อาเสวเน ปญฺจ, กมฺเม เตตฺตึส ฯเปฯ ฌาเน เตตฺตึส, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต จุทฺทส, วิปฺปยุตฺเต เตตฺตึส ฯเปฯ อวิคเต เตตฺตึส. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปจฺจนียานุโลมคณนา, เอวํ คเณตพฺพํ.)

ปฏิจฺจวาโร.

(สหชาตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิโส กาตพฺโพ.)

[๑-๑] สฺยา. สงฺขิตฺตํ.

๖. วิตกฺกตฺติกํ ๓. ปจฺจยวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ

เหตุปจฺจโย

[๔๗] สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. สตฺต ปญฺหา.[๑]

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา. ปญฺจ ปญฺหา. (ปฏิจฺจวารสทิสา).

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปจฺจยา ฯเปฯ วิจารํ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา. วตฺถุ ปจฺจยา วิจาโร. (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม ฯเปฯ วิจารํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วตฺถุ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา. วตฺถุ ปจฺจยา วิตกฺโก. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

---

[๑] ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา ฯเปฯ วิจารํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. วตฺถุ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วตฺถุ ปจฺจยา วิตกฺโก. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วตฺถุ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๕)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๖)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๗)

[๔๘] สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม ฯเปฯ (ปจฺจยุทฺธารเณ ปวตฺเต ปฏิสนฺธิกฺขเณ สตฺต ปญฺหา กาตพฺพา.)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺก-สวิจาโร ธมฺโม ฯเปฯ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจาโร. (เอวํ ปฏิสนฺธิกฺขเณ จตฺตาโร.) (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ ฯเปฯ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา วิจาโร จ ฯเปฯ

ปฏิสนฺธิกฺขเณ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๕)

(อวเสเสสุ ทฺวีสุ ฆฏเนสุ ปวตฺติปฏิสนฺธิ วิตฺถาเรตพฺพา.)

เหตุปจฺจยา นิฏฺจิตา.

(เหตุปจฺจยํ อนุมชฺชนฺเตน ปจฺจยวาโร วิตฺถาเรตพฺโพ, ยถา ปฏิจฺจคณนา, เอวํ คเณตพฺพา อธิปติยา สตฺตตฺตึส, ปุเรชาเต จ อาเสวเน จ เอกวีส, อยํ เอตฺถ วิเสโส.)

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

[๔๙] ปจฺจนีเย: นเหตุยา เตตฺตึส, ปญฺหา สตฺตสุ ฐาเนสุ[๑] สตฺต โมหา อุทฺธริตพฺพา มูลปเทสุเยว, นอารมฺมเณ สตฺต จิตฺตสมุฏฺฐานา อุทฺธริตพฺพา.

นอธิปติปจฺจโย

[๕๐] สวิตกฺกสวิจารมูลกา สตฺต ปญฺหา นอธิปติยา กาตพฺพา.

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา อธิปติ. วิปากํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา. (ยถา ปฏิจฺจนเย ตถา ปญฺจ ปญฺหา กาตพฺพา).

---

[๑] สี. ฆาเนสุ.

[๕๑] อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ ปจฺจยา อวิตกฺกอวิจารา อธิปติ. วิปากํ อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ วิปากํ วิจารํ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา อวิตกฺกอวิจารา อธิปติ. วตฺถุ ปจฺจยา วิปากา อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา จ วิจาโร จ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. [๑] ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม ฯเปฯ วิจารํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา อธิปติ. วตฺถุ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา อธิปติ. วิปากํ วิจารํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วตฺถุ ปจฺจยา วิปากา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา, ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา ฯเปฯ วิปากํ วิจารํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ. วตฺถุ ปจฺจยา วิปากา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา [๒] มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. วตฺถุ ปจฺจยา วิตกฺโก. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. วตฺถุ ปจฺจยา วิปากา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๕)

---

[๑] สฺยา. อธิปติ. [๒] สฺยา. เอตฺถนฺตเร 'วิจาโร จาติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา ฯเปฯ วตฺถุ๎ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๖) (ปจฺจนียฏฺฐนายํ สมฺปุณฺณา สตฺต ปญฺหา กาตพฺพา.)

[๔๒] อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตาธิปติ. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตาธิปติ วิปากํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ ปจฺจยา ฯเปฯ วิปากํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ

(ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปญฺจ ปญฺหา กาตพฺพา, ยตฺถ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ อาคจฺฉติ, ตตฺถ วิปากํ กาตพฺพํ. นาธิปติมูลเก[๑] สตฺตตฺตึส ปญฺหา กาตพฺพา.)

นอนนฺตราทิปจฺจยา

[๔๓] นอนนฺตรมฺปิ นสมนนฺตรมฺปิ นอญฺญมญฺญมฺปิ นอุปนิสฺสยมฺปิ สตฺต ปญฺหา รูปีเยว. นปุเรชาเต สตฺตตฺตึส, ปฏิจฺจวารปจฺจนียสทิสา.[๒] นปจฺฉาชาเต สตฺตตฺตึส, นอาเสวเนปิ สทิสํ ยตฺถ อวิตกฺกวิจารมตฺโตปิ อาคจฺฉติ, ตตฺถ วิปากา กาตพฺพา.

---

[๑] สี. มูลกํ. [๒] ฉ., เท. สทิสํ.

นกมฺมปจฺจโย

[๕๔] สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ปจฺจยา สวิตกฺก-สวิจารา เจตนา. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา. สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม ฯเปฯ วิตกฺกํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา เจตนา. (๒)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม ฯเปฯ อวิตกฺกอวิจารา เจตนา ฯเปฯ (ปริปุณฺณํ กาตพฺพํ) สวิตกฺกสวิจาโร ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา เจตนา. อวิตกฺกวิจารมตฺโต ฯเปฯ วิจารํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา. วตฺถุ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา. (๓)

[๕๕] สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา เจตนา. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม ฯเปฯ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา เจตนา. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา. (๒)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา เจตนา. (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารา เจตนา. (๑)

(นวิปาเก สตฺตตฺตึส ปญฺหา กาตพฺพา. นอาหารปจฺจยา, นอินฺทฺริยปจฺจยา, นฌานปจฺจยา, นมคฺคปจฺจยา, นสมฺปยุตฺตปจฺจยา, นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา, โนนตฺถิปจฺจยา, โนวิคตปจฺจยา วิตฺถาเรตพฺพา.)

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๕๖] นเหตุยา เตตฺตึส, นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา สตฺตตฺตึส, นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นอญฺญมญฺเญ นอุปนิสฺสเย สตฺต, นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน สตฺตตฺตึส, นกมฺเม เอกาทส, นวิปาเก สตฺตตฺตึส, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เตตฺตึส, นสมฺปยุตฺเต สตฺต, นวิปฺปยุตฺเต เอกาทส, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺต.

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

[๕๗] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต ฯเปฯ โนวิคเต สตฺต.

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๕๘] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ อนนฺตเร สมนนฺตเร จุทฺทส, สหชาเต เตตฺตึส, อญฺญมญฺเญ พาวีส, นิสฺสเย เตตฺตึส, อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต จุทฺทส, อาเสวเน เตรส, กมฺเม วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน เตตฺตึส, มคฺเค ปญฺจ, สมฺปยุตฺเต จุทฺทส, วิปฺปยุตฺเต อตฺถิยา เตตฺตึส ฯเปฯ อวิคเต เตตฺตึส.

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปจฺจยวาโร.[๑]

(นิสฺสยมฺปิ นินฺนานํ).

---

[๑] สฺยา. ปจฺจยวาโร นิฏฺฐิโต.

๖. วิตกฺกตฺติกํ ๕. สํสฏฺฐวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ

เหตุปจฺจโย

[๕๙] สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ สํสฏฺโจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ สํสฏฺโจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ สํสฏฺโจ วิตกฺโก. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ สํสฏฺโจ[๑] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺจา ตโย ขนฺธา วิตกฺโก จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

[๖๐] อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ สํสฏฺโจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ สํสฏฺโจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม ฯเปฯ วิตกฺกํ สํสฏฺจา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ สํสฏฺโจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ สํสฏฺโจ วิจาโร. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ สํสฏฺโจ วิจาโร. (๓)

---

[๑] สี. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺก-อวิจาโร จ ธมฺมา ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา วิจาโร จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

[๖๑] อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อวิตกฺกอวิจารํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ สสฏฺฐา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม ฯเปฯ วิจารํ สสฏฺฐา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจารํ สสฏฺฐา ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ สสฏฺโฐ อวิตกฺก-วิจารมตฺโต ธมฺโม ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิจารญฺจ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ สสฏฺโฐ สวิตกฺก-สวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา สวิตกฺกสวิจารํ เอกํ ขนฺธญฺจ วิตกฺกญฺจ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

(เหตุปจฺจยํ อนุมชฺชนฺเตน สพฺเพ ปจฺจยา วิตฺถาเรตพฺพา.)

สุทฺธํ

[๖๒] เหตุยา เอกาทส, อารมฺมเณ อธิปติยา อนนฺตเร สมนนฺตเร สหชาเต อญฺญมญฺเญ นิสฺสเย อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต อาเสวเน กมฺเม วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค สมฺปยุตฺเต วิปฺปยุตฺเต อตฺถิยา นตฺถิยา วิคเต อวิคเต สพฺพตฺถ เอกาทส.

อนุโลมํ.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ

(ปจฺจนียํ กาตพฺพํ อสมฺโมหนฺเตน.)

[๖๓] นเหตุยา ฉ, นอธิปติยา เอกาทส, นปุเรชาเต เอกาทส, นปจฺฉาชาเต เอกาทส, นอาเสวเน เอกาทส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก เอกาทส, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค ฉ, นวิปฺปยุตฺเต เอกาทส.

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

สุทฺธํ

[๖๔] [๑]เหตุปจฺจยา นอธิปติยา เอกาทส ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต เอกาทส. (สงฺขิตฺตํ.)

อนุโลมปจฺจนียํ.[๑]

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๖๕] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ฉ ฯเปฯ ปุเรชาเต ฉ, อาเสวเน ปญฺจ, กมฺเม ฉ ฯเปฯ ฌาเน ฉ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต ฉ ฯเปฯ อวิคเต ฉ.

สํสฏฺฐวาโร นิฏฺฐิโต.

(สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺโพ)

---

๖. วิตกฺกตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๖๖] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา เหตู วิตกฺกสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา เหตู จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เหตู กฏตฺตารูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา เหตู วิตกฺกสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เหตู วิตกฺกสฺส กฏตฺตา จ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๖)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๗)

[๖๗] อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา เหตู

สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา เหตู วิจารสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา เหตู วิจารสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺก-อวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ วิจารสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๖๘] อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกอวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจารา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๖๙] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, สวิตกฺกสวิจารา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ปจฺจเวกฺขติ. อริยา ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ, สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา, ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ตํ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, สวิตกฺกสวิจารา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ปจฺจเวกฺขติ, ตํ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. อริยา ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: เจโตปริยญาเณน สวิตกฺกสวิจารจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อารมฺมณ-

ปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ อารพฺภ อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, สวิตกฺกสวิจารา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา... [๑]มคฺคา... ผลา[๑]... ผลํ ปจฺจเวกฺขติ, ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ, อริยา ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๔)

[๗๐] อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา... มคฺคา... ผลา... ผลํ ปจฺจเวกฺขติ, ตํ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา... มคฺคา...

[๑-๑] ฉ., เท. มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา, เอวมุปริปิ.

ผลา... ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: เจโตปริยญาเณน อวิตกฺกวิจารมตฺตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ อารพฺภ อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา ฌานา วุฏฺหิตฺวา... มคฺคา... ผลา... ผลํ ปจฺจเวกฺขติ, ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๔)

[๗๑] อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: นิพฺพานํ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส ผลสฺส วิจารสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, เจโตปริยญาเณน อวิตกฺกอวิจารจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ; อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญา-นาสญฺญายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อารพฺภ อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา อวิตกฺกอวิจารา[๑] ญานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. อริยา นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส โวทานสฺส สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส ผลสฺส อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. จกฺขุ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. โสตํ... ฆานํ... ชิวฺหं... กายํ... รูเป... สทฺเท ฯเปฯ คนฺเธ ฯเปฯ รเส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺเพ

---

[๑] สี. สวิตกฺกสวิจารา.

ฯเปฯ วตฺถุ ฯเปฯ อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา อวิตกฺกอวิจารา ฌานา วุฏฺหิตฺวา... มคฺคา... ผลา... ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ; ตํ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ, อริยา นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส ผลสฺส วิตกฺกสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. จกฺขุ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต ฯเปฯ วตฺถุ ฯเปฯ อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: นิพฺพานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส ผลสฺส วิจารสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา อวิตกฺกอวิจารา ฌานา... มคฺคา... ผลา วุฏฺหิตฺวา ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ; ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. อริยา นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส [๑]วิตกฺกสฺส จ,[๑] โวทานสฺส

[๑-๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "วิตกฺกสฺส จาติ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

วิตกฺกสฺส จ, สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส วิตกฺกสฺส จ, สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส วิตกฺกสฺส จ อาวชฺชนาย วิตกฺกสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. จกฺขุ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, [๑]อสฺสาเทติ อภินนฺทติ,[๑] ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. โสตํ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพํ ฯเปฯ วตฺถุ ฯเปฯ อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๕)

[๗๒] อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺก-สวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺก-วิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปค-ญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจาร-มตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อารพฺภ อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๓)

[๑-๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร “อสฺสาเทติ อภินนฺทตีติ ปาโจ น ทิสฺสติ. เอวมุปริปิ.

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๔)

[๗๓] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจาร-มตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ อารพฺภ อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๔)

อธิปติปจฺจโย

[๗๔] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุ กตฺวา

ปจฺจเวกฺขติ[๑] ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. สวิตกฺกสวิจารา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา... ผลา... ผลํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** สวิตกฺกสวิจารา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ; ตํ ครุ กตฺวา วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. สวิตกฺกสวิจารา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา... มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา... ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ; ตํ ครุ กตฺวา วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุ กตฺวา วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** สวิตกฺกสวิจารา อธิปติ วิตกฺกสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** สวิตกฺกสวิจารา อธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** สวิตกฺกสวิจารา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

---

[๑] สี., สฺยา. ปจฺจเวกฺขนฺติ.

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** สวิตกฺกสวิจารา อธิปติ วิตกฺกสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.(๕)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. ตํ ครุ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, สวิตกฺกสวิจารา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา... มคฺคา... ผลา... ผลํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ; ตํ ครุ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ: ตํ ครุ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. **สหชาตาธิปติ:** สวิตกฺกสวิจารา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๖)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** สวิตกฺกสวิจารา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๗)

[๗๕] อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อวิตกฺกวิจารมตฺตา ฌานา ฯเปฯ มคฺคา ฯเปฯ ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ตํ ครุ กตฺวา วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุ กตฺวา วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** อวิตกฺกวิจารมตฺตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อวิตกฺกวิจารมตฺตา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา... มคฺคา... ผลา... ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ตํ ครุํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** อวิตกฺกวิจารมตฺตา อธิปติ วิจารสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** อวิตกฺกวิจารมตฺตา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อวิตกฺกวิจารมตฺตา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา... มคฺคา... ผลา... ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ตํ ครุํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ, อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ. ตํ ครุํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๕)

[๗๖] อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** นิพฺพานํ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส ผลสฺส วิจารสฺส จ อธิปติปจฺจเยน

ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** อวิตกฺกอวิจาราธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา อวิตกฺกอวิจารา ฌานา... มคฺคา... ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ผลํ ครุกํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, ตํ ครุกํ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. อริยา นิพฺพานํ ครุกํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส โวทานสฺส สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. จกฺขุ ครุกํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุกํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. โสตํ... ฆานํ... ชิวฺหํ... กายํ... รูเป... สทฺเท... คนฺเธ... รเส... โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุกํ... อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ครุกํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุกํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา อวิตกฺกอวิจารา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา... มคฺคา... ผลา... ผลํ ครุกํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, ตํ ครุกํ กตฺวา วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. อริยา นิพฺพานํ ครุกํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ; นิพฺพานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส ผลสฺส วิตกฺกสฺส จ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุกํ ฯเปฯ อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ครุกํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตं[๑] ครุกํ กตฺวา วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. (๓)

---

[๑] สี. ทิฏฺฐิ.

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** นิพฺพานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส ผลสฺส วิจารสฺส จ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา อวิตกฺกอวิจารา ฌานา... มคฺคา... ผลา... ผลํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, ตํ ครุ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. อริยา นิพฺพานํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ; นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส [๑]วิตกฺกสฺส จ,[๑] โวทานสฺส วิตกฺกสฺส จ, สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส วิตกฺกสฺส จ, สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส วิตกฺกสฺส จ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. จกฺขุ ครุ กตฺวา ฯเปฯ วตฺถุ... อวิตกฺกอวิจาเร ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ. ตํ ครุ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๕)

[๗๗] อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ครุ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ครุ กตฺวา วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. (๒)

๑-๑ สฺยา. เอตฺถนฺตเร "วิตกฺกสฺส จาติ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อวิตกฺกวิจารมตฺเต ขนฺเธ จ วิจารญฺจ ครุๆ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๓)

[๗๘] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ครุๆ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ครุๆ กตฺวา วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** สวิตกฺกสวิจาเร ขนฺเธ จ วิตกฺกญฺจ ครุๆ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๓)

อนนฺตรปจฺจโย

[๗๙] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส. อนุโลมํ โวทานสฺส. โคตฺรภุ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส. โวทานํ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส. สวิตกฺกสวิจาโร มคฺโค สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส. สวิตกฺกสวิจารๆ ผลํ สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส. อนุโลมํ สวิตกฺกสวิจารายๆ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิตกฺกสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย, สวิตกฺกสวิจารํ จุติจิตฺตํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส วุฏฺฐานสฺส วิตกฺกสฺส จ ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส. โคตฺรภุ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส. โวทานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส. อนุโลมํ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย ผลสมาปตฺติยา วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารํ จุติจิตฺตํ อวิตกฺกอวิจารสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: อาวชฺชนา ปญฺจนฺนํ วิญฺญาณานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อวิตกฺกอวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส วิจารสฺส จ ฯเปฯ ทุติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ทุติเย ฌาเน วิจารสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ตติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ อากาสานญฺจายตนสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ ทิพฺพาย โสตธาตุยา ปริกมฺมํ ฯเปฯ อิทฺธิวิธญาณสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ เจโตปริยญาณสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ ยถากมฺมูปคญาณสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ อนาคตํสญาณสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ โคตฺรภุ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ. โวทานํ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ. อนุโลมํ อวิตกฺกอวิจารายผลสมาปตฺติยา วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารํ จุติจิตฺตํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส วุฏฺฐานสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. โคตฺรภุ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ. โวทานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ. อนุโลมํ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย ผลสมาปตฺติยา วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส วิตกฺกสฺส จ. อนุโลมํ โวทานสฺส วิตกฺกสฺส จ. โคตฺรภุ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส วิตกฺกสฺส จ. โวทานํ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส วิตกฺกสฺส จ. สวิตกฺกสวิจาโร มคฺโค สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส วิตกฺกสฺส จ. สวิตกฺกสวิจารํ ผลํ สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส วิตกฺกสฺส จ. อนุโลมํ สวิตกฺกสวิจารายผลสมาปตฺติยา วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๘๐] อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริโม ปุริโม วิตกฺโก ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิตกฺกสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺโต มคฺโค อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ผลสฺส. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ผลํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริโม ปุริโม วิตกฺโก ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ จุติจิตฺตํ สวิตกฺกสวิจารสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ภวงฺคํ อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา สวิตกฺกสวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิจารสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ จุติจิตฺตํ วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจารสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺก-อวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺโต มคฺโค อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ผลสฺส วิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ผลํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ผลสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจาร-มตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริโม ปุริโม วิตกฺโก ปจฺฉิมานํ

---

[๑] สฺยา. ปจฺจโย ฯเปฯ.

ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ จุตฺติจิตฺตํ สวิตกฺกสวิจารสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ภาวงฺคํ อาวชฺชนาย วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา สวิตกฺกสวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๘๑] อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริโม ปุริโม วิจาโร ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิจารสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกอวิจารานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกอวิจาโร มคฺโค อวิตกฺกอวิจารสฺส ผลสฺส. อวิตกฺกอวิจารํ ผลํ อวิตกฺกอวิจารสฺส ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อวิตกฺกอวิจาราย ผลสมาปตฺติยา วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส[๑] ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกอวิจารํ จุตฺติจิตฺตํ วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจารสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกอวิจารํ ภาวงฺคํ วิจาโร จ อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สวิตกฺกสวิจาราย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

---

[๑] สฺยา. อวิตกฺกอวิจารสฺส.

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริโม ปุริโม วิจาโร ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ ขนฺธานำ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกอวิจารำ จุตึจิตฺตำ วิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา วิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส วุฏฺฐานสฺส วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนำ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย ผลสมาปตฺติยา วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: [๑]ปุริโม ปุริโม วิจาโร ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ ขนฺธานำ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] อวิตกฺกอวิจารำ จุตึจิตฺตำ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส วุฏฺฐานสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนำ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย ผลสมาปตฺติยา วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกอวิจารำ จุตึจิตฺตำ วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจารสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกอวิจารำ ภวงฺคญฺจ วิจาโร จ อาวชฺชนาย วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา วิจาโร จ

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

สวิตกฺกสวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สวิตกฺกสวิจารายผลสมาปตฺติยา วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๘๒] อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตํ จุติจิตฺตญฺจ วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจารสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ภวงฺคญฺจ วิจาโร จ อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจาร-มตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจาร-มตฺโต มคฺโค จ วิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ผลญฺจ วิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิจารสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ จุติจิตฺตญฺจ วิจาโร จ อวิตกฺกอวิจารสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ อวิตกฺกอวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

---

[๑] สฺยา. อนนฺตรปจฺจโย.

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ ขนฺธานำ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺโต มคฺโค จ วิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ผลสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตำ ผลญฺจ วิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ผลสฺส จ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตำ จุติจิตฺตญฺจ วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจารสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตำ ภวงฺคญฺจ วิจาโร จ อาวชฺชนาย วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๘๓] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ สวิตกฺกสวิจารานำ ขนฺธานำ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ โคตฺรภุสฺส. อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ โวทานสฺส. โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส. โวทานญฺจ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส. สวิตกฺกสวิจาโร มคฺโค จ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส. สวิตกฺกสวิจารำ ผลญฺจ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส. อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารายผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิตกฺกสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺกสวิจารํ จุติจิตฺตญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส. โวทานญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารํ จุติจิตฺตญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจารสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อาวชฺชนา จ วิตกฺโก จ ปญฺจนฺนํ วิญฺญาณานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจารสฺส วุฏฺฐานสฺส จ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ทุติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ [๑]ทุติเย ฌาเน วิจารสฺส[๑] อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ตติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ฯเปฯ[๒] จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ฯเปฯ อากาสานญฺจายตนสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ฯเปฯ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนสฺส ปริกมฺมญฺจ

[๑-๑] สฺยา. ทุติยสฺส ฌานสฺส จ วิจารสฺส จ. [๒] ฉ., เท. อยํ เปยฺยาโล ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

วิตกฺโก จ ฯเปฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ฯเปฯ ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ฯเปฯ ทิพฺพาย โสตธาตุยา ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ฯเปฯ อิทฺธิวิธญาณสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ฯเปฯ เจโตปริยญาณสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ฯเปฯ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ฯเปฯ ยถากมฺมูปคญาณสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ฯเปฯ อนาคตํสญาณสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ฯเปฯ โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส[๑] วิจารสฺส จ. โวทานญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ. อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจารายผลสมาปตฺติยา วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารํ จุติจิตฺตญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส จ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส วุฏฺฐานสฺส จ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส จ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส จ วิจารสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. โวทานญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส จ วิจารสฺส จ. อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย ผลสมาปตฺติยา จ วิจารสฺส จ

---

[๑] ฉ., เท. จสทฺโท น ทิสฺสติ.

อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ โคตฺรภุสฺส จ วิตกฺกสฺส จ. อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ โวทานสฺส จ วิตกฺกสฺส จ. โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส จ มคฺคสฺส จ วิตกฺกสฺส จ. โวทานญฺจ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส จ วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺกสวิจาโร มคฺโค จ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส จ วิตกฺกสฺส จ. สวิตกฺกสวิจารํ ผลญฺจ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส ผลสฺส จ วิตกฺกสฺส จ. อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารายผลสมาปตฺติยา จ วิตกฺกสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

สมนนฺตรปจฺจโย

[๘๔] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (อนนฺตรปจฺจโยปิ สมนนฺตรปจฺจโยปิ สทิโส.)

สหชาตปจฺจโย

[๘๕] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ตโย ขนฺธา เอกสฺส ขนฺธสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วิตกฺกสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ กฏตฺตารูปานำ ฯเปฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วิตกฺกสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๕)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ วิตกฺกสฺส จ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ[๑] เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนำ ขนฺธานำ วิตกฺกสฺส จ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๖)

---

[๑] ฉ., เท. อยำ เปยฺยาโล ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๗)

[๘๖] อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: วิตกฺโก สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วิจารสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย วิตกฺโก จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: วิตกฺโก สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺก-อวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๕)

[๘๗] อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. วิจาโร จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ ฯเปฯ วิจาโร กฏตฺตารูปานํ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส ฯเปฯ วตฺถุ ขนฺธานํ ฯเปฯ วิจาโร วตฺถุสฺส ฯเปฯ วตฺถุ วิจารสฺส ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ ฯเปฯ มหาภูตา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กฏตฺตารูปานํ อุปาทารูปานํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ มหาภูตา กฏตฺตารูปานํ อุปาทารูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาต-ปจฺจเยน ปจฺจโย: วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน

ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ[๑] วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ วิตกฺกสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ สวิตกฺก-สวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๘๘] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิตกฺกสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๑-๑] สี. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานำ [๑]สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ วิตกฺกสฺส จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนำ ขนฺธานำ วิตกฺกสฺส จ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๘๙] อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺก-สวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺโก จ วตฺถุ จ สวิตกฺกสวิจารานำ ขนฺธานำ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนำ ขนฺธานำ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนำ ขนฺธานำ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ ฯเปฯ วิตกฺโก จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ กฏตฺตารูปานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺโก จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิจารสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ตโย ขนฺธา จ วิจาโร จ เอกสฺส ขนฺธสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๙๐] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺก-สวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

[๙๑] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิตกฺโก จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ

รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อญฺญมญฺญปจฺจโย

[๙๒] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วิตกฺกสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วตฺถุสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วิตกฺกสฺส จ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน

ปจฺจโย. (๕)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๖)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๗)

[๙๓] อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: วิตกฺโก สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วิจารสฺส อญฺญมญฺญ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วิจารสฺส จ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺโก วตฺถุสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺโก สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺก-อวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๙๔] อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. ขนฺธา วตฺถุสฺส ฯเปฯ วตฺถุ ขนฺธานํ ฯเปฯ วิจาโร วตฺถุสฺส ฯเปฯ วตฺถุ วิจารสฺส ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ ขนฺธานำ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ ขนฺธานำ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ ขนฺธานำ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ วิตกฺกสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ ขนฺธานำ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ ขนฺธานำ วิจารสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานำ ขนฺธานำ วิตกฺกสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๙๕] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนำ ขนฺธานำ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิตกฺกสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนำ

ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๙๖] อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺก-สวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺโก จ วตฺถุ จ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจาร-มตฺตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจาร-มตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ วตฺถุสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิจารสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน

ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๙๗] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺก-สวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ วตฺถุสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิตกฺโก จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

นิสฺสยปจฺจโย

[๙๘] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ. (สงฺขิตฺตํ.) สตฺต.

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.) ปญฺจ.

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. วิจาโร จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ[๑] อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ วตฺถุ อวิตกฺกอวิจารานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ฯเปฯ (๒)

---

[๑] สฺยา. สงฺขิตฺตํ.

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ ขนฺธานำ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ ขนฺธานำ วิตกฺกสฺส จ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ. วิจาโร ฯเปฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ ฯเปฯ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ ขนฺธานำ วิจารสฺส จ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร ฯเปฯ (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานำ ขนฺธานำ วิตกฺกสฺส จ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ฯเปฯ (๕)

[๙๙] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (ปวตฺติปิ, ปฏิสนฺธิปิ ทีเปตพฺพา.) (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิตกฺกสฺส ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

[๑๐๐] อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺก-สวิจารสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: วิตกฺโก จ วตฺถุ จ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจาร-มตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ ฯเปฯ วิตกฺโก จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิจารสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (ปฏิสนฺธิกานิ จตฺตาริ. สงฺขิตฺตํ.) (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจาร-มตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ

นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

[๑๐๑] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส ฯเปฯ ตีณิ.

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (เทฺว วารา วิตฺถาเรตพฺพา.)

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๑๐๒] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย; **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สวิตกฺกสวิจารํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, สวิตกฺกสวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชปฺเปติ, ทิฏฺจึ คณฺหาติ. สวิตกฺกสวิจารํ สีลํ... สุตํ... จาคํ... ปญฺญํ... ราคํ... โทสํ... โมหํ... มานํ... ทิฏฺจึ... ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, สวิตกฺกสวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ ฯเปฯ ปาณํ หนติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา... สีลํ... สุตํ... จาโค... ปญฺญา... ราโค... โทโส... โมโห... มาโน... ทิฏฺจิ... ปตฺถนา สวิตกฺกสวิจารานา สทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส...

ปญฺญาย... ราคสฺส... โทสสฺส... โมหสฺส... มานสฺส... ทิฏฺฐิยา... ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูป-นิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สวิตกฺกสวิจารํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจารํ สีลํ เปฯ ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ ฯเปฯ สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สวิตกฺกสวิจารํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกอวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ ฯเปฯ อภิญฺญํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. สวิตกฺกสวิจารํ สีลํ ฯเปฯ ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกอวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ ฯเปฯ อภิญฺญํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา อวิตกฺกอวิจาราย สทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย วิจารสฺส จ... กายิกสฺส สุขสฺส กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย วิจารสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา สวิตกฺกสวิจาราย สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๑๐๓] อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ สีลํ... สุตํ... จาคํ... ปญฺญํ... วิตกฺกํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ มคฺคํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา... สีลํ... สุตํ... จาโค... ปญฺญา. วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, สวิตกฺกสวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ ฯเปฯ มคฺคํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชปฺเปติ, ทิฏฺจึ คณฺหาติ. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ สีลํ... สุตํ... จาคํ... ปญฺญํ... วิตกฺกํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, สวิตกฺกสวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ อุปฺปาเทติ, สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, ปาณํ หนติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา... สีลํ...

สุตํ... จาโค... ปญฺญา วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารายสทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกอวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ ฯเปฯ อภิญฺญํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ สีลํ... สุตํ... จาคํ... ปญฺญํ... วิตกฺกํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกอวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ ฯเปฯ อภิญฺญํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา... สีลํ... สุตํ... จาโค... ปญฺญา วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจารายสทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย วิจารสฺส จ กายิกสฺส สุขสฺส กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺก-อวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ ปกตูปนิสฺสโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา... สีลํ... สุตํ... จาโค... ปญฺญา... วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตายสทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย วิจารสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ[๑] อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย,**

---

[๑] สฺยา. จสทฺโท น ทิสฺสติ.

อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ ปกตูปนิสฺสโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา... สีลํ... สุตํ... จาโค... ปญฺญา วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารายสทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๑๐๔] อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อวิตกฺกอวิจารํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกอวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ ฯเปฯ อภิญฺญํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อวิตกฺกอวิจารํ สีลํ... สุตํ... จาคํ... ปญฺญํ... วิจารํ... กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ... อุตุ๎... โภชนํ... เสนาสนํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกอวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ ฯเปฯ อภิญฺญํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อวิตกฺกอวิจารา สทฺธา... สีลํ... สุตํ... จาโค... ปญฺญา... วิจาโร... กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ... อุตุ[๑]... โภชนํ... เสนาสนํ อวิตกฺกอวิจารายสทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย... วิจารสฺส... กายิกสฺส สุขสฺส... กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อวิตกฺกอวิจารํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, สวิตกฺกสวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ ฯเปฯ มคฺคํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชปฺเปติ,

---

[๑] สฺยา. อุตุ๎.

ทิฏฺธึ คณฺหาติ. อวิตกฺกอวิจารํ สีลํ... สุตํ... จาคํ... ปญฺญํ... วิจารํ... กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ... อุตุ... โภชนํ... เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, สวิตกฺกสวิจารํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ ฯเปฯ มคฺคํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ ปาณํ หนติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. อวิตกฺกอวิจารา สทฺธา ฯเปฯ เสนาสนํ สวิตกฺกสวิจารายสทฺธาย... สีลสฺส ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อวิตกฺกอวิจารํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ ฯเปฯ มคฺคํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อวิตกฺกอวิจารํ สีลํ ฯเปฯ เสนาสนํ อุปนิสฺสาย อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ ฯเปฯ มคฺคํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อวิตกฺกอวิจารา สทฺธา ฯเปฯ เสนาสนํ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อวิตกฺกอวิจารา สทฺธา ฯเปฯ เสนาสนํ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย วิจารสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ ปกตูปนิสฺสโย: อวิตกฺกอวิจารา

สทฺธา ฯเปฯ เสนาสนํ สวิตกฺกสวิจาราย สทฺธาย... สีลสฺส ฯเปฯ ปตฺถนาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๑๐๕] อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺก-สวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา... สีลํ... สุตํ... จาโค... ปญฺญา... วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจาราย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย[๑] อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจาร-มตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา... สีลํ... สุตํ... จาโค... ปญฺญา วิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา... สีลํ... สุตํ... จาโค... ปญฺญา วิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาราย สทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย วิจารสฺส จ... กายิกสฺส สุขสฺส กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

---

[๑] ฉ. ปตฺถนาย.

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย, ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา... สีลํ... สุตํ... จาโค... ปญฺญา วิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย วิจารสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา สทฺธา... สีลํ... สุตํ... จาโค... ปญฺญา. วิจาโร จ สวิตกฺกสวิจาราย สทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย... ราคสฺส... โทสสฺส... โมหสฺส... มานสฺส... ทิฏฺฐิยา... ปตฺถนาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๑๐๖] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา... สีลํ... สุตํ... จาโค... ปญฺญา... ราโค... โทโส... โมโห... มาโน... ทิฏฺฐิ... ปตฺถนา. วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจาราย สทฺธาย ฯเปฯ สีลสฺส ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา...สีลํ ฯเปฯ ปตฺถนา. วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย

สทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา... สีลํ... สุตํ... จาโค... ปญฺญา ฯเปฯ ปตฺถนา. วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจาราย สทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย วิจารสฺส จ กายิกสฺส สุขสฺส ฯเปฯ กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา... สีลํ... สุตํ... จาโค... ปญฺญา ฯเปฯ ปตฺถนา. วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตาย สทฺธาย... สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย วิจารสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา... สีลํ... สุตํ... จาโค... ปญฺญา... ราโค... โทโส... โมโห... มาโน... ทิฏฺฐิ... ปตฺถนา. วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจาราย สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย วิตกฺกสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

ปุเรชาตปจฺจโย

[๑๐๗] อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปึ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **วตฺถุปุเรชาตํ:** จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ วตฺถุ อวิตกฺกอวิจารานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** จกฺขุ๎ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุ๎ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. **วตฺถุปุเรชาตํ:** วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** จกฺขุ๎ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. สงฺขิตฺตํ.[๑] วตฺถุ๎ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. **วตฺถุปุเรชาตํ:** วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

---

[๑] ฉ. ฯเปฯ

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **วตฺถุปุเรชาตํ:** วตฺถุ อวิตกฺก-วิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** จกฺขุ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. โสตํ... ฆานํ... ชิวฺหํ... กายํ... รูเป... สทฺเท... คนฺเธ... รเส... โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. **วตฺถุปุเรชาตํ:** วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

ปจฺฉาชาตปจฺจโย

[๑๐๘] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาต-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาเสวนปจฺจโย

[๑๐๙] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส... อนุโลมํ โวทานสฺส... โคตฺรภุ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส... โวทานํ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิตกฺกสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. โคตฺรภุ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. โวทานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ทุติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ทุติเย ฌาเน วิจารสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. ตติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ตติยสฺส ฌานสฺส ฯเปฯ จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ฯเปฯ อากาสานญฺจายตนสฺส ปริกมฺมํ อากาสานญฺจายตนสฺส ฯเปฯ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส ปริกมฺมํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ อากิญฺจญฺญายตนสฺส ฯเปฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ฯเปฯ ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส ปริกมฺมํ ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส ฯเปฯ ทิพฺพาย โสตธาตุยา ปริกมฺมํ ทิพฺพาย โสตธาตุยา ฯเปฯ อิทฺธิวิธญาณสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ เจโตปริยญาณสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ ปุพฺเพนิวาสา-นุสฺสติญาณสฺส ปริกมฺมํ[๑] ฯเปฯ ยถากมฺมูปคญาณสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ อนาคตํสญาณสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ โคตฺรภุ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ. โวทานํ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. โคตฺรภุ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ. โวทานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

---

[๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส วิตกฺกสฺส จ. อนุโลมํ โวทานสฺส วิตกฺกสฺส จ. โคตฺรภุ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส วิตกฺกสฺส จ. โวทานํ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส วิตกฺกสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๑๑๐] อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริโม ปุริโม วิตกฺโก ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิตกฺกสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริโม ปุริโม วิตกฺโก ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิจารสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺก-วิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริโม ปุริโม วิตกฺโก ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ สวิตกฺกสวิจารานำ ขนฺธานำ วิตกฺกสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๑๑๑] อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริโม ปุริโม วิจาโร ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิจารสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อวิตกฺกอวิจารานำ ขนฺธานำ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริโม ปุริโม วิจาโร ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ ขนฺธานำ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริโม ปุริโม วิจาโร ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ ขนฺธานำ วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๑๑๒] อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ ขนฺธานำ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิจารสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๑๑๓] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ โคตฺรภุสฺส. อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ โวทานสฺส. โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส. โวทานญฺจ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส[๑] อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิตกฺกสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ อวิตกฺก วิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส. โวทานญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ทุติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ

---

[๑] สี. ธมฺมสฺส.

วิตกฺโก จ ทุติเย ฌาเน วิจารสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ฯเปฯ ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ ฯเปฯ อนาคตํสญาณสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ อนาคตํสญาณสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. โวทานญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกอวิจารสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ฌานสฺส วิจารสฺส จ. โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ. โวทานญฺจ วิตกฺโก จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส มคฺคสฺส วิจารสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ โคตฺรภุสฺส วิตกฺกสฺส จ. อนุโลมญฺจ วิตกฺโก จ โวทานสฺส วิตกฺกสฺส จ. โคตฺรภุ จ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส วิตกฺกสฺส จ. โวทานญฺจ วิตกฺโก จ สวิตกฺกสวิจารสฺส มคฺคสฺส วิตกฺกสฺส จ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

กมฺมปจฺจโย

[๑๑๔] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา.[๑] **สหชาตา:** สวิตกฺกสวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิปากานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิตกฺกสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิตกฺกสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิปากสฺส วิตกฺกสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** สวิตกฺกสวิจารา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา กฏตฺตา รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิปากานํ อวิตกฺกอวิจารานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:**

---

[๑] ฉ. นานากฺขณิกา.

สวิตกฺกสวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิปากานำ สวิตกฺกสวิจารานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิตกฺกสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิตกฺกสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิปากสฺส วิตกฺกสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** สวิตกฺกสวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ วิตกฺกสฺส จ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ วิตกฺกสฺส จ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิปากานำ สวิตกฺกสวิจารานำ ขนฺธานำ วิตกฺกสฺส จ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๖)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** สวิตกฺกสวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ วิตกฺกสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ

ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** สวิตกฺกสวิจารา เจตนา วิปากานํ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๗)

[๑๑๕] อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** อวิตกฺก-วิจารมตฺตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ **นานาขณิกา:** อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา วิปากานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา วิจารสฺส จ[๑] จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา วิปากสฺส วิจารสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา วิปากสฺส วิจารสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** อวิตกฺก-

---

[๑] สฺยา. จสทฺโท น ทิสฺสติ.

วิจารมตฺตา เจตนา วิปากานำ อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ ขนฺธานำ วิจารสฺส จ กฏตฺตา จ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** อวิตกฺกอวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจารา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา** อวิตกฺกอวิจารา: เจตนา วิปากานำ อวิตกฺกอวิจารานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

วิปากปจฺจโย

[๑๑๖] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย.

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปาก-ปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปากา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วิตกฺกสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ

(สวิตกฺกสวิจารมูลกา สตฺตปิ ปญฺหา ปริปุณฺณา.)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปาก-ปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ

ขนฺธานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิปาโก อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ฯเปฯ

(อวิตกฺกวิจารมตฺตมูลกา ปญฺจ ปญฺหา กาตพฺพา, วิปากนฺติ นิยาเมตพฺพา.)

[๑๑๗] อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปาก-ปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ วิปาโก วิจาโร จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. วิจาโร วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปาก-ปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิปาโก วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิปาโก วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๑๑๘] อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ. ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปากา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ กฏตฺตารูปานำ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิปาโก อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปากา สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

อาหารปจฺจโย

[๑๑๙] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา อาหารา วิตกฺกสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ

(สวิตกฺกสวิจารมูลกา อิมินา การเณน สตฺต ปญฺหา วิภชิตพฺพา.)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย อวิตกฺกวิจารมตฺตา อาหารา วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกอวิจารา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร อิมสฺส กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย.

อินฺทฺริยปจฺจโย

[๑๒๐] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริย-ปจฺจเยน ปจฺจโย. สวิตกฺกสวิจารา อินฺทฺริยา วิตกฺกสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๗)

(สวิตกฺกสวิจารมูลกา สตฺต ปญฺหา อิมินา การเณน วิภชิตพฺพา.)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา อินฺทฺริยา วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกอวิจารา อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺต-สมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ

ฯเปฯ จกฺขุนฺทฺริยํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายินฺทฺริยํ กายวิญฺญาณสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. รูปชีวิตินฺทฺริยํ กฏตฺตารูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ฌานปจฺจโย

[๑๒๑] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารานิ ฌานงฺคานิ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๗)

(สวิตกฺกสวิจารมูลกา สตฺต ปญฺหา อิมินา การเณน วิภชิตพฺพา.)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตานิ ฌานงฺคานิ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๕)

(อวิตกฺกวิจารมตฺตมูลกา ปญฺจ ปญฺหา อิมินา การเณน วิภชิตพฺพา.)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกอวิจารานิ ฌานงฺคานิ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. วิจาโร จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร กฏตฺตารูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. วิจาโร วตฺถุสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย: วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย: วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๑๒๒] อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตานิ ฌานงฺคานิ วิจาโร จ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตานิ ฌานงฺคานิ วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ[๑] รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺก-วิจารมตฺตานิ ฌานงฺคานิ วิจาโร จ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺต-สมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตานิ ฌานงฺคานิ วิจาโร จ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

---

[๑] สฺยา. จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ.

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารานิ ฌานงฺคานิ วิตกฺโก จ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารานิ ฌานงฺคานิ วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺก-สวิจารานิ ฌานงฺคานิ วิตกฺโก จ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺต-สมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

มคฺคปจฺจโย

[๑๒๓] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารานิ มคฺคงฺคานิ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ

(สวิตกฺกสวิจารมูลกา สตฺต ปญฺหา อิมินา การเณน วิภชิตพฺพา.)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตานิ มคฺคงฺคานิ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ

(อวิตกฺกวิจารมตฺตมูลกา ปญฺจ ปญฺหา อิมินา การเณน วิภชิตพฺพา.)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกอวิจารานิ มคฺคงฺคานิ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺต-สมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารานิ มคฺคงฺคานิ วิตกฺโก จ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารานิ มคฺคงฺคานิ วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺก-สวิจารานิ มคฺคงฺคานิ วิตกฺโก จ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺต-สมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

สมฺปยุตฺตปจฺจโย

[๑๒๔] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ

ขนฺธานํ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺต-ปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วิตกฺกสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

[๑๒๕] อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺต-ปจฺจเยน ปจฺจโย: วิตกฺโก สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺต-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วิจารสฺส สมฺปยุตฺต-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺก-อวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน

ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

[๑๒๖] อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺต-ปจฺจเยน ปจฺจโย: วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ สมฺปยุตฺต-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

[๑๒๗] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺต-ปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** อวิตกฺกวิจารมตฺตา[๑] ขนฺธา วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วิตกฺโก จ กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อวิตกฺก-วิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑๒๘] อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** อวิตกฺกอวิจารา: ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. วิจาโร จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. วิจาโร กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน

---

[๑] ฉ., เท. อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา ฯเปฯ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย.

ปจฺจโย. วิจาโร วตฺถุสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ วิจารสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ อวิตกฺกอวิจารานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. **สหชาตํ:** ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. **สหชาตํ:** ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. **สหชาตํ:** ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. **สหชาตํ:** ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ

วิตกฺกสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๑๒๙] อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อตฺถิปจฺจโย

[๑๓๐] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา วิตกฺกสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

(สวิตกฺกสวิจารมูลเก อวเสสา ปญฺหา สหชาตปจฺจยสทิสา.)

[๑๓๑] อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: วิตกฺโก สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา[๑] วิจารสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วิตกฺโก จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา วิจารสฺส กฏตฺตา จ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วิตกฺโก กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา:

---

[๑] สฺยา. ขนฺธา จ วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ.

อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

(อวิตกฺกวิจารมตฺตมูลกา ปญฺจ ปญฺหา, อวเสสา สหชาตปจฺจยสทิสา.)

[๑๓๒] อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. **สหชาโต:** อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ วิจาโร จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกอวิจาโร เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วิจาโร วตฺถุสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ วิจารสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ มหาภูตา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กฏตฺตารูปานํ อุปาทารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ ฯเปฯ มหาภูตา กฏตฺตารูปานํ อุปาทารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปึ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ อวิตกฺกอวิจารานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อวิตกฺกอวิจารา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **กพฬีกาโร** อาหาโร อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **รูปชีวิตินฺทฺริยํ** กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. **สหชาตํ:** ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. [๑]โสตํ... ฆานํ... ชิวฺหं... กายํ[๑]... รูเป... สทฺเท... คนฺเธ... รเส... โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. **สหชาโต:** วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. โสตํ... ฆานํ... ชิวฺหं... กายํ... รูเป... สทฺเท... คนฺเธ... รเส... โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ. วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. สหชาโต:

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน[๑] ปจฺจโย.[๑] ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส[๒] จ[๒] อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตํ: วตฺถุ อวิตกฺกวิจารมตฺตานํ ขนฺธานํ วิจารสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. สหชาตํ: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตํ: จกฺขุ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. โสตํ... ฆานํ... ชิวฺหํ... กายํ ฯเปฯ วตฺถุ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ อุปฺปชฺชนฺติ. วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๑๓๓] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺก-สวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. สหชาโต: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว

๑-๑,๒-๒ ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. สหชาตา: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิตกฺกสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิตกฺกสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. สหชาตา: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ กพฬีกาโร อาหาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. สหชาโต: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ วิตกฺกสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

[๑๓๔] อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: **สหชาตํ, ปุเรชาตํ.** สหชาโต: วิตกฺโก จ วตฺถุ จ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺโก จ วตฺถุ จ สวิตกฺกสวิจารานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: **สหชาตํ, ปุเรชาตํ.** สหชาโต: อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ... อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: **สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ.** สหชาตา:[๑] อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตา: อวิตกฺกวิจารมตฺตา

---

[๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาโต: วิตกฺโก จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตา: อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิจารสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ กฏตฺตารูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺโก จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วตฺถุ จ วิจารสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิจาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ กพฬีกาโร อาหาโร จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: อวิตกฺกวิจารมตฺตา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตำ, ปุเรชาตำ. สหชาโต: อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วิจาโร จ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิจาโร จ ฯเปฯ อวิตกฺกวิจารมตฺโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ วิจารสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

[๑๓๕] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. สหชาตา: สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วิตกฺโก จ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

[๑๓๖] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: **สหชาตํ, ปุเรชาตํ.** สหชาโต: สวิตกฺกสวิจาโร เอโก ขนฺโธ จ วิตกฺโก จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. **สหชาตา:** สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ

วิตกฺโก จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ **ปจฺฉาชาตา:** สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ **กพฬีกาโร อาหาโร** จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** สวิตกฺกสวิจารา ขนฺธา จ วิตกฺโก จ **รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ** กฏตฺตารูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

นตฺถิวิคตาวิคตปจฺจยา

[๑๓๗] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย.

(นตฺถิปจฺจยญฺจ วิคตปจฺจยญฺจ อนนฺตรสทิสำ, อวิคตำ อตฺถิสทิสำ.)

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธำ

[๑๓๘] เหตุยา เอกาทส, อารมฺมเณ เอกวีส, อธิปติยา เตวีส, อนนฺตเร ปญฺจวีส, สมนนฺตเร ปญฺจวีส, สหชาเต ตึส, อญฺญมญฺเญ อฏฺฐวีส, นิสฺสเย ตึส, อุปนิสฺสเย ปญฺจวีส, ปุเรชาเต ปญฺจ, ปจฺฉาชาเต ปญฺจ, อาเสวเน เอกวีส, กมฺเม เอกาทส, วิปาเก เอกวีส, อาหาเร เอกาทส, อินฺทฺริเย เอกาทส, ฌาเน เอกวีส, มคฺเค โสฬส, สมฺปยุตฺเต เอกาทส, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา ตึส, นตฺถิยา ปญฺจวีส, วิคเต ปญฺจวีส, อวิคเต ตึส.

(ฆฏนา กุสลตฺติกสทิสาเยว, ปญฺหาวารคณนํ เอวํ อสมฺโมหนฺเตน คเณตพฺพํ.)

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

[๑๓๙] สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๖)

สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺม-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (๗)

[๑๔๐] อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๖)

---

[๑] ฉ., เท. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

[๑๔๑] อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๑๔๒] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส...สหชาตํ, ปุเรชาตํ. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส... สหชาตํ, ปุเรชาตํ. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส... สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส... สหชาตํ, ปุเรชาตํ. (๔)

[๑๔๓] อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๑๔๔] สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ อวิตกฺกอวิจารสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส จ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๖)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารสฺส ธมฺมสฺส... สหชาตํ, ปุเรชาตํ. (๑)

สวิตกฺกสวิจาโร จ อวิตกฺกวิจารมตฺโต จ อวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารสฺส ธมฺมสฺส... สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. (๒)

ปจฺจนียุทฺธาโร.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๑๔๕] นเหตุยา ปญฺจตฺตึส, นอารมฺมเณ ปญฺจตฺตึส,[๑] นอธิปติยา ปญฺจตฺตึส, นอนนฺตเร ปญฺจตฺตึส, นสมนนฺตเร ปญฺจตฺตึส, นสหชาเต เอกูนตฺตึส,[๒] นอญฺญมญฺเญ เอกูนตฺตึส, นนิสฺสเย เอกูนตฺตึส, นอุปนิสฺสเย จตุตฺตึส, นปุเรชาเต ปญฺจตฺตึส, นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมคฺเค ปญฺจตฺตึส, นสมฺปยุตฺเต เอกูนตฺตึส, นวิปฺปยุตฺเต สตฺตวีส, โนอตฺถิยา สตฺตวีส, โนนตฺถิยา ปญฺจตฺตึส, โนวิคเต ปญฺจตฺตึส, โนอวิคเต สตฺตวีส.

(ปจฺจนียํ คเณนฺเตน อิมานิ ปทานิ อนุมชฺชนฺเตน คเณตพฺพานิ.)

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๑๔๖] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกาทส, นอธิปติยา เอกาทส, นอนนฺตเร นสมนนฺตเร เอกาทส, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย เอกาทส, นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมคฺเค สพฺเพ เอกาทส, นสมฺปยุตฺเต

---

[๑] ฉ. ปญฺจตีส. [๒] ฉ. เอกูนตีส.

ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต สตฺต, โนนตฺถิยา เอกาทส, โนวิคเต เอกาทส.

(อนุโลมปจฺจนียคณนา อิมินา การเณน คเณตพฺพา.)

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

นเหตุทุกํ

[๑๔๗] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกวีส, อธิปติยา เตวีส, อนนฺตเร ปญฺจวีส, สมนนฺตเร ปญฺจวีส, สหชาเต ตีส, อญฺญมญฺเญ อฏฺจวีส, นิสฺสเย ตีส, อุปนิสฺสเย ปญฺจวีส, ปุเรชาเต ปญฺจ, ปจฺฉาชาเต ปญฺจ, อาเสวเน เอกวีส, กมฺเม เอกาทส, วิปาเก เอกวีส, อาหาเร เอกาทส, อินฺทฺริเย เอกาทส, ฌาเน เอกวีส, มคฺเค โสฬส, สมฺปยุตฺเต เอกาทส, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา ตีส, นตฺถิยา ปญฺจวีส, วิคเต ปญฺจวีส, อวิคเต ตีส.

(ปจฺจนียานุโลมํ อิมินา การเณน วิภชิตพฺพํ.)

ปจฺจนียานุโลมํ.

วิตกฺกตฺติกํ ฉฏฺฐมํ

นิฏฺฐิตํ.

---

๗. ปีติตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ปีติสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา, ตโย ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ปีติสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ สุขสหคตา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ สุขสหคตา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๒)

ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: ปีติสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๓)

[๒] สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. (๑)

สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๒)

สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ เทฺว ขนฺธา เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. (๓)

[๓] อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อุเปกฺขาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ สุขสหคตา เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ สุขสหคตา เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. (๒)

ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. (๓)

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๔] ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. อธิปติปจฺจยา. (ปฏิสนฺธิกฺขเณ นตฺถิ.) อนนฺตรปจฺจยา. สมนนฺตรปจฺจยา. สหชาตปจฺจยา. อญฺญมญฺญปจฺจยา. นิสฺสยปจฺจยา. อุปนิสฺสยปจฺจยา. ปุเรชาตปจฺจยา. (ปุเรชาเต ปฏิสนฺธิกฺขเณ นตฺถิ.) อาเสวนปจฺจยา. (อาเสวเน วิปากํ นตฺถิ.) กมฺมปจฺจยา. วิปากปจฺจยา. อาหารปจฺจยา ฯเปฯ [๑]อินฺทฺริยปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. สมฺปยุตฺตปจฺจยา. วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อตฺถิปจฺจยา. นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.[๑]

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๕] เหตุยา ทส, อารมฺมเณ ทส, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร สมนนฺตเร สหชาเต อญฺญมญฺเญ นิสฺสเย อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต

[๑-๑] ฉ. ฯเปฯ

อาเสวเน กมฺเม วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค สมฺปยุตฺเต วิปฺปยุตฺเต อตฺถิยา นตฺถิยา วิคเต อวิคเต สพฺพตฺถ ทส.

(เอวำ อนุโลมคณนา คเณตพฺพา.)

อนุโลมำ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียำ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๖] ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกำ ปีติสหคตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกำ ปีติสหคตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ สุขสหคตา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๒)

ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกำ ปีติสหคตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๓)

[๗] สุขสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกำ สุขสหคตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. (๑)

สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๒)

สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ สุขสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. (๓)

[๘] อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ อุเปกฺขาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ อุเปกฺขาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

[๙] ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ สุขสหคตา เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ.(๒)

ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ [๑]ปีติสหคโต จ[๑] สุขสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกำ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. (๓)

นอธิปตินอาเสวนปจฺจยา

[๑๐] ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (นอธิปติปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริปุณฺณำ.) นปุเรชาตปจฺจยา. ("อรูเปติ นิยาเมตพฺพำ "ปฏิสนฺธิกฺขเณติ จ.) นปจฺฉาชาตปจฺจยา, นอาเสวนปจฺจยา.

นกมฺมปจฺจโย

[๑๑] ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: ปีติสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ ปีติสหคตา เจตนา.

ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: ปีติสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ สุขสหคตา เจตนา.

(อิมินา การเณน ทส ปญฺหา วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๑-๑] สฺยา. ปีติสหคตญฺจ.

นวิปากปจฺจโย

[๑๒] ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา ฯเปฯ (ปริปุณฺณํ, ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.)

นฆานาทิปจฺจยา

[๑๓] สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นฆานปจฺจยา: สุขสหคตํ กายวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. (๑)

อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นฆานปจฺจยา: จตุวิญฺญาณสหคตํ[๑] เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา, เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. (๑)

(นมคฺคปจฺจยา นเหตุปจฺจยสทิสํ. โมโห นตฺถิ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปริปุณฺณํ. อรูปปญฺหเมว.)

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๑๔] นเหตุยา ทส, นอธิปติยา ทส, นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก ทส, นฆาเน เทฺว นมคฺเค ทส,

---

[๑] สฺยา. จกฺขุวิญฺญาณสหคตํ.

นวิปฺปยุตฺเต ทส. (ปจฺจนียํ ปริปุณฺณํ กาตพฺพํ.)

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

ทุกํ

[๑๕] เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ทส, นปุเรชาเต ทส, นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก นวิปฺปยุตฺเต ทส.

(อนุโลมปจฺจนียํ วิตฺถาเรน คเณตพฺพํ.)

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

ทุกํ

[๑๖] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ทส, อนนฺตเร ทส, สมนนฺตเร ทส, สหชาเต อญฺญมญฺเญ นิสฺสเย อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต อาเสวเน กมฺเม วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน สพฺเพ ทส, มคฺเค เอกํ, สมฺปยุตฺเต ทส, วิปฺปยุตฺเต อตฺถิยา นตฺถิยา วิคเต อวิคเต สพฺเพ ทส.

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปฏิจฺจวาโร.

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

---

๗. ปีติตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑๗] ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: ปีติสหคตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปีติสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: ปีติสหคตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ สุขสหคตานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: ปีติสหคตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

[๑๘] สุขสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส ฯเปฯ (สุขมูเล ตีณิ).

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อุเปกฺขาสหคตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

อารมฺมณปจฺจโย

[๑๙] ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปีติสหคเตน จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติ, ปีติสหคตา ฌานา วุฏฺหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺหิตฺวา, ผลา วุฏฺหิตฺวา ตํ ปีติสหคเตน จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติ. อริยา ปีติสหคเตน จิตฺเตน ปีติสหคเต ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. ปีติสหคเต ขนฺเธ ปีติสหคเตน จิตฺเตน อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ ปีติสหคโต ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. ปีติสหคเต ขนฺเธ อารพฺภ ปีติสหคตา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๑)

ปีติสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ สุขสหคเตน จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติ, ปีติสหคตา ฌานา วุฏฺหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺหิตฺวา, ผลา วุฏฺหิตฺวา ตํ สุขสหคเตน จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติ. อริยา สุขสหคเตน จิตฺเตน ปีติสหคเต ปหีเน

กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. ปีติสหคเต ขนฺเธ สุขสหคเตน จิตฺเตน อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ สุขสหคโต ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. ปีติสหคเต ขนฺเธ อารพฺภ สุขสหคตา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๒)

ปีติสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติ, ปีติสหคตา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ตํ อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติ. อริยา อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ปีติสหคเต ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. ปีติสหคเต ขนฺเธ อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ อุเปกฺขาสหคโต ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ. เจโตปริยญาเณน ปีติสหคตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ, ปีติสหคตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคเต ขนฺเธ อารพฺภ อุเปกฺขาสหคตา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๓)

ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ

จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติ. ปีติสหคตา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ตํ ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติ. อริยา ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ปีติสหคเต[๑] ปหีเน กิเลเส[๑] ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต[๒] กิเลเส[๒] ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. ปีติสหคเต ขนฺเธ ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. ปีติสหคเต ขนฺเธ อารพฺภ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๔)

[๒๐] สุขสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขสหคเต ขนฺเธ อารพฺภ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๔)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขนฺติ, อุเปกฺขาสหคตา ฌานา... มคฺคา... ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ตํ อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติ. อริยา อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน อุเปกฺขาสหคเต ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ.

[๑-๑] สฺยา. ปีติสหคตํ ปหีนํ กิเลสํ. [๒-๒] สฺยา. วิกฺขมฺภิตํ กิเลสํ.

อุเปกฺขาสหคเต ขนฺเธ อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ. ตํ อารพฺภ อุเปกฺขาสหคโต ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ. เจโตปริยญาเณน อุเปกฺขาสหคตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุเปกฺขาสหคตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุเปกฺขาสหคเต ขนฺเธ อารพฺภ อุเปกฺขาสหคตา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๑)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ[๑] ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติ, อุเปกฺขาสหคตา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ตํ ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ปจฺจเวกฺขติ. อริยา ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน อุเปกฺขาสหคเต ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. อุเปกฺขาสหคเต ขนฺเธ ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ; ตํ อารพฺภ ปีติสหคโต

---

[๑] สฺยา. จสทฺโท น ทิสฺสติ.

จ สุขสหคโต จ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. อุเปกฺขาสหคเต ขนฺเธ อารพฺภ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๓)

[๒๑] ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ฯเปฯ ปีติสหคเต จ สุขสหคเต จ ขนฺเธ อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ อุเปกฺขาสหคโต ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ...วิจิกิจฺฉา... อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ. เจโตปริยญาเณน ปีติสหคตสุขสหคตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย, อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคเต จ สุขสหคเต จ ขนฺเธ อารพฺภ อุเปกฺขาสหคตา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๓)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.) (๔)

อธิปติปจฺจโย

[๒๒] ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ปีติสหคเตน จิตฺเตน ตํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปีติสหคตา ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา, มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ปีติสหคเตน จิตฺเตน

ตํ ครุ๎ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. ปีติสหคเต ขนฺเธ ปีติสหคเตน จิตฺเตน ครุ๎ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ ครุ๎ กตฺวา ปีติสหคโต ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** ปีติสหคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปีติสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ ทตฺวา ฯเปฯ **สหชาตาธิปติ:** ปีติสหคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ สุขสหคตานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปีติสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณาธิปติ:** ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ ทตฺวา ฯเปฯ อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน (สงฺขิตฺตํ.) (๓)

ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ ทตฺวา ฯเปฯ **สหชาตาธิปติ:** ปีติสหคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๒๓] สุขสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** สุขสหคเตน จิตฺเตน ทานํ ทตฺวา ฯเปฯ **สหชาตาธิปติ:** สุขสหคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ** ฯเปฯ สหชาตาธิปติ: สุขสหคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ปีติสหคตานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สุขสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณาธิปติ.** (สงฺขิตฺตํ.)[๑] (๓)

สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ** ฯเปฯ สหชาตาธิปติ: สุขสหคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๒๔] อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ** ฯเปฯ สหชาตาธิปติ: อุเปกฺขาสหคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณาธิปติ.** (สงฺขิตฺตํ.) (๒)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ. (สงฺขิตฺตํ.) (๓)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณาธิปติ.** (สงฺขิตฺตํ.) (๔)

[๒๕] ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ ฯเปฯ** สหชาตาธิปติ: ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ปีติสหคตานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

---

[๑] ฉ., เท. ฯเปฯ

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ ฯเปฯ** สหชาตาธิปติ: ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ สุขสหคตานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณาธิปติ.** (สงฺขิตฺตํ.) (๓)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณาธิปติ,**[๑] **สหชาตาธิปติ.** อารมฺมณาธิปติ ฯเปฯ สหชาตาธิปติ[๑] ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อนนฺตรปจฺจโย

[๒๖] ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ปีติสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปีติสหคตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคตํ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (อิมินา การเณน สพฺเพสํ ปทานํ ปจฺจโยติ ทีเปตพฺพํ.[๒]) อนุโลมํ โวทานสฺส... โคตฺรภุ มคฺคสฺส... โวทานํ มคฺคสฺส... มคฺโค ผลสฺส... ผลํ ผลสฺส... อนุโลมํ ปีติสหคตาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

๑-๑ ฉ., เท. สหชาตาธิปติ ฯเปฯ สหชาตาธิปติ. ๒ ฉ., เท. ทีเปตพฺโพ.

ปีติสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ปีติสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สุขสหคตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคตํ อนุโลมํ สุขสหคตสฺส โคตฺรภุสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคตํ อนุโลมํ สุขสหคตสฺส โวทานสฺส [๑] ฯเปฯ ปีติสหคตํ อนุโลมํ สุขสหคตาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปีติสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปีติสหคตํ จุติจิตฺตํ อุเปกฺขาสหคตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคตํ ภวงฺคํ อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคตา วิปากมโนวิญฺญาณธาตุ กิริยามโนวิญฺญาณธาตุยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคตํ ภวงฺคํ อุเปกฺขาสหคตสฺส ภวงฺคสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคตํ กุสลากุสลํ อุเปกฺขาสหคตสฺส วุฏฺฐานสฺส... กิริยํ วุฏฺฐานสฺส... ผลํ วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ปีติสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคตํ อนุโลมํ ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ โคตฺรภุสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. สงฺขิตฺตํ. ปีติสหคตํ อนุโลมํ ปีติสหคตาย จ สุขสหคตาย จ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

---

[๑] ฉ. เอตฺถนฺตเร "อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโยติ ปาโจ ทิสฺสติ.

[๒๗] สุขสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา สุขสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สุขสหคตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขสหคตํ อนุโลมํ สุขสหคตสฺส โคตฺรภุสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ[๑] สุขสหคตํ อนุโลมํ สุขสหคตาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา สุขสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปีติสหคตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ สุขสหคตํ อนุโลมํ ปีติสหคตาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สุขสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: สุขสหคตํ จุติจิตฺตํ อุเปกฺขาสหคตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขสหคตํ ภวงฺคํ อาวชฺชนาย อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ วิปากมโนธาตุยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขสหคตา วิปากมโนวิญฺญาณธาตุ กิริยามโนวิญฺญาณธาตุยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขสหคตํ ภวงฺคํ อุเปกฺขาสหคตสฺส ภวงฺคสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขสหคตํ กุสลากุสลํ อุเปกฺขาสหคตสฺส วุฏฺฐานสฺส... กิริยํ วุฏฺฐานสฺส... ผลํ วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา สุขสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ. สงฺขิตฺตํ.

---

[๑] สฺยา. สงฺขิตฺตํ, เอวมุปริปิ.

สุขสหคตํ อนุโลมํ ปีติสหคตาย จ สุขสหคตาย จ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๒๘] อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: อาวชฺชนา จตุนฺนํ[๑] วิญฺญาณานํ อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุริมา ปุริมา อุเปกฺขาสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อุเปกฺขาสหคตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ อุเปกฺขาสหคตํ อนุโลมํ อุเปกฺขาสหคตาย ผลสมาปตฺติยา... นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อุเปกฺขาสหคตาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: อุเปกฺขาสหคตํ จุติจิตฺตํ ปีติสหคตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส ฯเปฯ อาวชฺชนา ปีติสหคตานํ ขนฺธานํ ฯเปฯ วิปากมโนธาตุ ปีติสหคตาย วิปากมโนวิญฺญาณธาตุยา ฯเปฯ อุเปกฺขาสหคตํ ภวงฺคํ ปีติสหคตสฺส ภวงฺคสฺส ฯเปฯ อุเปกฺขาสหคตํ กุสลากุสลํ ปีติสหคตสฺส วุฏฺฐานสฺส... กิริยํ วุฏฺฐานสฺส... ผลํ วุฏฺฐานสฺส... นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ปีติสหคตาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

(ตานิเยว จ คมนานิ นิยาเมตพฺพานิ.)

---

[๑] สฺยา., ฉ. ปญฺจนฺนํ.

[๒๙] ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ จุติจิตฺตํ อุเปกฺขาสหคตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส ฯเปฯ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ภวงฺคํ อาวชฺชนาย ฯเปฯ ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ วิปาก-มโนวิญฺญาณธาตุ กิริยามโนวิญฺญาณธาตุยา ฯเปฯ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ภวงฺคํ อุเปกฺขาสหคตสฺส ภวงฺคสฺส ฯเปฯ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ กุสลากุสลํ อุเปกฺขาสหคตสฺส วุฏฺฐานสฺส... กิริยํ วุฏฺฐานสฺส... ผลํ วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ ฯเปฯ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ อนุโลมํ ปีติสหคตาย จ สุขสหคตาย จ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

สมนนฺตรปจฺจโย

[๓๐] ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (อนนฺตรปจฺจยสทิสํ.)

สหชาตปจฺจโย

[๓๑] ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปีติสหคโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (ปฏิจฺจสทิสํ สหชาเต ทส ปญฺหา).

อณฺณมณฺณนิสฺสยปจฺจยา

[๓๒] ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อณฺณมณฺณปจฺจเยน ปจฺจโย. นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (ทส ปณฺหา กาตพฺพา.)

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๓๓] ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปีติสหคตำ สทฺธำ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานำ เทติ, สีลำ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมำ กโรติ, ปีติสหคตำ ฌานำ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนำ ฯเปฯ มคฺคำ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานำ ชปฺเปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. ปีติสหคตำ สีลำ... สุตำ... จาคำ... ปญฺญำ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานำ เทติ สีลำ สมาทิยติ ฯเปฯ มานำ ชปฺเปติ ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. ปีติสหคตำ ราคำ... โมหำ... มานำ... ทิฏฺฐึ... ปตฺถนำ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานำ เทติ สีลำ สมาทิยติ. อุโปสถกมฺมำ กโรติ ปีติสหคตำ ฌานำ อุปฺปาเทติ, ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ปีติสหคเตน จิตฺเตน อทินฺนำ[๑] อาทิยติ มุสา ภณติ ปิสุณำ ภณติ สมฺผำ ปลปติ สนฺธึ ฉินฺทติ นิลฺโลปำ หรติ เอกาคาริกำ กโรติ ปริปนฺเถ ติฏฺฐติ ปรทารำ คจฺฉติ คามฆาตำ กโรติ นิคมฆาตำ กโรติ. ปีติสหคตา สทฺธา... สีลำ... สุตำ... จาโค... ปญฺญา... ราโค... โมโห... มาโน... ทิฏฺฐิ... ปตฺถนา ปีติสหคตาย สทฺธาย...

---

[๑] สี. อาทินฺนำ.

สีลสฺส... สุตสฺส... จาคสฺส... ปญฺญาย... ราคสฺส... โมหสฺส... มานสฺส... ทิฏฺฐิยา... ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปีติสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปีติสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย สุขสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ มานํ ชปฺเปติ ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. ปีติสหคตํ สีลํ... สุตํ... จาคํ... ปญฺญํ... ราคํ... โมหํ... มานํ... ทิฏฺฐึ... ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย สุขสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. สุขสหคเตน จิตฺเตน อทินฺนํ อาทิยติ ฯเปฯ นิคมฆาตํ กโรติ. ปีติสหคตา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา สุขสหคตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย สุขสหคตสฺส กายวิญฺญาณสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปีติสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปีติสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ อภิญฺญํ อุปฺปาเทติ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ มานํ ชปฺเปติ ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. ปีติสหคตํ[๑] สีลํ ฯเปฯ ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ นิคมฆาตํ กโรติ. ปีติสหคตา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา อุเปกฺขาสหคตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

---

[๑] สฺยา. ปีติสหคตํ สุขสหคตํ.

ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปีติสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ ทิฏฺจึ คณฺหาติ. ปีติสหคตํ สีลํ ฯเปฯ ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ นิคมฆาตํ กโรติ. ปีติสหคตา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา ปีติสหคตาย จ สุขสหคตาย จ สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๓๔] สุขสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สุขสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย สุขสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ ทิฏฺจึ คณฺหาติ. สุขสหคตํ สีลํ ฯเปฯ ปตฺถนํ สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ อุปนิสฺสาย สุขสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ นิคมฆาตํ กโรติ. สุขสหคตา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ สุขสหคตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย สุขสหคตสฺส กายวิญฺญาณสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สุขสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ ทิฏฺจึ คณฺหาติ. สุขสหคตํ สีลํ ฯเปฯ ปตฺถนํ สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ นิคมฆาตํ กโรติ. สุขสหคตา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ ปีติสหคตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สุขสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สุขสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ อภิญฺญํ อุปฺปาเทติ ฯเปฯ ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. สุขสหคตํ สีลํ ฯเปฯ ปตฺถนํ สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ อุปนิสฺสาย อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ นิคมฆาตํ กโรติ. สุขสหคตา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ อุเปกฺขาสหคตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สุขสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. สุขสหคตํ สีลํ ฯเปฯ ปตฺถนํ สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ นิคมฆาตํ กโรติ.[๑] สุขสหคตา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา สุขสหคตํ กายวิญฺญาณํ ปีติสหคตาย จ สุขสหคตาย จ สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

---

[๑] สฺยา. กโรติ ฯเปฯ สุขสหคตา.

[๓๕] อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อุเปกฺขาสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ อภิญฺญํ อุปฺปาเทติ ฯเปฯ ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. อุเปกฺขาสหคตํ สีลํ ฯเปฯ ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ นิคมฆาตํ กโรติ. อุเปกฺขาสหคตา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา อุเปกฺขาสหคตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อุเปกฺขาสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. อุเปกฺขาสหคตํ สีลํ ฯเปฯ ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ นิคมฆาตํ กโรติ. อุเปกฺขาสหคตา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา ปีติสหคตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อุเปกฺขาสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย สุขสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. อุเปกฺขาสหคตํ สีลํ ฯเปฯ ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย สุขสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ นิคมฆาตํ กโรติ. อุเปกฺขาสหคตา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา สุขสหคตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย สุขสหคตสฺส กายวิญฺญาณสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อุเปกฺขาสหคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. อุเปกฺขาสหคตํ สีลํ ฯเปฯ ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ นิคมฆาตํ กโรติ. อุเปกฺขาสหคตา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา ปีติสหคตาย จ สุขสหคตาย จ สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๓๖] ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ สีลํ ฯเปฯ ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ นิคมฆาตํ กโรติ. ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา ปีติสหคตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ สทฺธํ อุปนิสฺสาย สุขสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ สีลํ ฯเปฯ ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย สุขสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ นิคมฆาตํ กโรติ. ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา สุขสหคตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย สุขสหคตสฺส กายวิญฺญาณสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ อภิญฺญํ อุปฺปาเทติ ฯเปฯ ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ สีลํ ฯเปฯ ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน ทานํ เทติ ฯเปฯ นิคมฺมาตฺ กโรติ. ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา อุเปกฺขาสหคตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ. ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ฌานํ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ ฯเปฯ มคฺคํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ... มานํ... ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ สีลํ... สุตํ... จาคํ... ปญฺญํ... ราคํ... โมหํ... มานํ... ทิฏฺฐึ... ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน ทานํ เทติ สีลํ สมาทิยติ อุโปสถกมฺมํ กโรติ. ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ฌานํ ฯเปฯ วิปสฺสนํ ฯเปฯ มคฺคํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ปีติสหคเตน จ สุขสหคเตน จ จิตฺเตน อทินฺนํ อาทิยติ, มุสา ภณติ, ปิสุณํ ภณติ, สมฺผ ปลปติ, สนฺธึ ฉินฺทติ, นิลฺโลปํ หรติ, เอกาคาริกํ กโรติ, ปริปนฺเถ ติฏฺฐติ, ปรทารํ คจฺฉติ, คามฆาตฺ กโรติ นิคมฆาตฺ กโรติ. ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา ปีติสหคตาย จ สุขสหคตาย จ สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย

อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อาเสวนปจฺจโย

[๓๗] ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ปีติสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปีติสหคตานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคตํ อนุโลมํ ปีติสหคตสฺส โคตฺรภุสฺส... อนุโลมํ โวทานสฺส... โคตฺรภุ มคฺคสฺส... โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปีติสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ปีติสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ สุขสหคตานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคตํ อนุโลมํ สุขสหคตสฺส โคตฺรภุสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคตํ อนุโลมํ สุขสหคตสฺส โวทานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. ปีติสหคตํ โคตฺรภุ สุขสหคตสฺส มคฺคสฺส. ปีติสหคตํ โวทานํ สุขสหคตสฺส มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ปีติสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ปีติสหคตํ โวทานํ ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๓๘] สุขสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.) (ปีตินยํ ปสฺสิตฺวา กาตพฺพํ.)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย ปุริมา. ปุริมา อุเปกฺขาสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อุเปกฺขาสหคตานํ ขนฺธานํ ฯเปฯ อุเปกฺขาสหคตํ โวทานํ อุเปกฺขาสหคตสฺส มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๓๙] ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ปีติสหคตา จ สุขสหคตา จ ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ โวทานํ ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

กมฺมปจฺจโย

[๔๐] ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา.[๑] **สหชาตา:** ปีติสหคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** ปีติสหคตา เจตนา วิปากานํ ปีติสหคตานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

---

[๑] ฉ. นานากฺขณิกา.

ปีติสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** ปีติสหคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ สุขสหคตานำ ขนฺธานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ สุขสหคตานำ ขนฺธานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** ปีติสหคตา เจตนา วิปากานำ สุขสหคตานำ ขนฺธานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปีติสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. นานาขณิกา: ปีติสหคตา เจตนา วิปากานำ อุเปกฺขาสหคตานำ ขนฺธานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** ปีติสหคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ นานาขณิกา: ปีติสหคตา เจตนา วิปากานำ ปีติสหคตานญฺจ สุขสหคตานญฺจ ขนฺธานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๔๑] สุขสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส. (จตฺตาริปิ คณนานิ ปสฺสิตฺวา กาตพฺพานิ.[๑])

[๔๒] อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: **สหชาตา, นานาขณิกา** ฯเปฯ

---

[๑] สฺยา. กาตพฺพา.

[๑]อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม[๑] ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** อุเปกฺขาสหคตา[๒] เจตนา ฯเปฯ[๒]

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** อุเปกฺขาสหคตา เจตนา ฯเปฯ

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** อุเปกฺขาสหคตา เจตนา ฯเปฯ (๔)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส... (จตฺตาริ กาตพฺพานิ, ปีติสหคตํ อนุมชฺชนฺเตน วิภาชิตพฺพํ.) (๔)

วิปากปจฺจโย

[๔๓] [๓]ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส[๓] ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: ปีติสหคโต: วิปาโก เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปีติสหคโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ

(ยถา ปฏิจฺจวาเร เหตุปจฺจเย, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพา ทส ปญฺหา.)

๑-๑, ๒-๒ ฉ., เท. โปฏฺฐเกสุ ทิสฺสติ. ๓-๓ สฺยา. สุขสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส.

อาหาราทิปจฺจยา

[๔๔] ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (ทส ปญฺหา วิตฺถาเรตพฺพา.) นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย. (นตฺถิปิ วิคตมฺปิ อนนฺตรสทิสํ.) อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๔๕] เหตุยา ทส, อารมฺมเณ โสพฺส, อธิปติยา โสพฺส, อนนฺตเร โสพฺส, สมนนฺตเร โสพฺส, สหชาเต ทส, อญฺญมญฺเญ ทส, นิสฺสเย ทส, อุปนิสฺสเย โสพฺส, อาเสวเน ทส, กมฺเม โสพฺส, วิปาเก ทส, อาหาเร อินฺทฺริเย ฌาเน มคฺเค สมฺปยุตฺเต อตฺถิยา ทส, นตฺถิยา โสพฺส, วิคเต โสพฺส, อวิคเต ทส.

(กุสลตฺติกํ อนุโลมํ อนุมชฺชนฺเตน คเณตพฺพํ.)

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๖] ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย[๑]. (๑)

ปีติสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปีติสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ปีติสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๔๗] สุขสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๑-๑] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

สุขสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สุขสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๔๘] อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๔๙] ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา สุขสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา อุเปกฺขาสหคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ปีติสหคโต จ สุขสหคโต จ ธมฺมา ปีติสหคตสฺส จ สุขสหคตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

๒. ปจฺจยปจฺจนียำ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธำ

[๕๐] นเหตุยา โสพฺภ, นอารมฺมเณ นอธิปติยา นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นสหชาเต นอญฺญมญฺเญ นนิสฺสเย นอุปนิสฺสเย นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมคฺเค นสมฺปยุตฺเต นวิปฺปยุตฺเต โนอตฺถิยา โนนตฺถิยา โนวิคเต โนอวิคเต สพฺพตฺถ โสพฺภ.

(ปจฺจนียำ อนุมชฺชนฺเตน คเณตพฺพำ.)

ปจฺจนียำ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

ทุกํ

[๕๑] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ทส, นอธิปติยา ทส, นอนนฺตเร นสมนนฺตเร นอุปนิสฺสเย นปุเรชาเต นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นกมฺเม นวิปาเก นอาหาเร นอินฺทฺริเย นฌาเน นมคฺเค นวิปฺปยุตฺเต โนนตฺถิยา โนวิคเต สพฺพตฺถ ทส.

(อนุโลมปจฺจนียํ อนุมชฺชนฺเตน คเณตพฺพํ.)

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

ทุกํ

[๕๒] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ โสพฺส, อธิปติยา อนนฺตเร สมนนฺตเร โสพฺส, สหชาเต ทส, อญฺญมญฺเญ ทส, นิสฺสเย ทส, อุปนิสฺสเย โสพฺส, อาเสวเน ทส, กมฺเม โสพฺส, วิปาเก ทส, อาหาเร ทส, อินฺทฺริเย ทส, ฌาเน ทส, มคฺเค ทส, สมฺปยุตฺเต ทส, อตฺถิยา ทส, นตฺถิยา โสพฺส, วิคเต โสพฺส, อวิคเต ทส.

(ปจฺจนียานุโลมํ อนุมชฺชนฺเตน คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปีติตฺติกํ สตฺตมํ

นิฏฺฐิตํ.

---

๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. (๓)

[๒] ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. (๓)

[๓] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกं มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. (๑)

[๔] ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๕] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา. (๑)

อธิปติปจฺจโย

[๖] ทสฺสเนน หาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา.ตีณิ.

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา.ตีณิ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ

เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, อุปาทารูปํ. (๑)

[๗] ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา. ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา. ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

อนนฺตรสมนนฺตรปจฺจยา

[๘] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อนนฺตรปจฺจยา. สมนนฺตรปจฺจยา (อารมฺมณสทิสํ.)

สหชาตปจฺจโย

[๙] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา. ตีณิ.

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา. ตีณิ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ (๑)

[๑๐] ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา. ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ.

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา. ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. (๑)

อญฺญมญฺญปจฺจโย

[๑๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา. เอกํ.

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ[๑] ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา.[๑] เอกํ.

[๑-๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ., ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วตฺถุ[๑] จ ฯเปฯ[๑] เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา วตฺถุ[๒] จ.[๒] ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา.

นิสฺสยาทิปจฺจยา

[๑๒] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นิสฺสยปจฺจยา. (เหตุปจฺจยสทิสํ) อุปนิสฺสยปจฺจยา. ตีณิ. ปุเรชาตปจฺจยา. ตีณิ (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.) อาเสวนปจฺจยา. (วิปากปฏิสนฺธิ นตฺถิ.) กมฺมปจฺจยา. (ปริปุณฺณํ. อชฺฌตฺติกา จ อสญฺญสตฺตานญฺจ มหาภูตา.)

วิปากปจฺจโย

[๑๓] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปากปจฺจยา:

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ., ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

วิปากกฺ เอกกฺ ขนฺธกฺ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปกฺ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุกฺ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกกฺ มหาภูตกฺ ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานกฺ รูปกฺ, กฏตฺตารูปกฺ, อุปาทารูปกฺ. (๑)

อาหาราทิปจฺจยา

[๑๔] ทสฺสเนน ปหาตพฺพกฺ ธมฺมกฺ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อาหารปจฺจยา. (ปริปุณฺณกฺ. อชฺฌตฺติกา มหาภูตา จ อาหารสมุฏฺฐานญฺจ.) อินฺทฺริยปจฺจยา. (กมฺมปจฺจยสทิสกฺ) ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. (เหตุปจฺจยสทิสกฺ.) สมฺปยุตฺตปจฺจยา. (อารมฺมณปจฺจยสทิสกฺ) วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (กุสลตฺติเก วิปฺปยุตฺตปจฺจยสทิสกฺ.) อตฺถิปจฺจยา. (สหชาตปจฺจยสทิสกฺ.) นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมกฺ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธกฺ

[๑๕] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม นว, วิปาเก เอกกฺ อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต นว. (อิมานิ ปทานิ อนุมชฺชนฺเตน อนุโลมกฺ คเณตพฺพกฺ.)

อนุโลมกฺ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๑๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อเหตุกํ ปฏิสนฺธิกฺขเณ[๑] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ, กฏตฺตารูปึ, อุปาทารูปึ. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปึ อุปาทารูปึ. (๑)

---

[๑] ฉ. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ.

นอารมฺมณปจฺจโย

[๑๗] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปี. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ. เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ (๑)

[๑๘] ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. (๑)

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๑๙] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (ปริปุณฺณํ เหตุปจฺจยสทิสํ.) นอนนฺตรปจฺจยา. นสมนนฺตรปจฺจยา. นอญฺญมญฺญปจฺจยา. นอุปนิสฺสยปจฺจยา.

นปุเรชาตปจฺจโย

[๒๐] [๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ[๑] นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ฯเปฯ อรูเป ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ฯเปฯ ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

[๑-๑] สฺยา. น ทิสฺสติ, ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

[๒๑] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาต-ปจฺจยา: อรูเป เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา[๑] ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ฯเปฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา. ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

---

[๑] ฉ., เท. โปตฺถเก ทิสฺสติ.

นปจฺฉาชาตาทิปจฺจยา

[๒๒] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นอาเสวนปจฺจยา.

นกมฺมปจฺจโย

[๒๓] [๑]ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ[๑] นกมฺมปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เจตนา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา, พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ (๑)

นวิปากปจฺจโย

[๒๔] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา. (นอธิปติปจฺจยสทิสํ, ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ, ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

นอาหารปจฺจโย

[๒๕] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาหารปจฺจยา. พาหิรํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ

นอินฺทฺริยปจฺจโย

[๒๖] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ฯเปฯ นอินฺทฺริยปจฺจยา: พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐาน... เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ มหาภูเต ปฏิจฺจ รูปชีวิตินฺทฺริยํ.

นฌานปจฺจโย

[๒๗] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ฯเปฯ นฌานปจฺจยา: ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ

นมคฺคปจฺจโย

[๒๘] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ฯเปฯ นมคฺคปจฺจยา. อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ

นสมฺปยุตฺตปจฺจโย

[๒๙] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นสมฺปยุตฺตปจฺจยา. (นอารมฺมณสทิสํ.)

นวิปฺปยุตฺตปจฺจโย

[๓๐] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อรูเป ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ฯเปฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ (๑)

โนนตฺถิโนวิคตปจฺจยา

[๓๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ฯเปฯ โนนตฺถิปจฺจยา. โนวิคตปจฺจยา. (นอารมฺมณสทิสํ.)

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๓๒] นเหตุยา ตีณิ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม

ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ.

(ฉตฺวา คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๓๓] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ.

(เอวํ อนุมชฺชนฺเตน คเณตพฺพํ.)

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

นเหตุทุกํ

[๓๔] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค เทฺว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต ตีณิ.

(เอวํ อนุมชฺชนฺเตน คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปฏิจฺจวาโร นิฏฺฐิโต.

---

๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ ๒. สหชาตวาโร

๑-๔. ปจฺจยานุโลมาทิ

[๓๕] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สหชาโต ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ สหชาตา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ สหชาตา ฯเปฯ

(สหชาตวาโร ปฏิจฺจวารสทิโส.)

ปจฺจยวาโร.

---

๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ ๓. ปจฺจยวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๓๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย. ตีณิ.

[๓๗] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุ ปจฺจยา ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา ตโย มหาภูตา ฯเปฯ มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ, กฏตฺตารูปึ, อุปาทารูปึ. วตฺถุ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา. (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๕)

[๓๘] ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธา. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธา. ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๓)

[๓๙] ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ฯเปฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ฯเปฯ ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. (๓)

อารมฺมณปจฺจโย

[๔๐] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา ขนฺธา. จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ. วตฺถุ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. วตฺถุ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. วตฺถุ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา. (๓)

[๔๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ฯเปฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธา. (๑)

อธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๔๒] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา. (ปริปุณฺณํ, ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.) อนนฺตรปจฺจยา. สมนนฺตรปจฺจยา. (อารมฺมณสทิสํ.)

สหชาตปจฺจโย

ทสฺสเนน[๑] ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ[๑] สหชาตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ. ตีณิ.

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา.[๒] ตีณิ.

[๔๓] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปี ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุ ปจฺจยา ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา ตโย มหาภูตา ฯเปฯ มหาภูเต ปจฺจยา ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ. วตฺถุ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา.

๑-๑ สฺยา. โปตฺถเก น ทิสฺสติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ. ๒ ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา. (อวเสสา เหตุปจฺจยสทิสา.)

อญฺญมญฺญาทิปจฺจยา

[๔๔] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา. นิสฺสยปจฺจยา. อุปนิสฺสยปจฺจยา. ปุเรชาตปจฺจยา (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.) อาเสวนปจฺจยา. (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ, วิปากญฺจ.) กมฺมปจฺจยา. วิปากปจฺจยา. อาหารปจฺจยา. อินฺทฺริยปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. สมฺปยุตฺตปจฺจยา. วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อตฺถิปจฺจยา. นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๔๕] เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺตรส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย สตฺต, ปุเรชาเต สตฺต, อาเสวเน สตฺต, กมฺเม สตฺตรส, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺตรส, อินฺทฺริเย สตฺตรส, ฌาเน สตฺตรส, มคฺเค สตฺตรส, สมฺปยุตฺเต สตฺต, วิปฺปยุตฺเต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต สตฺตรส. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๔๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน [๑] ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปจฺจยา อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุ ปจฺจยา ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ. วตฺถุ ปจฺจยา อเหตุกา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา. (๑)

---

[๑] สฺยา. นสทฺโท ทิสฺสติ. ฉ., น ทิสฺสติ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. วตฺถุ๋ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ[๑] นเหตุปจฺจยา: วตฺถุ๋ ปจฺจยา อุทฺธจฺจ-สหคโต โมโห. (๓)

[๔๗] ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

---

[๑] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

นอารมฺมณปจฺจโย

[๔๘] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปจฺจยา กฏตฺตารูปี. ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ. เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ (๑)

[๔๙] ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. (๑)

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๕๐] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สหชาตสทิสํ) นอนนฺตรปจฺจยา. นสมนนฺตรปจฺจยา. นอญฺญมญฺญปจฺจยา. นอุปนิสฺสยปจฺจยา.

นปุเรชาตปจฺจโย

[๕๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ฯเปฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ฯเปฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

[๕๒] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปจฺจยา กฏตฺตารูปํ.

ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุ ปจฺจยา ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ ฯเปฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

นปจฺฉาชาตาทิปจฺจยา

[๕๓] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา[๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ[๑] นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นอาเสวนปจฺจยา.

นกมฺมปจฺจโย

[๕๔] ทสฺสเนน[๒] ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ[๒] นกมฺมปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เจตนา. (๑)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. ฯเปฯ.

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ฯเปฯ นกมฺมปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ฯเปฯ นกมฺมปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา; พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ ฯเปฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เจตนา. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา. (๓)

[๕๕] ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เจตนา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา. (๑)

นวิปากาทิปจฺจยา

[๕๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา. (ปริปุณฺณํ. ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.) นอาหารปจฺจยา: พาหิรํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ นอินฺทฺริยปจฺจยา. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ มหาภูเต ปจฺจยา รูปชีวิตินฺทฺริยํ... นฌานปจฺจยา ปญฺจวิญฺญาณํ ฯเปฯ พาหิรํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ นมคฺคปจฺจยา. อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ นสมฺปยุตฺตปจฺจยา. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อรูเป ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ฯเปฯ อรูเป ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ฯเปฯ อรูเป เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ[๑]... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ โนนตฺถิปจฺจยา. โนวิคตปจฺจยา.

---

[๑] สี. อาหารํ.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๕๗] นเหตุยา สตฺต, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺตรส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ.

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

[๕๘] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺตรส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ.

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๕๙] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ สตฺต, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต สตฺต, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย สตฺต, อุปนิสฺสเย สตฺต, ปุเรชาเต สตฺต, อาเสวเน สตฺต, กมฺเม สตฺต, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย สตฺต, ฌาเน สตฺต, มคฺเค ฉ, สมฺปยุตฺเต สตฺต, วิปฺปยุตฺเต สตฺต, อตฺถิยา สตฺต, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต สตฺต. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปจฺจยวาโร นิฏฺฐิโต.

(นิสฺสยวาโร ปจฺจยสทิโส กาตพฺโพ.)

---

๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ[๑] ๕. สํสฏฺฐวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย[๑]

[๖๐] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สํสฏฺโฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ สํสฏฺฐา เทฺว ขนฺธา. (๑)

---

[๑] สํสฏฺฐวาโร.

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สํสฏฺโฐ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺจา ฯเปฯ(๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สํสฏฺโฐ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺจา ฯเปฯ (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๖๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สํสฏฺโฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (สพฺพานิ ปทานิ วิตฺถาเรตพฺพานิ ตีณิ ตีณิ.)

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๖๒] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, [๑]กมฺเม ตีณิ,[๑] วิปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต ตีณิ.

อนุโลมํ.

[๑-๑] สฺยา. อยํ สงฺขฺยาวาโร น ทิสฺสติ, ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๖๓] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ สสฏฺโฐ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ สสฏฺโฐ อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๖๔] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. นปุเรชาตปจฺจยา. นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นอาเสวนปจฺจยา. นกมฺมปจฺจยา. นวิปากปจฺจยา. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ฯเปฯ นฌานปจฺจยา. ปญฺจวิญฺญาณํ ฯเปฯ นมคฺคปจฺจยา. อเหตุกํ ฯเปฯ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ตีณิ.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๖๕] นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ.

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

[๖๖] เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ.

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๖๗] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค เทฺว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต ตีณิ.

ปจฺจนียานุโลมํ.

สํสฏฺฐวาโร นิฏฺฐิโต.

---

๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ ๖. สมฺปยุตฺตวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมาทิ

[๖๘] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ สมฺปยุตฺโต ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สมฺปยุตฺตวาโร สตฺตวารสทิโส.)

---

๘. ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๖๙] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เหตู จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ [๑]เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] (๓)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๗๐] ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: ภาวนาย ปหาตพฺพา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ ภาวนาย ปหาตพฺพา เหตู จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส ฯเปฯ ภาวนาย ปหาตพฺพา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๗๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ราคं[๑] อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐึ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉํ อารพฺภ วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ[๒] อุปฺปชฺชติ,[๒] วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺเพ ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ. เจโตปริยญาเณน ทสฺสเนน ปหาตพฺพจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

---

[๑] สี. รูปฺ. [๒-๒] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ, ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๗๒] ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส[๑] อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ภาวนาย ปหาตพฺพํ ราคํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ, ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อารพฺภ อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ. ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ภาวนาย ปหาตพฺพํ ราคํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อารพฺภ ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา ภาวนาย ปหาตพฺเพ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. ภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ. เจโตปริยญาเณน ภาวนาย

---

[๑] สี. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ปหาตพฺพจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ. ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๗๓] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา วุฏฺหิตฺวา ฌานํ ปจฺจเวกฺขติ. อริยา มคฺคา วุฏฺหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, [๑]ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ.[๑] นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ. นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, มคฺคสฺส, ผลสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. จกฺขุ๋ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ. โสตํ... ฆานํ... ชิวฺหํ... กายํ... รูเป... สทฺเท... คนฺเธ... รเส... โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุ๋... เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. เจโตปริยาเณน เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ. อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ฯเปฯ รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส,

---

[๑-๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ, ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ [๑]อสฺสาเทติ อภินนฺทติ ฯเปฯ[๑] ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ,[๒] ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค ฯเปฯ ทิฏฺฐิ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉา ฯเปฯ ฌาเน ปริหีเน วิปฺปฏิสาริสฺส ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. จกฺขุ๎ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ ฯเปฯ โสตํ... ฆานํ... ชิวฺหํ... กายํ... รูเป... สทฺเท... คนฺเธ... รเส... โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุ๎... เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค ฯเปฯ ทิฏฺฐิ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉา ฯเปฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ, ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ฯเปฯ ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา

[๑-๑] สฺยา. ปจฺจเวกฺขนฺติ. [๒] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ, ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

ฯเปฯ จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ... เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ อสฺสาเทติ ฯเปฯ ตํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ. ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. (๓)

อธิปติปจฺจโย

[๗๔] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ราคํ ครุ๎ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ๎ กตฺวา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. ทิฏฺฐึ ครุ๎ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ ตํ ครุ๎ กตฺวา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** ทสฺสเนน ปหาตพฺพาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** ทสฺสเนน ปหาตพฺพาธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** ทสฺสเนน ปหาตพฺพาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ [๑]อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] (๓)

[๑-๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ, ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

[๗๕] ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ภาวนาย ปหาตพฺพํ ราคํ ครุ๎ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ๎ กตฺวา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** ภาวนาย ปหาตพฺพาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** ภาวนาย ปหาตพฺพํ ราคํ ครุ๎ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ๎ กตฺวา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** ภาวนาย ปหาตพฺพาธิปติ จิตฺตสมุ๎ฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** ภาวนาย ปหาตพฺพาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุ๎ฏฺฐานานญฺจ รูปานํ [๑]อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] (๔)

[๗๖] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ทานํ ทตฺวา, สีลํ

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมำ กตฺวา ตำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ฯเปฯ ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ; นิพฺพานำ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, มคฺคสฺส, ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพาธิปติ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** ทานำ ทตฺวา, สีลำ สมาทิยิตฺวาล อุโปสถกมฺมำ กตฺวา ตำ [๑]ครุำ กตฺวา[๑] อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ ครุำ กตฺวา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ครุำ กตฺวา ฯเปฯ ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานำ ครุำ กตฺวา ฯเปฯ จกฺขุำ ฯเปฯ วตฺถุำ... เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ครุำ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ ครุำ กตฺวา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** ทานำ ทตฺวา, สีลำ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมำ กตฺวา ตำ ครุำ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ ครุำ กตฺวา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ. ปุพฺเพ ฯเปฯ

[๑-๑] สี. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺเพ ขนฺเธ ครุๆ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ ตๆ ครุๆ กตฺวา ภาวนาย ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ. (๓)

อนนฺตรปจฺจโย

[๗๗] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา ปจฺฉิมานๆ ปจฺฉิมานๆ ทสฺสเนน ปหาตพฺพานๆ ขนฺธานๆ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย.

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา ปจฺฉิมานๆ ปจฺฉิมานๆ ภาวนาย ปหาตพฺพานๆ ขนฺธานๆ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม[๑] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส[๑] อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา

[๑-๑] สี. อยๆ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ปุริมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา ปจฺจนีมานํ ปจฺจนีมานํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย [๑]ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ[๑] อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส. อนุโลมํ โวทานสฺส. โคตฺรภุ มคฺคสฺส. โวทานํ มคฺคสฺส. มคฺโค ผลสฺส. ผลํ ผลสฺส. อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา. นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ อาวชฺชนา ทสฺสเนน ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: อาวชฺชนา ภาวนาย ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สมนนฺตรปจฺจโย

[๗๘] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (อนนฺตรสทิสํ.)

สหชาตปจฺจโย

[๗๙] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

[๑-๑] สฺยา. ฯเปฯ

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส. ตีณิ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ ขนฺธานํ ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ ฯเปฯ มหาภูตา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส [๑]สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย:[๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑-๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ, ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

อญฺญมญฺญปจฺจโย

[๘๐] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ ภาวนาย ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญ-ปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส ฯเปฯ วตฺถุ ขนฺธานํ ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ (๑)

นิสฺสยปจฺจโย

[๘๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

ภาวนาย [๑]ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส[๑]. ตีณิ.

[๑-๑] สฺยา. ฯเปฯ

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส[๑] ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย[๑] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส ฯเปฯ วตฺถุ ขนฺธานํ ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ วตฺถุ ฯเปฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน[๒] ปจฺจโย.[๒] วตฺถุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย วตฺถุ ภาวนาย ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๘๒] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

๑-๑ สฺยา. ฯเปฯ ๒-๒ สฺยา. ธมฺมสฺส...เอวมฺปริปิ.

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ภาวนาย ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๘๓] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ราคํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ, อทินฺนํ อาทิยติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทสํ... โมหํ... ทิฏฺฐึ... ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค... โทโส... โมโห... ทิฏฺฐิ... ปตฺถนา ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ราคสฺส... โทสสฺส... โมหสฺส... ทิฏฺฐิยา... ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน[๑] ปจฺจโย:[๑] **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ราคํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทสํ ฯเปฯ ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค... โทโส... โมโห... ทิฏฺฐิ... ปตฺถนา สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย... กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๘๔] ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ภาวนาย ปหาตพฺโพ ราโค... โทโส... โมโห... มาโน... ปตฺถนา ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ราคสฺส... โทสสฺส... โมหสฺส... มานสฺส... ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ภาวนาย ปหาตพฺพํ ราคํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทสํ... โมหํ... มานํ... ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. ภาวนาย ปหาตพฺโพ ราโค... โทโส... โมโห... มาโน... ปตฺถนา ทสฺสเนน

๑-๑ สฺยา. ธมฺมสฺส...

ปหาตพฺพสฺส ราคสฺส... โทสสฺส... โมหสฺส... ทิฏฺฐิยา... ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. สกภณฺเฑ ฉนฺทราโค ปรภณฺเฑ ฉนฺทราคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. สกปริคฺคเห ฉนฺทราโค ปรปริคฺคเห ฉนฺทราคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ภาวนาย ปหาตพฺพํ ราคํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทสํ... โมหํ... มานํ... ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ภาวนาย ปหาตพฺโพ ราโค... โทโส... โมโห... มาโน... ปตฺถนา สทฺธาย ฯเปฯ ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๘๕] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. สีลํ... สุตํ... จาคํ... ปญฺญํ... กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ... อุตุ... โภชนํ... เสนาสนํ... อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. สทฺธา... สีลํ... สุตํ... จาโค... ปญฺญา... กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ... อุตุ... โภชนํ... เสนาสนํ... สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย. กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. สีลํ ฯเปฯ เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. สทฺธา ฯเปฯ เสนาสนํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ราคสฺส... โทสสฺส... โมหสฺส... ทิฏฺฐิยา... ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สทฺธํ อุปนิสฺสาย มานํ ชปฺเปติ. สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ... กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ... อุตุ... โภชนํ... เสนาสนํ... อุปนิสฺสาย มานํ ชปฺเปติ. สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา... กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ... อุตุ... โภชนํ... เสนาสนํ ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ราคสฺส... โทสสฺส... โมหสฺส... มานสฺส... ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ปุเรชาตปจฺจโย

[๘๖] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** จกฺขุ์ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ. โสตํ... ฆานํ... ชิวฺหํ... กายํ... รูเป... สทฺเท... คนฺเธ... รเส... โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุ์ ฯเปฯ ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน

ปจฺจโย. **วตฺถุปุเรชาตํ:** จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** จกฺขุ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ วตฺถุ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. **วตฺถุปุเรชาตํ:** วตฺถุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** จกฺขุ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ. อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ. ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, โสตํ ฯเปฯ กายํ... รูเป ฯเปฯ โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ, ภาวนาย ปหาตพฺพํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. **วตฺถุปุเรชาตํ:** วตฺถุ ภาวนาย ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ปจฺฉาชาตปจฺจโย

[๘๗] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาเสวนปจฺจโย

[๘๘] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ฯเปฯ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ฯเปฯ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ฯเปฯ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส. อนุโลมํ โวทานสฺส. โคตฺรภุ มคฺคสฺส. โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กมฺมปจฺจโย

[๘๙] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. สหชาตา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. นานาขณิกา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เจตนา วิปากานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ทสฺสเนน ปหาตพฺพา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ ฯเปฯ **นานาขณิกา:** เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา เจตนา วิปากานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

วิปากปจฺจโย

[๙๐] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปาโก เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย.

อาหาราทิปจฺจยา

[๙๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.) กพฬีกาโร. (สตฺต ปญฺหา.) อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. จกฺขุนฺทฺริยญฺจ ฯเปฯ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ ฯเปฯ สตฺต ปญฺหา. ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย.

วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

[๙๒] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ[๑] ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส[๑] วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. (อิทมฺปิ ทสฺสเนน สทิสํ.)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ วตฺถุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ ภาวนาย ปหาตพฺพานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อตฺถิปจฺจโย

[๙๓] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส. ตีณิ (ทสฺสเนน สทิสํ กาตพฺพํ.)

[๙๔] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. **สหชาโต:** เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส ฯเปฯ วตฺถุ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. เอกํ มหาภูตํ. ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ **ปุเรชาตํ:** จกฺขุ์ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ. โสตํ ฯเปฯ กายํ... รูเป

ฯเปฯ โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุ๋ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทำ สุณาติ. รูปายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนำ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ จกฺขายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนำ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ วตฺถุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพานำ ขนฺธานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **กพฬีกาโร อาหาโร:** อิมสฺส กายสฺส ฯเปฯ **รูปชีวิตินฺทฺริยं:** กฏตฺตารูปานำ [๑]อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: **ปุเรชาตं:** จกฺขุ๋ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ: ตำ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ. [๒]ทสฺสเนน ปหาตพฺพำ[๒] โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. โสตำ ฯเปฯ วตฺถุ๋ อสฺสาเทติ ฯเปฯ วตฺถุ๋ ทสฺสเนน ปหาตพฺพานำ ขนฺธานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตं:** จกฺขุ๋ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตำ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ราโค อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจ๋[๓] อุปฺปชฺชติ, ภาวนาย ปหาตพฺพำ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. โสตำ ฯเปฯ วตฺถุ๋ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ ฯเปฯ วตฺถุ๋ ภาวนาย ปหาตพฺพานำ ขนฺธานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๑-๑,๒-๒] สฺยา. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ, ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ. [๓] สฺยา. ทิฏฺฐิ.

[๙๕] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตํ, ปุเรชาตํ.** สหชาโต: ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ฯเปฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: **สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ.** สหชาตา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ขนฺธา จ กพฬีกาโร อาหาโร จ อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพา[๑] ขนฺธา จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส ฯเปฯ (เทฺว ปญฺหา กาตพฺพา.)

นตฺถิวิคตาวิคตปจฺจยา

[๙๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย.

---

[๑] สี. ปหาตพฺพา จ.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๙๗] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ อฏฺฐ, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย อฏฺฐ, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม สตฺต, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย สตฺต, ฌาเน สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต เตรส. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

[๙๘] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๙๙] ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๑๐๐] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๑๐๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํ. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํ. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. (๒)

ปจฺจนียุทฺธาโร.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๑๐๒] นเหตุยา จุทฺทส, นอารมฺมเณ จุทฺทส, นอธิปติยา จุทฺทส, นอนนฺตเร จุทฺทส, นสมนนฺตเร จุทฺทส, นสหชาเต ทส, นอญฺญมญฺเญ ทส, นนิสฺสเย ทส, นอุปนิสฺสเย จุทฺทส, นปุเรชาเต ทฺวาทส, นปจฺฉาชาเต จุทฺทส, นอาเสวเน จุทฺทส, นกมฺเม จุทฺทส, นวิปาเก จุทฺทส, นอาหาเร จุทฺทส, นอินฺทฺริเย จุทฺทส, นฌาเน จุทฺทส, นมคฺเค จุทฺทส, นสมฺปยุตฺเต ทส, นวิปฺปยุตฺเต อฏฺฐ, โนอตฺถิยา อฏฺฐ, โนนตฺถิยา จุทฺทส, โนวิคเต จุทฺทส, โนอวิคเต อฏฺฐ. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

[๑๐๓] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร สตฺต, นสมนนฺตเร สตฺต, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย สตฺต, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺต, นอาเสวเน สตฺต, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺต, นอาหาเร สตฺต, นอินฺทฺริเย สตฺต, นฌาเน สตฺต, นมคฺเค สตฺต, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺต. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๑๐๔] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ อฏฺฐ, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย อฏฺฐ, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม สตฺต, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย สตฺต, ฌาเน สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต เตรส, (เอวํ คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียานุโลมํ.

ทสฺสเนนปหาตพฺพตฺติกํ อฏฺฐมํ นิฏฺฐิตํ.

---

๙. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ[๑] เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ[๑] (๓)

[๒] ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานึ รูปึ. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

[๓] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ. วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ[๒] โมหึ ปฏิจฺจ

[๑-๑] สฺยา. รูปึ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ. [๒] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ, ฉ., เท. โปตฺถเกสุ

จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํ. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม[๑] อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา[๒] อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. (๕)

---

[๑] สฺยา. ธมฺโม...เอวมุปริปิ. [๒] สฺยา. ธมฺมา...เอวมุปริปิ.

[๔] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๓)

[๔] ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. ฯเปฯ (๓)

อารมฺมณปจฺจโย

[๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จ โมโห จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จ โมโห จ. (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ. (ทสฺสเนน สทิสํ วิภชิตพฺพํ.)

[๗] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ วตฺถุ๋ ปฏิจฺจ ขนฺธา. (๑)

เนวทสฺสเนน[๑] นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๓)

[๘] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ

---

[๑] สฺยา. ทสฺสเนน.

อารมฺมณปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

อธิปติปจฺจโย

[๙] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา. ตีณิ (เหตุสทิสา.)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ ตีณิ. (เหตุสทิสา, อธิปติยา โมโห นตฺถิ.)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปี ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี อุปาทารูปี. (๑)

[๑๐] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. (๑)

อนนฺตรสมนนฺตรปจฺจยา

[๑๑] [๑]ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ[๑] อนนฺตรปจฺจยา. สมนนฺตรปจฺจยา. (อารมฺมณสทิสํ.)

สหชาตปจฺจโย

[๑๒] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ โมโห จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ สหชาตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา โมโห จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ (๓)

[๑-๑] สฺยา. ทสฺสเนน นภาวนาย ฯเปฯ

[๑๓] ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ โมโห จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ สหชาตปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ. อุทฺธจฺจสหคตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา โมโห จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ ฯเปฯ (๓)

[๑๔] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ, สหชาตปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคตำ อุทฺธจฺจสหคตำ โมหำ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุำ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกำ มหาภูตำ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ พาหิรำ... อาหารสมุฏฺฐานำ... อุตุสมุฏฺฐานำ... อสญฺญสตฺตานำ เอกำ ฯเปฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ, สหชาตปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ, สหชาตปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ. เหตุสทิสํ กาตพฺพํ.) (๓)

อญฺญมญฺญาทิปจฺจยา

[๑๕] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ, อญฺญมญฺญปจฺจยา. นิสฺสยปจฺจยา. อุปนิสฺสยปจฺจยา. ปุเรชาตปจฺจยา. อาเสวนปจฺจยา. กมฺมปจฺจยา. วิปากปจฺจยา. อาหารปจฺจยา. อินฺทฺริยปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. สมฺปยุตฺตปจฺจยา. วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อตฺถิปจฺจยา. นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๑๖] เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ เอกาทส, อธิปติยา นว, อนนฺตเร เอกาทส, สมนนฺตเร เอกาทส, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ เอกาทส, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย เอกาทส, ปุเรชาเต เอกาทส, อาเสวเน เอกาทส, กมฺเม สตฺตรส, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺตรส, อินฺทฺริเย สตฺตรส, ฌาเน สตฺตรส, มคฺเค

สตฺตรส, สมฺปยุตฺเต เอกาทส, วิปฺปยุตฺเต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา เอกาทส, วิคเต เอกาทส, อวิคเต สตฺตรส. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๑๗] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปี ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ (๑)

นอารมฺมณปจฺจโย

[๑๘] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี.[๑] (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปี. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ (๑)

[๑๙] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. (๑)

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "วิจิกิจฺฉาสหคตํ ฯเปฯ อิติ ปาโฐ ทิสฺสติ.

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๒๐] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สหชาตสทิสํ.) นอนนฺตรปจฺจยา. นสมนนฺตรปจฺจยา. นอญฺญมญฺญปจฺจยา. นอุปนิสฺสยปจฺจยา.

นปุเรชาตปจฺจโย

[๒๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา[๑] อุปฺปชฺชนฺติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา โมโห จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ[๒] ฯเปฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. สงฺขิตฺตํ. ตีณิ. (ทสฺสเนน สทิสํ.)

[๒๒] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป[๓] วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๓)

---

[๑] สฺยา. ธมฺมา... [๒] สฺยา. เทฺว ขนฺเธ. [๓] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

[๒๓] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน[๑] ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม[๒] อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา. (อิเมปิ เทฺว กาตพฺพา.)

นปจฺฉาชาตาทิปจฺจยา

[๒๔] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นอาเสวนปจฺจยา.[๓]

---

[๑] สฺยา. ทสฺสเนน นภาวนาย.
[๒] สฺยา. ธมฺโม...เอวมุปริปิ.
[๓] สฺยา. นอาเสวนปจฺจยา. นกมฺมปจฺจยา.

นกมฺมปจฺจโย

[๒๔] [๑]ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา:[๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ[๒] ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก[๒] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ ฯเปฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา เจตนา. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา เจตนา. (๓)

---

[๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๒] สฺยา. ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ.

[๒๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา เจตนา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา เจตนา. (๑)

นวิปากปจฺจโย

[๒๗] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา. (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.)

นอาหาราทิปจฺจยา

[๒๘] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ[๑] นอาหารปจฺจยา: พาหิรํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ นอินฺทฺริยปจฺจยา. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ รูปชีวิตินฺทฺริยํ. นฌานปจฺจยา: ปญฺจวิญฺญาณํ ฯเปฯ (มหาภูตา กาตพฺพา.) นมคฺคปจฺจยา: อเหตุกํ

๑-๑ สฺยา. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ฯเปฯ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ นสมฺปยุตฺตปจฺจยา.

นวิปฺปยุตฺตาทิปจฺจยา

[๒๙] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา โมโห จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป ภาวนาย. ตีณิ.

[๓๐] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ[๑] เทฺว

---

[๑] สฺยา. ปฏิจฺจ...พาหิรํ...

ขนฺธา. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๓)

[๓๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา[๑] ปฏิจฺจ. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อรูเป อุทฺธจฺจสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. โนนตฺถิปจฺจยา. โนวิคตปจฺจยา.

---

[๑] สฺยา. ขนฺเธ.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๓๒] นเหตุยา ตีณิ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺตรส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต เตรสล นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต เอกาทส, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

[๓๓] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺตรส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต เตรส, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต เอกาทส, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๓๔] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค เทฺว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต ตีณิ. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปฏิจฺจวาโร นิฏฺฐิโต.

(สหชาตวาโร ปฏิจฺจวารสทิโส.)

---

๙. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ ๓. ปจฺจยวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๓๕] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ [๑] ปจฺจยา. ตีณิ. (ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

---

[๑] สฺยา. ธมฺมํ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย... เอกํ. (ปฏิจฺจวารสทิสํ.) วตฺถุ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา, อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. (๕)

[๓๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธา. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ[๑] จ โมหญฺจ[๑] ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธา. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ (๓)

๑-๑ สฺยา. ขนฺเธ จ มหาภูเต จ.

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อารมฺมณปจฺจโย

[๓๗] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ. (ปฏิจฺจวาเร[๑] อารมฺมณสทิสา.)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา. ตีณิ. (ปฏิจฺจวารสทิสา.)

[๓๘] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ปจฺจยา ขนฺธา. จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ. วตฺถุ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๒)

---

[๑] สี. ปฏิจฺจวาโร.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. อุทฺธจฺจสหคตำ โมหำ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ. (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ. (๕)

[๓๙] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา ทสฺสเนน: ปหาตพฺพเหตุกำ เอกำ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา[๑] วิจิกิจฺฉาสหคตำ เอกำ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธา. (๑)

---

[๑] สฺยา. เทฺว ขนฺเธ.

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคตำ เอกำ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา โมโห จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ฯเปฯ (๓)

[๔๐] ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ เอกำ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. อุทฺธจฺจสหคตำ เอกำ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคตำ เอกำ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา โมโห จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ ฯเปฯ (๓)

อธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๔๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา. ตีณิ.

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา. ตีณิ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: เอกํ ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา วตฺถุ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อธิปติปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อธิปติปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๕)

[๔๒] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ ฯเปฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อธิปติปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ ฯเปฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ตีณิ. (ทสฺสเนน สทิสา.) อนนฺตรปจฺจยา. สมนนฺตรปจฺจยา.

สหชาตปจฺจโย

[๔๓] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปี. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ สหชาตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปี ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา โมโห จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปี ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.) (ทสฺสเนน สทิสา.)

[๔๔] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปี ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุ ปจฺจยา ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา ตโย มหาภูตา ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ. วตฺถุ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ สหชาตปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. วตฺถุ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ. (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ สหชาตปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ วตฺถุ ปจฺจยา อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ. (๕)

[๔๕] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ สหชาตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา โมโห จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธา โมโห จ. (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา. ตีณิ.

อญฺญมญฺญาทิปจฺจยา

[๔๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา. นิสฺสยปจฺจยา. อุปนิสฺสยปจฺจยา. ปุเรชาตปจฺจยา. อาเสวนปจฺจยา. กมฺมปจฺจยา. วิปากปจฺจยา. อาหารปจฺจยา. อินฺทฺริยปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. สมฺปยุตฺตปจฺจยา.

วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

[๔๗] [๑]ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา:[๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา[๒] ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ขนฺเธ วิปฺปยุตฺต-ปจฺจยา. วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ ปจฺจยา โมโห จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. โมโห วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺต-ปจฺจยา. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ

---

[๑] สฺยา. ...วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. [๒] สฺยา. เทฺว ขนฺเธ.

ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปี ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา โมโห จ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปี ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ขนฺธา จ โมโห จ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ตีณิ (ทสฺสเนน สทิสา).

[๔๘] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย[๑] ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปี. เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ฯเปฯ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. โมหํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุ ปจฺจยา ขนฺธา. ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วตฺถุ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา ตโย มหาภูตา ฯเปฯ มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี, กฏตฺตารูปี, อุปาทารูปี. ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. [๒]จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา, กายวิญฺญาณํ. วตฺถุ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา.[๒] (๑)

---

[๑] สฺยา. ภาวนาย. [๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม[๑] อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา[๒] อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วตฺถุ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ โมหํ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วตฺถุ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๔)

---

[๑] สฺยา. ธมฺโม...เอวมุปริปิ.

[๒] สฺยา. ธมฺมา...เอวมุปริปิ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ภาวนาย[๑] ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ฯเปฯ (ทสฺสเนน สทิสํ.) (๕)

[๔๙] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ขนฺเธ จ โมหญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๒)

---

[๑] สฺยา. ภาวนาย ฯเปฯ.

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ[๑] โมหญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปี ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี ขนฺเธ จ โมหญฺจ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา โมโห จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ ฯเปฯ วตฺถุ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ฯเปฯ ตีณิ. (ทสฺสเนน สทิสา.)

อตฺถิอาทิปจฺจยา

[๕๐] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อตฺถิปจฺจยา. นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

---

[๑] สฺยา. ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๕๑] เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ สตฺตรส, อธิปติยา สตฺตรส, อนนฺตเร สตฺตรส, สมนนฺตเร สตฺตรส, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ สตฺตรส, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย สตฺตรส, ปุเรชาเต สตฺตรส, อาเสวเน สตฺตรส, กมฺเม สตฺตรส, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺตรส, อินฺทฺริเย สตฺตรส, ฌาเน สตฺตรส, มคฺเค สตฺตรส, สมฺปยุตฺเต สตฺตรส, วิปฺปยุตฺเต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา สตฺตรส, วิคเต สตฺตรส, อวิคเต สตฺตรส. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๕๒] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ธมฺมา ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ธมฺมา ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปจฺจยา อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ (ปริปุณฺณํ) จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ. วตฺถุ ปจฺจยา อเหตุกา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา วตฺถุ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

[๕๓] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

นอารมฺมณปจฺจโย

[๕๔] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน[๑] นภาวนาย[๑] ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปจฺจยา กฏตฺตารูปำ; ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ ฯเปฯ เอกำ มหาภูตำ ฯเปฯ พาหิรำ... อาหารสมุฏฺฐานำ... อุตุสมุฏฺฐานำ... อสญฺญสตฺตานำ ฯเปฯ (๑)

[๕๕] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๑)

[๑-๑] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๕๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (สหชาตสทิสํ.) นอนนฺตรปจฺจยา. นสมนนฺตรปจฺจยา. นอญฺญมญฺญปจฺจยา. นอุปนิสฺสยปจฺจยา. นปุเรชาตปจฺจยา. (ปฏิจฺจวาเร ปจฺจนียสทิสํ, เตรส ปญฺหา. นินฺนานํ.) นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นอาเสวนปจฺจยา.

นกมฺมปจฺจโย

[๕๗] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา. วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา เจตนา. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา. อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา เจตนา. (๓)

[๕๘] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา:[๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา. วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา เจตนา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา. อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ ปจฺจยา สมฺปยุตฺตกา เจตนา. (๑)

---

[๑] สฺยา. นสทฺโท น ทิสฺสติ. (กมฺมปจฺจยา)

นวิปากาทิปจฺจยา

[๕๙] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา. (ปริปุณฺณํ, ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.) นอาหารปจฺจยา: พาหิรํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ นอินฺทฺริยปจฺจยา พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ มหาภูเต ปจฺจยา รูปชีวิตินฺทฺริยํ. นฌานปจฺจยา: ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ นมคฺคปจฺจยา: อเหตุกํ เอกํ ฯเปฯ นสมฺปยุตฺตปจฺจยา. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (ปฏิจฺจวารปจฺจนีเย นวิปฺปยุตฺตสทิสํ, นินฺนานํ. เอกาทส.) โนนตฺถิปจฺจยา. โนวิคตปจฺจยา.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๖๐] นเหตุยา ปญฺจ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺตรส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต เตรส, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต เอกาทส, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียํ.

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๖๑] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺตรส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต เตรส, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต เอกาทส, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

นเหตุทุกํ

[๖๒] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ปญฺจ, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต ปญฺจ, อญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นิสฺสเย ปญฺจ, อุปนิสฺสเย ปญฺจ, ปุเรชาเต ปญฺจ, อาเสวเน ปญฺจ, กมฺเม ปญฺจ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ปญฺจ, อินฺทฺริเย ปญฺจ, ฌาเน ปญฺจ, มคฺเค ปญฺจ, สมฺปยุตฺเต ปญฺจ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา ปญฺจ, นตฺถิยา ปญฺจ, วิคเต ปญฺจ, อวิคเต ปญฺจ. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปจฺจยวาโร นิฏฺฐิโต.

(นิสฺสยวาโร ปจฺจยวารสทิโส.)

---

๙. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ ๕. สสฏฺฐวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๖๓] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ[๑] สสฏฺจา เทฺว ขนฺธา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ สสฏฺจา เทฺว ขนฺธา. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ สสฏฺจา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๒)

---

[๑] สฺยา. เทฺว ขนฺธา.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ สำสฏฺโจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคตำ โมหำ สำสฏฺจา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๓)

[๖๔] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมำ สำสฏฺโจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคตำ เอกำ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ สำสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมำ สำสฏฺโจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคตำ เอกำ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ สำสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๖๕] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ สำสฏฺโจ [๑]ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ เอกำ ขนฺธำ สำสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ สำสฏฺโจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ สำสฏฺโจ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห. (๒)

[๑-๑] สฺยา. เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก.

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา โมโห จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ. ตีณิ.

[๖๖] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ สสฏฺฐา เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคตํ โมหํ สสฏฺฐา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ สสฏฺฐา สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. (๓)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ สสฏฺโฐ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ โมหญฺจ สสฏฺฐา เทฺว ขนฺธา. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ สสฏฺโฐ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ โมหญฺจ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. (๑)

อธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๖๗] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สมฺปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ สมฺปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ[๑] ฯเปฯ (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สมฺปฏิจฺจ. เอกํ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สมฺปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ สมฺปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ[๑] ฯเปฯ อนนฺตรปจฺจยา, สมนนฺตรปจฺจยา.

สหชาตาทิปจฺจยา

[๖๘] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สมฺปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา. อญฺญมญฺญปจฺจยา. นิสฺสยปจฺจยา. อุปนิสฺสยปจฺจยา. ปุเรชาตปจฺจยา. อาเสวนปจฺจยา. กมฺมปจฺจยา. วิปากปจฺจยา. อาหารปจฺจยา. อินฺทฺริยปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. สมฺปยุตฺตปจฺจยา. วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อตฺถิปจฺจยา. นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๖๙] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ เอกาทส, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร เอกาทส, สมนนฺตเร เอกาทส, สหชาเต เอกาทส,

---

[๑] ฉ. ขนฺธา.

อญฺญมญฺเญ เอกาทส, นิสฺสเย เอกาทส, อุปนิสฺสเย เอกาทส, ปุเรชาเต เอกาทส, อาเสวเน เอกาทส, กมฺเม เอกาทส, วิปาเก เอกํ, อาหาเร เอกาทส, อินฺทฺริเย เอกาทส, ฌาเน เอกาทส, มคฺเค เอกาทส, สมฺปยุตฺเต เอกาทส, วิปฺปยุตฺเต เอกาทส, อตฺถิยา เอกาทส, นตฺถิยา เอกาทส, วิคเต เอกาทส, อวิคเต เอกาทส. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๗๐] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ สสฏฺโฐ วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห.(๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ สสฏฺโฐ อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ สสฏฺจา เทฺว ขนฺธา. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๗๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ สมฺปฏิจฺ[๑] นอธิปติปจฺจยา. (สหชาตสทิสํ.) นปุเรชาตปจฺจยา. นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นอาเสวนปจฺจยา. นกมฺมปจฺจยา. สตฺต นวิปากปจฺจยา. นฌานปจฺจยา. นมคฺคปจฺจยา. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขยาวาโร

[๗๒] นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา เอกาทส, นปุเรชาเต เอกาทส, นปจฺฉาชาเต เอกาทส, นอาเสวเน เอกาทส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก เอกาทส, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต เอกาทส. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

[๗๓] เหตุปจฺจยา นอธิปติยา สตฺต, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺต, นอาเสวเน สตฺต, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺต, นวิปฺปยุตฺเต สตฺต. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๗๔] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค เทฺว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต ตีณิ. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียานุโลมํ.

สํสฏฺฐวาโร นิฏฺฐิโต.

(สมฺปยุตฺตวาโร สํสฏฺฐวารสทิโส.)

---

๙. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๗๕] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เหตู จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก[๑] ธมฺโม...[๑] ตีณิ.

[๗๖] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส[๒] ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ[๒] เอกํ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อุทฺธจฺจสหคโต โมโห สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

๑-๑ สฺยา. ภาวนาย.

๒-๒ สฺยา. นภาวนาย...

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อุทฺธจฺจสหคโต โมโห สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

อารมฺมณปจฺจโย

[๗๗] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ราคํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ. ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ทิฏฺฐึ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ. ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. วิจิกิจฺฉํ อารพฺภ วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ. ปุพฺเพ[๑] สมุทาจิณฺณเณ กิเลเส ชานนฺติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต

---

[๑] สฺยา. วิกฺขมฺภิเต...ปุพฺเพ ฯเปฯ

อนตฺตโต ฯเปฯ เจโตปริยญาเณน, ฯเปฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปค-ญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย โมหสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน[๑] ปจฺจโย:[๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๓)

[๗๘] ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ราคํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ. ตํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ราโค อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ, ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. อุทฺธจฺจํ อารพฺภ อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ, ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ราคํ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ; ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. อุทฺธจฺจํ อารพฺภ ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา

๑-๑ ฉ. ธมฺมสฺส...เอวมุปริปิ.

อุปฺปชฺชติ, ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ โทมนสฺสำ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส[๑] ชานนฺติ.[๑] ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ เจโตปริยญาเณน ฯเปฯ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตำสญาณสฺส, อาวชฺชนาย โมหสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๔)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ อารพฺภ อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๕)

๑-๑ สฺยา. สมุทาจิณฺเณ...

[๗๙] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานํ ทตฺวา...(วิตฺถาเรตพฺพํ. ทสฺสนตฺติกสทิสํ.) อาวชฺชนาย โมหสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานํ ทตฺวา. (ยถา ทสฺสนตฺติกํ.) (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานํ ทตฺวา. (ยถา ทสฺสนตฺติกํ.) (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: จกฺขุ์ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ. โสตํ ฯเปฯ วตฺถุ์... เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: จกฺขุ์ ฯเปฯ วตฺถุ์... เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุเก ขนฺเธ อารพฺภ อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๕)

[๘๐] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย[๑] ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ อารพฺภ เนวทสฺสเนน นภาวนาย[๑] ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: วิจิกิจฺฉาสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๓)

[๘๑] ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๑)

---

[๑] สฺยา. นสทฺโท น ทิสฺสติ.

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ อารพฺภ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๔)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ โมหญฺจ อารพฺภ อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ. (๕)

อธิปติปจฺจโย

[๘๒] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (ทสฺสนตฺติกสทิสํ ทส ปญฺหา.)

อนนฺตรปจฺจโย

[๘๓] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส โมหสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๘๔] ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส[๑] อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส โมหสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย, ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๘๕] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริโม ปุริโม วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส วิจิกิจฺฉาสหคตสฺส อุทฺธจฺจสหคตสฺส โมหสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุริมา ปุริมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมํ

---

[๑] สฺยา. ธมฺมสฺส...เอวมุปริปิ.

โคตฺรภุสฺส. อนุโลมำ โวทานสฺส ฯเปฯ นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญา-นาสญฺญายตนำ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริโม ปุริโม วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ วิจิกิจฺฉาสหคตานำ ขนฺธานำ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อาวชฺชนา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกานำ ขนฺธานำ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริโม ปุริโม อุทฺธจฺจสหคโต โมโห ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อุทฺธจฺจสหคตานำ ขนฺธานำ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อาวชฺชนา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกานำ ขนฺธานำ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริโม ปุริโม วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ วิจิกิจฺฉาสหคตานำ ขนฺธานำ โมหสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อาวชฺชนา วิจิกิจฺฉาสหคตานำ ขนฺธานำ โมหสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริโม ปุริโม อุทฺธจฺจสหคโต โมโห ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อุทฺธจฺจสหคตานำ ขนฺธานำ โมหสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อาวชฺชนา อุทฺธจฺจสหคตานำ ขนฺธานำ โมหสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๘๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ วิจิกิจฺฉาสหคตานำ ขนฺธานำ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส โมหสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ วิจิกิจฺฉาสหคตานำ ขนฺธานำ โมหสฺส จ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (ทสฺสเนน สทิสำ คมนำ.)

สมนนฺตราทิปจฺจยา

[๘๗] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (อนนฺตรสทิสํ.) สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ. ปฏิจฺจวาเร สหชาตสทิสํ.) อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ. ปฏิจฺจวาเร อญฺญมญฺญสทิสํ.) นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ. ปจฺจยวาเร นิสฺสยวารสทิสํ. วิสุํ ฆฏนา นตฺถิ.)

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๘๘] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ราคํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทสํ... โมหํ... ทิฏฺฐึ... ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ, ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ราโค... โทโส... โมโห... ทิฏฺฐิ... ปตฺถนา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ราคสฺส ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ ปกตูปนิสฺสโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ราคํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทสํ... โมหํ... ทิฏฺฐึ... ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ราโค

ฯเปฯ ปตฺถนา สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย. กายิกสฺส สุขสฺส กายิกสฺส ทุกฺขสฺส ผลสมาปตฺติยา โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ราโค... โทโส... โมโห... ทิฏฺฐิ... ปตฺถนา วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๘๙] ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ราโค... โทโส... โมโห... มาโน... ปตฺถนา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ราคสฺส. โทสสฺส. โมหสฺส. มานสฺส. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ราคํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ โทสํ... โมหํ... มานํ... ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ราโค ฯเปฯ ปตฺถนา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ราคสฺส. โทสสฺส. โมหสฺส. ทิฏฺฐิยา. ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. สกภณฺเฑ ฉนฺทราโค ปรภณฺเฑ ฉนฺทราคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. สกปริคฺคเห ฉนฺทราโค ปรปริคฺคเห ฉนฺทราคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ราคํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ โทสํ... โมหํ... มานํ... ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ราโค ฯเปฯ ปตฺถนา สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย. กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, ผลสมาปตฺติยา, โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปกตูปนิสฺสโย:** ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ราโค ฯเปฯ ปตฺถนา วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ราโค ฯเปฯ ปตฺถนา อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๙๐] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ... กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ... อุตุ... โภชนํ... เสนาสนํ... โมหํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ ฯเปฯ สทฺธา ฯเปฯ โมโห สทฺธาย ฯเปฯ ผลสมาปตฺติยา, โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ... กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ ฯเปฯ เสนาสนํ... โมหํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. สทฺธา ฯเปฯ เสนาสนํ โมโห จ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ราคสฺส ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สทฺธํ อุปนิสฺสาย มานํ ชปฺเปติ ฯเปฯ โมหํ อุปนิสฺสาย มานํ ชปฺเปติ. สทฺธา ฯเปฯ เสนาสนํ โมโห จ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ราคสฺส ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา... กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ ฯเปฯ เสนาสนํ โมโห จ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สทฺธา ฯเปฯ เสนาสนํ โมโห จ อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๙๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ราคสฺส ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย... กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, ผลสมาปตฺติยา, โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๙๒] ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปกตูปนิสฺสโย: อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ราคสฺส ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ ปกตูปนิสฺสโย: อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ราคสฺส ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ ปกตูปนิสฺสโย: อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ สทฺธาย ฯเปฯ ผลสมาปตฺติยา โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปกตูปนิสฺสโย: อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ ปกตูปนิสฺสโย: อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

ปุเรชาตปจฺจโย

[๙๓] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. อารมฺมณปุเรชาตํ: จกฺขุํ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ. โสตํ ฯเปฯ วตฺถุํ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ; ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ[๑] ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ.[๒] รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ[๓] โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุปุเรชาตํ: จกฺขายตนํ

---

[๑] สฺยา. รูปึ... [๒] สฺยา. โสตธาตุยา... [๓] สฺยา. จกฺขายตนึ...

จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ วตฺถุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. อารมฺมณปุเรชาตํ: จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ราโค ฯเปฯ ทิฏฺฐิ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉา ฯเปฯ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. วตฺถุปุเรชาตํ: วตฺถุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย.(๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ราโค อุปฺปชฺชติ. อุทฺธจฺจํ อุปฺปชฺชติ. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. **วตฺถุปุเรชาตํ:** วตฺถุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ. **วตฺถุปุเรชาตํ:** วตฺถุ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ อารพฺภ อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ. **วตฺถุปุเรชาตํ:** วตฺถุ อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

ปจฺฉาชาตปจฺจโย

[๙๔] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน

ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาเสวนปจฺจโย

[๙๕] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกานำ ขนฺธานำ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน[๑] ปจฺจโย:[๑] ปุริมา ปุริมา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิมสฺส โมหสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ วิจิกิจฺฉาสหคตานำ ขนฺธานำ โมหสฺส จ

๑-๑ สฺยา. ธมฺมสฺส...

อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย.

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส. (สงฺขิตฺตำ) [๑] ตีณิ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก[๒] ธมฺโม[๒] ฯเปฯ (อาเสวนมูลเก วุฏฺฐานสฺสปิ อาวชฺชนายปิ ปหาตพฺพำ สตฺตรส ปญฺหา ปริปุณฺณา, อนนฺตรสทิสา.)

กมฺมปจฺจโย

[๙๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา นานาขณิกา. **สหชาตา:** ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา โมหสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา วิปากานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "อิมานีติ อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ. [๒-๒] สฺยา. นภาวนาย ฯเปฯ

ปจฺจโย:[๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๙๗] ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา โมหสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๙๘] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ **นานาขณิกา:** เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา เจตนา วิปากานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

---

[๑] สฺยา. ธมฺมสฺส...

วิปากปจฺจโย

[๙๙] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. (ปวตฺติปฏิสนฺธิ.) วิปากา ขนฺธา วตฺถุสฺส ฯเปฯ

อาหารปจฺจโย

[๑๐๐] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส[๑] อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย:[๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา อาหารา โมหสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ภาวนาย[๒] ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม. ตีณิ.[๒] (ทสฺสเนน สทิสํ.)

๑-๑ สฺยา. ธมฺมสฺส...เอวมุปริปิ. ๒-๒ สฺยา. ภาวนาย...

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร อิมสฺส กายสฺส [๑]อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑]

อินฺทฺริยาทิปจฺจยา

[๑๐๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน[๒] ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส[๒] อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (อาหารสทิสํ. โมโห กาตพฺโพ.)

ภาวนาย[๓] ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม. ตีณิ.[๓]

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส[๔] อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย:[๔] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ ฯเปฯ จกฺขุนฺทฺริยํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายินฺทฺริยํ กายวิญฺญาณสฺส[๕] ฯเปฯ[๕] รูปชีวิตินฺทฺริยํ กฏตฺตารูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. (อิเม สเหตุกา กาตพฺพา.) สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (ปฏิจฺจวาเร สมฺปยุตฺตวารสทิสํ.)

[๑-๑] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ. [๒-๒] สฺยา. ธมฺโม... [๓-๓] สฺยา. ภาวนาย.
[๔-๔] สฺยา. ธมฺมสฺส... [๕-๕] สฺยา. กายินฺทฺริยํ...

วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

[๑๐๒] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: **สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ.** (ทสฺสนตฺติกสทิสํ.)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: **สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ.** (ทสฺสนตฺติกสทิสํ.)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส[๑] วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย:[๑] สหชาตํ, **ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ.** (ทสฺสนตฺติกสทิสํ.) ปจฺฉาชาตา: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา จ โมโห จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ฯเปฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ ฯเปฯ (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ ฯเปฯ (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ

[๑-๑] สฺยา. ธมฺมสฺส...เอวมุปริปิ.

ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตํ: วตฺถุ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตํ: วตฺถุ อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๑๐๓] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. สหชาตา: วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. สหชาตา: อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ ฯเปฯ ปจฺฉาชาตา อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อตฺถิอาทิปจฺจยา

[๑๐๔] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก เอโก ขนฺโธ[๑] ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ[๑] (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. สหชาตา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตา: วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา โมหสฺส จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส[๒] อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย:[๒] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วิจิกิจฺฉาสหคโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม. ตีณิ.

[๑๐๕] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน

๑-๑ สฺยา. ขนฺโธ... ๒-๒ สฺยา. ธมฺมสฺส...

ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. สหชาโต: เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ **ปุเรชาตํ** จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ อนิจฺจโต ฯเปฯ ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปึ ปสฺสติ ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ จกฺขายตนํ ฯเปฯ กายายตนํ ฯเปฯ วตฺถุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา จ โมโห จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **กพฬีกาโร อาหาโร:** อิมสฺส กายสฺส ฯเปฯ **รูปชีวิตินฺทฺริยं:** กฏตฺตารูปานํ ฯเปฯ (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. **สหชาโต:** วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ.[๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. วตฺถุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ.

---

[๑] สฺยา. วิจิกิจฺฉา...

สหชาโต: อุทฺธจฺจสหคโต โมโห สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** จกฺขุ[๑] ฯเปฯ วตฺถุ[๑] อสฺสาเทติ อภินนฺทติ ฯเปฯ วตฺถุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. **สหชาโต:** วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** จกฺขุ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ ฯเปฯ วตฺถุ อารพฺภ ฯเปฯ วตฺถุ วิจิกิจฺฉาสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. **สหชาโต:** อุทฺธจฺจสหคโต โมโห สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ** จกฺขุ อารพฺภ อุทฺธจฺจสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ อุปฺปชฺชนฺติ ฯเปฯ วตฺถุ อารพฺภ ฯเปฯ วตฺถุ อุทฺธจฺจสหคตานํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๑๐๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: **สหชาตํ, ปุเรชาตํ.** สหชาโต: ทสฺสเนน

[๑-๑] สฺยา. จกฺขุ อสฺสาเทติ.

ปหาตพฺพเหตุโก เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคโต เอโก ขนฺโธ จ โมโห จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส [๑]อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย:[๑] สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. **สหชาตา:** ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตา:** วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตา: วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ วตฺถุ จ โมหสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** วิจิกิจฺฉาสหคตา ขนฺธา จ โมโห จ ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา จ กพฬีกาโร อาหาโร จ อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ขนฺธา จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. สหชาโต: วิจิกิจฺฉาสหคโต เอโก ขนฺโธ

๑-๑ สฺยา. ธมฺมสฺส...

จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ โมหสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคโต เอโก ขนฺโธ จ โมโห จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ โมโห จ ฯเปฯ (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส[๑] ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] (สงฺขิตฺตํ. ติสฺโส ปญฺหา, ทสฺสเนน นเยน วิภาชิตพฺพา, "อุทฺธจฺจ"นฺติ นิยาเมตพฺพํ.) นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย.[๒] วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย.[๒]

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๑๐๗] เหตุยา เอกาทส, อารมฺมเณ เอกวีส, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร สตฺตรส, สมนนฺตเร สตฺตรส, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ เอกาทส, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย เอกวีส, ปุเรชาเต ปญฺจ, ปจฺฉาชาเต ปญฺจ, อาเสวเน สตฺตรส, กมฺเม สตฺต, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย สตฺต, ฌาเน สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต เอกาทส, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา สตฺตรส, วิคเต สตฺตรส, อวิคเต สตฺตรส. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

อนุโลมํ.

[๑-๑] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ. [๒-๒] สฺยา. นตฺถิวิคตอวิคตปจฺจยา.

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

[๑๐๘] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๑๐๙] ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโมภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๑๑๐] เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๑๑๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

(อิธ[๑] สหชาตํ, ปุเรชาตํ, มิสฺสคตํ อตฺถิ, ปาลิยํ กาตพฺพํ. คณนาย อุปฺปาเรตฺวา คเณตพฺพํ.)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส... สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. (๒)

(อิธาปิ อารมฺมณปจฺจยา อุปนิสฺสยปจฺจยา อตฺถิ, ปาลิยํ นตฺถิ. คเณนฺเตน อุปฺปาเรตฺวา คเณตพฺพํ.)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

(อิธาปิ สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ยํ มิสฺสกปญฺหา อตฺถิ, ปาลิยํ กาตพฺพํ.)

[๑๑๒] ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

---

[๑] สี. อิมํ.

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย, (อิธาปิ สหชาตำ, ปุเรชาตำ, ยำ มิสฺสกปญฺหา อตฺถิ.) (๒)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส ธมฺมสฺส... สหชาตำ, ปุเรชาตำ, ปจฺฉาชาตำ, อาหารำ, อินฺทฺริยำ. (อิธาปิ อารมฺมณอุปนิสฺสยา อตฺถิ.) (๓)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก จ ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

(อิธาปิ สหชาตำ, ปุเรชาตำ อตฺถิ. เย เต ปญฺหา น ลิขิตา, เต ปาลิยำ คเณนฺตานำ พฺยญฺชเนน น สเมนฺติ. เต ปาลิยำ น ลิขิตา, คณนา ปากฏา โหนฺติ. ยทิ สำสโย อุปฺปชฺชติ. อนุโลเมน อตฺถิปจฺจเย เปกฺขิตพฺพำ.)

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๑๑๓] นเหตุยา เอกวีส, นอารมฺมเณ, นอธิปติยา, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร, นสหชาเต, นอญฺญมญฺเญ, นนิสฺสเย, นอุปนิสฺสเย, นปุเรชาเต, นปจฺฉาชาเต, นอาเสวเน, นกมฺเม, นวิปาเก, นอาหาเร, นอินฺทฺริเย, นฌาเน, นมคฺเค, นสมฺปยุตฺเต, นวิปฺปยุตฺเต, โนอตฺถิยา, โนนตฺถิยา, โนวิคเต, โนอวิคเต, สพฺพตฺถ เอกวีส. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๑๑๔] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกาทส, นอธิปติยา, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร เอกาทส, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย, นปุเรชาเต, นปจฺฉาชาเต, นอาเสวเน, นกมฺเม, นวิปาเก, นอาหาเร, นอินฺทฺริเย, นฌาเน, นมคฺเค เอกาทส, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, โนนตฺถิยา เอกาทส, โนวิคเต เอกาทส. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมำ

นเหตุทุกำ

[๑๑๕] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกวีส, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร สตฺตรส, สมนนฺตเร สตฺตรส, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ เอกาทส, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย เอกวีส, ปุเรชาเต ปญฺจ, ปจฺฉาชาเต ปญฺจ, อาเสวเน สตฺตรส, กมฺเม สตฺต, วิปาเก เอกำ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย สตฺต, ฌาเน สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต เอกาทส, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา สตฺตรส, วิคเต สตฺตรส, อวิคเต สตฺตรส. (เอวำ คเณตพฺพำ.)

ปจฺจนียานุโลมำ.
ปญฺหาวาโร นิฏฺฐิโต.
ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกตฺติกำ นวมำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑๐. อาจยคามิตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] อาจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อาจยคามึ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ[๑] เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

---

[๑] สฺยา. เปยฺยาโล นตฺถิ, เอวมุปริปิ.

อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อาจยคามี ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. (๒)

อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อาจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ. (๓)

[๒] อปจยคามึ[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อปจยคามึ[๑] เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อปจยคามี ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. (๒)

อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ. (๓)

[๓] เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ. ฯเปฯ

---

[๑] สฺยา. อาจยคามึ.

ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ๋ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกำ มหาภูตำ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ, กฏตฺตารูปำ อุปาทารูปำ. (๑)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อาจยคามึ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๑)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อปจยคามึ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๔] อาจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาจยคามึ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อาจยคามึ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อปจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อปจยคามึ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อปจยคามึ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ วตฺถุ๋ ปฏิจฺจ ขนฺธา. (๑)

อธิปติปจฺจโย

[๕] อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา. ตีณิ.

อปจยคามึ[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ[๑] อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา. ตีณิ.

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม. เอกํ. (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.) เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ อุปาทารูปํ. (๑)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจย-คามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: อาจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจย-คามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: อปจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

อนนฺตราทิปจฺจยา

[๖] อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อนนฺตรปจฺจยา. สมนนฺตรปจฺจยา. สหชาตปจฺจยา. (สพฺเพปิ มหาภูตา กาตพฺพา.) อญฺญมญฺญปจฺจยา. (จิตฺตสมุฏฺฐานมฺปิ กฏตฺตารูปมฺปิ

๑-๑ ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

อุปาทารูปมฺปิ นตฺถิ.) นิสฺสยปจฺจยา. อุปนิสฺสยปจฺจยา. ปุเรชาตปจฺจยา. อาเสวนปจฺจยา. กมฺมปจฺจยา. วิปากปจฺจยา. อาหารปจฺจยา. อินฺทฺริยปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. สมฺปยุตฺตปจฺจยา. วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อตฺถิปจฺจยา. นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธำ

[๗] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม นว, วิปาเก เอกำ, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต นว. (เอวำ คเณตพฺพำ.)

อนุโลมำ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๘] อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม[๑] อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (๑)

นอารมฺมณปจฺจโย

[๙] อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: อาจยคามี ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: อปจยคามี ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺเธ

---

[๑] สฺยา. ธมฺโม...เอวมุปริปิ.

ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ ฯเปฯ เอกำ มหาภูตำ ฯเปฯ พาหิรำ... อาหารสมุฏฺฐานำ... อุตุสมุฏฺฐานำ... อสญฺญสตฺตานำ ฯเปฯ (๑)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวาจย-คามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: อาจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๑)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: อปจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๑)

นอธิปติปจฺจโย

[๑๐] อาจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. ตีณิ.

อปจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. อปจยคามี ขนฺเธ ปฏิจฺจ อปจยคามี อธิปติ. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ[๑] รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุำ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกำ มหาภูตำ ฯเปฯ พาหิรำ... อาหารสมุฏฺฐานำ[๒]... อุตุสมุฏฺฐานำ...[๒] อสญฺญสตฺตานำ เอกำ มหาภูตำ ฯเปฯ (๑)

---

[๑] สฺยา. จิตฺตสมุฏฺฐานำ. [๒-๒] สฺยา. พาหิรำ...

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจย-คามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อาจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

นอนนฺตราทิปจฺจยา

[๑๑] อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอนนฺตรปจฺจยา. นสมนนฺตรปจฺจยา. นอญฺญมญฺญปจฺจยา. นอุปนิสฺสยปจฺจยา. นปุเรชาตปจฺจยา. (กุสลตฺติกสทิสา สตฺต ปญฺหา.) นปจฺฉาชาตปจฺจยา.

นอาเสวนปจฺจโย

[๑๒] อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา. ตีณิ.

อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: อปจยคามี ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: (เอกา ปญฺหา, สพฺเพ มหาภูตา กาตพฺพา.)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจย-คามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: อาจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

อปจยคามิญฺจ[๑] เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: อปจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๑)

นกมฺมปจฺจโย

[๑๓] อาจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: อาจยคามี ขนฺเธ ปฏิจฺจ อาจยคามี เจตนา. (๑)

อปจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: อปจยคามี ขนฺเธ ปฏิจฺจ อปจยคามี เจตนา. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺเธ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี เจตนา. พาหิรำ... อาหารสมุฏฺฐานำ... อุตุสมุฏฺฐานำ... เอกำ มหาภูตำ ฯเปฯ (๑)

นวิปากาทิปจฺจยา

[๑๔] อาจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา. (ปริปุณฺณำ, ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.) นอาหารปจฺจยา. นอินฺทฺริยปจฺจยา. นฌานปจฺจยา. นมคฺคปจฺจยา. นสมฺปยุตฺตปจฺจยา. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (ตีณิ.) โนนตฺถิปจฺจยา. โนวิคตปจฺจยา.

---

[๑] สฺยา. อาจยคามิญฺจ.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๑๕] นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ฉ, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน สตฺต, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๑๖] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ฉ, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน สตฺต, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมำ

นเหตุทุกำ

[๑๗] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว, อนนฺตเร เทฺว, สมนนฺตเร เทฺว, สหชาเต เทฺว, อญฺญมญฺเญ, นิสฺสเย, อุปนิสฺสเย, ปุเรชาเต, อาเสวเน, กมฺเม เทฺว, วิปาเก เอกำ, อาหาเร เทฺว, อินฺทฺริเย เทฺว, ฌาเน เทฺว, มคฺเค เอกำ, สมฺปยุตฺเต เทฺว, วิปฺปยุตฺเต, อตฺถิยา, นตฺถิยา, วิคเต, อวิคเต เทฺว. (เอวำ คเณตพฺพำ.)

ปจฺจนียานุโลมำ.

ปฏิจฺจวาโร นิฏฺฐิโต.

(สหชาตวาโร ปฏิจฺจวารสทิโส.)

---

๑๐. อาจยคามิตฺติกำ ๓. ปจฺจยวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑๘] อาจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อาจยคามึ เอกำ ขนฺธำ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปจฺจยา เทฺว ขนฺธา. (๑)

อาจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อาจยคามี ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๒)

อาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ[๑] เหตุปจฺจยา:[๑] อาจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

อปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี[๑] ธมฺโม.[๑] ตีณิ.

[๑๙] เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุ ปจฺจยา ขนฺธา, เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา อาจยคามี ขนฺธา. (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ[๑] เหตุปจฺจยา:[๑] วตฺถุ ปจฺจยา อปจยคามี ขนฺธา. (๓)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา อาจยคามี ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. (๔)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา อปจยคามี ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. (๕)

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. เอวมุปริปิ.

[๒๐] อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อาจยคามึ เอกำ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อาจยคามึ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๒)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อาจยคามึ เอกำ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อาจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๓)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม. ตีณิ.

อารมฺมณปจฺจโย

[๒๑] อาจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อาจยคามึ เอกำ ขนฺธำ ปจฺจยา ฯเปฯ (๑)

อปจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม. เอกำ.

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ[๑] อารมฺมณปจฺจยา.[๑] เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกำ

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. เอวมุปริปิ.

ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา ขนฺธา. จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ. วตฺถุ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ[๑] อารมฺมณปจฺจยา:[๑] วตฺถุ ปจฺจยา อาจยคามี ขนฺธา. (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา อปจยคามี ขนฺธา. (๓)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อาจยคามึ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อปจยคามึ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อธิปติปจฺจโย

[๒๒] อาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา. ตีณิ.

อปจยคามึ[๒] ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม. ตีณิ.[๒]

๑-๑,๒-๒ ฉ., เท. อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม. เอกำ ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา.

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม ฯเปฯ (อิธาปิ ฆฏนา เหตุสทิสา).

อนนฺตราทิปจฺจยา

[๒๓] อาจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อนนฺตรปจฺจยา. สมนนฺตรปจฺจยา. สหชาตปจฺจยา. ตีณิ.

อปจยคามึ[๑] ธมฺมำ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม.[๑] ตีณิ.

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกำ ขนฺธำ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานำ เอกำ มหาภูตำ ฯเปฯ จกฺขายตนำ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณำ ฯเปฯ กายายตนำ ปจฺจยา กายวิญฺญาณำ. วตฺถุ ปจฺจยา ฯเปฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ. สพฺเพ ฆฏนา กาตพฺพา.)

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

อญฺญมญฺญาทิปจฺจยา

[๒๔] อปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา[๑] อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ[๑] อญฺญมญฺญปจฺจยา. นิสฺสยปจฺจยา. อุปนิสฺสยปจฺจยา. ปุเรชาตปจฺจยา. อาเสวนปจฺจยา. กมฺมปจฺจยา. วิปากปจฺจยา. อาหารปจฺจยา. อินฺทฺริยปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. สมฺปยุตฺตปจฺจยา. วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อตฺถิปจฺจยา. นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๒๕] เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺตรส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย สตฺต, ปุเรชาเต สตฺต, อาเสวเน สตฺต, กมฺเม สตฺตรส, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺตรส, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค สตฺตรส, สมฺปยุตฺเต สตฺต, วิปฺปยุตฺเต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต สตฺตรส. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

อนุโลมํ.

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

๒. ปจฺจยปจฺจนียำ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๒๖] อาจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกำ เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกำ ขนฺธำ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานำ เอกำ มหาภูตำ ฯเปฯ จกฺขายตนำ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณำ ฯเปฯ กายายตนำ ปจฺจยา กายวิญฺญาณำ. วตฺถุำ ปจฺจยา อเหตุกา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: วตฺถุำ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๒)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจ-สหคเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

นอารมฺมณปจฺจโย

[๒๗] อาจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ. ปฏิจฺจวารสทิสำ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๒๘] อาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. ตีณิ.

อปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา อปจยคามี ขนฺเธ ปจฺจยา อปจยคามี อธิปติ. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา[๑] เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา[๑] ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ. วตฺถุ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา อาจยคามี ขนฺธา. (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี[๒] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา อปจยคามี อธิปติ. (๓)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา อาจยคามี ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๔)

[๒๙] อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อาจยคามึ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. [๒] สี. อปจยคามิ.

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อาจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๒)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ[๑] นอธิปติปจฺจยา: อาจยคามึ เอกำ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อาจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๓)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อปจยคามี ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อปจยคามี อธิปติ. (๑)

นอนนฺตราทิปจฺจยา

[๓๐] นอนนฺตรปจฺจยา. นสมนนฺตรปจฺจยา. นอญฺญมญฺญปจฺจยา. นอุปนิสฺสยปจฺจยา. นปุเรชาตปจฺจยา. (ปฏิจฺจวารสทิสา สตฺต ปญฺหา.) นปจฺฉาชาตปจฺจยา. (ปริปุณฺณำ.)

นอาเสวนปจฺจโย

[๓๑] อาจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา. ตีณิ.

---

[๑] สฺยา. อุปฺปชฺชติ.

อปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: อปจยคามี ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ[๑] ฯเปฯ[๑] กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ.[๒] วตฺถุ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา อาจยคามี ขนฺธา. (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี จ เนวาจย-คามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา อาจยคามี ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๓)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: อาจยคามึ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: อาจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา: อาจยคามึ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. [๒] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ฯเปฯ อาจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๓)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: อปจยคามี ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๑)

นกมฺมปจฺจโย

[๓๒] อาจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: อาจยคามี ขนฺเธ ปจฺจยา อาจยคามี เจตนา. (๑)

อปจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: อปจยคามี ขนฺเธ ปจฺจยา อปจยคามี เจตนา.[๑] (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺเธ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี เจตนา, พาหิรำ... อาหารสมุฏฺฐานำ... อุตุสมุฏฺฐานำ ฯเปฯ วตฺถุำ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี เจตนา. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: วตฺถุำ ปจฺจยา อาจยคามี เจตนา. (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: วตฺถุำ ปจฺจยา อปจยคามี เจตนา. (๓)

---

[๑] สฺยา. อุปฺปชฺชตีติ ปาโฐ ทิสฺสติ.

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: อาจยคามี ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อาจยคามี เจตนา. (๑)

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: อปจยคามี ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา อปจยคามี[๑] เจตนา. (๑)

นวิปากาทิปจฺจยา

[๓๓] อาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา. (ปริปุณฺณํ กาตพฺพํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ นตฺถิ.)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาหารปจฺจยา: พาหิรํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ นอินฺทฺริยปจฺจยา: พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ มหาภูเต ปจฺจยา รูปชีวิตินฺทฺริยํ. นฌานปจฺจยา: ปญฺจวิญฺญาณํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ ฯเปฯ นมคฺคปจฺจยา: อเหตุกา เนวาจยคามินาปจยคามี ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณนฺ.[๒] วตฺถุ ปจฺจยา อเหตุกา เนวาจยคามินาปจยคามี

---

[๑] สฺยา. อาจยคามี. [๒] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

ฯเปฯ นสมฺปยุตฺตปจฺจยา. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (ปฏิจฺจวารสทิสำ ตีณิ.) โนนตฺถิปจฺจยา. โนวิคตปจฺจยา.

๒. ปจฺจยปจฺจนียำ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธำ

[๓๔] นเหตุยา จตฺตาริ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ทฺวาทส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร, นอญฺญมญฺเญ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน เอกาทส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นอาหาเร, นอินฺทฺริเย, นฌาเน สตฺต, นมคฺเค เอกำ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา, โนวิคเต ปญฺจ. (เอวำ คเณตพฺพำ.)

ปจฺจนียำ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียำ

เหตุทุกำ

[๓๕] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ทฺวาทส, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร, นอญฺญมญฺเญ ปณฺณรส, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน เอกาทส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา, โนวิคเต ปญฺจ. (เอวำ คเณตพฺพำ.)

อนุโลมปจฺจนียำ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

นเหตุทุกํ

[๓๖] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ, อนนฺตเร, สมนนฺตเร, สหชาเต, อญฺญมญฺเญ, นิสฺสเย, อุปนิสฺสเย, ปุเรชาเต, อาเสวเน, กมฺเม จตฺตาริ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร จตฺตาริ, อินฺทฺริเย, ฌาเน จตฺตาริ, มคฺเค ตีณิ, สมฺปยุตฺเต, วิปฺปยุตฺเต, อตฺถิยา, นตฺถิยา, วิคเต จตฺตาริ, อวิคเต จตฺตาริ. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปจฺจยวาโร นิฏฺฐิโต.

(นิสฺสยวาโร ปจฺจยวารสทิโส.)

---

๑๐. อาจยคามิตฺติกำ ๕. สำสฏฐวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๓๗] อาจยคามึ ธมฺมำ สำสฏฺโจ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อาจยคามึ เอกำ ขนฺธำ สำสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ สำสฏฺจา เทฺว ขนฺธา. (๑)

อปจยคามึ ธมฺมำ สำสฏฺโจ อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อปจยคามึ เอกำ ขนฺธำ สำสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ สำสฏฺโจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ[๑] เหตุปจฺจยา:[๑] เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกำ ขนฺธำ สำสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๓๘] อาจยคามึ ธมฺมำ สำสฏฺโจ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. อธิปติปจฺจยา. อนนฺตรปจฺจยา. สมนนฺตรปจฺจยา. สหชาตปจฺจยา. อญฺญมญฺญปจฺจยา. นิสฺสยปจฺจยา. อุปนิสฺสยปจฺจยา. ปุเรชาตปจฺจยา. อาเสวนปจฺจยา. กมฺมปจฺจยา. วิปากปจฺจยา. อาหารปจฺจยา. อินฺทฺริยปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. สมฺปยุตฺต-

---

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

ปจฺจยา. วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อตฺถิปจฺจยา. นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๓๙] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ, อธิปติยา, อนนฺตเร, สมนนฺตเร, สหชาเต, อญฺญมญฺเญ, นิสฺสเย, อุปนิสฺสเย, ปุเรชาเต, อาเสวเน, กมฺเม, สพฺพตฺถ ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค, สมฺปยุตฺเต, วิปฺปยุตฺเต, อตฺถิยา, นตฺถิยา, วิคเต, อวิคเต ตีณิ. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๔๐] อาจยคามึ ธมฺมํ สํสฏฺโฐ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ สํสฏฺโฐ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ สํสฏฺโฐ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๔๑] อาจยคามึ ธมฺมำ สำสฏฺโจ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. นปุเรชาตปจฺจยา. นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นอาเสวนปจฺจยา. อาจยคามึ เอกำ ขนฺธำ สำสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ สำสฏฺโจ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: เนวาจยคามินาปจยคามึ เอกำ ขนฺธำ สำสฏฺจา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ นกมฺมปจฺจยา. นวิปากปจฺจยา. นฌานปจฺจยา. นมคฺคปจฺจยา. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา.

๒. ปจฺจยปจฺจนียำ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธำ

[๔๒] นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน เทฺว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นฌาเน เอกำ, นมคฺเค เอกำ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ. (เอวำ คเณตพฺพำ.)

ปจฺจนียำ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียำ

[๔๓] เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน เทฺว, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ. (เอวำ คเณตพฺพำ.)

อนุโลมปจฺจนียำ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๔๔] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว, อนนฺตเร, สมนนฺตเร, สหชาเต, อญฺญมญฺเญ, นิสฺสเย, อุปนิสฺสเย, ปุเรชาเต, อาเสวเน, กมฺเม, สพฺพตฺถ เทฺว, วิปาเก เอกํ, อาหาเร เทฺว, อินฺทฺริเย เทฺว, ฌาเน เทฺว, มคฺเค เอกํ, สมฺปยุตฺเต เทฺว, วิปฺปยุตฺเต, อตฺถิยา, นตฺถิยา, วิคเต, อวิคเต เทฺว. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

ปจฺจนียานุโลมํ.
สสฏฺฐวาโร นิฏฺฐิโต.
(สมฺปยุตฺตวาโร สสฏฺฐวารสทิโส.)

---

๑๐. อาจยคามิตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๔๕] อาจยคามี[๑] ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อาจยคามี เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อาจยคามี เหตู จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

---

[๑] สฺยา. อาจยคามิ, เอวมุปริปิ.

อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส จ เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อาจยคามี เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: เนวาจยคามินาปจยคามี เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวาจยคามินาปจยคามี เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๔๖] อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานำ ทตฺวา, สีลำ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมำ กตฺวา ตำ ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานำ ปจฺจเวกฺขติ. เสกฺขา ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. เสกฺขา วา ปุถุชฺชนา วา อาจยคามี ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตำ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ. ทิฏฺฐิ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉา ฯเปฯ อุทฺธจฺจำ ฯเปฯ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. เจโตปริยญาเณน อาจยคามิจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตำ ชานนฺติ. อากาสานญฺจายตนกุสลำ วิญฺญาณญฺจายตนกุสลสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อากิญฺจญฺญายตนกุสลำ เนวสญฺญานาสญฺญายตนกุสลสฺส ฯเปฯ อาจยคามี ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส,

เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อรหา ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานาติ. อาจยคามี ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ. เจโตปริยญาเณน อาจยคามิจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. เสกฺขา วา ปุถุชฺชนา วา อาจยคามี ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ. กุสเล นิรุทฺเธ วิปาโก ตทารมฺมณตา อุปฺปชฺชติ. อาจยคามี ขนฺเธ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. อกุสเล นิรุทฺเธ วิปาโก ตทารมฺมณตา อุปฺปชฺชติ. อากาสานญฺจายตนกุสลํ วิญฺญาณญฺจายตนวิปากสฺส จ กิริยสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อากิญฺจญฺญายตนกุสลํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนวิปากสฺส จ กิริยสฺส จ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อาจยคามี ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๔๗] อปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: เสกฺขา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ. เจโตปริยญาเณน อปจยคามิจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ. อปจยคามี ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตสญาณสฺส, อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อรหา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขติ. เจโตปริยญาเณน อปจยคามิจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. อปจยคามี

ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตำสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๔๘] เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อรหา ผลำ ปจฺจเวกฺขติ, นิพฺพานำ ปจฺจเวกฺขติ. นิพฺพานำ ผลสฺส อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อรหา จกฺขุำ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ. โสตำ ฯเปฯ วตฺถุำ. เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปำ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทำ สุณาติ. เจโตปริยาเณน เนวาจยคามินาปจยคามิจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตำ ชานาติ. อากาสานญฺจายตนกิริยำ วิญฺญาณญฺจายตนกิริยสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อากิญฺจญฺญายตนกิริยำ เนวสญฺญานาสญฺญายตนกิริยสฺส ฯเปฯ รูปายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนำ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตำสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: เสกฺขา ผลำ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานำ ปจฺจเวกฺขนฺติ. นิพฺพานำ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เสกฺขา วา ปุถุชฺชนา วา จกฺขุำ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตำ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. โสตำ ฯเปฯ วตฺถุำ... เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตำ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ. ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. วิจิกิจฺฉา ฯเปฯ อุทฺธจฺจำ ฯเปฯ โทมนสฺสำ ฯเปฯ ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปำ ปสฺสนฺติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทำ สุณนฺติ. เจโตปริยาเณน เนวาจยคามินาปจยคามิจิตฺตสมงฺคิสฺส

จิตฺตํ ชานนฺติ.[๑] เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: นิพฺพานํ มคฺคสฺส[๒] อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อธิปติปจฺจโย

[๔๙] อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ[๓] ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. อาจยคามี ขนฺเธ ครุํ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุํ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** อาจยคามี อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** อาจยคามี อธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส จ เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** อาจยคามี

---

[๑] สฺยา. ชานาติ. [๒] ฉ., เท. มคฺคสฺส. [๓] สฺยา. สมฺทาจิณฺณานิ.

อธิปติ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๕๐] อปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** อปจยคามี[๑] อธิปติ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** เสกฺขา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๒)

อปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อรหา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. **สหชาตาธิปติ:** อปจยคามี อธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส จ เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** อปจยคามี อธิปติ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๕๑] เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อรหา ผลำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, นิพฺพานำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. นิพฺพานำ ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** เนวาจยคามินาปจยคามี อธิปติ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

---

[๑] สฺยา. อาจยคามิ.

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** เสกฺขา ผลํ ครุ๎ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ ครุ๎ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. จกฺขุ๎ ครุ๎ กตฺวา อสฺสาเทติ ฯเปฯ วตฺถุ๎... เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺเธ ครุ๎ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ๎ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** นิพฺพานํ มคฺคสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] (๓)

อนนฺตรปจฺจโย

[๕๒] อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อาจยคามี ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อาจยคามีนํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส. อนุโลมํ โวทานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส[๒] ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน[๓] ปจฺจโย:[๓] โคตฺรภุ มคฺคสฺส. โวทานํ มคฺคสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: อาจยคามี ขนฺธา วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย.

---

[๑] สฺยา. ปจฺจโย ฯเปฯ ปจฺจโย.
[๒] สฺยา. อาจยคามิสฺส.
[๓-๓] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ, เอวมุปริปิ.

เสกฺขานำ อนุโลมำ ผลสมาปตฺติยา. นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญา-นาสญฺญายตนกุสลำ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย: มคฺโค ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ เนวาจยคามินาปจยคามีนำ[๑] ขนฺธานำ อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ภวงฺคำ อาวชฺชนาย. กิริยำ วุฏฺฐานสฺส. อรหโต อนุโลมำ ผลสมาปตฺติยา. นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตน-กิริยำ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อาวชฺชนา อาจยคามีนำ ขนฺธานำ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สมนนฺตราทิปจฺจยา

[๕๓] อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (อนนฺตรสทิสำ.) (สหชาตปจฺจเย[๒] ปฏิจฺจวาเร สหชาต-สทิสา[๓] นว ปญฺหา. อญฺญมญฺญปจฺจเย ปฏิจฺจวาเร อญฺญมญฺญสทิสำ. ตีณิ. นิสฺสยปจฺจเย ปจฺจยวาเร นิสฺสยสทิสำ.[๔] จตฺตาริปิ หิ วิสุำ ฆฏนา นตฺถิ. เตรส ปญฺหา.)

---

[๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ, เอวมุปริปิ.
[๒] ฉ., เท. สหชาตปจฺจเยน.
[๓] ฉ., เท. สหชาตวารสทิสา.
[๔] ฉ., เท. นิสฺสยวารสทิสำ.

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๕๔] อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ ปกตูปนิสฺสโย: อาจยคามึ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ. สีลํ ฯเปฯ อุโปสถกมฺมํ ฯเปฯ ฌานํ ฯเปฯ วิปสฺสนํ ฯเปฯ อภิญฺญํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชปฺเปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติ, อาจยคามึ สีลํ... สุตํ... จาคํ... ปญฺญํ... ราคํ... โทสํ... โมหํ... มานํ... ทิฏฺฐึ... ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ. สีลํ ฯเปฯ อุโปสถกมฺมํ ฯเปฯ ฌานํ ฯเปฯ วิปสฺสนํ ฯเปฯ อภิญฺญํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ ฯเปฯ ปาณํ หนติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. อาจยคามี สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา ฯเปฯ ราโค ฯเปฯ ปตฺถนา อาจยคามิยา สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย ฯเปฯ ราคสฺส ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปรมสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ปรมสฺส ฌานสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] เนวสญฺญา-นาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปรมํ ฌานํ ทุติยสฺส ฌานสฺส ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปรมสฺส มคฺคสฺส ปริกมฺมํ ปรมสฺส มคฺคสฺส ฯเปฯ จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส ปริกมฺมํ จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

---

[๑] สฺยา. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ

อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อาจยคามึ สทฺธำ อุปนิสฺสาย อตฺตานำ อาตาเปติ ปริตาเปติ, ปริยิฏฺจิมูลกำ[๑] ทุกฺขำ ปจฺจนุโภติ. อาจยคามึ สีลำ ฯเปฯ ปญฺญำ ฯเปฯ ราคำ ฯเปฯ ปตฺถนำ อุปนิสฺสาย อตฺตานำ อาตาเปติ ปริตาเปติ, ปริยิฏฺจิมูลกำ ทุกฺขำ ปจฺจนุโภติ. อาจยคามี สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา ฯเปฯ ราโค ฯเปฯ ปตฺถนา, กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสลากุสลำ กมฺมำ วิปากสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๕๕] อปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปกตูปนิสฺสโย:** ปจฺโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส ฯเปฯ ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: เสกฺขา มคฺคำ อุปนิสฺสาย อนุปฺปนฺนำ กุสลสมาปตฺตึ อุปฺปาเทนฺติ, อุปฺปนฺนำ สมาปชฺชนฺติ, สงฺขาเร อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ. มคฺโค เสกฺขานำ อตฺถปฏิสมฺภิทาย ธมฺมปฏิสมฺภิทาย นิรุตฺติปฏิสมฺภิทาย ปฏิภาณ-ปฏิสมฺภิทาย ฐานาฐานโกสลฺลสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อรหา มคฺคำ อุปนิสฺสาย อนุปฺปนฺนำ กิริยสมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, อุปฺปนฺนำ สมาปชฺชติ ฯเปฯ ฐานาฐานโกสลฺลสฺส

---

[๑] สี. ปริยิฏฺจิตมูลกำ, เอวมุปริปิ.

อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺโค ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๔๖] เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: กายิกํ สุขํ อุปนิสฺสาย อตฺตานํ อาตาเปติ ปริตาเปติ, ปริยิฏฺฐิมูลกํ ทุกฺขํ ปจฺจนุโภติ. กายิกํ ทุกฺขํ... อุตุ... โภชนํ... เสนาสนํ อุปนิสฺสาย อตฺตานํ อาตาเปติ ปริตาเปติ ฯเปฯ กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ... อุตุ... โภชนํ... เสนาสนํ กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อรหา กายิกํ สุขํ อุปนิสฺสาย อนุปฺปนฺนํ กิริยสมาปตฺตึ[๑] อุปฺปาเทติ ฯเปฯ วิปสฺสติ. กายิกํ ทุกฺขํ... อุตุ... โภชนํ... เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ฯเปฯ วิปสฺสติ. (๑)

เนวาจยคามีนาปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: กายิกํ สุขํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, ปาณํ หนติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. กายิกํ ทุกฺขํ... อุตุ... โภชนํ... เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ, กายิกํ สุขํ ฯเปฯ เสนาสนํ อาจยคามิยา สทฺธาย, ฯเปฯ ปญฺญาย. ราคสฺส ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย,** [๒] **ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: กายิกํ สุขํ อุปนิสฺสาย มคฺคํ อุปฺปาเทติ. กายิกํ

---

[๑] สฺยา. กิริยาสมาปตฺตึ ฯเปฯ [๒] สฺยา. อนนฺตรูปนิสฺสโย.

ทุกฺขำ ฯเปฯ เสนาสนำ อุปนิสฺสาย มคฺคำ อุปฺปาเทติ, กายิกำ สุขำ ฯเปฯ กายิกำ ทุกฺขำ ฯเปฯ เสนาสนำ มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ปุเรชาตปจฺจโย

[๕๗] เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตำ, วตฺถุปุเรชาตำ. **อารมฺมณปุเรชาตำ:** อรหา จกฺขุำ ฯเปฯ วตฺถุำ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปำ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทำ สุณาติ. รูปายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฐพฺพายตนำ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **วตฺถุปุเรชาตำ:** จกฺขายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนำ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ วตฺถุ เนวาจยคามินาปจยคามีนำ ขนฺธานำ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตำ, วตฺถุปุเรชาตำ. **อารมฺมณปุเรชาตำ:** เสกฺขา วา ปุถุชฺชนา วา จกฺขุำ ฯเปฯ วตฺถุำ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตำ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปำ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทำ สุณาติ. **วตฺถุปุเรชาตำ:** วตฺถุ อาจยคามีนำ ขนฺธานำ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **วตฺถุปุเรชาตำ:** วตฺถุ อปจยคามีนำ ขนฺธานำ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ปจฺฉาชาตปจฺจโย

[๔๘] อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปจฺฉาชาตา: อาจยคามี ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปจฺฉาชาตา อปจยคามี ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย.

อาเสวนปจฺจโย

[๔๙] อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อาจยคามี ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อาจยคามีนำ ขนฺธานำ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมำ โคตฺรภุสฺส. อนุโลมำ โวทานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: โคตฺรภุ มคฺคสฺส. โวทานำ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ เนวาจยคามินาปจยคามีนำ ขนฺธานำ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กมฺมปจฺจโย

[๖๐] อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: อาจยคามี เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส กมฺม-ปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. สหชาตา: อาจยคามี เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. นานาขณิกา: อาจยคามี เจตนา วิปากานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส จ เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน[๑] ปจฺจโย:[๑] อาจยคามี เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๖๑] อปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: อปจยคามี เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** อปจยคามี เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** อปจยคามี เจตนา วิปากานำ ขนฺธานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

๑-๑ ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. เอวมุปริปิ.

อปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส จ เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: อปจยคามี เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: เนวาจยคามินาปจยคามี เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวาจยคามินาปจยคามี เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

วิปากปจฺจโย

[๖๒] เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก เนวาจยคามินาปจยคามี เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ [๑] ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาหาราทิปจฺจยา

[๖๓] อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย.

---

[๑] ฉ. เอตฺถนฺตเร "ขนฺธานนฺติ อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ.

วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

[๖๔] อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตำ, ปจฺฉาชาตำ. **สหชาตา:** อาจยคามี ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อาจยคามี ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺต-ปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตำ, ปจฺฉาชาตำ. **สหชาตา:** อปจยคามี ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อปจยคามี ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตำ, ปุเรชาตำ, ปจฺฉาชาตำ. **สหชาตา:** เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา กฏตฺตารูปานำ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ ขนฺธานำ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตำ:** จกฺขายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนำ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ วตฺถุ เนวาจยคามินาปจยคามีนำ ขนฺธานำ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ฯเปฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺต-ปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ อาจยคามีนํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺต-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺต-ปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ อปจยคามีนํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อตฺถิอาทิปจฺจยา

[๖๕] อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: อาจยคามี เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ (๑)

อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** อาจยคามี ขนฺธา จิตฺต-สมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อาจยคามี ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส จ เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: อาจยคามี เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๓)

อปจยคามี ธมฺโม. ตีณิ. (อาจยคามินเยน กาตพฺพํ.)

[๖๖] เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. สหชาโต: เนวาจยคามินาปจยคามี เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ

ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ[๑]... อุตุสมุฏฺฐานํ...[๑] อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ ปุเรชาตํ อรหา จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ วตฺถุ เนวาจยคามินาปจยคามีนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** เนวาจยคามินาปจยคามี ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **กพฬีกาโร อาหาโร** อิมสฺส กายสฺส ฯเปฯ **รูปชีวิตินฺทฺริยํ** กฏตฺตารูปานํ ฯเปฯ (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** เสกฺขา วา ปุถุชฺชนา วา จกฺขุ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ ราโค ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, โสตํ ฯเปฯ วตฺถุ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ ราโค ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. วตฺถุ อาจยคามีนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

๑-๑ สฺยา. อาหาร...อุตุ...

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ อปจยคามีนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๖๗] อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: **สหชาตํ, ปุเรชาตํ.** สหชาโต: อาจยคามี เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. **สหชาตา:** อาจยคามี ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อาจยคามี ขนฺธา จ กพฬีกาโร อาหาโร จ อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: อาจยคามี ขนฺธา จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (เทฺว กาตพฺพา ทสฺสิตนเยน.) นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย, วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย, อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๖๘] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร ฉ, สมนนฺตเร ฉ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ,

อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม สตฺต, วิปาเก เอกำ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย สตฺต, ฌาเน สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา ฉ, วิคเต ฉ, อวิคเต เตรส.

อนุโลมำ.

---

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

[๖๙] อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อาจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อาจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส จ เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๗๐] อปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส จ เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๗๑] เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๗๒] อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อาจยคามิสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํ. (๑)

อาจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. (๒)

อปจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํ. (๑)

อปจยคามี จ เนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา เนวาจยคามินาปจยคามิสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. (๒)

๒. ปจฺจยปจฺจนียำ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธำ

[๗๓] นเหตุยา ปณฺณรส, นอารมฺมเณ, นอธิปติยา, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร ปณฺณรส, นสหชาเต เอกาทส, นอญฺญมญฺเญ เอกาทส, นนิสฺสเย เอกาทส, นอุปนิสฺสเย จุทฺทส, นปุเรชาเต เตรส, นปจฺฉาชาเต ปณฺณรส, นอาเสวเน, นกมฺเม, นวิปาเก, นอาหาเร, นอินฺทฺริเย, นฌาเน, นมคฺเค ปณฺณรส, นสมฺปยุตฺเต เอกาทส, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนอตฺถิยา นว, โนนตฺถิยา ปณฺณรส, โนวิคเต ปณฺณรส, โนอวิคเต นว. (เอวำ คเณตพฺพำ.)

ปจฺจนียำ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียำ

เหตุทุกำ

[๗๔] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร สตฺต, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย สตฺต, นปุเรชาเต, นปจฺฉาชาเต, นอาเสวเน, นกมฺเม, นวิปาเก, นอาหาเร, นอินฺทฺริเย, นฌาเน, นมคฺเค สตฺต, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺต (เอวำ คเณตพฺพำ).

อนุโลมปจฺจนียำ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

นเหตุทุกํ

[๗๕] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา ทส, อนนฺตเร ฉ, สมนนฺตเร ฉ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม สตฺต, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา ฉ, วิคเต ฉ, อวิคเต เตรส (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียานุโลมํ.

อาจยคามิตฺติกํ ทสมํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๑. เสกฺขตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] เสกฺขํ[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข[๒] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: เสกฺเข ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

---

[๑] สี. เสขํ, เอวมุปริปิ. [๒] ฉ., เท. เนวเสกฺขนาเสกฺโข, เอวมุปริปิ.

เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสกฺโข จ เนวเสกฺขานาเสกฺโข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

[๒] อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อเสกฺเข ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสกฺโข จ เนวเสกฺขานาเสกฺโข จ ธมฺมา ฯเปฯ อเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

[๓] เนวเสกฺขานาเสกฺขํ[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: เนวเสกฺขานาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ เนวเสกฺขานาเสกฺเข ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ. วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา, เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํ. (๑)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: เสกฺเข ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

---

[๑] ฉ., เท. เนวเสกฺขนาเสกฺขํ, เอวมุปริปิ.

อเสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อเสกฺเข ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๔] เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. อธิปติปจฺจยา: (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.) อนนฺตรปจฺจยา. สมนนฺตรปจฺจยา. สหชาตปจฺจยา (สพฺเพ มหาภูตา กาตพฺพา). อญฺญมญฺญปจฺจยา. นิสฺสยปจฺจยา. อุปนิสฺสยปจฺจยา. ปุเรชาตปจฺจยา. อาเสวนปจฺจยา: เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา[๑] ฯเปฯ

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อาเสวนปจฺจยา: เนวเสกฺขานาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ กมฺมปจฺจยา วิปากปจฺจยา วิปากํ เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (ตีณิ ปริปุณฺณานิ).

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปากปจฺจยา: อเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ... ตีณิ.

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปากปจฺจยา: วิปากํ เนวเสกฺขานาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ. วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ (๑)

---

[๑] ฉ., ท. ขนฺเธ.

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปากปจฺจยา: วิปาเก เสกฺเข ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

อเสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ วิปากปจฺจยา: อเสกฺเข ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

อาหาราทิปจฺจยา

[๕] เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อาหารปจฺจยา. อินฺทฺริยปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจย. สมฺปยุตฺตปจฺจยา. วิปฺปยุตฺต-ปจฺจยา. อตฺถิปจฺจยา. นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๖] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน เทฺว, กมฺเม นว, วิปาเก อาหาเร อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต นว (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๗] เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ เนวเสกฺขานาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา, เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

นอารมฺมณปจฺจโย

[๘] เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: เสกฺเข ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. (๑)

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: อเสกฺเข ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: เนวเสกฺขานาเสกฺเข ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ (๑)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: เสกฺเข ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. (๑)

อเสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: อเสกฺเข ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๙] เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: เสกฺเข ขนฺเธ ปฏิจฺจ เสกฺโข อธิปติ. (๑)

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อเสกฺเข ขนฺเธ ปฏิจฺจ อเสกฺโข อธิปติ. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (ปริปุณฺณํ. ปฏิสนฺธิปิ มหาภูตาปิ สพฺเพ.) นอนนฺตรปจฺจยา. นสมนนฺตรปจฺจยา. นอญฺญมญฺญปจฺจยา. นอุปนิสฺสยปจฺจยา. นปุเรชาตปจฺจยา. สตฺต (กุสลตฺติกสทิสา). นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นอาเสวนปจฺจยา. วิปากํ เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

[๑๐] เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: เสกฺเข ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสกฺโข จ เนวเสกฺขานาเสกฺโข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา: วิปากํ เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสกฺโข ธมฺโม. ตีณิ.

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา. เนวเสกฺขานาเสกฺขํ... (เอกํ ปริปุณฺณํ, เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ฆฏนา ปริปุณฺณา, เทฺวปิ กาตพฺพา. นว.) นกมฺมปจฺจยา: เสกฺเข ขนฺเธ ปฏิจฺจ เสกฺขา เจตนา.

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ[๑] นกมฺมปจฺจยา: เนวเสกฺขานาเสกฺเข ขนฺเธ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขา เจตนา, พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ

นวิปากปจฺจโย

[๑๑] เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา: เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา: เสกฺเข ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ.(๒)

เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสกฺโข จ เนวเสกฺขานาเสกฺโข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นวิปากปจฺจยา: เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ (๓)

[๑๒] เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา (ปริปุณฺณํ ปฏิสนฺธิ นตฺถิ).

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา: เสกฺเข ขนฺเธ จ มหาภูเต จ

---

[๑] สฺยา. "อุปฺปชฺชตีติ ปาโฐ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. ทิสฺสติ.

ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ. (๑)

นอาหาราทิปจฺจยา

[๑๓] เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาหารปจฺจยา. นอินฺทฺริยปจฺจยา. นฌานปจฺจยา. นมคฺคปจฺจยา.

นสมฺปยุตฺตาทิปจฺจยา[๑]

[๑๔] เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นสมฺปยุตฺตปจฺจยา[๒] ฯเปฯ (นอารมฺมณปจฺจยสทิสํ.[๒])

นวิปฺปยุตฺตาทิปจฺจยา

เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อรูเป เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ[๓] ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ[๓] (๑)

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป อเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป เนวเสกฺขานาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ

---

[๑] ฉ. สมฺปยุตฺตปจฺจโย.

[๒-๒] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

[๓-๓] ฉ.,เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ โนนตฺถิปจฺจยา. โนวิคตปจฺจยา.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๑๕] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ตีณิ, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร, นอญฺญมญฺเญ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว, นกมฺเม เทฺว, นวิปาเก ปญฺจ, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๑๖] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ตีณิ, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร, นอญฺญมญฺเญ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต นอาเสวเน นว, นกมฺเม เทฺว, นวิปาเก ปญฺจ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมำ

นเหตุทุกำ

[๑๗] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกำ, อนนฺตเร, สมนนฺตเร, สหชาเต, อญฺญมญฺเญ, นิสฺสเย, อุปนิสฺสเย, ปุเรชาเต, อาเสวเน, กมฺเม, วิปาเก, อาหาเร, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค, สมฺปยุตฺเต, วิปฺปยุตฺเต, อตฺถิยา, นตฺถิยา, วิคเต, อวิคเต เอกำ[๑] (เอวำ คเณตพฺพำ).

ปจฺจนียานุโลมำ.

ปฏิจฺจวาโร นิฏฺฐิโต.

(สหชาตวาโร ปฏิจฺจวารสทิโส.)

---

๑๑. เสกฺขตฺติกำ ๓. ปจฺจยวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑๘] เสกฺขำ ธมฺมำ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (ปฏิจฺจวารสทิสำ.)

อเสกฺขำ ธมฺมำ ปจฺจยา อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (ปฏิจฺจวารสทิสำ.)

[๑๙] เนวเสกฺขานาเสกฺขำ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ปริปุณฺณำ.) มหาภูเต ปจฺจยา

---

[๑] ฉ., เท. อยำ ปาโจ ทิสฺสติ.

จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํ. วตฺถุ ปจฺจยา เนวเสกฺขานา-เสกฺขา ขนฺธา. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา เสกฺขา ขนฺธา. (๒)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา อเสกฺขา ขนฺธา. (๓)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข จ เนวเสกฺขานาเสกฺโข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา เสกฺขา ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๔)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสกฺโข จ เนวเสกฺขานาเสกฺโข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา อเสกฺขา ขนฺธา, มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๕)

[๒๐] เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: เสกฺขํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา.[๑] (๑)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: เสกฺเข ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข จ เนวเสกฺขานาเสกฺโข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: เสกฺขํ เอกํ

---

[๑] สฺยา. เทฺว ขนฺเธ, เอวมุปริปิ.

ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ เสกฺเข ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๓)

อเสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา. ตีณิ (เสกฺขสทิสา).

อารมฺมณปจฺจโย

[๒๑] เสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. เอกํ.

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสกฺโข ธมฺโม. เอกํ.

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. เอกํ. วตฺถุ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺขา ขนฺธา. จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ. วตฺถุ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺขา ขนฺธา. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา เสกฺขา ขนฺธา. (๒)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา อเสกฺขา ขนฺธา. (๓)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: เสกฺขํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ. (๑)

อเสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อเสกฺขํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๒๒] เสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติ-ปจฺจยา. อนนฺตรปจฺจยา. สมนนฺตรปจฺจยา. สหชาตปจฺจยา. อญฺญมญฺญ-ปจฺจยา. นิสฺสยปจฺจยา อุปนิสฺสยปจฺจยา. ปุเรชาตปจฺจยา. อาเสวนปจฺจยา: เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อาเสวนปจฺจยา: เนวเสกฺขานาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺขา ขนฺธา. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อาเสวนปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา เสกฺขา ขนฺธา. (๒)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อาเสวนปจฺจยา: เสกฺขํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. (๑)

กมฺมาทิปจฺจยา

[๒๓] เสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ กมฺมปจฺจยา. วิปากปจฺจยา: วิปากา เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ฯเปฯ อาหารปจฺจยา. อินฺทฺริยปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. สมฺปยุตฺตปจฺจยา. วิปฺปยุตฺต-ปจฺจยา. อตฺถิปจฺจยา. นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๒๔] เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺตรส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย สตฺต, ปุเรชาเต สตฺต, อาเสวเน จตฺตาริ, กมฺเม สตฺตรส, วิปาเก สตฺตรส, อาหาเร สตฺตรส, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค สตฺตรส, สมฺปยุตฺเต สตฺต, วิปฺปยุตฺเต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๒๕] เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ เนวเสกฺขานาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปี ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุ ปจฺจยา ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ. วตฺถุ ปจฺจยา อเหตุกา เนวเสกฺขานาเสกฺขา ขนฺธา. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

นอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๒๖] เสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา ฯเปฯ (๑)

เสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: เสกฺเข ขนฺเธ ปจฺจยา เสกฺโข อธิปติ. (๑)

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อเสกฺเข ขนฺเธ ปจฺจยา อเสกฺโข อธิปติ. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (ปริปุณฺณํ.) อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺขา[๑] ขนฺธา.[๑] (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา เสกฺโข อธิปติ. (๒)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา อเสกฺโข อธิปติ. (๓)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: เสกฺเข ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา เสกฺโข อธิปติ. (๑)

อเสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อเสกฺเข ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ

๑-๑ สี. เนวเสกฺขานาเสโข อธิปติ, สฺยา. เนวเสกฺขานาเสกฺโข อธิปติ.

ปจฺจยา อเสกฺโข อธิปติ. (๑)

นอนนฺตราทิปจฺจยา

[๒๗] เสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอนนฺตรปจฺจยา. นสมนนฺตรปจฺจยา. นอญฺญมญฺญปจฺจยา. นอุปนิสฺสย-ปจฺจยา. นปุเรชาตปจฺจยา. นปจฺฉาชาตปจฺจยา. (สตฺต.) นอาเสวนปจฺจยา. นกมฺมปจฺจยา: เสกฺเข ขนฺเธ ปจฺจยา เสกฺขา เจตนา.

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: เนวเสกฺขานาเสกฺเข ขนฺเธ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺขา เจตนา. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺขา เจตนา. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา เสกฺขา เจตนา. (๒)

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: เสกฺเข ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา เสกฺขา เจตนา. (๑)

นวิปากปจฺจโย

[๒๘] เสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา (เสกฺขมูลเก ตีณิ).

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา. (เนวเสกฺขานาเสกฺขมูลเก ตีณิ).

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา (เสกฺขฆฏเนสุ ตีณิ).

นอาหาราทิปจฺจยา

๒๙. เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาหารปจฺจยา. นอินฺทฺริยปจฺจยา. นฌานปจฺจยา. นมคฺคปจฺจยา. นสมฺปยุตฺตปจฺจยา. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา. โนนตฺถิปจฺจยา. โนวิคตปจฺจยา ฯเปฯ

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๓๐] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกมฺเม จตฺตาริ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๓๑] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร, นอญฺญมญฺเญ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกมฺเม จตฺตาริ, นวิปาเก นว, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา

ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๓๒] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร, สมนนฺตเร, สหชาเต, อญฺญมญฺเญ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปจฺจยวาโร นิฏฺฐิโต.

(นิสฺสยวาโร ปจฺจยวารสทิโส.)

---

๑๑. เสกฺขตฺติกํ ๕. สสฏฺฐวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๓๓] เสกฺขํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: เสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อเสกฺขํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: เนวเสกฺขานาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๓๔] เสกฺขํ ธมฺมํ สมฺปฏิจฺจ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. อธิปติปจฺจยา ฯเปฯ ปุเรชาตปจฺจยา. อาเสวนปจฺจยา. (เทฺว กาตพฺพา.) ฯเปฯ อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๓๕] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร, สมนนฺตเร, สหชาเต, อญฺญมญฺเญ, นิสฺสเย, อุปนิสฺสเย, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน เทฺว, กมฺเม ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๓๖] เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ สมฺปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ เนวเสกฺขานาเสกฺขํ เอกํ ขนฺธํ สมฺปฏิจฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ สมฺปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

นอธิปติปจฺจโย

[๓๗] เสกฺขํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา:[๑] เสกฺเข ขนฺเธ สสฏฺโฐ เสกฺโข อธิปติ. (๑)

อเสกฺขํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อเสกฺเข ขนฺเธ สสฏฺโฐ อเสกฺโข อธิปติ. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา (ปริปุณฺณํ เอกํ).

นปุเรชาตาทิปจฺจยา

[๓๘] เสกฺขํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา. นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นอาเสวนปจฺจยา. นกมฺมปจฺจยา. (เทฺว กาตพฺพา.) นวิปากปจฺจยา. (เทฺว กาตพฺพา.) นฌานปจฺจยา. นมคฺคปจฺจยา. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา ฯเปฯ

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๓๙] นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นกมฺเม เทฺว, นวิปาเก เทฺว, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

[๔๐] เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต, นอาเสวเน ตีณิ, นกมฺเม เทฺว, นวิปาเก เทฺว, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๔๑] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร, สมนนฺตเร, สหชาเต, อญฺญมญฺเญ, นิสฺสเย, อุปนิสฺสเย, ปุเรชาเต, อาเสวเน, กมฺเม, วิปาเก, อาหาเร, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค, สมฺปยุตฺเต, วิปฺปยุตฺเต, อตฺถิยา, นตฺถิยา, วิคเต, อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียานุโลมํ.

สสฏฺฐวาโร นิฏฺฐิโต.

(สมฺปยุตฺตวาโร สสฏฺฐวารสทิโส.)

---

๑๑. เสกฺขตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๔๒] เสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: เสกฺขา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เสกฺโข ธมฺโม [๑] เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส [๒] ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: เสกฺขา เหตู จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส จ เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: เสกฺขา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส... (ตีณิ).

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: เนวเสกฺขานาเสกฺขา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๔๓] เสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, เสกฺขํ ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ. เจโตปริยญาเณน เสกฺขจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ. เสกฺขา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อรหา อเสกฺขํ ผลํ ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาเณน อเสกฺขจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. อเสกฺขา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณ-

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "เสกฺขสฺส จาติ ปาโฐ ทิสฺสติ. ฉ., เท. น ทิสฺสติ.
[๒] สฺยา. เอตฺถนฺตเร จสทฺโท ทิสฺสติ. ฉ., เท. น ทิสฺสติ.

ปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๔๔] เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ฯเปฯ ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ปจฺจเวกฺขติ, อริยา นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ. นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อริยา ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. จกฺขุํ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. โสตํ ฯเปฯ วตฺถุํ เนวเสกฺขานาเสกฺเข ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ. อสฺสาเทนฺติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. เจโตปริยญาเณน เนวเสกฺขานาเสกฺขจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ เนวเสกฺขานาเสกฺขา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: นิพฺพานํ มคฺคสฺส, เสกฺขสฺส ผลสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: นิพฺพานํ อเสกฺขสฺส ผลสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อธิปติปจฺจโย

[๔๕ เสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** เสกฺขาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, เสกฺขํ ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. **สหชาตาธิปติ:** เสกฺขาธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส จ เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** เสกฺขาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๔๖] อเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** อเสกฺขาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อรหา อเสกฺขํ ผลํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. **สหชาตาธิปติ:** อเสกฺขาธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส จ เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** อเสกฺขาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๔๗] เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ,[๑] ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. อริยา นิพฺพานํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. จกฺขุ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. โสตํ ฯเปฯ วตฺถุ เนวเสกฺขานาเสกฺเข ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** เนวเสกฺขานาเสกฺขาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** นิพฺพานํ มคฺคสฺส เสกฺขสฺส ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมณาธิปติ: นิพฺพานํ อเสกฺขสฺส ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อนนฺตรปจฺจโย

[๔๘] เสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา เสกฺขา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ เสกฺขานํ

---

[๑] สฺยา. ปจฺจเวกฺขนฺติ.

ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺโค เสกฺขสฺส ผลสฺส. เสกฺขํ ผลํ เสกฺขสฺส ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: มคฺโค อเสกฺขสฺส ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: เสกฺขํ ผลํ วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๔๙] อเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อเสกฺขา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อเสกฺขานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อเสกฺขํ ผลํ อเสกฺขสฺส ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: อเสกฺขํ ผลํ วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๕๐] เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา เนวเสกฺขานาเสกฺขา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ เนวเสกฺขานาเสกฺขานํ ขนฺธานํ ฯเปฯ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส. อนุโลมํ โวทานสฺส. อาวชฺชนา เนวเสกฺขานาเสกฺขานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: โคตฺรภุ มคฺคสฺส. โวทานํ มคฺคสฺส. อนุโลมํ เสกฺขาย ผลสมาปตฺติยา. นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนกุสลํ[๑] เสกฺขาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

---

[๑] สฺยา. เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ.

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: อนุโลมํ อเสกฺขาย ผลสมาปตฺติยา. นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนกิริยํ[๑] อเสกฺขาย ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สมนนฺตรปจฺจโย

[๕๑] เสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (อนนฺตรสทิสํ, อฏฺฐ ปญฺหา).

สหชาตาทิปจฺจยา

[๕๒] เสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (ปฏิจฺจวาเร สหชาตสทิสํ, นว ปญฺหา) อญฺญมญฺญปจฺจเยน[๒] ปจฺจโย[๒] (ปฏิจฺจวาเร อญฺญมญฺญสทิสํ. ตีณิ. นิสฺสยปจฺจเย กุสลตฺติเก นิสฺสยปจฺจยสทิสํ, เตรส ปญฺหา.)

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๕๓] เสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปโรโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ทุติโย มคฺโค ตติยสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส

---

[๑] สฺยา. เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ. [๒-๒] สฺยา. อญฺญมญฺญปจฺจเย.

มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺโค เสกฺขาย ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: มคฺโค อเสกฺขาย ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อริยา มคฺคํ อุปนิสฺสาย อนุปฺปนฺนํ กุสลสมาปตฺตึ อุปฺปาเทนฺติ, อุปฺปนฺนํ สมาปชฺชนฺติ, สงฺขาเร อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสนฺติ. มคฺโค อริยานํ อตฺถปฏิสมฺภิทาย ธมฺมปฏิสมฺภิทาย นิรุตฺติปฏิสมฺภิทาย ปฏิภาณปฏิสมฺภิทาย ฐานาฐานโกสลฺลสฺส[๑] อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. เสกฺขา ผลสมาปตฺติ กายิกสฺส สุขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๕๔] อเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. **อนนฺตรูปนิสฺสโย:** ปุริมา ปุริมา อเสกฺขา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อเสกฺขานํ ขนฺธานํ ฯเปฯ อเสกฺขํ ผลํ อเสกฺขสฺส ผลสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อเสกฺขา ผลสมาปตฺติ กายิกสฺส สุขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

---

[๑] สี. ฐานาฐานโกสลสฺส.

[๔๕] เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: เนวเสกฺขานาเสกฺขํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ. สีลํ ฯเปฯ อุโปสถกมฺมํ ฯเปฯ ฌานํ ฯเปฯ วิปสฺสนํ ฯเปฯ อภิญฺญํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชปฺเปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. เนวเสกฺขานาเสกฺขํ สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ... ราคํ ฯเปฯ โมหํ ฯเปฯ ปตฺถนํ... กายิกํ สุขํ ฯเปฯ อุตุ... โภชนํ... เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ปาณํ หนติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. เนวเสกฺขานาเสกฺขา สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา ฯเปฯ ราโค ฯเปฯ ปตฺถนา. กายิกํ สุขํ ฯเปฯ เสนาสนํ เนวเสกฺขานาเสกฺขาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย. ราคสฺส ฯเปฯ ปตฺถนาย. กายิกสฺส สุขสฺส กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฐมสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ปฐมสฺส ฌานสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เนวสญฺญา-นาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ฯเปฯ ปฐมํ ฌานํ ทุติยสฺส ฌานสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปฐมสฺส มคฺคสฺส ปริกมฺมํ ปฐมสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส ปริกมฺมํ จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ... อุตุ... โภชนํ... เสนาสนํ อเสกฺขาย ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ปุเรชาตปจฺจโย

[๕๖] เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** จกฺขุ๎ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ. ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. โสตํ ฯเปฯ วตฺถุ๎ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏ๎ฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **วตฺถุปุเรชาตํ:** จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส, วตฺถุ เนวเสกฺขานาเสกฺขานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **วตฺถุปุเรชาตํ:** วตฺถุ เสกฺขานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **วตฺถุปุเรชาตํ:** วตฺถุ อเสกฺขานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ปจฺฉาชาตปจฺจโย

[๕๗] เสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปจฺฉาชาตา เสกฺขา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปจฺฉาชาตา อเสกฺขา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส

ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปจฺฉาชาตา เนวเสกฺขานาเสกฺขา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาเสวนปจฺจโย

[๕๘] เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา เนวเสกฺขานาเสกฺขา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ เนวเสกฺขานาเสกฺขานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส. อนุโลมํ โวทานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: โคตฺรภุ มคฺคสฺส. โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

กมฺมปจฺจโย

[๕๙] เสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** เสกฺขา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** เสกฺขา เจตนา วิปากานํ เสกฺขานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** เสกฺขา เจตนา อเสกฺขานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตา:** เสกฺขา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

เสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส จ เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: เสกฺขา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๖๐] อเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: อเสกฺขา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: อเสกฺขา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส จ เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: อเสกฺขา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๖๑] เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** เนวเสกฺขานาเสกฺขา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ **นานาขณิกา:** เนวเสกฺขานาเสกฺขา เจตนา วิปากานํ เนวเสกฺขานาเสกฺขานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

วิปากปจฺจโย

[๖๒] เสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก เสกฺโข เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ (เสกฺขมูลเก ตีณิ).

อเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: อเสกฺโข เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ (อเสกฺขมูลเก ตีณิ).

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก เนวเสกฺขานาเสกฺโข เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาหาราทิปจฺจยา

[๖๓] เสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ

วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

[๖๔] เสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** เสกฺขา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** เสกฺขา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย (๑).

อเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. (เสกฺขสทิสํ.)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** เนวเสกฺขานาเสกฺขา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ เนวเสกฺขานาเสกฺขา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส. วตฺถุ เนวเสกฺขานาเสกฺขานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: เนวเสกฺขานาเสกฺขา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ เสกฺขานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ อเสกฺขานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อตฺถิปจฺจโย

[๖๕] เสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: เสกฺโข เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ (๑)

เสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** เสกฺขา ขนฺธา จิตฺต-

สมุฏฺฐานานำ รูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** เสกฺขา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส จ เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: เสกฺโข เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๓)

อเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ตีณิ. (เสกฺขสทิสำ.)

[๖๖] เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตำ, ปุเรชาตำ, ปจฺฉาชาตำ, อาหารำ, อินฺทฺริยำ. **สหชาโต:** เนวเสกฺขานาเสกฺโข เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ ขนฺธานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. เอกำ มหาภูตำ ฯเปฯ พาหิรำ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานำ ฯเปฯ **ปุเรชาตำ** จกฺขุำ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสำ... โสตำ... วตฺถุำ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปำ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทำ สุณาติ, รูปายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนำ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ จกฺขายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนำ กายวิญฺญาณสฺส... วตฺถุ เนวเสกฺขานาเสกฺขานำ ขนฺธานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** เนวเสกฺขานาเสกฺขา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **กพฬีกาโร อาหาโร** อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **รูปชีวิตินฺทฺริยำ** กฏตฺตารูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตํ: วตฺถุ เสกฺขานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตํ: วตฺถุ อเสกฺขานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๖๗] เสกฺโข จ เนวเสกฺขานาเสกฺโข จ ธมฺมา เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ ปุเรชาตํ. สหชาโต: เสกฺโข เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

เสกฺโข จ เนวเสกฺขานาเสกฺโข จ ธมฺมา เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. **สหชาตา:** เสกฺขา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** เสกฺขา ขนฺธา จ กพฬีกาโร อาหาโร จ อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** เสกฺขา ขนฺธา จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อเสกฺโข จ เนวเสกฺขานาเสกฺโข จ ธมฺมา อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (เทฺว ปญฺหา กาตพฺพา เสกฺขสทิสา).

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๖๘] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร อฏฺฐ, สมนนฺตเร อฏฺฐ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย อฏฺฐ, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน เทฺว, กมฺเม อฏฺฐ, วิปาเก, อาหาเร, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค สตฺต,

สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา อฏฺฐ, วิคเต อฏฺฐ, อวิคเต เตรส (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

[๖๙] เสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

เสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส จ เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๗๐] อเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส จ เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๗๑] เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๗๒] เสกฺโข จ เนวเสกฺขานาเสกฺโข จ ธมฺมา เสกฺขสฺส ธมฺมสฺส. สหชาตํ. ปุเรชาตํ. (๑)

เสกฺโข จ เนวเสกฺขานาเสกฺโข จ ธมฺมา เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. (๒)

อเสกฺโข จ เนวเสกฺขานาเสกฺโข จ ธมฺมา อเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส สหชาตํ, ปุเรชาตํ. (๑)

อเสกฺโข จ เนวเสกฺขานาเสกฺโข จ ธมฺมา เนวเสกฺขานาเสกฺขสฺส ธมฺมสฺส. สหชาตํ. ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. (๒)

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๗๓] นเหตุยา จุทฺทส, นอารมฺมเณ, นอธิปติยา, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร จุทฺทส, นสหชาเต ทส, นอญฺญมญฺเญ ทส, นนิสฺสเย ทส, นอุปนิสฺสเย เตรส, นปุเรชาเต ทฺวาทส, นปจฺฉาชาเต จุทฺทส,

นอาเสวเน, นกมฺเม, จุฑฺทส. นวิปาเก ทฺวาทส. นอาหาเร, นอินฺทฺริเย, นฌาเน, นมคฺเค จุทฺทส. นสมฺปยุตฺเต ทส, นวิปฺปยุตฺเต อฏฺจ, โนอตฺถิยา อฏฺจ, โนนตฺถิยา จุทฺทส, โนวิคเต จุทฺทส, โนอวิคเต อฏฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๗๔] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร สตฺต, นสมนนฺตเร สตฺต, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย, นปุเรชาเต, นปจฺฉาชาเต, นอาเสวเน, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก จตฺตาริ, นอาหาเร, นอินฺทฺริเย, นฌาเน, นมคฺเค สตฺต, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺต (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

นเหตุทุกํ

[๗๕] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร อฏฺจ, สมนนฺตเร อฏฺจ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย อฏฺจ, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน เทฺว, กมฺเม อฏฺจ, วิปาเก, อาหาเร, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค สตฺต,

สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา อฏฺฐ, วิคเต อฏฺฐ, อวิคเต เตรส (เอวำ คเณตพฺพำ).

ปจฺจนียานุโลมำ.

ปญฺหาวาโร นิฏฺฐิโต.

เสกฺขตฺติกำ เอกาทสมำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑๒. ปริตฺตตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] ปริตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ปริตฺตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริตฺตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุำ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกำ มหาภูตำ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ ฯเปฯ (๑)

ปริตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุำ ปฏิจฺจ มหคฺคตา ขนฺธา. (๒)

ปริตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุำ ปฏิจฺจ มหคฺคตา ขนฺธา. มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปำ. (๓)

[๒] มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

[๓] อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อปฺปมาเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

[๔] ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อปฺปมาเณ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๒)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๓)

อารมฺมณปจฺจโย

[๕] ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา. (๑)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณ-ปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ มหคฺคตา ขนฺธา. (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อธิปติปจฺจโย

[๖] ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ อุปาทารูปํ. (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อธิปติปจฺจยา: มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: อปฺปมาเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อธิปติปจฺจยา: อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

[๗] ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: อปฺปมาเณ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

อนนฺตราทิปจฺจยา

[๘] ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อนนฺตรปจฺจยา. สมนนฺตรปจฺจยา. สหชาตปจฺจยา, (สพฺเพปิ มหาภูตา กาตพฺพา.) อญฺญมญฺญปจฺจยา. นิสฺสยปจฺจยา. อุปนิสฺสยปจฺจยา. ปุเรชาตปจฺจยา. (ติสฺโส ปญฺหา กาตพฺพา.) อาเสวนปจฺจยา. (ติสฺโส ปญฺหา กาตพฺพา.) กมฺมปจฺจยา. วิปากปจฺจยา. (เตรส ปญฺหา.) อาหารปจฺจยา. อินฺทฺริยปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. สมฺปยุตฺตปจฺจยา. วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อตฺถิปจฺจยา. นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๙] เหตุยา เตรส, อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต เตรส, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย ปญฺจ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม เตรส, วิปาเก เตรส, อาหาเร, อินฺทฺริเย, ฌาเน,

มคฺเค เตรส, สมฺปยุตฺเต ปญฺจ, วิปฺปยุตฺเต เตรส, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา ปญฺจ, วิคเต ปญฺจ, อวิคเต เตรส.

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๑๐] ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุๆ ปฏิจฺจ ขนฺธา, เอกํ มหาภูตๆ ปฏิจฺจ ฯเปฯ พาหิรๆ... อาหารสมุฏฺฐานๆ... อุตุสมุฏฺฐานๆ... อสญฺญสตฺตานๆ เอกๆ มหาภูตๆ ปฏิจฺจ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

นอารมฺมณปจฺจโย

[๑๑] ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: ปริตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานๆ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ ฯเปฯ เอกๆ มหาภูตๆ ฯเปฯ พาหิรๆ... อาหารสมุฏฺฐานๆ... อุตุสมุฏฺฐานๆ... อสญฺญสตฺตานๆ เอกๆ มหาภูตๆ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานๆ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคเต

ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปำ. (๑)

อปฺปมาณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: อปฺปมาเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๑)

ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: อปฺปมาเณ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปำ. (๑)

นอธิปติปจฺจโย

[๑๒] ปริตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติ-ปจฺจยา ปริตฺตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุำ ปฏิจฺจ ขนฺธา, เอกำ มหาภูตำ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานำ ฯเปฯ (๑)

ปริตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุำ ปฏิจฺจ มหคฺคตา ขนฺธา. (๒)

ปริตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุำ ปฏิจฺจ มหคฺคตา ขนฺธา. มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปำ. (๓)

[๑๓] มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ มหคฺคตาธิปติ. วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: วิปาเก มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา: วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

[๑๔] อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อปฺปมาเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ อปฺปมาณาธิปติ. (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: วิปาเก มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๒)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๓)

นอนนฺตราทิปจฺจยา

[๑๕] ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอนนฺตร-ปจฺจยา. นสมนนฺตรปจฺจยา. นอญฺญมญฺญปจฺจยา. นอุปนิสฺสยปจฺจยา.

นปุเรชาตปจฺจโย

[๑๖] ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปริตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (สพฺเพ มหาภูตา วิตฺถาเรตพฺพา. อรูเป[๑] ปริตฺตมูลเก ติสฺโส ปญฺหา.).

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ [๒] นปุเรชาต-ปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นปุเรชาตปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. โปตฺถเก น ทิสฺสติ.

[๒] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "อุปฺปชฺชตีติ ปาโฐ ทิสฺสติ. ฉ., เท. ทิสฺสติ.

[๑๗] อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อปฺปมาเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ.(๒)

ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อปฺปมาเณ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๓)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: มหคฺคเต[๑] ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๒)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นปุเรชาตปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๓)

---

[๑] สฺยา. มหคฺคตํ.

นปจฺฉาชาตาทิปจฺจยา

[๑๘] ปริตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นอาเสวนปจฺจยา: ปริตฺตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุำ ปฏิจฺจ ขนฺธา, เอกำ มหาภูตำ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานำ เอกำ มหาภูตำ ฯเปฯ(๑)

ปริตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวน-ปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุำ ปฏิจฺจ มหคฺคตา ขนฺธา. (๒)

ปริตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุำ ปฏิจฺจ มหคฺคตา ขนฺธา. มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปำ. (๓)

[๑๙] มหคฺคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: วิปากำ มหคฺคตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

มหคฺคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา: วิปากำ มหคฺคตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตำ เอกำ ขนฺธำ ฯเปฯ (๓)

[๒๐] อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: วิปากํ อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: อปฺปมาเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา: วิปากํ อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ (๓)

[๒๑] ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: อปฺปมาเณ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๒)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ. (๓)

นกมฺมปจฺจโย

[๒๒] ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺม-ปจฺจยา: ปริตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ ปริตฺตา เจตนา. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ มหคฺคตา เจตนา. (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: กุสเล อปฺปมาเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ อปฺปมาณา เจตนา. (๑)

นวิปากปจฺจโย

[๒๓] ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา: ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, อุปาทารูปํ; พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา: มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นวิปากปจฺจยา: มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปาก-ปจฺจยา: กุสลํ อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา: กุสเล อปฺปมาเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นวิปากปจฺจยา: กุสลํ อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา: กุสเล อปฺปมาเณ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

นอาหาราทิปจฺจยา

[๒๔] ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาหารปจฺจยา: พาหิรํ... อุตุสมุฏฺฐานํ...อสญฺญสตฺตานํ... (วิตฺถาเรตพฺพํ.) นอินฺทฺริยปจฺจยา: พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ รูปชีวิตินฺทฺริยํ. นฌานปจฺจยา: ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ฯเปฯ พาหิรํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ

เอกํ มหาภูตํ เปฯ (สพฺเพ มหาภูตา กาตพฺพา.) นมคฺคปจฺจยา: อเหตุกํ ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ เอกํ ฯเปฯ (สพฺเพ มหาภูตา กาตพฺพา.) นสมฺปยุตฺตปจฺจยา.

นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺต-ปจฺจยา: อรูเป มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺต-ปจฺจยา: อรูเป อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ ฯเปฯ โนนตฺถิปจฺจยา. โนวิคตปจฺจยา.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๒๕] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ทส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ทฺวาทส, นปจฺฉาชาเต เตรส, นอาเสวเน เตรส, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย, นฌาเน, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

[๒๖] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ทส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร, นอญฺญมญฺเญ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ทฺวาทส, นปจฺฉาชาเต เตรส, นอาเสวเน เตรส, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๒๗] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร เอกํ ฯเปฯ วิคเต เอกํ, อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปฏิจฺจวาโร นิฏฺฐิโต.

(สหชาตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิโส.)

---

๑๒. ปริตฺตตฺติกำ ๓. ปจฺจยวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๒๘] ปริตฺตำ ธมฺมำ ปจฺจยา ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ปริตฺตำ เอกำ ขนฺธำ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุำ ปจฺจยา ขนฺธา. เอกำ มหาภูตำ ปจฺจยา ฯเปฯ อุปาทารูปำ, วตฺถุำ ปจฺจยา ปริตฺตา ขนฺธา. (๑)

ปริตฺตำ ธมฺมำ ปจฺจยา มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุำ ปจฺจยา มหคฺคตา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุำ ปจฺจยา มหคฺคตา ขนฺธา. (๒)

ปริตฺตำ ธมฺมำ ปจฺจยา อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุำ ปจฺจยา อปฺปมาณา ขนฺธา. (๓)

ปริตฺตำ ธมฺมำ ปจฺจยา ปริตฺโต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุำ ปจฺจยา อปฺปมาณา ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๔)

ปริตฺตำ ธมฺมำ ปจฺจยา ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุำ ปจฺจยา มหคฺคตา ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุำ ปจฺจยา มหคฺคตา ขนฺธา. (๕)

[๒๙] มหคฺคตำ ธมฺมำ ปจฺจยา มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มหคฺคตำ เอกำ ขนฺธำ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตำ เอกำ ขนฺธำ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ฯเปฯ (๓)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปจฺจยา อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อปฺปมาเณ... ตีณิ.

[๓๐] ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อปฺปมาเณ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๒)

ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อปฺปมาเณ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๓)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ (ปฏิสนฺธิกฺขเณ ตีณิปิ กาตพฺพา).

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๓๑] ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ วตฺถุ๋ ปจฺจยา ขนฺธา. จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ, วตฺถุ๋ ปจฺจยา ปริตฺตา ขนฺธา. (อวเสสา ฉ ปญฺหา เหตุปจฺจยสทิสา. สตฺต กาตพฺพา.) อธิปติปจฺจยา. (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ. สตฺตรส ปญฺหา ปริปุณฺณา.) อนนฺตรปจฺจยา ฯเปฯ อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๓๒] เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺตรส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย สตฺต, ปุเรชาเต สตฺต, อาเสวเน สตฺต, กมฺเม สตฺตรส, วิปาเก สตฺตรส, อาหาเร สตฺตรส, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค สตฺตรส, สมฺปยุตฺเต สตฺต, วิปฺปยุตฺเต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต สตฺตรส. (เอวํ คเณตพฺพํ.)

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๓๓] ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุ ปจฺจยา ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ. วตฺถุ ปจฺจยา อเหตุกา ปริตฺตา ขนฺธา. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

นอารมฺมณปจฺจโย

[๓๔] ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา (ปฏิจฺจวารสทิสํ. ปญฺจ.).

นอธิปติปจฺจโย

[๓๕] ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ อญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ ฯเปฯ กายายตนํ ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา ปริตฺตา ขนฺธา. (๑)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา มหคฺคตาธิปติ. วตฺถุ ปจฺจยา วิปากา มหคฺคตา

ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ๎ ปจฺจยา มหคฺคตา ขนฺธา. (๒)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: วตฺถุ๎ ปจฺจยา อปฺปมาณาธิปติ. (๓)

ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา: วตฺถุ๎ ปจฺจยา วิปากา มหคฺคตา ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุ๎ฏฺฐานํ รูปี. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๔)

[๓๖] มหคฺคตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ ปจฺจยา มหคฺคตาธิปติ. วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: วิปาเก มหคฺคเต ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุ๎ฏฺฐานํ รูปี. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา: วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุ๎ฏฺฐานญฺจ รูปี ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปจฺจยา อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อปฺปมาเณ ขนฺเธ ปจฺจยา อปฺปมาณาธิปติ. (๑)

[๓๗] ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อปฺปมาเณ ขนฺเธ จ วตฺถุ๎ญฺจ ปจฺจยา อปฺปมาณาธิปติ. (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: วิปาเก มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา มหคฺคตาธิปติ. วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา: วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ วิปาเก มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิปากํ[๑] มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ วิปาเก มหคฺคเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา กฏตฺตารูปํ.[๑] (๓)

นอนนฺตราทิปจฺจยา

[๓๘] ปริตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอนนฺตรปจฺจยา. นสมนนฺตรปจฺจยา. นอญฺญมญฺญปจฺจยา. นอุปนิสฺสย-ปจฺจยา. นปุเรชาตปจฺจยา. (ปฏิจฺจวารสทิสา ทฺวาทส ปญฺหา.) นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นอาเสวนปจฺจยา. (ปริปุณฺณํ, วิปาโกติ นิทฺทิสิตพฺพํ.[๒] จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ วิปาโกติ น กาตพฺพํ.) นกมฺมปจฺจยา.

---

[๑] สฺยา. มหคฺคเต ขนฺเธ ปจฺจยา.

[๒] สฺยา. นิทฺทิสิตพฺพํ.

นวิปากปจฺจยา. (ปฏิสนฺธิวิปาโกปิ นตฺถิ.) นอาหารปจฺจยา. นอินฺทฺริยปจฺจยา. นฌานปจฺจยา. นมคฺคปจฺจยา. นสมฺปยุตฺตปจฺจยา. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา. โนนตฺถิปจฺจยา. โนวิคตปจฺจยา.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๓๙] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ทฺวาทส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร, นอญฺญมญฺเญ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ทฺวาทส, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นอาหาเร, นอินฺทฺริเย, นฌาเน, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

[๔๐] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ทฺวาทส, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ทฺวาทส, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน สตฺตรส, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๔๑] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร, สมนนฺตเร, สหชาเต ฯเปฯ วิคเต, อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปจฺจยวาโร นิฏฺฐิโต.

(นิสฺสยวาโร ปจฺจยวารสทิโส.)

---

๑๑. ปริตฺตตฺติกํ ๕. สํสฏฺฐวาโร
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร
เหตุปจฺจโย

[๔๒] ปริตฺตํ ธมฺมํ สํสฏฺโฐ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ สํสฏฺโฐ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ สํสฏฺโฐ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๔๓] ปริตฺตํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. อธิปติปจฺจยา. (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.) อนนฺตรปจฺจยา. สมนนฺตรปจฺจยา. สหชาตปจฺจยา. อญฺญมญฺญปจฺจยา. นิสฺสยปจฺจยา. อุปนิสฺสยปจฺจยา. ปุเรชาตปจฺจยา (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.) อาเสวนปจฺจยา. (วิปาโกปิ ปฏิสนฺธิปิ นตฺถิ.) กมฺมปจฺจยา. วิปากปจฺจยา. อาหารปจฺจยา. อินฺทฺริยปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. สมฺปยุตฺตปจฺจยา. วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อตฺถิปจฺจยา. นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๔๔] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๔๕] ปริตฺตํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ สสฏฺโฐ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

นอธิปติปจฺจโย

[๔๖] ปริตฺตํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ สสฏฺฐา มหคฺคตา อธิปติ. วิปากํ มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺฐา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ[๑] สสฏฺโฐ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อปฺปมาเณ ขนฺเธ สสฏฺฐา อปฺปมาณา อธิปติ. (๑)

นปุเรชาตปจฺจโย

[๔๗] ปริตฺตํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาต-ปจฺจยา: อรูเป มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ สสฏฺโฐ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

---

[๑] สี. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

นปจฺฉาชาตนอาเสวนปจฺจยา

[๔๘] ปริตฺตำ ธมฺมำ สำสฏฺโฐ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นอาเสวนปจฺจยา: ปริตฺตำ เอกำ ขนฺธำ สำสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตำ ธมฺมำ สำสฏฺโฐ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: วิปากำ มหคฺคตำ เอกำ ขนฺธำ สำสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาณำ ธมฺมำ สำสฏฺโฐ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: วิปากำ อปฺปมาณำ เอกำ ขนฺธำ สำสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

นกมฺมปจฺจโย

[๔๙] ปริตฺตำ ธมฺมำ สำสฏฺโฐ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: ปริตฺเต ขนฺเธ สำสฏฺฐา ปริตฺตา เจตนา. (๑)

มหคฺคตำ ธมฺมำ สำสฏฺโฐ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: มหคฺคเต ขนฺเธ สำสฏฺฐา มหคฺคตา เจตนา. (๑)

อปฺปมาณำ ธมฺมำ สำสฏฺโฐ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: กุสเล อปฺปมาเณ ขนฺเธ สำสฏฺฐา อปฺปมาณา เจตนา. (๑)

นวิปากปจฺจโย

[๕๐] ปริตฺตำ ธมฺมำ สำสฏฺโฐ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา: ปริตฺตำ เอกำ ขนฺธำ สำสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ สํสฏฺโจ[๑] มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา: มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ สํสฏฺโจ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา: [๒] อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

นฌานาทิปจฺจยา

[๕๑] ปริตฺตํ ธมฺมํ สํสฏฺโจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นฌานปจฺจยา. นมคฺคปจฺจยา. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา อรูเป ปริตฺตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตํ ธมฺมํ สํสฏฺโจ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป มหคฺคตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาณํ ธมฺมํ สํสฏฺโจ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป อปฺปมาณํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๕๒] นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

[๑] สี. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.
[๒] ฉ. เอตฺถนฺตเร "กุสลนฺติ ปาโจ ทิสฺสติ.

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียำ

[๕๓] เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต, นปจฺฉาชาเต, นอาเสวเน, นกมฺเม, นวิปาเก, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ (เอวำ คเณตพฺพำ).

อนุโลมปจฺจนียำ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมำ

๕๔. นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกำ, อนนฺตเร เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ (เอวำ คเณตพฺพำ).

ปจฺจนียานุโลมำ.

สำสฏฺฐวาโร นิฏฺฐิโต.

(สมฺปยุตฺตวาโร สำสฏฺฐวารสทิโส.)

---

๑๒. ปริฺตฺตตฺติกำ ๗. ปณฺหาวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๕๕] ปริฺโต ธมฺโม ปริฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: ปริฺตา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ (ปวตฺติปฏิสนฺธิ กาตพฺพา).

อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อารมฺมณปจฺจโย

[๔๖] ปริตฺโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ. อริยา โคตฺรภุ ปจฺจเวกฺขนฺติ, โวทานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ... ปริตฺเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส[๑] ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. เจโตปริยญาเณน ปริตฺตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. ปริตฺตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๔๗] มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: เจโตปริยญาเณน[๒] มหคฺคตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ.[๒] อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส... อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. มหคฺคตา

---

[๑] สฺยา. จกฺขุ. [๒-๒] อิเม ปาฐา อุปฺปฏิปาฏิยา อาคตา.

ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฐมํ ฌานํ ปจฺจเวกฺขติ ฯเปฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพํ จกฺขุ ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพํ โสตธาตุ ปจฺจเวกฺขติ, อิทฺธิวิธญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, ยถากมฺมูปคญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, อนาคตํสญาณํ ปจฺจเวกฺขติ. มหคฺคเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ,[๑] อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. (๒)

[๔๘] อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: นิพฺพานํ มคฺคสฺส, ผลสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ. นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปฺปมาโณ ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา เจโตปริยาเณน อปฺปมาณจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ. อปฺปมาณา ขนฺธา เจโตปริยาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

---

[๑] ฉ. วิปฺปสฺสติ.

อธิปติปจฺจโย

[๕๙] ปริตฺโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุ๎ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ครุ๎ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. เสกฺขา[๑] โคตฺรภุ๎ ครุ๎ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, โวทานํ ครุ๎ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. จกฺขุ๎ ฯเปฯ วตฺถุ๎ ปริตฺเต ขนฺเธ ครุ๎ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ๎ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** ปริตฺตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุ๎ฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มหคฺคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ปจฺจมํ ฌานํ ครุ๎ กตฺวา ฯเปฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ฯเปฯ ทิพฺพํ จกฺขุ๎ ฯเปฯ อนาคตํสญาณํ ครุ๎ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. มหคฺคเต ขนฺเธ ครุ๎ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ๎ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** มหคฺคตาธิปติ จิตฺตสมุ๎ฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

---

[๑] สี. เสขา.

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ มหคฺคตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มหคฺคตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๖๐] อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** นิพฺพานำ มคฺคสฺส. ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตาธิปติ: อปฺปมาณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. นิพฺพานำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. นิพฺพานำ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย **สหชาตาธิปติ:** อปฺปมาณาธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ อปฺปมาณสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** อปฺปมาณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อนนฺตรปจฺจโย

[๖๑] ปริตฺโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ปริตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ ปริตฺตานำ[๑] ขนฺธานำ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมำ โคตฺรภุสฺส.

---

[๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ.

อนุโลมํ โวทานสฺส. อาวชฺชนา[๑] ปริตฺตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปริตฺตํ จุติจิตฺตํ มหคฺคตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปริตฺตา ขนฺธา มหคฺคตสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺจมสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ อนาคตํสญาณสฺส ปริกมฺมํ อนาคตํสญาณสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปริตฺโต ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: โคตฺรภุ มคฺคสฺส. โวทานํ มคฺคสฺส. อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๖๒] มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา มหคฺคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: มหคฺคตํ จุติจิตฺตํ ปริตฺตสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. มหคฺคตํ ภวงฺคํ อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. มหคฺคตา ขนฺธา ปริตฺตสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มหคฺคโต ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส ผลสมาปตฺติยา

---

[๑] สี. อาวชฺชนาย.

อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๖๓] อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อปฺปมาณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อปฺปมาณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺโค ผลสฺส, ผลํ ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ผลํ ปริตฺตสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปฺปมาโณ ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ผลํ มหคฺคตสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

(สมนนฺตรปจฺจยํ อนนฺตรปจฺจยสทิสํ.)

สหชาตปจฺจโย

[๖๔] ปริตฺโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปริตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส, วตฺถุ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย; เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ (๑)

ปริตฺโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๖๕] มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: มหคฺคโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. มหคฺคตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา ขนฺธา กฏตฺตารูปานำ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ มหคฺคตสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาต-ปจฺจเยน ปจฺจโย: มหคฺคโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

[๖๖] อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อปฺปมาโณ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อปฺปมาณา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ อปฺปมาณสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อปฺปมาโณ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (๓)

[๖๗] ปริตฺโต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อปฺปมาณา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: มหคฺคตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ

สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (๒)

อญฺญมญฺญปจฺจโย

[๖๘] ปริตฺโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ปริตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส ฯเปฯ วตฺถุ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ (๑)

ปริตฺโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (๒)

มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: มหคฺคโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา ขนฺธา วตฺถุสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ มหคฺคตสฺส จ ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (๓)

อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: อปฺปมาโณ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (๑)

นิสฺสยปจฺจโย

[๖๙] ปริตฺโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: ปริตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส ฯเปฯ วตฺถุ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส... วตฺถุ ปริตฺตานํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปริตฺโต ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: วตฺถุ อปฺปมาณานํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๗๐] มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: มหคฺคโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: มหคฺคตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ มหคฺคตสฺส จ ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: มหคฺคโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

[๗๑] อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อปฺปมาโณ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อปฺปมาณา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ อปฺปมาณสฺส จ ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อปฺปมาโณ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (๓)

ปริตฺโต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อปฺปมาณา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺโต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อปฺปมาโณ เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๒)

ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: มหคฺคตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานำ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: มหคฺคโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๒)

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๗๒] ปริตฺโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปริตฺตำ สทฺธำ อุปนิสฺสาย ทานำ เทติ, สีลำ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมำ กโรติ, วิปสฺสนำ อุปฺปาเทติ, มานำ ชปฺเปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติ, ปริตฺตำ สีลำ ฯเปฯ ปญฺญำ... ราคำ ฯเปฯ ปตฺถนำ... กายิกำ สุขำ ฯเปฯ เสนาสนำ อุปนิสฺสาย ทานำ เทติ, สีลำ ฯเปฯ อุโปสถกมฺมำ[๑] ฯเปฯ วิปสฺสนำ อุปฺปาเทติ, ปาณำ หนติ ฯเปฯ สงฺฆำ ภินฺทติ. ปริตฺตา สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา ฯเปฯ ราโค ฯเปฯ ปตฺถนา กายิกำ สุขำ ฯเปฯ เสนาสนำ ปริตฺตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย ฯเปฯ ราคสฺส ฯเปฯ ปตฺถนาย

---

[๑] ฉ., เท. อุโปสถำ.

กายิกสฺส สุขสฺส ฯเปฯ กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสลากุสลํ กมฺมํ วิปากสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปาณาติปาโต ปาณาติปาตสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (จกฺกํ กาตพฺพํ). มาตุฆาต-กมฺมํ[๑] มาตุฆาตกมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (จกฺกํ กาตพฺพํ, กุสลตฺติกสทิสํ.) (๑)

ปริตฺโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปริตฺตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ. อภิญฺญํ...สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ปริตฺตํ สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ... ราคํ ฯเปฯ เสนาสนํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, อภิญฺญํ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ปริตฺตา สทฺธา ฯเปฯ เสนาสนํ มหคฺคตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฐมสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ อนาคตํสญาณสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ (๒)

ปริตฺโต ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปริตฺตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ... ผลสมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ปริตฺตํ สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ... ราคํ ฯเปฯ ปตฺถนํ... กายิกํ สุขํ ฯเปฯ เสนาสนํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ... ผลสมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ปริตฺตา สทฺธา ฯเปฯ เสนาสนํ อปฺปมาณาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย มคฺคสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย.

---

[๑] สฺยา. มาตุฆาติกมฺมํ.

ปจฺจยสฺส มคฺคสฺส ปริกมฺมํ ปจฺจยสฺส มคฺคสฺส ฯเปฯ จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส ปริกมฺมํ จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๗๓] มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: มหคฺคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, อภิญฺญา... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. มหคฺคตํ สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตํ ฌานํ... อภิญฺญา... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. มหคฺคตา สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา มหคฺคตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺจยสฺส ฌานสฺส ทุติยสฺส ฌานสฺส ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: มหคฺคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, วิปสฺสนาย อุปฺปาเทติ, มานํ ชปฺเปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติ, มหคฺคตํ สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ ฯเปฯ วิปสฺสนาย อุปฺปาเทติ ฯเปฯ มหคฺคตา สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา ปริตฺตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย ฯเปฯ กายิกสฺส สุขสฺส... กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มหคฺคโต ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: มหคฺคตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณาย ฌานา อุปฺปาเทติ, มคฺคา... ผลสมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. มหคฺคตํ สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณาย ฌานา... มคฺคา... ผลสมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. มหคฺคตา สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา อปฺปมาณาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย... มคฺคสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๗๔] อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อปฺปมาณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ... ผลสมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อปฺปมาณํ สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ, มคฺคํ อุปฺปาเทติ, ผลสมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อปฺปมาณา สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา อปฺปมาณาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส ฯเปฯ ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส... มคฺโค[๑] ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] (๑)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อปฺปมาณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ ฯเปฯ อุโปสถกมฺมํ... วิปสฺสนํ อุปฺปาเทติ. อปฺปมาณํ สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ ฯเปฯ อุโปสถกมฺมํ... วิปสฺสนํ... อปฺปมาณา สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา ปริตฺตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย ฯเปฯ กายิกสฺส สุขสฺส... กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ผลสมาปตฺติ กายิกสฺส สุขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อริยา มคฺคํ อุปนิสฺสาย สงฺขาเร อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสนฺติ. มคฺโค อริยานํ อตฺถปฏิสมฺภิทาย... ธมฺมปฏิสมฺภิทาย... นิรุตฺติปฏิสมฺภิทาย... ปฏิภาณปฏิสมฺภิทาย... ฐานาฐานโกสลฺลสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. โปตฺถเก น ทิสฺสนฺติ.

อปฺปมาโณ ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อปฺปมาณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตํ ฌานํ... อภิญฺญํ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อปฺปมาณํ สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตํ ฌานํ... อภิญฺญํ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อปฺปมาณา สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา มหคฺคตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อริยา มคฺคํ อุปนิสฺสาย อนุปฺปนฺนํ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทนฺติ, อุปฺปนฺนํ สมาปชฺชนฺติ. (๓)

ปุเรชาตปจฺจโย

[๗๕] ปริตฺโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** จกฺขุํ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. โสตํ ฯเปฯ วตฺถุ อนิจฺจโต ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **วตฺถุปุเรชาตํ:** จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส... วตฺถุ ปริตฺตานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย.(๑)

ปริตฺโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. **วตฺถุปุเรชาตํ:** วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปริตฺโต ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **วตฺถุปุเรชาตำ:**[๑] วตฺถุ อปฺปมาณานำ ขนฺธานำ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ปจฺฉาชาตปจฺจโย

[๗๖] ปริตฺโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: ปริตฺตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: มหคฺคตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: อปฺปมาณา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาเสวนปจฺจโย

[๗๗] ปริตฺโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ปริตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ ปริตฺตานำ ขนฺธานำ ฯเปฯ อนุโลมำ โคตฺรภุสฺส อนุโลมำ โวทานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

---

[๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. โปตฺถเก น ทิสฺสติ.

ปริตฺโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปจมสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ตสฺเสว อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ ตสฺเสว อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส ปริกมฺมํ ฯเปฯ อนาคตํสญาณสฺส ปริกมฺมํ อนาคตํสญาณสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปริตฺโต ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: โคตฺรภุ มคฺคสฺส. โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา มหคฺคตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มหคฺคตานํ[๑] ขนฺธานํ[๒] อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กมฺมปจฺจโย

[๗๘] ปริตฺโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** ปริตฺตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริตฺตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** ปริตฺตา เจตนา วิปากานํ ปริตฺตานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** มหคฺคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. [๒] ฉ., เท. ขนฺธานํ ฯเปฯ

ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** มหคฺคตา เจตนา วิปากานํ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** มหคฺคตา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา เจตนา กฏตฺตารูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** มหคฺคตา เจตนา กฏตฺตารูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ มหคฺคตสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** มหคฺคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** มหคฺคตา เจตนา วิปากานํ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๗๙] อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** อปฺปมาณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** อปฺปมาณา เจตนา วิปากานํ อปฺปมาณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: อปฺปมาณา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย (๒)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ อปฺปมาณสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: อปฺปมาณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

วิปากปจฺจโย

[๘๐] ปริตฺโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก ปริตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (ติสฺโส ปญฺหา, ปวตฺติปฏิสนฺธิ[๑] กาตพฺพา). (๓)

อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ (ปวตฺติเมว).

อาหาราทิปจฺจยา

[๘๑] ปริตฺโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตำ, ปุเรชาตำ, ปจฺฉาชาตำ. **สหชาตา:** ปริตฺตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ

---

[๑] สฺยา. ปวตฺติ ปฏิสนฺธิยา.

ปริตฺตา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ขนฺธา วตฺถุสฺส ฯเปฯ วตฺถุ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ ปริตฺตานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** ปริตฺตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. **สหชาตํ:** ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปริตฺโต ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ อปฺปมาณานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๘๒] มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** มหคฺคตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ[๑] ฯเปฯ[๑] **ปจฺฉาชาตา:** มหคฺคตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** อปฺปมาณา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อปฺปมาณา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. โปตฺถเก น ทิสฺสนฺติ.

อตฺถิปจฺจโย

[๘๓] ปริตฺโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. **สหชาโต:** ปริตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ **ปุเรชาตํ:** จกฺขุ[๑] ฯเปฯ วตฺถุ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ วตฺถุ ปริตฺตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** ปริตฺตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **กพฬีกาโร อาหาโร** อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **รูปชีวิตินฺทฺริยํ** กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. **สหชาตํ:** ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, วตฺถุ มหคฺคตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

---

[๑] ฉ., เท. จกฺขุ.

ปริตฺโต ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ อปฺปมาณานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๘๔] มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. มหคฺคโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** มหคฺคตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** มหคฺคตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ มหคฺคตสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: มหคฺคโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๓)

[๘๕] อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: อปฺปมาโณ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** อปฺปมาณา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อปฺปมาณา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ อปฺปมาณสฺส จ ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: อปฺปมาโณ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (๓)

[๘๖] ปริตฺโต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. **สหชาตา:** อปฺปมาณา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อปฺปมาณา ขนฺธา จ กพฬีกาโร อาหาโร จ อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อปฺปมาณา ขนฺธา จ **รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ** กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺโต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. **สหชาโต:** อปฺปมาโณ เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๒)

ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. สหชาตา: มหคฺคตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** มหคฺคตา ขนฺธา จ **กพฬีกาโร อาหาโร** จ อิมสฺส กายสฺส [๑]อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] **ปจฺฉาชาตา:** มหคฺคตา ขนฺธา จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. สหชาโต: มหคฺคโต เอโก ขนฺโธ จ

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ วตฺถุ จ ฯเปฯ นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๘๗] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต เอกาทส, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน จตฺตาริ, กมฺเม สตฺต, วิปาเก, อาหาเร, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต เตรส (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

[๘๘] ปริตฺโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปริตฺโต ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

มหคฺคโต ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มหคฺคโต ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

มหคฺคโต ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ มหคฺคตสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาต-ปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

[๘๙] อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน[๑] ปจฺจโย.[๑] สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปฺปมาโณ ธมฺโม มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

๑-๑ เท. อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. โปตฺถเก ทิสฺสนฺติ.

อปฺปมาโณ ธมฺโม ปริตฺตสฺส จ อปฺปมาณสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

ปริตฺโต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส... สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. (๑)

ปริตฺโต จ อปฺปมาโณ จ ธมฺมา อปฺปมาณสฺส ธมฺมสฺส... สหชาตํ, ปุเรชาตํ. (๒)

ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา ปริตฺตสฺส ธมฺมสฺส... สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. (๑)

ปริตฺโต จ มหคฺคโต จ ธมฺมา มหคฺคตสฺส ธมฺมสฺส... สหชาตํ, ปุเรชาตํ. (๒)

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๙๐] นเหตุยา ปณฺณรส, นอารมฺมเณ ปณฺณรส, นอธิปติยา, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร ปณฺณรส, นสหชาเต ทฺวาทส, นอญฺญมญฺเญ ทฺวาทส, นนิสฺสเย ทฺวาทส, นอุปนิสฺสเย จุทฺทส, นปุเรชาเต จุทฺทส, นปจฺฉาชาเต ปณฺณรส, นอาเสวเน ปณฺณรส ฯเปฯ นมคฺเค ปณฺณรส, นสมฺปยุตฺเต ทฺวาทส, นวิปฺปยุตฺเต ทส, โนอตฺถิยา ทส, โนนตฺถิยา ปณฺณรส, โนวิคเต ปณฺณรส, โนอวิคเต ทส (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๙๑] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร สตฺต, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย สตฺต, นปุเรชาเต สตฺต ฯเปฯ นมคฺเค สตฺต, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺต (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

นเหตุทุกํ

[๙๒] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต เอกาทส, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน จตฺตาริ, กมฺเม สตฺต ฯเปฯ มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต เตรส.

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปริตฺตตฺติกํ ทฺวาทสมํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ปริตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ [๑] ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. (๑)

มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มหคฺคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ มหคฺคตารมฺมณํ ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อปฺปมาณารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ... (๑)

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๒] ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. อธิปติปจฺจยา ฯเปฯ อวิคตปจฺจยา.

---

[๑] ฉ., เท. ขนฺธา, เอวมุปริปิ.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๓] เหตุยา ตีณิ อารมฺมเณ ตีณิ อธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๔] ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ ปริตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา.[๑] อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา,[๑] วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ มหคฺคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ อปฺปมาณารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ... (๑)

---

[๑] สฺยา. ขนฺเธ.

นอธิปติปจฺจโย

[๕] ปริฺตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: ปริฺตารมฺมณำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มหคฺคตารมฺมณำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อปฺปมาณารมฺมณำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. (๑)

นปุเรชาตาทิปจฺจยา

[๖] ปริฺตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ปริฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป ปริฺตารมฺมณำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมณำ[๑] ธมฺมำ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป มหคฺคตารมฺมณำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. นปุเรชาตปจฺจยา[๒] ...(มหคฺคตารมฺมเณ ปฏิสนฺธินฺติ). (๑)

---

[๑] สฺยา. ปริฺตารมฺมณำ. [๒] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ. สฺยา. โปตฺถเก ทิสฺสติ.

อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป[๑] อปฺปมาณารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ... (นปจฺฉาชาตปจฺจยญฺจ นอาเสวนปจฺจยญฺจ นอธิปติสทิสํ.)

นกมฺมปจฺจโย

[๗] ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: ปริตฺตารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมณา เจตนา. (๑)

มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: มหคฺคตารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมณา เจตนา. (๑)

อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: อปฺปมาณารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมณา เจตนา. (๑)

นวิปากาทิปจฺจยา

[๘] ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา. (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.) นฌานปจฺจยา ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. นมคฺคปจฺจยา

---

[๑] สี. อารุปฺเป.

อเหตุกํ ปริตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ

มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นมคฺคปจฺจยา: อเหตุกํ มหคฺคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. (๑)

อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นมคฺคปจฺจยา: อเหตุกํ อปฺปมาณารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. (๑)

นวิปฺปยุตฺตปจฺจโย

[๙] ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป ปริตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป มหคฺคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป อปฺปมาณารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ [๑]... ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. (๑)

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร “เทฺว ขนฺธาติ ปาโฐ ทิสฺสติ.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๑๐] นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

[๑๑] เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต ตีณิ, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน ตีณิ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

นเหตุทุกํ

[๑๒] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน เทฺว, กมฺเม ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย ตีณิ, ฌาเน ตีณิ, มคฺเค เทฺว, สมฺปยุตฺเต

ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปฏิจฺจวาโร นิฏฺฐิโต.

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิโส.)

---

๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑๓] ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: ปริตฺตารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปริตฺตารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: มหคฺคตารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อปฺปมาณารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๑๔] ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ. อริยา ปริตฺตารมฺมเณ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. ปริตฺตารมฺมเณ ปริตฺเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ ปริตฺตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. เจโตปริยญาเณน ปริตฺตารมฺมณปริตฺตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. ปริตฺตารมฺมณา ปริตฺตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทิพฺพํ จกฺขุ ปจฺจเวกฺขติ. ทิพฺพํ โสตธาตุ ปจฺจเวกฺขติ. ปริตฺตารมฺมณํ อิทฺธิวิธญาณํ ปจฺจเวกฺขติ. เจโตปริยญาณํ ฯเปฯ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณํ ฯเปฯ ยถากมฺมูปคญาณํ ฯเปฯ อนาคตํสญาณํ ปจฺจเวกฺขติ. ปริตฺตารมฺมเณ มหคฺคเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ มหคฺคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. เจโตปริยญาเณน ปริตฺตารมฺมณมหคฺคตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. ปริตฺตารมฺมณา มหคฺคตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๑๕] มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย:[๑] วิญฺญาณญฺจายตนำ ปจฺจเวกฺขติ. เนวสญฺญานาสญฺญายตนำ ปจฺจเวกฺขติ. มหคฺคตารมฺมณำ อิทฺธิวิธญาณำ[๒] ปจฺจเวกฺขติ. เจโตปริยญาณำ ฯเปฯ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณำ ฯเปฯ ยถากมฺมูปคญาณำ ฯเปฯ อนาคตำสญาณำ ปจฺจเวกฺขติ. มหคฺคตารมฺมเณ มหคฺคเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ อารพฺภ มหคฺคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. เจโตปริยญาเณน มหคฺคตารมฺมณ-มหคฺคตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตำ ชานาติ. มหคฺคตารมฺมณา มหคฺคตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตำสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: ปฐมชฺฌานปจฺจเวกฺขณำ ปจฺจเวกฺขติ ฯเปฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนปจฺจเวกฺขณำ ปจฺจเวกฺขติ. ทิพฺพจกฺขุปจฺจเวกฺขณำ ปจฺจเวกฺขติ. ทิพฺพโสตธาตุปจฺจเวกฺขณำ ปจฺจเวกฺขติ. อิทฺธิวิธญาณ-ปจฺจเวกฺขณำ ฯเปฯ เจโตปริยญาณปจฺจเวกฺขณำ ฯเปฯ ปุพฺเพนิวาสา-นุสฺสติญาณปจฺจเวกฺขณำ ฯเปฯ ยถากมฺมูปคญาณปจฺจเวกฺขณำ ฯเปฯ อนาคตำสญาณปจฺจเวกฺขณำ ปจฺจเวกฺขติ. อริยา มหคฺคตารมฺมเณ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ. วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส[๓] ชานนฺติ.[๓] มหคฺคตารมฺมเณ ปริตฺเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ อารพฺภ ปริตฺตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. เจโตปริยญาเณน มหคฺคตารมฺมณปริตฺตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตำ ชานาติ. มหคฺคตารมฺมณา

---

[๑] สฺยา. ปจฺจโย ฯเปฯ [๒] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ. [๓-๓] ฉ.,เท อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

ปริตฺตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๑๖] อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ. ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ. เจโตปริยญาเณน อปฺปมาณารมฺมณอปฺปมาณจิตฺต-สมงฺคิสฺส[๑] จิตฺตํ ชานาติ. อปฺปมาณารมฺมณา อปฺปมาณา[๒] ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส,[๓] อนาคตสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา โคตฺรภุ ปจฺจเวกฺขนฺติ. โวทานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, มคฺคปจฺจเวกฺขณํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลปจฺจเวกฺขณํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานปจฺจเวกฺขณํ ปจฺจเวกฺขนฺติ. อปฺปมาณารมฺมเณ ปริตฺเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ, เจโตปริยญาเณน อปฺปมาณารมฺมณปริตฺตจิตฺต-สมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. อปฺปมาณารมฺมณา ปริตฺตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา อปฺปมาณารมฺมณํ เจโตปริยญาณ์[๔] ปจฺจเวกฺขนฺติ.

---

[๑] สฺยา. ...ปริตฺตจิตฺตสมงฺคิสฺส. [๒] ฉ., เท. อยํ ปาโร ทิสฺสติ.
[๓] สฺยา. ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส.
[๔] สฺยา. อปฺปมาณารมฺมณเจโตปริยญาณ์

ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณำ[๑] ปจฺจเวกฺขนฺติ, อนาคตำสญาณำ ปจฺจเวกฺขนฺติ. เจโตปริยญาเณน อปฺปมาณารมฺมณมหคฺคตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตำ ชานนฺติ. อปฺปมาณารมฺมณำ มหคฺคตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส,[๑] ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตำสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อธิปติปจฺจโย

[๑๗] ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ทานำ ทตฺวา, สีลำ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมำ กตฺวา ตำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปริตฺตารมฺมเณ ปริตฺเต ขนฺเธ ครุำ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ ครุำ กตฺวา ปริตฺตารมฺมโณ[๒] ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** ปริตฺตารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** ทิพฺพำ จกฺขุำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพำ โสตธาตุำ ฯเปฯ ปริตฺตารมฺมณำ อิทฺธิวิธญาณำ ฯเปฯ เจโตปริยญาณำ ฯเปฯ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณำ ฯเปฯ ยถากมฺมูปคญาณำ ฯเปฯ อนาคตำสญาณำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. ปริตฺตารมฺมเณ มหคฺคเต ขนฺเธ ครุำ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ. ตำ ครุำ กตฺวา มหคฺคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๒)

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. [๒] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ.

[๑๘] มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** วิญฺญาณญฺจายตนํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ฯเปฯ มหคฺคตารมฺมณํ อิทฺธิวิธญาณํ ฯเปฯ เจโตปริยญาณํ ฯเปฯ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณํ ฯเปฯ ยถากมฺมูปคญาณํ ฯเปฯ อนาคตํสญาณํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. มหคฺคตารมฺมเณ มหคฺคเต ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ กตฺวา มหคฺคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** มหคฺคตารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ;** ปรมชฺฌานปจฺจเวกฺขณํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ ฯเปฯ อนาคตํสญาณปจฺจเวกฺขณํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. มหคฺคตารมฺมเณ ปริตฺเต ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ,[๑] ตํ ครุ กตฺวา ปริตฺตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๒)

[๑๙] อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. **สหชาตาธิปติ:** อปฺปมาณารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ [๒]อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.[๒] (๑)

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ. [๒] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ, เอวมุปริปิ.

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม ปริฏฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** เสกฺขา โคตฺรภุํ ครุๆ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, โวทานํ ครุๆ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, มคฺคปจฺจเวกฺขณํ ครุๆ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลปจฺจเวกฺขณํ [๑]ครุๆ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ[๑]. นิพฺพานปจฺจเวกฺขณํ ครุๆ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๒)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** เสกฺขา อปฺปมาณารมฺมณํ เจโตปริยญาณํ ครุๆ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณํ ฯเปฯ อนาคตํสญาณํ ครุๆ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๓)

อนนฺตรปจฺจโย

[๒๐] ปริฏฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริฏฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ปริฏฺตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปริฏฺตารมฺมณานํ [๒] ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริฏฺตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปริฏฺตารมฺมณํ จุติจิตฺตํ มหคฺคตารมฺมณสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปริฏฺตารมฺมณํ ภวงฺคํ มหคฺคตารมฺมณาย อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปริฏฺตารมฺมณา ขนฺธา มหคฺคตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปริฏฺตารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย: ปริฏฺตารมฺมณํ ภวงฺคํ อปฺปมาณารมฺมณาย อาวชฺชนาย

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ, เอวมุปริปิ. [๒] ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปริตฺตารมฺมณํ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส... อนุโลมํ โวทานสฺส... อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย.(๓)

[๒๑] มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา มหคฺคตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มหคฺคตารมฺมณานํ[๑] ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย: มหคฺคตารมฺมณํ จุติจิตฺตํ ปริตฺตารมฺมณสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. มหคฺคตารมฺมณํ ภาวงฺคํ ปริตฺตารมฺมณาย อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. มหคฺคตารมฺมณา ขนฺธา ปริตฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย: มหคฺคตารมฺมณํ ภาวงฺคํ[๒] อปฺปมาณารมฺมณาย อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. มหคฺคตารมฺมณ์[๒] อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส... อนุโลมํ โวทานสฺส... อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา... นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๒๒] อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อปฺปมาณารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อปฺปมาณารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. โคตฺรภุ มคฺคสฺส. โวทานํ มคฺคสฺส. มคฺโค ผลสฺส. ผลํ ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

๑,๒-๒ ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม ปริฏฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย: มคฺคปจฺจเวกฺขณํ[๑] ปริฏฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส. ผลปจฺจเวกฺขณํ ปริฏฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส. นิพฺพานปจฺจเวกฺขณํ ปริฏฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส. อปฺปมาณารมฺมณํ เจโตปริยญาณํ ปริฏฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส. ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณํ ปริฏฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส. อนาคตํสญาณํ ปริฏฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส. ผลํ ปริฏฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย: มคฺคปจฺจเวกฺขณํ มหคฺคตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส. ผลปจฺจเวกฺขณ[๒] มหคฺคตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส. นิพฺพานปจฺจเวกฺขณ[๓] มหคฺคตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส. ผลํ มหคฺคตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สมนนฺตรปจฺจโย

[๒๓] ปริฏฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริฏฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (อนนฺตรสทิสํ.)

สหชาตาทิปจฺจยา

[๒๔] ปริฏฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริฏฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ (ปฏิจฺจวารสทิสา กาตพฺพา).

๑,๒,๓ สฺยา. ...ปจฺจเวกฺขณา.

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๒๕] ปริตฺตารมฺมโณ[๑] ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส[๑] อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปริตฺตารมฺมณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ. สีลํ ฯเปฯ อุโปสถกมฺมํ ฯเปฯ ปริตฺตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ. วิปสฺสนํ ฯเปฯ อภิญฺญํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. มานํ ชปฺเปติ. ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. ปริตฺตารมฺมณํ สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ... ราคํ... โทสํ... โมหํ... มานํ... ทิฏฺฐึ... ปตฺถนํ... กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ. สีลํ ฯเปฯ อุโปสถกมฺมํ ฯเปฯ ปริตฺตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ. วิปสฺสนํ... อภิญฺญํ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ปาณํ หนติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. ปริตฺตารมฺมณา สทฺธา... ปญฺญา... ราโค... ปตฺถนา, กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ... ปริตฺตารมฺมณาย สทฺธาย... ปญฺญาย... ราคสฺส... ปตฺถนาย, กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปริตฺตารมฺมณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ. วิปสฺสนํ... อภิญฺญํ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. มานํ ชปฺเปติ. ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. ปริตฺตารมฺมณํ สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ... ราคํ ฯเปฯ ปตฺถนํ... กายิกํ สุขํ...กายิกํ ทุกฺขํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ. วิปสฺสนํ... อภิญฺญํ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. มานํ ชปฺเปติ. ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. ปริตฺตารมฺมณา สทฺธา

---

[๑] สฺยา. อุปนิสฺสยปจฺจเย.

ฯเปฯ กายิกํ สุขํ...กายิกํ ทุกฺขํ มหคฺคตารมฺมณาย สทฺธาย... ปญฺญาย... ราคสฺส... ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปริตฺตารมฺมณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ. มคฺคํ ฯเปฯ อภิญฺญํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ปริตฺตารมฺมณํ สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ...ราคํ ฯเปฯ กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ. มคฺคํ... อภิญฺญํ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ปริตฺตารมฺมณา สทฺธา... กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ อปฺปมาณารมฺมณาย สทฺธาย... ปญฺญาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๒๖] มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: มหคฺคตารมฺมณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ. วิปสฺสนํ... อภิญฺญํ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. มานํ ชปฺเปติ. ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. มหคฺคตารมฺมณํ สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ... ราคํ ฯเปฯ ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย มหคฺคตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ ฯเปฯ ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. มหคฺคตารมฺมณา สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา ราโค ฯเปฯ ปตฺถนา มหคฺคตารมฺมณาย สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: มหคฺคตารมฺมณํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ, ปริตฺตารมฺมณํ ฌานํ อุปฺปาเทติ.

วิปสฺสนำ... อภิญฺญำ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. มานำ ชปฺเปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. มหคฺคตารมฺมณำ สีลำ ฯเปฯ ปตฺถนำ อุปนิสฺสาย ทานำ เทติ ฯเปฯ ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. มหคฺคตารมฺมณา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา ปริตฺตารมฺมณาย สทฺธาย ฯเปฯ ปตฺถนาย, กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: มหคฺคตารมฺมณำ สทฺธำ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณารมฺมณำ ฌานำ อุปฺปาเทติ. มคฺคำ... อภิญฺญำ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. มหคฺคตารมฺมณำ สีลำ ฯเปฯ ปตฺถนำ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณารมฺมณำ ฌานำ อุปฺปาเทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. มหคฺคตารมฺมณา สทฺธา ฯเปฯ ปตฺถนา อปฺปมาณารมฺมณาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๒๗] อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อปฺปมาณารมฺมณำ สทฺธำ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณารมฺมณำ ฌานำ อุปฺปาเทติ. มคฺคำ... อภิญฺญำ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อปฺปมาณารมฺมณำ สีลำ ฯเปฯ ปญฺญำ อุปนิสฺสาย อปฺปมาณารมฺมณำ ฌานำ อุปฺปาเทติ. มคฺคำ ฯเปฯ อภิญฺญำ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, อปฺปมาณารมฺมณา สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา อปฺปมาณารมฺมณาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย, มคฺคสฺส,[๑] ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

---

[๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ.

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อปฺปมาณารมฺมณำ สทฺธำ อุปนิสฺสาย ทานำ เทติ, สีลำ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมำ กโรติ. ปริตฺตารมฺมณำ ฌานำ อุปฺปาเทติ. วิปสฺสนำ... อภิญฺญำ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อปฺปมาณารมฺมณำ สีลำ ฯเปฯ ปญฺญำ อุปนิสฺสาย ทานำ เทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อปฺปมาณารมฺมณา สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา ปริตฺตารมฺมณาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย, กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อปฺปมาณารมฺมณำ สทฺธำ อุปนิสฺสาย มหคฺคตารมฺมณำ ฌานำ อุปฺปาเทติ. วิปสฺสนำ... อภิญฺญำ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อปฺปมาณารมฺมณำ สีลำ ฯเปฯ ปญฺญำ อุปนิสฺสาย มหคฺคตารมฺมณำ ฌานำ อุปฺปาเทติ. วิปสฺสนำ... อภิญฺญำ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. อปฺปมาณารมฺมณา สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา มหคฺคตารมฺมณาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อาเสวนปจฺจโย

[๒๘] ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวน-ปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ปริตฺตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ ปริตฺตารมฺมณานำ ขนฺธานำ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวน-ปจฺจเยน ปจฺจโย: ปริตฺตารมฺมณำ อนุโลมำ โคตฺรภุสฺส... อนุโลมำ

โวทานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๒๙] มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา มหคฺคตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มหคฺคตารมฺมณานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวน-ปจฺจเยน ปจฺจโย: มหคฺคตารมฺมณํ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส... อนุโลมํ โวทานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๓๐] อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อปฺปมาณารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อปฺปมาณารมฺมณานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. โคตฺรภุ มคฺคสฺส... โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กมฺมปจฺจโย

[๓๑] ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺม-ปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** ปริตฺตารมฺมณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ **นานาขณิกา:** ปริตฺตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ ปริตฺตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** มหคฺคตารมฺมณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ[๑] ฯเปฯ[๑]

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

นานาขณิกา: มหคฺคตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ มหคฺคตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** มหคฺคตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ ปริตฺตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๓๒] อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** อปฺปมาณารมฺมณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** อปฺปมาณารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อปฺปมาณารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** อปฺปมาณารมฺมณา เจตนา วิปากานํ ปริตฺตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

วิปากาทิปจฺจยา

[๓๓] ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๓๔] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน ปญฺจ, กมฺเม ปญฺจ, วิปาเก ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค, สมฺปยุตฺเต, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

[๓๕] ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๓๖] มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย.(๒)

มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๓๗] อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อปฺปมาณารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม มหคฺคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๓๘] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร นว, นสมนนฺตเร นว, นสหชาเต นว, นอญฺญมญฺเญ นว, นนิสฺสเย นว, นอุปนิสฺสเย สตฺต, นปุเรชาเต นว, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน นว ฯเปฯ นมคฺเค นว, นสมฺปยุตฺเต นว, นวิปฺปยุตฺเต นว, โนอตฺถิยา นว, โนนตฺถิยา นว, โนวิคเต นว, โนอวิคเต นว (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๓๙] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร, นอุปนิสฺสเย, นปุเรชาเต, นปจฺฉาชาเต, นอาเสวเน ตีณิ ฯเปฯ นมคฺเค, นวิปฺปยุตฺเต, โนนตฺถิยา, โนวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

นเหตุทุกํ

[๔๐] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน ปญฺจ, กมฺเม ปญฺจ, วิปาเก ตีณิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ เตรสมํ

นิฏฺฐิตํ.

---

๑๔. หีนตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] หีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ หีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: หีนํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

หีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: หีเน ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

หีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ หีโน จ มชฺฌิโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: หีนํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

[๒] มชฺฌิมํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มชฺฌิมํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา; เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. (๑)

[๓] ปณีตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปณีโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๔] มชฺฌิมญฺจ ปณีตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ปณีเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

[๕] หีนญฺจ มชฺฌิมญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: หีเน ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๑)

(หีนตฺติกํ สงฺกิลิฏฺฐตฺติกสทิสํ วิตฺถาเรตพฺพํ ปริปุณฺณํ.)

หีนตฺติกํ จุทฺทสมํ[๑] นิฏฺฐิตํ.

---

๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มิจฺฉตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ[๒] ฯเปฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มิจฺฉตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: มิจฺฉตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

[๒] สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] ฉ., เท. ขนฺธา, เอวมุปริปิ.

[๓] อนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อนิยตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิยตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปำ, เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุำ ปฏิจฺจ ขนฺธา เอกำ มหาภูตำ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ เทฺว มหาภูตา.[๑] มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ, กฏตฺตารูปำ, อุปาทารูปำ. (๑)

[๔] มิจฺฉตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๑)

สมฺมตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: สมฺมตฺตนิยเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๕] มิจฺฉตฺตนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: มิจฺฉตฺตนิยตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: สมฺมตฺตนิยตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

---

[๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ.

อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา (สพฺเพ ปจฺจยา อิมินา การเณน วิตฺถาเรตพฺพา. สงฺขิตฺตํ.).

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๖] เหตุยา นว อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร ตีณิ, สมนนฺตเร ตีณิ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย นว, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม นว, วิปาเก เอกํ, อาหาเร นว, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน นว, มคฺเค นว, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต นว, อตฺถิยา นว, นตฺถิยา ตีณิ, วิคเต ตีณิ, อวิคเต นว (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๗] อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

นอารมฺมณปจฺจโย

[๘] มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (สงฺขิตฺตํ.)

นอธิปติปจฺจโย

[๙] มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ มิจฺฉตฺตนิยตา อธิปติ.[๑] (๑)

สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: สมฺมตฺตนิยเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ สมฺมตฺตนิยตา อธิปติ.[๒] (๑)

อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา, เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ (๑)

นอนนฺตรปจฺจโย

[๑๐] มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอนนฺตรปจฺจยา (สงฺขิตฺตํ สพฺพานิ ปจฺจยานิ วิตฺถาเรตพฺพานิ).

---

[๑] ฉ. มิจฺฉตฺตนิยตาธิปติ. เอวมุปริปิ. [๒] ฉ. สมฺมตฺตนิยตาธิปติ. เอวมุปริปิ.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๑๑] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ตีณิ, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ฉ, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน ปญฺจ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย เอกํ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๑๒] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา ตีณิ, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร, นอญฺญมญฺเญ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ฉ, นปจฺฉาชาเต นว, นอาเสวเน ปญฺจ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก นว, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

นเหตุทุกํ

[๑๓] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ, สหชาเต เอกํ ฯเปฯ วิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปฏิจฺจวาโร นิฏฺฐิโต.

(สหชาตวาโร ปฏิจฺจวารสทิโส.)

---

๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตฺติกํ ๓. ปจฺจยวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑๔] มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๑๕] อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุ ปจฺจยา ขนฺธา, เอกํ มหาภูตํ ปจฺจยา ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา อนิยตา ขนฺธา. (๑)

อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ๎ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา. (๒)

อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ๎ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยตา ขนฺธา. (๓)

อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ๎ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๔)

อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: วตฺถุ๎ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยตา ขนฺธา. มหาภูเต ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๕)

[๑๖] มิจฺฉตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มิจฺฉตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุ๎ญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๒)

มิจฺฉตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: มิจฺฉตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธญฺจ วตฺถุ๎ญฺจ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (๓)

สมฺมตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ ปญฺหา. มิจฺฉตฺตสทิสํ.) เอวํ คเณตพฺพํ.[๑]

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๑๗] มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ. กุสลตฺติเก ปจฺจยวารสทิสํ วิภชิตพฺพํ.) อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๑๘] เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ สตฺต, อธิปติยา สตฺตรส, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ สตฺต, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย สตฺต, ปุเรชาเต สตฺต, อาเสวเน สตฺต, กมฺเม สตฺตรส, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺตรส, อินฺทฺริเย สตฺตรส, ฌาเน สตฺตรส, มคฺเค สตฺตรส, สมฺปยุตฺเต สตฺต, วิปฺปยุตฺเต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๑๙] อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุ ปจฺจยา ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ. วตฺถุ ปจฺจยา อเหตุกา อนิยตา ขนฺธา. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

นอารมฺมณปจฺจโย

[๒๐] มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปึ (กุสลตฺติกสทิสํ, ปญฺจ กาตพฺพา).

นอธิปติปจฺจโย

[๒๑] มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยตา อธิปติ. (๑)

สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: สมฺมตฺตนิยเต ขนฺเธ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยตา อธิปติ. (๑)

อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปึ ฯเปฯ

เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ กายายตนํ ปจฺจยา กายวิญฺญาณํ. วตฺถุ ปจฺจยา อนิยตา ขนฺธา. (๑)

อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยตา อธิปติ. (๒)

อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: วตฺถุ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยตา อธิปติ. (๓)

มิจฺฉตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยตา อธิปติ. (๑)

สมฺมตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: สมฺมตฺตนิยเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยตา อธิปติ. (๑)

นอนนฺตราทิปจฺจยา

[๒๒] มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอนนฺตรปจฺจยา ฯเปฯ โนนตฺถิปจฺจยา. โนวิคตปจฺจยา.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๒๓] นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร ปญฺจ, นอญฺญมญฺเญ ปญฺจ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ฉ, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน ปญฺจ, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นอาหาเร เอกํ, นอินฺทฺริเย,

นฆาเน, นมคฺเค เอกํ, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๒๔] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ปญฺจ, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร ปญฺจ, นสมนนฺตเร, นอญฺญมญฺเญ, นอุปนิสฺสเย ปญฺจ, นปุเรชาเต ฉ, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน ปญฺจ, นกมฺเม สตฺต, นวิปาเก สตฺตรส, นสมฺปยุตฺเต ปญฺจ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว, โนนตฺถิยา ปญฺจ, โนวิคเต ปญฺจ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

นเหตุทุกํ

[๒๕] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร เอกํ, (สงฺขิตฺตํ.) อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียานุโลมํ.

(นิสฺสยวาโร ปจฺจยวารสทิโส.)

---

๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ ๕. สํสฏฺฐวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๒๖] มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ สํสฏฺโฐ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มิจฺฉตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ สํสฏฺโฐ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: สมฺมตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อนิยตํ ธมฺมํ สํสฏฺโฐ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สํสฏฺฐา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๒๗] มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ สํสฏฺโฐ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา ฯเปฯ อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๒๘] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ กมฺเม ตีณิ, วิปาเก เอกํ, อาหาเร ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๒๙] อนิยตํ ธมฺมํ สสฏฺโจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

นอธิปติปจฺจโย

[๓๐] มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ สสฏฺโจ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ สสฏฺโจ มิจฺฉตฺตนิยตา อธิปติ. (๑)

สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ สสฏฺโจ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: สมฺมตฺตนิยเต ขนฺเธ สสฏฺโจ สมฺมตฺตนิยตา อธิปติ. (๑)

อนิยตํ ธมฺมํ สสฏฺโจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ(๑)

นปุเรชาตาทิปจฺจยา

[๓๑] สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ สสฏฺโจ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป สมฺมตฺตนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อนิยตํ ธมฺมํ สสฏฺโจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป อนิยตํ เอกํ ขนฺธํ สสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยตำ ธมฺมำ สำสฏฺโจ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปจฺจำชาตปจฺจยา (ปริปุณฺณำ).

นอาเสวนาทิปจฺจยา

[๓๒] อนิยตำ ธมฺมำ สำสฏฺโจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: อนิยตำ เอกำ ขนฺธำ สำสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยตำ ธมฺมำ สำสฏฺโจ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. นวิปากปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.[๑])

อนิยตำ ธมฺมำ สำสฏฺโจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นฌานปจฺจยา: ปญฺจวิญฺญาณำ ฯเปฯ นมคฺคปจฺจยา: อเหตุกำ อนิยตำ ฯเปฯ

สมฺมตฺตนิยตำ ธมฺมำ สำสฏฺโจ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป สมฺมตฺตนิยตำ เอกำ ขนฺธำ สำสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อนิยตำ ธมฺมำ สำสฏฺโจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป อนิยตำ เอกำ ขนฺธำ สำสฏฺจา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

๒. ปจฺจยปจฺจนียำ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๓๓] นเหตุยา เอกำ, นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต เทฺว, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน เอกำ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ,

---

[๑] ฉ., เท. อยำ ปาโจ ทิสฺสติ.

นฆาเน เอกํ, นมคฺเค เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

[๓๔] เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต เทฺว, นปจฺฉาชาเต ตีณิ, นอาเสวเน เอกํ, นกมฺเม ตีณิ, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๓๕] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร เอกํ, (สงฺขิตฺตํ.) อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียานุโลมํ.

(สมฺปยุตฺตวาโร สตฺตวารสทิโส.)

---

๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกำ ๗. ปญฺหาวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๓๖] มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: มิจฺฉตฺตนิยตา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: มิจฺฉตฺตนิยตา เหตู จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ [๑]เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] (๒)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส จ อนิยตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: มิจฺฉตฺตนิยตา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺต-สมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อนิยตา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๓๗] มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา มิจฺฉตฺตนิยเต ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ, เอวมุปริปิ.

สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. มิจฺฉตฺตนิยเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสนฺติ. เจโตปริยญาเณน มิจฺฉตฺตนิยตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ. มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ. เจโตปริยญาเณน สมฺมตฺตนิยตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ. สมฺมตฺตนิยตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๓๘] อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขนฺติ. ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, อริยา ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, ผลสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อริยา อนิยเต ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ. ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ... อนิยเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ อนิยโต ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสं อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปึ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. เจโตปริยญาเณน อนิยตจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิยตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส,

เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตำสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: รูปชีวิตินฺทฺริยำ มาตุฆาตกมฺมสฺส[๑]... ปิตุฆาตกมฺมสฺส[๑]... อรหนฺตฆาตกมฺมสฺส[๑]... รุหิรุปฺปาทกมฺมสฺส... อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ยำ วตฺถุำ ปรามสนฺตสฺส มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺติ, ตำ วตฺถุำ มิจฺฉตฺตนิยตานำ ขนฺธานำ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: นิพฺพานำ มคฺคสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อธิปติปจฺจโย

[๓๙] มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มิจฺฉตฺตนิยตา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มิจฺฉตฺตนิยตา อธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส จ อนิยตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มิจฺฉตฺตนิยตา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๑-๑] ฉ., เท. มาตุฆาติกมฺมสฺส, ปิตุฆาติกมฺมสฺส, อรหนฺตฆาติกมฺมสฺส, เอวมุปริปิ.

[๔๐] สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** สมฺมตฺตนิยตา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. **สหชาตาธิปติ:** สมฺมตฺตนิยตา อธิปติ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ [๑]อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] (๒)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส จ อนิยตสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** สมฺมตฺตนิยตา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๔๑] อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. ฌานา ฯเปฯ อริยา ผลํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ ฯเปฯ อนิยเต ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ กตฺวา อนิยโต ราโค อุปฺปชฺชติ,[๒] ทิฏฺฐิ[๒] อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** อนิยตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

๑-๑,๒-๒ ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

อนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** นิพฺพานํ มคฺคสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนนฺตรปจฺจโย

[๔๒] มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: มคฺโค ผลสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อนิยตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อนิยตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส... อนุโลมํ โวทานสฺส... ผลํ ผลสฺส... อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา... นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๔๓] อนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: อนิยตํ โทมนสฺสํ มิจฺฉตฺตนิยตสฺส โทมนสฺสสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิ [๑] นิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: โคตฺรภุ มคฺคสฺส. โวทานํ มคฺคสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

---

[๑] ฉ., เท. อนิยตา มิจฺฉาทิฏฺฐิ.

สมนนฺตราทิปจฺจยา

[๔๔] มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (อนนฺตรสทิสํ.) สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (ปฏิจฺจวารสทิสํ. นว ปญฺหา.) อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. (ปฏิจฺจวารสทิสํ. ติสฺโส ปญฺหา.) นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (กุสลตฺติกสทิสา. เตรส ปญฺหา.).

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๔๕] มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปกตูปนิสฺสโย:** มาตุฆาตกมฺมํ มาตุฆาตกมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. มาตุฆาตกมฺมํ ฯเปฯ ปิตุฆาตกมฺมํ ฯเปฯ อรหนฺตฆาตกมฺมํ ฯเปฯ รุหิรุปฺปาทกมฺมํ ฯเปฯ สงฺฆเภทกมฺมํ ฯเปฯ นิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (จกฺกํ กาตพฺพํ). นิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิ นิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. นิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิ มาตุฆาตกมฺมสฺส ฯเปฯ สงฺฆเภทกมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: มาตรํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา ตสฺส ปฏิฆาตตฺถาย[๑] ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ. ปิตรํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา ฯเปฯ อรหนฺตํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา ฯเปฯ ทุฏฺเจน จิตฺเตน ตถาคตสฺส โลหิตํ อุปฺปาเทตฺวา ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทิตฺวา ตสฺส ปฏิฆาตตฺถาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ กโรติ. (๒)

---

[๑] สี. ปฏิฆาตตฺตาย. เอวมุปริปิ.

[๔๖] สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปกตูปนิสฺสโย:** ปจฺโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อริยา มคฺคํ อุปนิสฺสาย อนุปฺปนฺนํ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทนฺติ, อุปฺปนฺนํ สมาปชฺชนฺติ, สงฺขาเร อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ. มคฺโค อริยานํ อตฺถปฏิสมฺภิทาย ฯเปฯ ฐานาฐานโกสลฺลสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺโค ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๔๗] อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อนิยตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ ฯเปฯ ฌานํ อุปฺปาเทติ. วิปสฺสนํ... อภิญฺญํ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานํ ชปฺเปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. อนิยตํ สีลํ... สุตํ... จาคํ... ปญฺญํ... ราคํ... ปตฺถนํ... กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ... อุตุ... โภชนํ... เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ ฯเปฯ นิคมฆาตํ กโรติ. อนิยตา สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา... ราโค ฯเปฯ เสนาสนํ อนิยตาย สทฺธาย ฯเปฯ กายิกสฺส สุขสฺส... กายิกสฺส ทุกฺขสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺมสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ ตสฺเสว ฯเปฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ปริกมฺมํ ตสฺเสว ฯเปฯ ปจฺมํ ฌานํ ทุติยสฺส ฌานสฺส ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ฯเปฯ ปาณาติปาโต ปาณาติปาตสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (จกฺกํ กาตพฺพํ). (๑)

อนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อนิยตํ ราคํ อุปนิสฺสาย มาตรํ ชีวิตา โวโรเปติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. อนิยตํ โทสํ ฯเปฯ ปตฺถนํ... กายิกํ สุขํ ฯเปฯ เสนาสนํ อุปนิสฺสาย มาตรํ ชีวิตา โวโรเปติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. อนิยโต ราโค ฯเปฯ เสนาสนํ มาตุฆาตกมฺมสฺส... ปิตุฆาตกมฺมสฺส... อรหนฺตฆาตกมฺมสฺส... รุหิรุปฺปาทกมฺมสฺส... สงฺฆเภทกมฺมสฺส... นิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิยา อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปฐมสฺส มคฺคสฺส ปริกมฺมํ ปฐมสฺส มคฺคสฺส ฯเปฯ จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส ปริกมฺมํ จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ปุเรชาตปจฺจโย

[๔๘] อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ.** จกฺขุํ ฯเปฯ วตฺถุ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ อนิยโต ราโค [๑]อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ[๑] อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส

๑-๑ ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุปุเรชาตํ: จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส... วตฺถุ อนิยตานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** รูปชีวิตินฺทฺริยํ มาตุฆาตกมฺมสฺส... ปิตุฆาตกมฺมสฺส... อรหนฺตฆาตกมฺมสฺส... รุหิรุปฺปาทกมฺมสฺส[๑] ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **วตฺถุปุเรชาตํ:** วตฺถุ มิจฺฉตฺตนิยตานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **วตฺถุปุเรชาตํ:** วตฺถุ สมฺมตฺตนิยตานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

ปจฺฉาชาตปจฺจโย

[๔๙] มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** สมฺมตฺตนิยตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อนิยตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส

---

[๑] สฺยา. รุหิรุปฺปาทกมฺมสฺส ฯเปฯ

ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาเสวนปจฺจโย

[๕๐] อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อนิยตา ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อนิยตานำ ขนฺธานำ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมำ โคตฺรภุสฺส... อนุโลมำ โวทานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: อนิยตำ โทมนสฺสำ มิจฺฉตฺตนิยตสฺส โทมนสฺสสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิ นิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิยา อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: โคตฺรภุ มคฺคสฺส... โวทานำ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย.(๓)

กมฺมปจฺจโย

[๕๑] มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: มิจฺฉตฺตนิยตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** มิจฺฉตฺตนิยตา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** มิจฺฉตฺตนิยตา เจตนา วิปากานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส จ อนิยตสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: มิจฺฉตฺตนิยตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๕๒] สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สมฺมตฺตนิยตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** สมฺมตฺตนิยตา เจตนา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** สมฺมตฺตนิยตา เจตนา วิปากานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส จ อนิยตสฺส จ ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สมฺมตฺตนิยตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** อนิยตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ **นานาขณิกา:** อนิยตา เจตนา วิปากานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

วิปากปจฺจโย

[๕๓] อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก อนิยโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส ฯเปฯ[๑]

อาหาราทิปจฺจยา

[๕๔] มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย.

วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

[๕๕] มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** สมฺมตฺตนิยตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** สมฺมตฺตนิยตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

---

[๑] ฉ., เท. เปยฺยาโล ทิสฺสติ.

อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** อนิยตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ ขนฺธานํ [๑]วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] ปุเรชาตํ: จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส... วตฺถุ อนิยตานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อนิยตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ มิจฺฉตฺตนิยตานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ สมฺมตฺตนิยตานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อตฺถิปจฺจโย

[๕๖] มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: มิจฺฉตฺตนิยโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ [๒]อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย.[๒] (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ

๑-๑,๒-๒ ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

รูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส จ อนิยตสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: มิจฺฉตฺตนิยโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ [๑]อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย[๑] ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ (๓)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (ติสฺโส ปญฺหา).

อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตำ, ปุเรชาตำ, ปจฺฉาชาตำ, อาหารำ, อินฺทฺริยำ. **สหชาโต:** อนิยโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ ขนฺธานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. เอกำ มหาภูตำ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานำ เอกำ มหาภูตำ ฯเปฯ **ปุเรชาตำ:** จกฺขุำ ฯเปฯ วตฺถุำ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปำ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทำ สุณาติ. รูปายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนำ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ จกฺขายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนำ กายวิญฺญาณสฺส... วตฺถุ อนิยตานำ ขนฺธานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อนิยตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **กพฬีกาโร อาหาโร** อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **รูปชีวิตินฺทฺริยำ** กฏตฺตารูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

อนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** รูปชีวิตินฺทฺริยํ มาตุฆาตกมฺมสฺส ฯเปฯ รุหิรุปฺปาทกมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ มิจฺฉตฺตนิยตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ สมฺมตฺตนิยตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๕๗] มิจฺฉตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. **สหชาโต:** มิจฺฉตฺตนิยโต เอโก ขนฺโธ จ วตฺถุ จ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา จ ฯเปฯ (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. **สหชาตา:** มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา จ มหาภูตา จ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา จ กพฬีกาโร อาหาโร จ อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** มิจฺฉตฺตนิยตา ขนฺธา จ รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สมฺมตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (เทฺว ปญฺหา มิจฺฉตฺตนิยตสทิสา).

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๕๘] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา อฏฺฐ, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ,

นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย สตฺต, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม สตฺต, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย สตฺต, ฌาเน สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา ปญฺจ, วิคเต ปญฺจ, อวิคเต เตรส (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

[๕๙] มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส จ อนิยตสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส จ อนิยตสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๖๐] อนิยโต ธมฺโม อนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิยโต ธมฺโม มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนิยโต ธมฺโม สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส[๑] อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

มิจฺฉตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา มิจฺฉตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส... สหชาตํ, ปุเรชาตํ. (๑)

มิจฺฉตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา อนิยตสฺส ธมฺมสฺส... สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. (๒)

สมฺมตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา สมฺมตฺตนิยตสฺส ธมฺมสฺส... สหชาตํ, ปุเรชาตํ. (๑)

สมฺมตฺตนิยโต จ อนิยโต จ ธมฺมา อนิยตสฺส ธมฺมสฺส... สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. (๒)

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๖๑] นเหตุยา เตรส, นอารมฺมเณ, นอธิปติยา, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร เตรส, นสหชาเต นว, นอญฺญมญฺเญ นว, นนิสฺสเย

---

[๑] สฺยา. ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.

นว, นอุปนิสฺสเย เตรส, นปุเรชาเต เอกาทส, นปจฺฉาชาเต เตรส, นอาเสวเน เตรส, นกมฺเม, นวิปาเก, นอาหาเร เตรส ฯเปฯ นมคฺเค เตรส, นสมฺปยุตฺเต นว, นวิปฺปยุตฺเต สตฺต, โนอตฺถิยา สตฺต, โนนตฺถิยา เตรส, โนวิคเต เตรส, โนอวิคเต สตฺต (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๖๒] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร สตฺต, นสมนนฺตเร สตฺต, นอญฺญมญฺเญ ตีณิ, นอุปนิสฺสเย สตฺต ฯเปฯ นมคฺเค สตฺต, นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺต (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

นเหตุทุกํ

[๖๓] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ปญฺจ, อธิปติยา อฏฺฐ, อนนฺตเร ปญฺจ, สมนนฺตเร ปญฺจ, สหชาเต นว, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย เตรส, อุปนิสฺสเย สตฺต, ปุเรชาเต ตีณิ, ปจฺฉาชาเต ตีณิ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม สตฺต, วิปาเก เอกํ, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย, ฌาเน,

มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, วิปฺปยุตฺเต ปญฺจ, อตฺถิยา เตรส, นตฺถิยา ปญฺจ,[๑] วิคเต ปญฺจ,[๑] อวิคเต เตรส (เอวำ คเณตพฺพำ).

ปจฺจนียานุโลมำ.
ปญฺหาวาโร นิฏฺฐิโต.
มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกำ ปณฺณรสมำ นิฏฺฐิตำ.

---

๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มคฺคารมฺมณำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ[๒] (๑)

มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มคฺคารมฺมณำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตี ตโย ขนฺธา. ตโย ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๒)

มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: มคฺคารมฺมณำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

๑-๑ สฺยา. สตฺต. ๒ ฉ., เท. เปยฺยาโล ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

[๒] มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มคฺคเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มคฺคเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตึ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๒)

มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: มคฺคเหตุกํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุกา จ มคฺคาธิปตึ จ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

[๓] มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๒)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุกา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตึ จ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๔)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: มคฺคาธิปตึ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุกา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๕)

[๔] มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตี ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๒)

มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

[๕] มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุกา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตี ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๒)

มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุกา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๖] มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. อธิปติปจฺจยา. อนนฺตรปจฺจยา. สมนนฺตรปจฺจยา. สหชาตปจฺจยา. อญฺญมญฺญปจฺจยา. นิสฺสยปจฺจยา. อุปนิสฺสยปจฺจยา. ปุเรชาตปจฺจยา. อาเสวนปจฺจยา. กมฺมปจฺจยา. อาหารปจฺจยา. อินฺทฺริยปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. สมฺปยุตฺตปจฺจยา. วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อตฺถิปจฺจยา. นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๗] เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ, อธิปติยา, อนนฺตเร, สมนนฺตเร, สหชาเต, อญฺญมญฺเญ, นิสฺสเย, อุปนิสฺสเย, ปุเรชาเต, อาเสวเน, กมฺเม, อาหาเร, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค, สมฺปยุตฺเต, วิปฺปยุตฺเต, อตฺถิยา, นตฺถิยา, วิคเต, อวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๘] มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

นอธิปติปจฺจโย

[๙] มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตี ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๒)

มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

[๑๐] มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มคฺคเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุกาธิปติ. (๑)

มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มคฺคเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ อธิปติ. (๒)

มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา: มคฺคเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ อธิปติ. (๓)

[๑๑] มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มคฺคาธิปตี ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ อธิปติ. มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๒)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มคฺคาธิปตี ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก อธิปติ. (๓)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา: มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๔)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา: มคฺคาธิปตี ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ อธิปติ. (๕)

[๑๒] มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตี ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๒)

มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา: มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

[๑๓] มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มคฺคเหตุเก จ มคฺคาธิปตี จ ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก อธิปติ. (๑)

มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: มคฺคเหตุเก จ มคฺคาธิปตี จ ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ อธิปติ. (๒)

มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอธิปติปจฺจยา: มคฺคเหตุเก จ มคฺคาธิปตี จ ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ อธิปติ. (๓)

นปุเรชาตาทิปจฺจยา

[๑๔] มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา. นปจฺฉาชาตปจฺจยา (ปริปุณฺณา เทฺวปิ).

นอาเสวนปจฺจโย

[๑๕] มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตี ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๒)

มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา: มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

[๑๖] มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๒)

มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา: มคฺคาธิปตึ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

[๑๗] มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาเสวนปจฺจยา: มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปตี ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ[๑] ฯเปฯ (๒)

มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอาเสวนปจฺจยา: มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๓)

นกมฺมปจฺจโย

[๑๘] มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: มคฺคารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา เจตนา. (๑)

มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: มคฺคารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ เจตนา. (๒)

มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นกมฺมปจฺจยา: มคฺคารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปติ จ เจตนา. (๓)

[๑๙] มคฺคเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: มคฺคเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุกา เจตนา. (๑)

มคฺคเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: มคฺคเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ เจตนา. (๒)

---

[๑] สฺยา. ขนฺธา.

มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นกมฺมปจฺจยา: มคฺคเหตุเก ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ เจตนา. (๓)

[๒๐] มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: มคฺคาธิปตี ขนฺเธ ปฏิจฺจ มคฺคาธิปติ เจตนา (ปญฺจ ปญฺหา).

มคฺคารมฺมณญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา (ปจฺจนียฏฺเน ตีณิ).

มคฺคเหตุกญฺจ มคฺคาธิปติญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา (ทุติยนยฏฺเน ตีณิ ปญฺหา).

นวิปากปจฺจโย

[๒๑] มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา (ปริปุณฺณํ).

นมคฺคปจฺจโย

[๒๒] มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นมคฺคปจฺจยา: อเหตุกํ มคฺคารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

นวิปฺปยุตฺตปจฺจโย

[๒๓] มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา (ปริปุณฺณํ อรูปนฺติ นิยาเมตพฺพํ).

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๒๔] นเหตุยา เอกํ, นอธิปติยา สตฺตรส, นปุเรชาเต สตฺตรส, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน นว, นกมฺเม สตฺตรส, นวิปาเก สตฺตรส, นมคฺเค เอกํ, นวิปฺปยุตฺเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๒๕] เหตุปจฺจยา นอธิปติยา สตฺตรส, นปุเรชาเต สตฺตรส, นปจฺฉาชาเต สตฺตรส, นอาเสวเน นว, นกมฺเม สตฺตรส, นวิปาเก, นวิปฺปยุตฺเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ
นเหตุทุกํ

[๒๖] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ,[๑] ฌาเน ฯเปฯ[๒] สมฺปยุตฺเต, วิปฺปยุตฺเต, อตฺถิยา, นตฺถิยา, วิคเต, อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจยานุโลมํ.
ปฏิจฺจวาโร นิฏฺฐิโต.
(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ
สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิโส.)

---

๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร
๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร
เหตุปจฺจโย

[๒๗] มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: มคฺคารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: มคฺคารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

---

[๑] สฺยา. เอกํ สงฺขิตฺตํ สพฺพตฺถ เอกํ. [๒] ฉ. ฯเปฯ ฌาเน สมฺปยุตฺเต.

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย[๑] (อิมินา การเณน สตฺตรส ปญฺหา กาตพฺพา).

อารมฺมณปจฺจโย

[๒๘] มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ. เจโตปริยญาเณน มคฺคเหตุกจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ. มคฺคเหตุกา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๒)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๓)

[๒๙] มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๑)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, เจโตปริยญาเณน มคฺคาธิปติจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ, มคฺคาธิปตี ขนฺธา เจโตปริย-ญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

---

[๑] สฺยา. ปจฺจโย ฯเปฯ

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๓)

[๓๐] มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, เจโตปริยญาเณน มคฺคเหตุกมคฺคาธิปติจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานนฺติ. มคฺคเหตุกา จ มคฺคาธิปตี จ ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๒)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๓)

อธิปติปจฺจโย

[๓๑] มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มคฺคารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มคฺคารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มคฺคารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคารมฺมณานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๓๒] มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มคฺคเหตุกาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๒)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. **สหชาตาธิปติ:** มคฺคเหตุกาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑] **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๔)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มคฺคเหตุกาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคเหตุกานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "อารมฺมณาธิปติ สหชาตาธิปตีติ ปาโฐ ทิสฺสติ.

[๓๓] มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา ฯเปฯ ปจฺจเวกฺขนฺติ. **สหชาตาธิปติ:** มคฺคาธิปติ อธิปติ[๑] สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. **สหชาตาธิปติ:** มคฺคาธิปติ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคารมฺมณานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มคฺคาธิปติ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคเหตุกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส[๒] อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. สหชาตาธิปติ: มคฺคาธิปติ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคารมฺมณานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มคฺคาธิปติ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคเหตุกานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อธิปติ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. [๒] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

[๓๔] มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปติ จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคารมฺมณานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปติ จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปติ จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคารมฺมณานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๓๕] มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๑)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มคฺคเหตุกา จ มคฺคาธิปติ จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคเหตุกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. **สหชาตาธิปติ:** มคฺคเหตุกา จ มคฺคาธิปติ จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุ๎ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๔)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** มคฺคเหตุกา จ มคฺคาธิปติ จ อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ มคฺคเหตุกานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

อนนฺตรปจฺจโย

[๓๖] มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา มคฺคารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อาวชฺชนา มคฺคารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา มคฺคารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อาวชฺชนา มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา มคฺคารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคารมฺมณานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อาวชฺชนา มคฺคารมฺมณานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๓๗] มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา มคฺคาธิปตี ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา มคฺคาธิปตี ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา มคฺคาธิปตี ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคารมฺมณานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๓๘] มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคารมฺมณานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคาธิปตีนํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา มคฺคารมฺมณา จ มคฺคาธิปตี จ ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคารมฺมณานญฺจ มคฺคาธิปตีนญฺจ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สมนนฺตราทิปจฺจยา

[๓๙] มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (อนนฺตรสทิสํ.) สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (ตีสุปิ สตฺตรส ปญฺหา กาตพฺพา).

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๔๐] มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๔๑] มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปกตูปนิสฺสโย:** ปฐโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณูปนิสฺสโย:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุ๎ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๒)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปจฺโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส ฯเปฯ ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณูปนิสฺสโย:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุ๎ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๔)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปกตูปนิสฺสโย:** ปจฺโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส ฯเปฯ ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๔๒] มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปจฺโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส ฯเปฯ ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย; ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปกตูปนิสฺสโย:** ปจฺโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส ฯเปฯ ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปกตูปนิสฺสโย:** ปจฺโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส ฯเปฯ ตติโย มคฺโค[๑] จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๔๓] มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย,**

---

[๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ ปกตูปนิสฺสโย: ปจฺจเวกฺขณา ปจฺจเวกฺขณาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๔๔] มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณูปนิสฺสโย:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๑)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปกตูปนิสฺสโย:** ปจโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส ฯเปฯ ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย,**[๑] **ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปจโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส ฯเปฯ ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย (๓)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณูปนิสฺสโย:** อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคำ ครุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. (๔)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปกตูปนิสฺสโย: ปจโม มคฺโค ทุติยสฺส มคฺคสฺส ฯเปฯ ตติโย มคฺโค จตุตฺถสฺส มคฺคสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

---

[๑] ฉ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

อาเสวนปจฺจโย

[๔๕] มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวน-ปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา มคฺคารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ มคฺคารมฺมณานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย.

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย (อนนฺตรสทิสํ. นว ปญฺหา กาตพฺพา, อาวชฺชนา น กาตพฺพา).

กมฺมาทิปจฺจยา

[๔๖] มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (นานาขณิกา นตฺถิ, สตฺตรส ปญฺหา กาตพฺพา).

อาหาราทิปจฺจยา

[๔๗] มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาหาร-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (อิเม สตฺต ปจฺจยา สตฺตรส ปญฺหา เหตุสทิสา.) นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย. (อนนฺตรสทิสา.) อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย (สตฺตรส ปญฺหา).

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๔๘] เหตุยา สตฺตรส, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา เอกวีส, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ สตฺตรส,

นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย เอกวีส, อาเสวเน นว, กมฺเม สตฺตรส, อาหาเร, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค, สมฺปยุตฺเต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต สตฺตรส (เอวำ คเณตพฺพำ).

อนุโลมำ.

---

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๙] มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สหชาต-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๕๐] มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

มคฺคเหตุโก ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๕๑] มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

มคฺคาธิปติ ธมฺโม มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

[๕๒] มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มคฺคารมฺมโณ จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๕๓] มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคเหตุกสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคาธิปติสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคารมฺมณสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

มคฺคเหตุโก จ มคฺคาธิปติ จ ธมฺมา มคฺคเหตุกสฺส จ มคฺคาธิปติสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

๒. ปจฺจยปจฺจนียำ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธำ

[๕๔] นเหตุยา เอกวีส, นอารมฺมเณ สตฺตรส, (นอารมฺมเณ คหิเต ปกตารมฺมณมฺปิ อุปนิสฺสยารมฺมณมฺปิ เทฺวปิ ฉิชฺชนฺติ.) นอธิปติยา เอกวีส, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร, นสหชาเต, นอญฺญมญฺเญ, นนิสฺสเย, นอุปนิสฺสเย, นปุเรชาเต, นปจฺฉาชาเต, นอาเสวเน, นกมฺเม, นวิปาเก, นอาหาเร, นอินฺทฺริเย, นฌาเน, นมคฺเค, นสมฺปยุตฺเต, นวิปฺปยุตฺเต, โนอตฺถิยา, โนนตฺถิยา, โนวิคเต, โนอวิคเต เอกวีส (เอวำ คเณตพฺพำ).

ปจฺจนียำ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๕๕] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺตรส, นอธิปติยา, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร, นอุปนิสฺสเย, นปุเรชาเต, นปจฺฉาชาเต, นอาเสวเน, นกมฺเม, นวิปาเก, นอาหาเร, นอินฺทฺริเย, นฌาเน, นมคฺเค, นวิปฺปยุตฺเต, โนนตฺถิยา, โนวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

นเหตุทุกํ

[๕๖] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว, อธิปติยา เอกวีส, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต สตฺตรส, อญฺญมญฺเญ สตฺตรส, นิสฺสเย สตฺตรส, อุปนิสฺสเย เอกวีส, อาเสวเน นว, กมฺเม สตฺตรส, อาหาเร สตฺตรส, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค, สมฺปยุตฺเต สตฺตรส, อตฺถิยา สตฺตรส, นตฺถิยา นว, วิคเต นว, อวิคเต สตฺตรส (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปญฺหาวาโร นิฏฺฐิโต.

มคฺคารมฺมณตฺติกํ โสฬสมํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกำ ๗. ปญฺหาวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อุปฺปนฺนา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อุปฺปนฺนา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๒] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อุปฺปนฺนำ จกฺขุำ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ, อภินนฺทติ, ตำ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา ฯเปฯ อุทฺธจฺจำ ฯเปฯ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. อุปฺปนฺนำ โสตำ... ฆานำ... ชิวฺหำ... กายำ... รูเป... สทฺเท... คนฺเธ... รเส... โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุำ... อุปฺปนฺเน ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ ฯเปฯ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปำ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทำ สุณาติ. รูปายตนำ[๑] จกฺขุวิญฺญาณสฺส[๑] ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนำ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ อุปฺปนฺนา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

๑-๑ ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

[๓] อนุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อนุปฺปนฺเน รูเป... สทฺเท... คนฺเธ... รเส... โผฏฺฐพฺเพ... อนุปฺปนฺเน ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. อนุปฺปนฺนา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๔] อุปฺปาที ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อุปฺปาที จกฺขุ ฯเปฯ กายํ... รูเป... คนฺเธ... รเส... โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุ[๑]... อุปฺปาที ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. อุปฺปาที ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อธิปติปจฺจโย

[๕] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อุปฺปนฺนํ จกฺขุ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. อุปฺปนฺนํ โสตํ... ฆานํ... ชิวฺหं... กายํ... รูเป... สทฺเท... คนฺเธ... รเส... โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุ... อุปฺปนฺเน ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ **สหชาตาธิปติ:** อุปฺปนฺนา อธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

---

[๑] สฺยา. วตฺถุ.

อนุปฺปนฺโน[๑] ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อนุปฺปนฺเน รูเป... สทฺเท... คนฺเธ... รเส... โผฏฺฐพฺเพ... อนุปฺปนฺเน ขนฺเธ ครุๆ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุๆ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๑)

อุปฺปาที ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมณาธิปติ: อุปฺปาทึ จกฺขุ ฯเปฯ กายํ... รูเป ฯเปฯ โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุ... อุปฺปาที ขนฺเธ ครุๆ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุๆ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๑)

สหชาตปจฺจโย

[๖] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อุปฺปนฺโน เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อุปฺปนฺโน เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ขนฺธา วตฺถุสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ ขนฺธานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว มหาภูตา ฯเปฯ มหาภูตา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กฏตฺตารูปานํ,[๒] อุปาทารูปานํ, สหชาตปจฺจเยน

---

[๑] สฺยา. อุปฺปนฺโน. [๒] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

ปจฺจโย. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ เทฺว มหาภูตา ฯเปฯ มหาภูตา กฏตฺตารูปานํ, อุปาทารูปานํ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อญฺญมญฺญปจฺจโย

[๗] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย: อุปฺปนฺโน เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อุปฺปนฺโน เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ วตฺถุสฺส จ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ ขนฺธานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ติณฺณนฺนํ มหาภูตานํ อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว มหาภูตา ฯเปฯ (๑)

นิสฺสยปจฺจโย

[๘] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: อุปฺปนฺโน เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส ฯเปฯ วตฺถุ ขนฺธานํ ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ มหาภูตา จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ, กฏตฺตารูปานำ, อุปาทารูปานำ. จกฺขายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนำ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ วตฺถุ อุปฺปนฺนานำ ขนฺธานำ นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๙] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อุปฺปนฺนำ อุตุำ อุปนิสฺสาย ฌานำ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนำ ฯเปฯ มคฺคำ ฯเปฯ อภิญฺญำ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานำ ชปฺเปติ. ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. อุปฺปนฺนำ โภชนำ ฯเปฯ เสนาสนำ อุปนิสฺสาย ฌานำ อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนำ ฯเปฯ มคฺคำ ฯเปฯ อภิญฺญำ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, มานำ ชปฺเปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. อุปฺปนฺนำ อุตุ... โภชนำ... เสนาสนำ อุปฺปนฺนาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย... กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, มคฺคสฺส, ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อนุปฺปนฺนำ วณฺณสมฺปทำ ปตฺถยมาโน ทานำ เทติ, สีลำ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมำ กโรติ. อนุปฺปนฺนำ สทฺทสมฺปทำ... คนฺธสมฺปทำ... รสสมฺปทำ... โผฏฺฐพฺพสมฺปทำ... อนุปฺปนฺเน ขนฺเธ ปตฺถยมาโน ทานำ เทติ, สีลำ สมาทิยติ อุโปสถกมฺมำ กโรติ. อนุปฺปนฺนา วณฺณสมฺปทา ฯเปฯ อนุปฺปนฺนา ขนฺธา อุปฺปนฺนาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย... กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, มคฺคสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อุปฺปาที ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อุปฺปาทึ จกฺขุสมฺปทำ ปตฺถยมาโน ทานำ เทติ, สีลำ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมำ กโรติ. อุปฺปาทึ โสตสมฺปทำ ฯเปฯ กายสมฺปทำ ฯเปฯ วณฺณสมฺปทำ

คนฺธสมฺปหำ... รสสมฺปหำ... โผฏฺฐพฺพสมฺปหำ... อุปฺปาที ขนฺเธ ปตฺถยมาโน ทานำ เทติ, สีลำ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมำ กโรติ. อุปฺปาที จกฺขุสมฺปทา ฯเปฯ กายสมฺปทา... วณฺณสมฺปทา ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพสมฺปทา... อุปฺปาที ขนฺธา อุปฺปนฺนาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย. กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, มคฺคสฺส, ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปุเรชาตปจฺจโย

[๑๐] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตำ, วตฺถุปุเรชาตำ. **อารมฺมณปุเรชาตำ:** จกฺขุำ ฯเปฯ วตฺถุำ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปำ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทำ สุณาติ. รูปายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนำ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **วตฺถุปุเรชาตำ:** จกฺขายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ วตฺถุ อุปฺปนฺนานำ ขนฺธานำ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปจฺฉาชาตปจฺจโย

[๑๑] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อุปฺปนฺนา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กมฺมปจฺจโย

[๑๒] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: อุปฺปนฺนา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อุปฺปนฺนา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

วิปากปจฺจโย

[๑๓] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก อุปฺปนฺโน เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อุปฺปนฺโน เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ กฏตฺตา จ รูปานํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาหารปจฺจโย

[๑๔] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: อุปฺปนฺนา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร อิมสฺส กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อินฺทฺริยปจฺจโย

[๑๕] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย: อุปฺปนฺนา อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ

รูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ จกฺขุนฺทฺริยํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายินฺทฺริยํ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ รูปชีวิตินฺทฺริยํ กฏตฺตารูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ฌานาทิปจฺจยา

[๑๖] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** อุปฺปนฺนา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อุปฺปนฺนา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ขนฺธา วตฺถุสฺส, วตฺถุ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส... วตฺถุ อุปฺปนฺนานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อุปฺปนฺนา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อตฺถิปจฺจโย

[๑๗] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. **สหชาโต:** อุปฺปนฺโน เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ **ปุเรชาตํ:** จกฺขุ อนิจฺจโต ทุกฺขโต ฯเปฯ วตฺถุ อนิจฺจโต ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปึ

ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทำ สุณาติ. รูปายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฐพฺพายตนำ กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. จกฺขายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนำ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ วตฺถุ อุปฺปนฺนานำ ขนฺธานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: อุปฺปนฺนา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **กพฬีกาโร อาหาโร** อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **รูปชีวิตินฺทฺริยำ** กฏตฺตารูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อวิคตปจฺจโย

[๑๘] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๑๙] เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, สหชาเต เอกำ, อญฺญมญฺเญ เอกำ, นิสฺสเย เอกำ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต เอกำ, ปจฺฉาชาเต, กมฺเม, วิปากเ, อาหาเร, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค, สมฺปยุตฺเต, วิปฺปยุตฺเต, อตฺถิยา, อวิคเต เอกำ (เอวำ คเณตพฺพำ).

อนุโลมำ.

---

๒. ปจฺจนียทุกฺขาโร

[๒๐] อุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อุปฺปาที ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๒๑] นเหตุยา ตีณิ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา ตีณิ, ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนอตฺถิยา เทฺว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ, โนอวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

[๒๒] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ โนนตฺถิยา, โนวิคเต เอกํ.

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจนียานุโลมํ

[๒๓] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, สหชาเต เอกํ, อญฺญมญฺเญ เอกํ, นิสฺสเย เอกํ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต เอกํ, ปจฺฉาชาเต เอกํ, กมฺเม, วิปาเก, อาหาเร, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค, สมฺปยุตฺเต, วิปฺปยุตฺเต, อตฺถิยา, อวิคเต เอกํ.

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปณฺหาวาโร นิฏฺฐิโต.

อุปฺปนฺนตฺติกํ สตฺตรสมํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๘. อตีตตฺติกํ ๗. ปณฺหาวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: ปจฺจุปฺปนฺนา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๒] อตีโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา อุโปสถกมฺมํ ฯเปฯ ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ปจฺจเวกฺขติ. อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ

สมุทาจิณฺเณ กิเลเส[๑] ชานนฺติ. อตีตํ จกฺขุ๎ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ[๒] ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. อตีตํ โสตํ ฯเปฯ ฆานํ... ชิวฺหํ... กายํ... รูเป... สทฺเท... คนฺเธ... รเส... โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุ๎... อตีเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ[๓] อภินนฺทนฺติ,[๓] ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ วิจิกิจฺฉา... อุทฺธจฺจ๎... โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อตีตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๓] อนาคโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อนาคตํ จกฺขุ๎ ฯเปฯ วตฺถุ๎... อนาคเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. อนาคตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ปจฺจุปฺปนฺนํ จกฺขุ๎ ฯเปฯ กายํ... รูเป... สทฺเท... คนฺเธ... รเส... โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุ๎... ปจฺจุปฺปนฺเน ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

---

[๑] ฉ., เท. อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ. [๒] ฉ., เท. วิปสฺสติ, เอวมุปริปิ.
[๓] ฉ. อสฺสาเทติ อภินนฺทติ., เท. อสฺสาเทนฺติ, อภินนฺทนฺติ.

อธิปติปจฺจโย

[๔] อตีโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา ฯเปฯ ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ครุํ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ,. อตีตํ จกฺขุ ฯเปฯ กายํ... รูเป... สทฺเท... คนฺเธ... รเส... โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุ... อตีเต ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๑)

อนาคโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อนาคตํ จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ... อนาคเต ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ปจฺจุปฺปนฺนํ จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ... ปจฺจุปฺปนฺเน ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** ปจฺจุปฺปนฺนาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนนฺตรปจฺจโย

[๕] อตีโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อตีตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ

ปจฺจุปฺปนฺนานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส... อนุโลมํ โวทานสฺส... โคตฺรภุ มคฺคสฺส... โวทานํ มคฺคสฺส... มคฺโค ผลสฺส... ผลํ ผลสฺส... อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา... นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สมนนฺตรปจฺจโย

[๖] อตีโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (อนนฺตรสทิสํ.) (๑)

สหชาตาทิปจฺจยา

[๗] ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.) (๑)

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๘] อตีโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย:[๑] อตีตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ อุโปสถกมฺมํ กโรติ, ฌานํ[๒] อุปฺปาเทติ, วิปสฺสนํ... มคฺคํ... อภิญฺญํ...

---

[๑] สฺยา. ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ [๒] สฺยา. ฌานํ ฯเปฯ

สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. มานํ ชปฺเปติ. ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. อตีตํ สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ... ราคํ ฯเปฯ ปตฺถนํ... กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ปาณํ หนติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. อตีตา สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา... ราโค ฯเปฯ ปตฺถนา กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ... ปจฺจุปฺปนฺนาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย... ราคสฺส ฯเปฯ ปตฺถนาย ฯเปฯ ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนาคโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย,** [๑] **ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อนาคตํ จกฺขุสมฺปทํ ปตฺถยมาโน ฯเปฯ โสตสมฺปทํ... ฆานสมฺปทํ ชิวฺหาสมฺปทํ... กายสมฺปทํ... วณฺณสมฺปทํ... สทฺทสมฺปทํ... คนฺธสมฺปทํ... รสสมฺปทํ... โผฏฺฐพฺพสมฺปทํ...ปตฺถยมาโน ฯเปฯ อนาคเต ขนฺเธ ปตฺถยมาโน ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ... อนาคตา จกฺขุสมฺปทา ฯเปฯ วณฺณสมฺปทา ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพสมฺปทา... อนาคตา ขนฺธา ปจฺจุปฺปนฺนาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย... กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, มคฺคสฺส, ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย,** [๒] **ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปจฺจุปฺปนฺนํ อุตุํ อุปนิสฺสาย ฌานํ อุปฺปาเทติ. วิปสฺสนํ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ โภชนํ... เสนาสนํ อุปนิสฺสาย ฌานํ อุปฺปาเทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ปจฺจุปฺปนฺนํ อุตุ... โภชนํ... เสนาสนํ

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "อนนฺตรูปนิสฺสโย" ติ ปาโฐ ทิสฺสติ.
[๒] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "อนนฺตรูปนิสฺสโย" ติ ปาโฐ ทิสฺสติ.

ปจฺจุปฺปนฺนาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย กายิกสฺส ฯเปฯ ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปุเรชาตปจฺจโย

[๙] ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. อารมฺมณปุเรชาตํ: จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ อนิจฺจโต ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุปุเรชาตํ: จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส... วตฺถุ ปจฺจุปฺปนฺนานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย.(๑)

ปจฺฉาชาตปจฺจโย

[๑๐] ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: ปจฺฉาชาตา ปจฺจุปฺปนฺนา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาเสวนปจฺจโย

[๑๑] อตีโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อตีตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปจฺจุปฺปนฺนานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส... อนุโลมํ โวทานสฺส... โคตฺรภุ มคฺคสฺส... โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กมฺมปจฺจโย

[๑๒] อตีโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** อตีตา เจตนา ปจฺจุปฺปนฺนานำ วิปากานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: ปจฺจุปฺปนฺนา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺต-สมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปจฺจุปฺปนฺนา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

วิปากปจฺจโย

[๑๓] ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก ปจฺจุปฺปโน เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาหาราทิปจฺจยา

[๑๔] ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตำ, ปุเรชาตำ, ปจฺฉาชาตำ. **สหชาตา:** ปจฺจุปฺปนฺนา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ

ปจฺจุปฺปนฺนา ขนฺธา กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส... วตฺถุ ปจฺจุปฺปนฺนานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** ปจฺจุปฺปนฺนา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อตฺถิปจฺจโย

[๑๕] ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (อุปฺปนฺนตฺติเก อตฺถิสทิสํ.) (๑)

นตฺถิวิคตาวิคตปจฺจยา

[๑๖] อตีโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย.

ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๑๗] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ, สหชาเต, อญฺญมญฺเญ, นิสฺสเย เอกํ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต, ปจฺฉาชาเต, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม เทฺว, วิปาเก, อาหาเร เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

[๑๘] อตีโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนาคโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

๒. ปจฺจยปจฺจนียำ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๑๙] นเหตุยา ตีณิ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา ตีณิ, นอนนฺตเร ตีณิ ฯเปฯ นสมฺปยุตฺเต ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต ตีณิ, โนอตฺถิยา เทฺว, โนนตฺถิยา ตีณิ, โนวิคเต ตีณิ, โนอวิคเต เทฺว (เอวำ คเณตพฺพำ).

ปจฺจนียำ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียำ

[๒๐] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกำ, นอธิปติยา, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร, นอญฺญมญฺเญ, นอุปนิสฺสเย ฯเปฯ นสมฺปยุตฺเต, นวิปฺปยุตฺเต, โนนตฺถิยา, โนวิคเต เอกำ (เอวำ คเณตพฺพำ).

อนุโลมปจฺจนียำ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๒๑] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร, สมนนฺตเร, สหชาเต, อญฺญมญฺเญ, นิสฺสเย เอกํ, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต เอกํ, ปจฺฉาชาเต, อาเสวเน เอกํ ฯเปฯ กมฺเม เทฺว, วิปาเก เอกํ. (อิเมสุ ปเทสุ เอกํเยว.) อวิคเต เอกํ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปญฺหาวาโร นิฏฺฐิโต.

อตีตตฺติกํ อฏฺฐารสมํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อตีตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อตีตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. (๑)

[๒] อนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อนาคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. (๑)

[๓] ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา. (๑)

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๔] อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. อธิปติปจฺจยา. (อธิปติยา ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.) อนนฺตรปจฺจยา. สมนนฺตรปจฺจยา. สหชาตปจฺจยา. อญฺญมญฺญปจฺจยา. นิสฺสยปจฺจยา. อุปนิสฺสยปจฺจยา. ปุเรชาตปจฺจยา. อาเสวนปจฺจยา. (ปุเรชาเตปิ อาเสวเนปิ ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.) กมฺมปจฺจยา. วิปากปจฺจยา. (วิปากํ อตีตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ, ติสฺโสปิ ปญฺหา ปริปุณฺณา. ปวตฺติปฏิสนฺธิ กาตพฺพา.). อาหารปจฺจยา. อินฺทฺริยปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. สมฺปยุตฺตปจฺจยา. วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อตฺถิปจฺจยา. นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๕] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ (สพฺพตฺถ ตีณิ.) วิคเต ตีณิ, อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๖] อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ อตีตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

[๗] อนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ อนาคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

[๘] ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมเณ[๑] วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

นอธิปติปจฺจโย

[๙] อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (อนุโลมสหชาตสทิสํ.)

---

[๑] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

นปุเรชาตปจฺจโย

[๑๐] อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป อตีตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป อนาคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

นปจฺฉาชาตาทิปจฺจยา

[๑๑] อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นอาเสวนปจฺจยา. (นอธิปติสหิสา.) นกมฺมปจฺจยา อตีตารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมณา เจตนา. (๑)

อนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา. อนาคตารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมณา เจตนา. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา เจตนา. (๑)

นวิปากปจฺจโย

[๑๒] อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา ฯเปฯ (นวิปาเก ปฏิสนฺธิ นตฺถิ).

นฌานปจฺจโย

[๑๓] ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นฌานปจฺจยา: ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

นมคฺคปจฺจโย

[๑๔] อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นมคฺคปจฺจยา: อเหตุกํ อตีตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (นเหตุสหิสา. ติสฺโส ปญฺหา. โมโห นตฺถิ.).

นวิปฺปยุตฺตปจฺจโย

[๑๕] อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป อตีตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป อนาคตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย[๑] ขนฺธา ฯเปฯ[๑] เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๑๖] นเหตุยา ตีณิ, นอธิปติยา, นปุเรชาเต, นปจฺฉาชาเต, นอาเสวเน, นกมฺเม, นวิปาเก ตีณิ, นฌาเน เอกํ, นมคฺเค ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๑๗] เหตุปจฺจยา นอธิปติยา ตีณิ, นปุเรชาเต, นปจฺฉาชาเต, นอาเสวเน, นกมฺเม, นวิปาเก ตีณิ, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๑๘] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ (สพฺพตฺถ ตีณิ.) อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปฏิจฺจวาโร นิฏฺฐิโต.

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

---

๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑๙] อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย อตีตารมฺมณา: เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อตีตารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ [๑]เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] (๑)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม[๒] อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย อนาคตารมฺมณา: เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา: เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๒๐] อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อตีตํ วิญฺญาณญฺจายตนํ ปจฺจเวกฺขติ, เนวสญฺญานา-สญฺญายตนํ ปจฺจเวกฺขติ. อตีตารมฺมณํ อตีตํ อิทฺธิวิธญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาณํ... ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณํ... ยถากมฺมูปคญาณํ

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ. [๒] สี. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

ปจฺจเวกฺขติ. อริยา อตีตารมฺมเณ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. อตีตารมฺมเณ อตีเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ อตีตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉา ฯเปฯ อุทฺธจฺจํ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. อตีตารมฺมณา อตีตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อนาคตํ วิญญาณญฺจายตนํ ปจฺจเวกฺขติ, เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ปจฺจเวกฺขติ. อตีตารมฺมณํ อนาคตํ อิทฺธิวิธญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาณํ ฯเปฯ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณํ ฯเปฯ ยถากมฺมูปคญาณํ ปจฺจเวกฺขติ. อตีตารมฺมเณ อนาคเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ อนาคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. อตีตารมฺมณา อนาคตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: เจโตปริยญาเณน อตีตารมฺมณปจฺจุปฺปนฺนจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. อตีตารมฺมณา ปจฺจุปฺปนฺนา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๒๑] อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อนาคตารมฺมณํ อนาคตํ อิทฺธิวิธญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาณํ ฯเปฯ อนาคตํสญาณํ ฯเปฯ อนาคตารมฺมเณ อนาคเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ

อารพฺภ อนาคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. อนาคตารมฺมณา อนาคตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, อนาคตังสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อนาคตารมฺมณํ อตีตํ อิทฺธิวิธญาณํ ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาณํ... อนาคตังสญาณํ ฯเปฯ อริยา อนาคตารมฺมเณ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ. ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. อนาคตารมฺมเณ อตีเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ อตีตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ[๑] โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. อนาคตารมฺมณา อตีตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: เจโตปริยญาเณน อนาคตารมฺมณปจฺจุปฺปนฺนจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. อนาคตารมฺมณา ปจฺจุปฺปนฺนา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๒๒] ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: เจโตปริยญาเณน ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณปจฺจุปฺปนฺนจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา ปจฺจุปฺปนฺนา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

---

[๑] ฉ., เท. อยํ เปยฺยาโล ทิสฺสติ.

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อตีตํ ทิพฺพํ จกฺขุ๎ ปจฺจเวกฺขติ. ทิพฺพํ โสตธาตุ๎ ปจฺจเวกฺขติ. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ อตีตํ อิทฺธิวิธญาณํ ปจฺจเวกฺขติ. เจโตปริยญาณํ ปจฺจเวกฺขติ. อริยา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมเณ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมเณ อตีเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ อตีตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา อตีตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อนาคตํ ทิพฺพํ จกฺขุ๎ ปจฺจเวกฺขติ. ทิพฺพํ โสตธาตุ๎ ปจฺจเวกฺขติ. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ อนาคตํ อิทฺธิวิธญาณํ ปจฺจเวกฺขติ. เจโตปริยญาณํ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมเณ อนาคเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ ฯเปฯ ตํ อารพฺภ อนาคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา อนาคตา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อธิปติปจฺจโย

[๒๓] อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อตีตํ วิญฺญาณญฺจายตนํ ครุ๎ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, เนวสญฺญา-

นาสญฺญายตนํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. อตีตารมฺมณํ อตีตํ อิทฺธิวิธญาณํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, เจโตปริยญาณํ ฯเปฯ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณํ ฯเปฯ ยถากมฺมูปคญาณํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. อตีตารมฺมเณ อตีเต ขนฺเธ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ กตฺวา อตีตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** อตีตารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อนาคตํ วิญฺญาณญฺจายตนํ ครุ กตฺวา ฯเปฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ฯเปฯ อตีตารมฺมณํ อนาคตํ อิทฺธิวิธญาณํ ครุ กตฺวา ฯเปฯ เจโตปริยญาณํ ฯเปฯ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณํ ฯเปฯ ยถากมฺมูปคญาณํ ฯเปฯ อตีตารมฺมเณ อนาคเต ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ กตฺวา อนาคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๒)

[๒๔] อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อนาคตารมฺมณํ อนาคตํ อิทฺธิวิธญาณํ ครุ กตฺวา ฯเปฯ เจโตปริยญาณํ ฯเปฯ อนาคตํสญาณํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. อนาคตารมฺมเณ อนาคเต ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ กตฺวา อนาคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** อนาคตารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑] อารมฺมณาธิปติ: อนาคตารมฺมณํ อตีตํ อิทฺธิวิธญาณํ ครุ กตฺวา ฯเปฯ เจโตปริยญาณํ ฯเปฯ อนาคตํสญาณํ ครุ กตฺวา ฯเปฯ อนาคตารมฺมเณ อตีเต ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ กตฺวา อตีตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๒)

[๒๕] ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อตีตํ ทิพฺพํ จกฺขุ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ ทิพฺพํ โสตธาตุ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ อตีตํ อิทฺธิวิธญาณํ ครุ กตฺวา ฯเปฯ เจโตปริยญาณํ ครุ กตฺวา ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมเณ อตีเต ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ กตฺวา อตีตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๒)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อนาคตํ ทิพฺพํ จกฺขุ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. ทิพฺพํ โสตธาตุ ครุ กตฺวา ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ อนาคตํ อิทฺธิวิธญาณํ ครุ กตฺวา ฯเปฯ เจโตปริยญาณํ ครุ กตฺวา ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมเณ อนาคเต ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุ กตฺวา อนาคตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๓)

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ" ติ ปาโจ ทิสฺสติ.

อนนฺตรปจฺจโย

[๒๖] อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย ปุริมา: ปุริมา อตีตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อตีตารมฺมณานำ ขนฺธานำ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: อตีตารมฺมณำ ภวงฺคำ อนาคตารมฺมณาย อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: อตีตารมฺมณำ จุติจิตฺตำ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ปฏิสนฺธิจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อตีตารมฺมณำ ภวงฺคำ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาย อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๒๗] อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อนาคตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อนาคตารมฺมณานำ ขนฺธานำ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: อนาคตารมฺมณำ อิทฺธิวิธญาณำ อตีตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส ฯเปฯ เจโตปริยญาณำ อตีตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส ฯเปฯ อนาคตำส-ญาณำ อตีตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส ฯเปฯ อนาคตารมฺมณา ขนฺธา อตีตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๒๘] ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส[๑] อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณานํ[๒] ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ปฏิสนฺธิจิตฺตํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ภาวงฺคสฺส ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ภาวงฺคํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ภาวงฺคสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย: ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ปฏิสนฺธิจิตฺตํ อตีตารมฺมณสฺส ภาวงฺคสฺส ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา ขนฺธา อตีตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สมนนฺตรปจฺจโย

[๒๙] อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (อนนฺตรสทิสํ.)

สหชาตาทิปจฺจยา

[๓๐] อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (ตโยปิ ปจฺจยา ปฏิจฺจวารสทิสา).

---

[๑] สี. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] สี. ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา.

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๓๑] อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อตีตารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา อตีตารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อตีตารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา อนาคตารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อตีตารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุ-ปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๓๒] อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อนาคตารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา อนาคตารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อนาคตารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา,

ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา อตีตารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปกตูปนิสฺสโย:** อนาคตารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๓๓] ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม[๑] ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา อตีตารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย,** [๒] **ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา,

---

[๑] สี. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

[๒] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "อนนฺตรูปนิสฺสโย"ติ ปาโฐ ทิสฺสติ.

อนตฺตานุปสฺสนา อนาคตารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อาเสวนปจฺจโย

[๓๔] อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวน-ปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อตีตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อตีตารมฺมณานำ ขนฺธานำ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวน-ปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อนาคตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อนาคตารมฺมณานำ ขนฺธานำ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณานำ ขนฺธานำ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กมฺมปจฺจโย

[๓๕] อตีตารมฺมโณ ธมฺโม[๑] อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** อตีตารมฺมณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ[๒] ฯเปฯ[๒] **นานาขณิกา:** อตีตารมฺมณา เจตนา วิปากานำ อตีตารมฺมณานำ

---

[๑] สี. โปตฺถเก นตฺถิ. [๒-๒] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** อตีตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อนาคตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** อตีตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ ปจฺจุปฺปนฺนา-รมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๓๖] อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** อนาคตารมฺมณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** อนาคตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อนาคตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** อนาคตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อตีตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** อนาคตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๓๗] ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ **นานาขณิกา:** ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา เจตนา วิปากานํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อตีตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อนาคตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

วิปากาทิปจฺจยา

[๓๘] อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๓๙] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต, อญฺญมญฺเญ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม นว, วิปาเก ตีณิ, อาหาเร ตีณิ, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค, สมฺปยุตฺเต ตีณิ, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

[๔๐] อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อตีตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๔๑] อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๔๒] ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อตีตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อนาคตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๔๓] นเหตุยา นว, นอารมฺมเณ นว, นอธิปติยา นว, นอนนฺตเร นว, นสมนนฺตเร นว, (สงฺขิตฺตํ สพฺพตฺถ นว,) โนวิคเต นว, โนอวิคเต นว (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๔๔] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร, นอุปนิสฺสเย, นปุเรชาเต, นปจฺฉาชาเต, นอาเสวเน, นกมฺเม, นวิปาเก ตีณิ, (สพฺพตฺถ ตีณิ สงฺขิตฺตํ.) โนนตฺถิยา, โนวิคเต ตีณิ (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมำ

นเหตุทุกำ

[๔๔] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ นว, อธิปติยา สตฺต, อนนฺตเร สตฺต, สมนนฺตเร สตฺต, สหชาเต ตีณิ, อญฺญมญฺเญ ตีณิ, นิสฺสเย ตีณิ, อุปนิสฺสเย นว, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม นว, วิปาเก ตีณิ, อาหาเร, อินฺทฺริเย, ฌาเน, มคฺเค, สมฺปยุตฺเต, อตฺถิยา ตีณิ, นตฺถิยา สตฺต, วิคเต สตฺต, อวิคเต ตีณิ (เอวำ คเณตพฺพำ).

ปจฺจนียานุโลมำ.
ปญฺหาวาโร นิฏฺฐิโต.
อตีตารมฺมณตฺติกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อชฺฌตฺตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ[๑] ปฏิสนฺธิกฺขเณ อชฺฌตฺตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุำ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกำ มหาภูตำ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา

---

[๑] สฺยา. เปยฺยาโล นตฺถิ, เอวมุปริปิ.

ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ, กฏตฺตารูปำ, อุปาทารูปำ. (๑)

พหิทฺธา ธมฺมำ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: พหิทฺธา เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ พหิทฺธา เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุำ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกำ มหาภูตำ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ, กฏตฺตารูปำ, อุปาทารูปำ. (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๒] อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อชฺฌตฺตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อชฺฌตฺตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ วตฺถุำ ปฏิจฺจ ขนฺธา. (๑)

พหิทฺธา ธมฺมำ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: พหิทฺธา เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ วตฺถุำ ปฏิจฺจ ขนฺธา. (๑)

อธิปติปจฺจโย

[๓] อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: อชฺฌตฺตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ เอกำ มหาภูตำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ, อุปาทารูปำ. (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: พหิทฺธา เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ อุปาทารูปํ. (๑)

อนนฺตราทิปจฺจยา

[๔] อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อนนฺตรปจฺจยา. สมนนฺตรปจฺจยา. สหชาตปจฺจยา: อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํ. (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: พหิทฺธา เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ พหิทฺธา เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุํ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํ. (๑)

อญฺญมญฺญาทิปจฺจยา

[๕] อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา. นิสฺสยปจฺจยา. อุปนิสฺสยปจฺจยา. ปุเรชาตปจฺจยา. อาเสวนปจฺจยา (ปุเรชาเตปิ อาเสวเนปิ ปฏิสนฺธิ นตฺถิ). กมฺมปจฺจยา. วิปากปจฺจยา. อาหารปจฺจยา. อินฺทฺริยปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. สมฺปยุตฺตปจฺจยา. วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อตฺถิปจฺจยา. นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๖] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว.

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๗] อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ มหาภูเต ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปํ อุปาทารูปํ. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ พหิทฺธา เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปี ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

นอารมฺมณปจฺจโย

[๘] อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: อชฺฌตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อชฺฌตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปี. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: พหิทฺธา ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. ปฏิสนฺธิกฺขเณ พหิทฺธา ขนฺเธ ปฏิจฺจ กฏตฺตารูปี. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ (๑)

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๙] อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติ-ปจฺจยา ฯเปฯ (อนุโลมสหชาตสทิสํ, นินฺนานากรณํ.) นอนนฺตรปจฺจยา. นสมนนฺตรปจฺจยา, นอญฺญมญฺญปจฺจยา, นอุปนิสฺสยปจฺจยา, นปุเรชาต-ปจฺจยา: อรูเป อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อชฺฌตฺเต ขนฺเธ

ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา กฏตฺตา จ รูปี ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ

[๑๐] พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป พหิทฺธา เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ พหิทฺธา ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปี. ปฏิสนฺธิกฺขเณ (ปริปุณฺณํ.) เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ

นปจฺฉาชาตาทิปจฺจยา

[๑๑] อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปจฺฉาชาตปจฺจยา, นอาเสวนปจฺจยา, นกมฺมปจฺจยา: อชฺฌตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตา เจตนา. อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ ฯเปฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: พหิทฺธา ขนฺเธ ปฏิจฺจ พหิทฺธา เจตนา. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ.... (๑)

นวิปากาทิปจฺจยา

[๑๒] อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา. (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.) นอาหารปจฺจยา อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมำ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอาหารปจฺจยา: พาหิรำ... อุตุสมุฏฺฐานำ... อสญฺญสตฺตานำ ฯเปฯ (๑)

อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอินฺทฺริยปจฺจยา: อาหารสมุฏฺฐานำ... อุตุสมุฏฺฐานำ... อสญฺญสตฺตานำ มหาภูเต ปฏิจฺจ รูปชีวิตินฺทฺริยำ... (๑)

พหิทฺธา ธมฺมำ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอินฺทฺริยปจฺจยา: พาหิรำ... อาหารสมุฏฺฐานำ... อุตุสมุฏฺฐานำ... อสญฺญสตฺตานำ มหาภูเต ปฏิจฺจ รูปชีวิตินฺทฺริยำ... (๑)

นฌานปจฺจโย

[๑๓] อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นฌานปจฺจยา: ปญฺจวิญฺญาณสหคตำ ฯเปฯ อาหารสมุฏฺฐานำ... อุตุสมุฏฺฐานำ... อสญฺญสตฺตานำ ฯเปฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมำ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นฌานปจฺจยา: ปญฺจวิญฺญาณสหคตำ ฯเปฯ พาหิรำ... อาหารสมุฏฺฐานำ... อุตุสมุฏฺฐานำ... อสญฺญสตฺตานำ ฯเปฯ (๑)

นมคฺคาทิปจฺจยา

[๑๔] อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นมคฺคปจฺจยา.. (นเหตุสทิสำ.. โมโห นตฺถิ.) นสมฺปยุตฺตปจฺจยา. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป ฯเปฯ อาหารสมุฏฺฐานำ... อุตุสมุฏฺฐานำ... อสญฺญสตฺตานำ ฯเปฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺมำ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป ฯเปฯ พาหิรำ... อาหารสมุฏฺฐานำ... อุตุสมุฏฺฐานำ... อสญฺญสตฺตานำ

ฯเปฯ โนนตฺถิปจฺจยา, โนวิคตปจฺจยา.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๑๕] นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ เทฺว, นอธิปติยา เทฺว, นอนนฺตเร เทฺว, นสมนนฺตเร เทฺว, (สงฺขิตฺตํ สพฺพตฺถ เทฺว.) โนวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

[๑๖] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ นวิปาเก, นสมฺปยุตฺเต, นวิปฺปยุตฺเต, โนนตฺถิยา, โนวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๑๗] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว. อนนฺตเร เทฺว ฯเปฯ มคฺเค เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปฏิจฺจวาโร นิฏฺฐิโต.

(สหชาตวาโร ปฏิจฺจวารสทิโส.)

---

๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกำ ๓. ปจฺจยวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑๘] อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปจฺจยา อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อชฺฌตฺตำ เอกำ ขนฺธำ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ (ปริปุณฺณำ). เอกำ มหาภูตำ ฯเปฯ วตฺถุำ ปจฺจยา อชฺฌตฺตา ขนฺธา. (๑)

พหิทฺธา ธมฺมำ ปจฺจยา พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: พหิทฺธา เอกำ ขนฺธำ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ เอกำ มหาภูตำ ฯเปฯ วตฺถุำ ปจฺจยา พหิทฺธา ขนฺธา. (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๑๙] อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปจฺจยา อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (ปฏิจฺจวารสทิสำ.) จกฺขายตนำ ปจฺจยา จกฺขุวิญฺญาณำ ฯเปฯ กายายตนำ ปจฺจยา กายวิญฺญาณำ ฯเปฯ วตฺถุำ ปจฺจยา อชฺฌตฺตา ขนฺธา. (๑)

พหิทฺธา ธมฺมำ ปจฺจยา พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (ปฏิจฺจวารสทิสำ.) จกฺขายตนำ ฯเปฯ กายายตนำ ฯเปฯ วตฺถุำ ปจฺจยา พหิทฺธา ขนฺธา. (๑)

อธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๒๐] อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปจฺจยา อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา. (วตฺถุ อติเรกำ, ปฏิจฺจวารสทิสำ.) อนนฺตรปจฺจยา.

สมนนฺตรปจฺจยา. สหชาตปจฺจยา. (สหชาตวาเร ปริปุณฺณา.) มหาภูเต ปจฺจยา ฯเปฯ (มหาภูตานํ ขนฺธานญฺจ ปจฺฉา ปญฺจายตนญฺจ วตฺถุ จ กาตพฺพา.) อญฺญมญฺญปจฺจยา. นิสฺสยปจฺจยา ฯเปฯ อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๒๑] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ ฯเปฯ อวิคเต เทฺว.

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๒๒] อชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ อชฺฌตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปจฺจยา ตโย ขนฺธา ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺเธ ปจฺจยา วตฺถุ, วตฺถุ ปจฺจยา ขนฺธา. เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ ฯเปฯ กายายตนํ ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา อเหตุกา อชฺฌตฺตา ขนฺธา. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

พหิทฺธา ธมฺมํ ปจฺจยา พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (ปวตฺติปฏิสนฺธิปิ มหาภูตาปิ กาตพฺพา.) จกฺขายตนํ ฯเปฯ กายายตนํ ฯเปฯ วตฺถุ ปจฺจยา อเหตุกา พหิทฺธา ขนฺธา. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ จ วตฺถุญฺจ ปจฺจยา วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

นอารมฺมณาทิปจฺจยา

[๒๓] นอารมฺมณปจฺจยา. นอธิปติปจฺจยา (สหชาตสทิสํ). นอนนฺตรปจฺจยา. นสมนนฺตรปจฺจยา. นอญฺญมญฺญปจฺจยา. นอุปนิสฺสย-ปจฺจยา. นปุเรชาตปจฺจยา. (ปฏิจฺจวารสทิสํ.) นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นอาเสวนปจฺจยา. นกมฺมปจฺจยา ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา. (ปฏิจฺจวารปจฺจนีเย วิปฺปยุตฺตสทิสํ.) โนนตฺถิปจฺจยา. โนวิคตปจฺจยา.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขยาวาโร

[๒๔] นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ โนวิคเต เทฺว. ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

[๒๕] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เทฺว, นอธิปติยา เทฺว ฯเปฯ นวิปาเก, นสมฺปยุตฺเต, นวิปฺปยุตฺเต, โนนตฺถิยา, โนวิคเต เทฺว. อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๒๖] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. ปจฺจนียานุโลมํ.

(นิสฺสยวาโร ปจฺจยวารสทิโส. สพฺพฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ วิตฺถาเรตพฺโพ.)

---

๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๒๗] อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อชฺฌตฺตา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: พหิทฺธา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๒๘[อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ. ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ฯเปฯ ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฯเปฯ อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ. ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ. วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ. ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ. อชฺฌตฺตํ จกฺขุ ฯเปฯ กายํ... รูเป ฯเปฯ โผฏฺฐพฺเพ... วตฺถุ... อชฺฌตฺเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ, อสฺสาเทนฺติ อภินนฺทนฺติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. รูปายตนํ

ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนำ กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อชฺฌตฺตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตำสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ปโร อชฺฌตฺตำ จกฺขุำ ฯเปฯ วตฺถุำ... อชฺฌตฺเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปำ ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทำ สุณาติ. เจโตปริยญาเณน อชฺฌตฺตจิตฺต-สมงฺคิสฺส จิตฺตำ ชานาติ. อชฺฌตฺตำ รูปายตนำ พหิทฺธา จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ อชฺฌตฺตำ โผฏฺฐพฺพายตนำ พหิทฺธา กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อชฺฌตฺตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตำสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๒๙] พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ปโร ทานำ ทตฺวา, สีลำ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมำ กตฺวา ตำ ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฯเปฯ อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคำ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลำ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานำ ปจฺจเวกฺขนฺติ. นิพฺพานำ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, มคฺคสฺส, ผลสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อริยา ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ. ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ ฯเปฯ ปโร พหิทฺธา จกฺขุำ ฯเปฯ วตฺถุำ... พหิทฺธา ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปำ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทำ สุณาติ. เจโตปริยญาเณน พหิทฺธา จิตฺตสมงฺคิสฺส ฯเปฯ อากาสานญฺจายตนำ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน

ปจฺจโย. อากิญฺจญฺญายตนํ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. พหิทฺธา รูปายตนํ พหิทฺธา จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ พหิทฺธา โผฏฐพฺพายตนํ พหิทฺธา กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ พหิทฺธา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อริยา นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขนฺติ. นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, มคฺคสฺส, ผลสฺส... อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. พหิทฺธา จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ... พหิทฺธา ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปึ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. เจโตปริยญาเณน พหิทฺธา จิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. พหิทฺธา รูปายตนํ อชฺฌตฺตสฺส[๑] จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ พหิทฺธา โผฏฐพฺพายตนํ อชฺฌตฺตสฺส กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ พหิทฺธา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อธิปติปจฺจโย

[๓๐] อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ.

---

[๑] ฉ., เท. อชฺฌตฺตํ, เอวมุปริปิ.

ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ครุ กตฺวา ฯเปฯ ฌานา วุฏฺหิตฺวา ฌานำ ครุ กตฺวา ฯเปฯ อริยา มคฺคา วุฏฺหิตฺวา มคฺคำ ครุ กตฺวา ฯเปฯ ผลำ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. อชฺฌตฺตำ จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ... อชฺฌตฺเต ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ ครุ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** อชฺฌตฺตาธิปติ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** ปโร อชฺฌตฺตำ จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ... อชฺฌตฺเต ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ ครุ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๒)

[๓๑] พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ปโร ทานำ ทตฺวา, สีลำ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมำ กตฺวา ตำ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ครุ กตฺวา ฯเปฯ ฌานา วุฏฺหิตฺวา ฯเปฯ อริยา มคฺคา วุฏฺหิตฺวา มคฺคำ ครุ กตฺวา ฯเปฯ ผลำ ครุ กตฺวา ฯเปฯ นิพฺพานำ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. นิพฺพานำ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, มคฺคสฺส, ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. พหิทฺธา จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ... พหิทฺธา ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ ครุ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** พหิทฺธาธิปติ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** อริยา นิพฺพานำ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. นิพฺพานำ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, มคฺคสฺส, ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. พหิทฺธา จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ... พหิทฺธา ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ ครุ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๒)

อนนฺตรปจฺจโย

[๓๒] อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อชฺฌตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อชฺฌตฺตานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส... อนุโลมํ โวทานสฺส... โคตฺรภุ มคฺคสฺส... โวทานํ มคฺคสฺส... มคฺโค ผลสฺส... ผลํ[๑] ผลสฺส[๑]... อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา... นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย (ปุริมา ปุริมา พหิทฺธาติ นานากรณํ, ตเถว คมนํ). (๑)

สมนนฺตราทิปจฺจยา

[๓๓] อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (อนนฺตรสทิสํ.) สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย.

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๓๔] อชฺฌตฺโต[๒] ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส[๒] อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อชฺฌตฺตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ ฯเปฯ ฌานํ ฯเปฯ วิปสฺสนํ ฯเปฯ มคฺคํ ฯเปฯ

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. [๒] ฉ., เท. อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

อภิญฺญำ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. มานำ ชปฺเปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. อชฺฌตฺตำ สีลำ ฯเปฯ ปญฺญำ... ราคำ ฯเปฯ ปตฺถนำ... กายิกำ สุขำ... กายิกำ ทุกฺขำ... อุตุำ... โภชนำ... เสนาสนำ อุปนิสฺสาย ทานำ เทติ ฯเปฯ สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. ปาณำ หนติ ฯเปฯ สงฺฆำ ภินฺทติ. อชฺฌตฺตา สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา... ราโค ฯเปฯ ปตฺถนา... กายิกำ สุขำ... กายิกำ ทุกฺขำ... เสนาสนำ อชฺฌตฺตาย สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย... ราคสฺส ฯเปฯ ปตฺถนาย กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส มคฺคสฺส, ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปโร อชฺฌตฺตำ สทฺธำ อุปนิสฺสาย ทานำ เทติ ฯเปฯ มานำ ชปฺเปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติ. ปโร อชฺฌตฺตำ สีลำ ฯเปฯ เสนาสนำ อุปนิสฺสาย ทานำ เทติ. ปาณำ หนติ ฯเปฯ สงฺฆำ ภินฺทติ. อชฺฌตฺตา สทฺธา ฯเปฯ เสนาสนำ พหิทฺธา สทฺธาย ฯเปฯ มคฺคสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๓๕] พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: ปโร พหิทฺธา สทฺธำ ฯเปฯ ปตฺถนำ... กายิกำ สุขำ ฯเปฯ เสนาสนำ อุปนิสฺสาย ทานำ เทติ ฯเปฯ สงฺฆำ ภินฺทติ, พหิทฺธา สทฺธา ฯเปฯ เสนาสนำ พหิทฺธา สทฺธาย ฯเปฯ ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: พหิทฺธา สทฺธำ ฯเปฯ เสนาสนำ อุปนิสฺสาย ทานำ เทติ ฯเปฯ สงฺฆำ ภินฺทติ.

พหิทฺธา สทฺธา ฯเปฯ เสนาสนํ อชฺฌตฺตาย สทฺธาย ฯเปฯ ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปุเรชาตปจฺจโย

[๓๖] อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** อชฺฌตฺตํ จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ, ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ, ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ, รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **วตฺถุปุเรชาตํ:** จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ วตฺถุ อชฺฌตฺตานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** ปโร อชฺฌตฺตํ จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ อนิจฺจโต ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. อชฺฌตฺตํ รูปายตนํ พหิทฺธา จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ อชฺฌตฺตํ โผฏฺฐพฺพายตนํ พหิทฺธา กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๓๗] พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ. วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** ปโร พหิทฺธา จกฺขุ ฯเปฯ วตฺถุ อนิจฺจโต ฯเปฯ ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. พหิทฺธา รูปายตนํ พหิทฺธา จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ พหิทฺธา โผฏฺฐพฺพายตนํ พหิทฺธา กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ **วตฺถุปุเรชาตํ:** พหิทฺธา จกฺขายตนํ ฯเปฯ

กายายตนำ ฯเปฯ วตฺถุ พหิทฺธา ขนฺธานำ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณปุเรชาตำ:** พหิทฺธา จกฺขุำ ฯเปฯ วตฺถุำ อนิจฺจโต ฯเปฯ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปำ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทำ สุณาติ. พหิทฺธา รูปายตนำ อชฺฌตฺตสฺส จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ พหิทฺธา โผฏฺฐพฺพายตนำ อชฺฌตฺตสฺส กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๓๘] อชฺฌตฺโต จ พหิทฺธา จ ธมฺมา อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตำ, วตฺถุปุเรชาตำ. พหิทฺธา รูปายตนญฺจ อชฺฌตฺตำ จกฺขายตนญฺจ อชฺฌตฺตสฺส จกฺขุวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ[๑] พหิทฺธา โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อชฺฌตฺตำ กายายตนญฺจ อชฺฌตฺตสฺส กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ พหิทฺธา รูปายตนญฺจ อชฺฌตฺตำ วตฺถุ จ ฯเปฯ พหิทฺธา โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อชฺฌตฺตำ วตฺถุ จ อชฺฌตฺตานำ ขนฺธานำ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อชฺฌตฺโต จ พหิทฺธา จ ธมฺมา พหิทฺธา ธมฺมสฺส ปุเรชาต-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตำ, วตฺถุปุเรชาตำ. อชฺฌตฺตำ รูปายตนญฺจ พหิทฺธา จกฺขายตนญฺจ พหิทฺธา จกฺขุวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ อชฺฌตฺตำ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ พหิทฺธา กายายตนญฺจ พหิทฺธา กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อชฺฌตฺตำ รูปายตนญฺจ พหิทฺธา วตฺถุ จ ฯเปฯ อชฺฌตฺตำ

---

[๑] ฉ., เท. อยำ เปยฺยาโล ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ พหิทฺธา วตฺถุ จ พหิทฺธา ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

ปจฺฉาชาตปจฺจโย

[๓๙] อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: อชฺฌตฺตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: พหิทฺธา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อาเสวนปจฺจโย

[๔๐] อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อชฺฌตฺตา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อชฺฌตฺตานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส... อนุโลมํ โวทานสฺส... โคตฺรภุ มคฺคสฺส... โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา ฯเปฯ (อชฺฌตฺตสทิสเมว).

กมฺมปจฺจโย

[๔๑] อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** อชฺฌตฺตา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน

ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** อชฺฌตฺตา เจตนา วิปากานำ อชฺฌตฺตานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** พหิทฺธา เจตนา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** พหิทฺธา เจตนา วิปากานำ พหิทฺธา ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

วิปากปจฺจโย

[๔๒] อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ (ปริปุณฺณำ ปฏิจฺจวารสทิสำ.)

อาหารปจฺจโย

[๔๓] อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: อชฺฌตฺตา อาหารา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ อชฺฌตฺโต กพฬีกาโร อาหาโร อชฺฌตฺตสฺส กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: อชฺฌตฺโต กพฬีกาโร อาหาโร พหิทฺธา กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (ปวตฺติปฏิสนฺธิ.) พหิทฺธา กพฬีกาโร อาหาโร พหิทฺธา กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: พหิทฺธา กพฬีกาโร อาหาโร อชฺฌตฺตสฺส กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๔๔] อชฺฌตฺโต ธมฺโม จ พหิทฺธา ธมฺโม จ อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: อชฺฌตฺโต กพฬีกาโร อาหาโร จ พหิทฺธา กพฬีกาโร อาหาโร จ อชฺฌตฺตสฺส กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม จ พหิทฺธา ธมฺโม จ พหิทฺธา ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: อชฺฌตฺโต กพฬีกาโร อาหาโร จ พหิทฺธา กพฬีกาโร อาหาโร จ พหิทฺธา กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อินฺทฺริยาทิปจฺจยา

[๔๕] อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. อชฺฌตฺติกา อินฺทฺริยา. (รูปชีวิตินฺทฺริยมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ,) ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ (มาติกาปทานิ อนุมชฺชนฺเตน วิตฺถาเรตพฺพานิ).

พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. (สงฺขิตฺตํ.)

อตฺถิปจฺจโย

[๔๖] อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตำ, ปุเรชาตำ, ปจฺฉาชาตำ, อาหารำ, อินฺทฺริยำ. **สหชาโต:** อชฺฌตฺโต เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา[๑] ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส ฯเปฯ วตฺถุ ขนฺธานำ ฯเปฯ เอกำ มหาภูตำ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานำ เอกำ มหาภูตำ ติณฺณนฺนำ มหาภูตานำ ฯเปฯ **ปุเรชาตำ:** จกฺขุำ ฯเปฯ วตฺถุำ (ปุเรชาตสทิสำ.) วตฺถุ อชฺฌตฺตานำ ขนฺธานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อชฺฌตฺตา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส[๒] อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย.[๒] อชฺฌตฺโต **กพฬีกาโร อาหาโร** อิมสฺส กายสฺส ฯเปฯ **รูปชีวิตินฺทฺริยำ** กฏตฺตารูปานำ ฯเปฯ (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตำ, อาหารำ. **ปุเรชาตำ:** ปโร อชฺฌตฺตำ จกฺขุำ ฯเปฯ วตฺถุำ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ, ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปำ ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทำ สุณาติ. อชฺฌตฺตำ รูปายตนำ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนำ พหิทฺธา กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. อชฺฌตฺโต **กพฬีกาโร อาหาโร** พหิทฺธา กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๔๗] พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตำ, ปุเรชาตำ, ปจฺฉาชาตำ, อาหารำ, อินฺทฺริยำ (พหิทฺธา นินฺนานากรณำ, มาติกาปทานิ วิตฺถาเรตพฺพานิ). (๑)

---

[๑] ฉ., เท. เทฺว ขนฺเธ. [๒] ฉ., เท. อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

พหิทฺธา ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุเรชาตํ, อาหารํ. **ปุเรชาตํ:** พหิทฺธา จกฺขุ๎ ฯเปฯ วตฺถุ๎ ฯเปฯ ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปั ปสฺสติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทำ สุณาติ. พหิทฺธา รูปายตนำ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนำ อชฺฌตฺตสฺส กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. พหิทฺธา **กพฬีกาโร อาหาโร** อชฺฌตฺตสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๔๘] อชฺฌตฺโต ธมฺโม จ พหิทฺธา ธมฺโม จ อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุเรชาตํ, อาหารํ. **ปุเรชาตํ:** พหิทฺธา รูปายตนญฺจ อชฺฌตฺตं จกฺขุ จ อชฺฌตฺตสฺส จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ พหิทฺธา โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อชฺฌตฺตं กายายตนญฺจ อชฺฌตฺตสฺส กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. พหิทฺธา รูปายตนญฺจ อชฺฌตฺตं วตฺถุ จ ฯเปฯ พหิทฺธา โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อชฺฌตฺตं วตฺถุ จ อชฺฌตฺตานำ ขนฺธานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **อาหารํ:** อชฺฌตฺโต กพฬีกาโร อาหาโร จ พหิทฺธา กพฬีกาโร อาหาโร จ อชฺฌตฺตสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม จ พหิทฺธา ธมฺโม จ พหิทฺธา ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุเรชาตํ, อาหารำ. **ปุเรชาตำ:** อชฺฌตฺตं รูปายตนญฺจ พหิทฺธา จกฺขายตนญฺจ พหิทฺธา จกฺขุวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ อชฺฌตฺตं โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ พหิทฺธา กายายตนญฺจ พหิทฺธา กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. อชฺฌตฺตं รูปายตนญฺจ พหิทฺธา วตฺถุ จ พหิทฺธา ขนฺธานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ อชฺฌตฺตं โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ พหิทฺธา วตฺถุ จ พหิทฺธา ขนฺธานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **อาหารำ:** อชฺฌตฺโต กพฬีกาโร อาหาโร จ พหิทฺธา กพฬีกาโร อาหาโร จ พหิทฺธา กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

นตฺถิวิคตาวิคตปจฺจยา

[๔๙] อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย.

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธำ

[๕๐] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา จตฺตาริ, อนนฺตเร เทฺว, สมนนฺตเร เทฺว, สหชาเต, อญฺญมญฺเญ, นิสฺสเย เทฺว, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, ปุเรชาเต ฉ, ปจฺฉาชาเต, อาเสวเน, กมฺเม, วิปาเก เทฺว, อาหาเร ฉ, อินฺทฺริเย เทฺว, ฌาเน, มคฺเค, สมฺปยุตฺเต, วิปฺปยุตฺเต เทฺว, อตฺถิยา ฉ, นตฺถิยา เทฺว, วิคเต เทฺว, อวิคเต ฉ (เอวำ คเณตพฺพำ).

อนุโลมำ.

---

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

[๕๑] อชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๕๒] พหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธา ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๕๓] อชฺฌตฺโต ธมฺโม จ พหิทฺธา ธมฺโม จ อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตํ, อาหารํ. (๑)

อชฺฌตฺโต ธมฺโม จ พหิทฺธา ธมฺโม จ พหิทฺธา ธมฺมสฺส ปุเรชาตํ, อาหารํ. (๒)

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๕๔] นเหตุยา ฉ, นอารมฺมเณ ฉ, นอธิปติยา ฉ, (สงฺขิตฺตํ. สพฺพตฺถ ฉ กาตพฺพา.) นวิปฺปยุตฺเต ฉ, โนอตฺถิยา จตฺตาริ, โนนตฺถิยา ฉ, โนวิคเต ฉ, โนอวิคเต จตฺตาริ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๕๕] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เทฺว, นอธิปติยา, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร, นอญฺญมญฺเญ, นอุปนิสฺสเย เทฺว. (สงฺขิตฺตํ สพฺพตฺถ

เทฺว.) นสมฺปยุตฺเต, นวิปฺปยุตฺเต, โนนตฺถิยา, โนวิคเต เทฺว (เอวำ คเณตพฺพำ).

อนุโลมปจฺจนียำ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมำ

[๕๖] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา จตฺตาริ, (อนุโลมปทานิ คเณตพฺพานิ.) อวิคเต ฉ (เอวำ คเณตพฺพำ).

ปจฺจนียานุโลมำ.

ปณฺหาวาโร นิฏฺฐิโต.

อชฺฌตฺตตฺติกำ วีสติมำ นิฏฺฐิตำ.

---

๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] อชฺฌตฺตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อชฺฌตฺตารมฺมณำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อชฺฌตฺตารมฺมณำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

พหิทฺธารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: พหิทฺธารมฺมณำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ

เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ พหิทฺธารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ (๑)

อารมฺมณาทิปจฺจยา

[๒] อชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา ฯเปฯ อวิคตปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๓] เหตุปจฺจยา[๑] อารมฺมเณ เทฺว, (สงฺขิตฺตํ, สพฺพตฺถ เทฺว.) อวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๔] อชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ อชฺฌตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ อชฺฌตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ

---

[๑] สฺยา. เหตุยา เทฺว.

ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ พหิทฺธารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห. (๑)

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา[๑]

[๕] อชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา. (อนุโลมสหชาตสทิสํ. นินฺนานากรณํ.) นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป อชฺฌตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

[๖] พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นปุเรชาตปจฺจยา: อรูเป พหิทฺธารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นอาเสวนปจฺจยา. (สหชาตสทิสํ.) นกมฺมปจฺจยา: อชฺฌตฺตารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมณา เจตนา.

---

[๑] ฉ. นอธิปติปจฺจยาทิ.

พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นกมฺมปจฺจยา: พหิทฺธารมฺมเณ ขนฺเธ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมณา เจตนา.

นวิปากาทิปจฺจยา

[๗] อชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปากปจฺจยา: (ปฏิสนฺธิ นตฺถิ.) นฌานปจฺจยา ฯเปฯ ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ อชฺฌตฺตารมฺมณํ เอกํ ฯเปฯ (๑)

พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นฌานปจฺจยา: ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ พหิทฺธารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ นมคฺคปจฺจยา. (นเหตุสหิโส. โมโห นตฺถิ.) นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป อชฺฌตฺตารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา: อรูเป พหิทฺธารมฺมณํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ (๑)

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๘] นเหตุยา เทฺว, นอธิปติยา เทฺว, นปุเรชาเต เทฺว, นปจฺฉาชาเต เทฺว, นอาเสวเน, นกมฺเม, นวิปาเก, นฌาเน, นมคฺเค, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียำ

[๙] เหตุปจฺจยา นอธิปติยา เทฺว ฯเปฯ นวิปากเก เทฺว, นวิปฺปยุตฺเต เทฺว (เอวำ คเณตพฺพำ).

อนุโลมปจฺจนียำ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมำ

[๑๐] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เทฺว, อนนฺตเร เทฺว, สมนนฺตเร เทฺว ฯเปฯ มคฺเค เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว (เอวำ คเณตพฺพำ).

ปจฺจนียานุโลมำ.

ปฏิจฺจวาโร นิฏฺฐิโต.

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ
สำสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา.)

---

๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑๑] อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อชฺฌตฺตารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อชฺฌตฺตารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: พหิทฺธารมฺมณา เหตู สมฺปยุตฺตกานํ[๑] ขนฺธานํ ฯเปฯ[๑] ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๑)

อารมฺมณปจฺจโย

[๑๒] อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: อชฺฌตฺตารมฺมณํ[๒] วิญฺญาณญฺจายตนํ ปจฺจเวกฺขติ, เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ปจฺจเวกฺขติ, อชฺฌตฺตารมฺมณํ อชฺฌตฺตํ ทิพฺพํ จกฺขุ ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพํ โสตธาตุ ฯเปฯ อิทฺธิวิธญาณํ ฯเปฯ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณํ ฯเปฯ ยถากมฺมูปคญาณํ ฯเปฯ อนาคตํสญาณํ ปจฺจเวกฺขติ. อริยา อชฺฌตฺตารมฺมเณ ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ. ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ. [๒] ฉ., เท. อชฺฌตฺตํ.

ชานนฺติ. อชฺฌตฺตารมฺมเณ อชฺฌตฺเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ อารพฺภ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. อชฺฌตฺตารมฺมณา อชฺฌตฺตา ขนฺธา ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตำสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย:[๑] พหิทฺธา วิญฺญาณญฺจายตนำ ปจฺจเวกฺขติ, เนวสญฺญานาสญฺญายตนำ ปจฺจเวกฺขติ.[๒] อชฺฌตฺตารมฺมณำ พหิทฺธา ทิพฺพำ จกฺขุ๎ ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพำ โสตธาตุ๎ ฯเปฯ อิทฺธิวิธญาณำ ฯเปฯ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณำ ฯเปฯ ยถากมฺมูปคญาณำ ฯเปฯ อนาคตำสญาณำ ปจฺจเวกฺขติ, อชฺฌตฺตารมฺมเณ[๓] พหิทฺธา[๓] ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ ฯเปฯ เจโตปริยญาเณน อชฺฌตฺตารมฺมณพหิทฺธา-จิตฺตสมงฺคิสฺส[๔] จิตฺตำ ชานาติ, อชฺฌตฺตารมฺมณา พหิทฺธา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตำสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๑๓] พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: พหิทฺธารมฺมณำ พหิทฺธา ทิพฺพำ จกฺขุ๎ ปจฺจเวกฺขติ, ทิพฺพำ โสตธาตุ๎ ปจฺจเวกฺขติ. อิทฺธิวิธญาณำ ฯเปฯ

---

[๑] สฺยา. ปจฺจโย: ปโร อชฺฌตฺตารมฺมณำ.

[๒] สฺยา. ปจฺจเวกฺขติ. ปโร อชฺฌตฺตารมฺมณำ อชฺฌตฺตำ.

[๓-๓] สฺยา. อชฺฌตฺตารมฺมเณ อชฺฌตฺเต,

[๔] สฺยา. อชฺฌตฺตารมฺมณอชฺฌตฺตจิตฺตสมงฺคิสฺส.

เจโตปริยญาณํ ฯเปฯ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณํ ฯเปฯ ยถากมฺมูปคญาณํ ฯเปฯ อนาคตํสญาณํ ปจฺจเวกฺขติ. พหิทฺธารมฺมเณ พหิทฺธา ขนฺเธ อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ ฯเปฯ เจโตปริยญาเณน พหิทฺธารมฺมณพหิทฺธาจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตํ ชานาติ. พหิทฺธารมฺมณา พหิทฺธา ขนฺธา เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ, ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฌานํ ปจฺจเวกฺขติ. อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลํ ปจฺจเวกฺขนฺติ, พหิทฺธารมฺมเณ[๑] ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ.[๒] พหิทฺธารมฺมณํ อชฺฌตฺตํ ทิพฺพํ จกฺขุ ปจฺจเวกฺขติ ทิพฺพํ โสตธาตุ... อิทฺธิวิธญาณํ... เจโตปริยญาณํ... ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณํ... ยถากมฺมูปคญาณํ... อนาคตํสญาณํ... พหิทฺธารมฺมเณ อชฺฌตฺเต ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. พหิทฺธารมฺมณา อชฺฌตฺตา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตํสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. [๒] สฺยา. ฯเปฯ.

อธิปติปจฺจโย

[๑๔] อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** อชฺฌตฺตํ[๑] วิญฺญาณญฺจายตนํ ครุๆ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, เนวสญฺญา-นาสญฺญายตนํ ครุๆ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. อชฺฌตฺตารมฺมณํ อชฺฌตฺตํ ทิพฺพํ จกฺขุๆ ครุๆ กตฺวา ฯเปฯ ทิพฺพํ โสตธาตุๆ ฯเปฯ อิทฺธิวิธญาณํ... ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณํ... ยถากมฺมูปคญาณํ... อนาคตํสญาณํ ครุๆ กตฺวา ฯเปฯ อชฺฌตฺตารมฺมเณ อชฺฌตฺเต ขนฺเธ ครุๆ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ ครุๆ กตฺวา อชฺฌตฺตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** อชฺฌตฺตารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑๕] พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตาธิปติ: พหิทฺธารมฺมณาธิปติ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อธิปติ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมณาธิปติ: ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมํ กตฺวา ตํ ครุๆ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ, ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ. ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฯเปฯ อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา มคฺคํ... ผลํ ครุๆ กตฺวา ปจฺจเวกฺขนฺติ. พหิทฺธารมฺมณํ อชฺฌตฺตํ ทิพฺพํ จกฺขุ ครุๆ กตฺวา ฯเปฯ ทิพฺพํ โสตธาตุ... อิทฺธิวิธญาณํ...

---

[๑] สฺยา. อชฺฌตฺตารมฺมณํ อชฺฌตฺตํ.

เจโตปริยญาณนฺ... ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณนฺ... ยถากมฺมูปคญาณนฺ... อนาคตสญาณนฺ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ. พหิทฺธารมฺมเณ อชฺฌตฺเต ขนฺเธ ครุ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ ครุ กตฺวา อชฺฌตฺตารมฺมโณ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๒)

อนนฺตรปจฺจโย

[๑๖] อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อชฺฌตฺตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อชฺฌตฺตารมฺมณานำ ขนฺธานำ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: อชฺฌตฺตารมฺมณำ จุติจิตฺตำ พหิทฺธารมฺมณสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อชฺฌตฺตารมฺมณำ ภาวงฺคำ พหิทฺธารมฺมณาย อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อชฺฌตฺตารมฺมณา ขนฺธา พหิทฺธารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อชฺฌตฺตารมฺมณำ อนุโลมำ โคตฺรภุสฺส. อนุโลมำ โวทานสฺส. อนุโลมำ ผลสมาปตฺติยา. นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส. เนวสญฺญานาสญฺญายตนำ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๑๗] พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา พหิทฺธารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ พหิทฺธารมฺมณานำ ขนฺธานำ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. พหิทฺธารมฺมณำ อนุโลมำ โคตฺรภุสฺส, อนุโลมำ โวทานสฺส, โคตฺรภุ มคฺคสฺส, โวทานำ มคฺคสฺส, มคฺโค ผลสฺส, ผลำ ผลสฺส, อนุโลมำ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตร-ปจฺจเยน ปจฺจโย: พหิทฺธารมฺมณํ จุติจิตฺตํ อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส อุปปตฺติจิตฺตสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. พหิทฺธารมฺมณํ ภาวงฺคํ อชฺฌตฺตารมฺมณาย อาวชฺชนาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. พหิทฺธารมฺมณา ขนฺธา อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส วุฏฺฐานสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สมนนฺตราทิปจฺจยา

[๑๘] อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย.

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๑๙] อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส[๑] อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อชฺฌตฺตารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา อชฺฌตฺตารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: อชฺฌตฺตารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา พหิทฺธารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย

---

[๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

[๒๐] พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: พหิทฺธารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา พหิทฺธารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสย-ปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: พหิทฺธารมฺมณา อนิจฺจานุปสฺสนา, ทุกฺขานุปสฺสนา, อนตฺตานุปสฺสนา อชฺฌตฺตารมฺมณาย อนิจฺจานุปสฺสนาย, ทุกฺขานุปสฺสนาย, อนตฺตานุปสฺสนาย อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อาเสวนปจฺจโย

[๒๑] อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อชฺฌตฺตารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อชฺฌตฺตารมฺมณานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวน-ปจฺจเยน ปจฺจโย: อชฺฌตฺตารมฺมณํ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส, อนุโลมํ โวทานสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อาเสวน-ปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา[๑] ปุริมา พหิทฺธารมฺมณา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ

---

[๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ, สฺยา. โปตฺถเก น ทิสฺสนฺติ.

ปจฺฉิมานํ พหิทฺธารมฺมณานํ ขนฺธานํ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. พหิทฺธารมฺมณํ อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส... อนุโลมํ โวทานสฺส... โคตฺรภุ มคฺคสฺส... โวทานํ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กมฺมปจฺจโย

[๒๒] อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** อชฺฌตฺตารมฺมณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ[๑] ฯเปฯ[๑] **นานาขณิกา:** อชฺฌตฺตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อชฺฌตฺตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. นานาขณิกา อชฺฌตฺตารมฺมณา เจตนา วิปากานํ พหิทฺธารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** พหิทฺธารมฺมณา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ[๒] ฯเปฯ[๒] **นานาขณิกา:** พหิทฺธารมฺมณา เจตนา วิปากานํ พหิทฺธารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. [๒-๒] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. **นานาขณิกา:** พหิทฺธารมฺมณา เจตนา วิปากานํ อชฺฌตฺตารมฺมณานํ ขนฺธานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

วิปากาทิปจฺจยา

[๒๓] อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. วิคตปจฺจเยน ปจฺจโย. อวิคตปจฺจเยน ปจฺจโย.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขยาวาโร

สุทฺธํ

[๒๔] เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร จตฺตาริ, สมนนฺตเร จตฺตาริ, สหชาเต เทฺว, อญฺญมญฺเญ เทฺว, นิสฺสเย เทฺว, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม จตฺตาริ, วิปาเก เทฺว ฯเปฯ (สพฺพตฺถ เทฺว.) สมฺปยุตฺเต เทฺว, อตฺถิยา เทฺว, นตฺถิยา จตฺตาริ, วิคเต จตฺตาริ, อวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

๒. ปจฺจนียทุกาโร

[๒๕] อฏฺฐมตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อฏฺฐมตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อฏฺฐมตฺตารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม พหิทฺธารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อฏฺฐมตฺตารมฺมณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

[๒๖] นเหตุยา จตฺตาริ, นอารมฺมเณ จตฺตาริ, นอธิปติยา จตฺตาริ, นอนนฺตเร จตฺตาริ, (สงฺขิตฺตํ สพฺพตฺถ จตฺตาริ.) นปุเรชาเต, นปจฺฉาชาเต, นอาเสวเน ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต จตฺตาริ ฯเปฯ โนอวิคเต[๑] จตฺตาริ (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

[๑] สี. โนวิคเต.

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

[๒๗] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เทฺว, นอธิปติยา เทฺว, นอนนฺตเร, นสมนนฺตเร, นอุปนิสฺสเย, นอาเสวเน, นกมฺเม ฯเปฯ โนนตฺถิยา, โนวิคเต เทฺว (สพฺพตฺถ เทฺว. เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

[๒๘] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ตีณิ, อนนฺตเร จตฺตาริ, สมนนฺตเร จตฺตาริ, สหชาเต, อญฺญมญฺเญ, นิสฺสเย เทฺว, อุปนิสฺสเย จตฺตาริ, อาเสวเน ตีณิ, กมฺเม จตฺตาริ, วิปาเก เทฺว ฯเปฯ สมฺปยุตฺเต เทฺว, อตฺถิยา เทฺว, นตฺถิยา จตฺตาริ, วิคเต จตฺตาริ, อวิคเต เทฺว (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปญฺหาวาโร นิฏฺฐิโต.

อฏฺฐมตฺตารมฺมณตฺติกํ เอกวีสติมํ

นิฏฺฐิตํ.

---

๒๒. สนิทสฺสนสปฺปฏิฆตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๑] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ ฯเปฯ รสายตนํ ฯเปฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ รูปายตนํ. (๒)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ อาโปธาตุ อิตฺถินฺทฺริยํ[๒] ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร. (๓)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ

---

[๑] สฺยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ. [๒] สฺยา. อินฺทฺริยํ, เอวมุปริปิ.

มหาภูเต ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ รูปายตนํ, อาโปธาตุ, อิตฺถินฺทฺริยํ, ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร. (๔)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ[๑] จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา อาโปธาตุ จ, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ อาโปธาตุ จ. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ ฯเปฯ รสายตนํ, อาโปธาตุ, อิตฺถินฺทฺริยํ ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร. (๕)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ รูปายตนํ, จกฺขายตนํ ฯเปฯ รสายตนํ. (๖)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ,

---

[๑] สฺยา. สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ.

กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ รูปายตนํ จกฺขายตนํ ฯเปฯ รสายตนํ, อาโปธาตุ, อิตฺถินฺทฺริยํ ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร. (๗)

[๒] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ[๑] จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา. อาโปธาตุ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. อาโปธาตุ ปฏิจฺจ อิตฺถินฺทฺริยํ ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร. (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ. อาโปธาตุ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. อาโปธาตุ ปฏิจฺจ รูปายตนํ. (๒)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-สปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ

---

[๑] สี. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ.

ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ[๑] กฏตฺตารูปํ. อาโปธาตุ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-สปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. อาโปธาตุ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ ฯเปฯ รสายตนํ. (๓)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา. สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อาโปธาตุ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. อาโปธาตุ ปฏิจฺจ รูปายตนํ อิตฺถินฺทฺริยํ ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร. (๔)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อาโปธาตุ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. อาโปธาตุ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ ฯเปฯ รสายตนํ อิตฺถินฺทฺริยํ ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร. (๕)

---

[๑] สี. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปำ. อาโปธาตุำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ, กฏตฺตารูปำ, อุปาทารูปำ. อาโปธาตุำ ปฏิจฺจ รูปายตนำ, จกฺขายตนำ ฯเปฯ รสายตนำ. (๖)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปำ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อาโปธาตุำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ, กฏตฺตารูปำ, อุปาทารูปำ. อาโปธาตุำ ปฏิจฺจ รูปายตนำ จกฺขายตนำ ฯเปฯ รสายตนำ อิตฺถินฺทฺริยำ ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร. (๗)

[๓] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ กฏตฺตารูปำ. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ, กฏตฺตารูปำ, อุปาทารูปำ. โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ รูปายตนำ. (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ ฯเปฯ รสายตนํ. (๒)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ อิตฺถินฺทฺริยํ ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร. (๓)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปํ. อนิทสฺสน-สปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ, กฏตฺตารูปำ, อุปาทารูปำ. โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ รูปายตนำ อิตฺถินฺทฺริยำ ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร. (๔)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปำ. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ, กฏตารูปำ, อุปาทารูปำ. โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ จกฺขายตนำ ฯเปฯ รสายตนำ, อิตฺถินฺทฺริยำ ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร. (๕)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปำ. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ, กฏตฺตารูปำ, อุปาทารูปำ. โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ รูปายตนำ, จกฺขายตนำ ฯเปฯ รสายตนำ. (๖)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปํ. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ รูปายตนํ, จกฺขายตนํ ฯเปฯ รสายตนํ, อิตฺถินฺทฺริยํ ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร. (๗)

อารมฺมณปจฺจโย

[๔] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา. (๑)

อธิปติปจฺจโย

[๕] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, อุปาทารูปํ. (๑)

(อนิทสฺสนสปฺปฏิฆมูลเก อิมินา การเณน สตฺต ปญฺหา วิภชิตพฺพา, ปริโยสานปทา นตฺถิ.)

[๖] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อาโปธาตุ๋ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, อุปาทารูปํ.

(อิมินา การเณน อนิทสฺสนอปฺปฏิฆมูลเก สตฺต ปญฺหา วิภชิตพฺพา, นิฏฺฐานปทา นตฺถิ.)

[๗] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อธิปติปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, อุปาทารูปํ.

(อิมินา การเณน สตฺตปิ ปญฺหา วิภชิตพฺพา.)

อนนฺตรสมนนฺตรปจฺจยา

[๘] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อนนฺตรปจฺจยา. สมนนฺตรปจฺจยา. (อารมฺมณสทิสํ.)

---

[๑] สฺยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ.

สหชาตปจฺจโย

[๙] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ ฯเปฯ รสายตนํ... พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา ฯเปฯ

(อนิทสฺสนสปฺปฏิฆมูลกา สตฺต ปญฺหา อิมินา การเณน วิภชิตพฺพา.)

[๑๐] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ[๑] รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา กฏตฺตา จ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา. อาโปธาตุ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. อาโปธาตุ ปฏิจฺจ อิตฺถินฺทฺริยํ ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ อาโปธาตุ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา กฏตฺตารูปา อุปาทารูปา.[๒]

---

[๑] สฺยา. จิตฺตสมุฏฺฐานํ. [๒] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ., ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

(อนิทสฺสนอปฺปฏิฆมูลเก สตฺต ปญฺหา อิมินา การเณน กาตพฺพา.)

[๑๑] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ สหชาตปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ รูปายตนํ. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ.

(อิมินา การเณน สตฺต ปญฺหา วิภชิตพฺพา.)

อญฺญมญฺญปจฺจโย

[๑๒] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา: อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ. (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา: อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อาโปธาตุ. (๒)

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ[๑] อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ **อญฺญมญฺญปจฺจยา:** อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา อาโปธาตุ จ. เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ อาโปธาตุ จ. พาหิรํ[๒] ฯเปฯ[๒] (๓)

[๑๓] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆ[๓] เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา วตฺถุ จ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา. (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา: อาโปธาตุ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆา มหาภูตา. พาหิรํ ฯเปฯ (๒)

[๑๔] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อญฺญมญฺญปจฺจยา: อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา เทฺว มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ. พาหิรํ ฯเปฯ (๑)

นิสฺสยาทิปจฺจยา

[๑๕] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นิสฺสยปจฺจยา. อุปนิสฺสยปจฺจยา. ปุเรชาตปจฺจยา.

---

[๑] สี. โปตฺถเก น ทิสฺสติ. [๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. เอวมุปริปิ.
[๓] สี. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ.

อาเสวนปจฺจยา. กมฺมปจฺจยา. วิปากปจฺจยา. อาหารปจฺจยา. อินฺทฺริย-ปจฺจยา. ฌานปจฺจยา. มคฺคปจฺจยา. สมฺปยุตฺตปจฺจยา. วิปฺปยุตฺตปจฺจยา. อตฺถิปจฺจยา. นตฺถิปจฺจยา. วิคตปจฺจยา. อวิคตปจฺจยา.

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๑๖] เหตุยา เอกวีส, อารมฺมเณ เอกํ, อธิปติยา เอกวีส, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ, สหชาเต เอกวีส, อญฺญมญฺเญ ฉ, นิสฺสเย เอกวีส, อุปนิสฺสเย เอกํ, ปุเรชาเต เอกํ, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม เอกวีส, วิปาเก, อาหาเร เอกวีส, อินฺทฺริเย เอกวีส, ฌาเน, มคฺเค เอกวีส, สมฺปยุตฺเต เอกํ, วิปฺปยุตฺเต เอกวีส, อตฺถิยา เอกวีส, นตฺถิยา เอกํ, วิคเต เอกํ, อวิคเต เอกวีส (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๑. วิภงฺควาโร

นเหตุปจฺจโย

[๑๗] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ ฯเปฯ รสายตนํ. ฆานายตนํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ...

อสญฺญสตฺตานํ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ. มหาภูเต ปฏิจฺจ ฯเปฯ

(อนิทสฺสนสปฺปฏิฆมูลเก อิมินา การเณน สตฺตปิ ปญฺหา วิภชิตพฺพา.)

[๑๘] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุกํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ กฏตฺตารูปํ ฯเปฯ ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ, วตฺถุ ปฏิจฺจ ขนฺธา. อาโปธาตุ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. อาโปธาตุ ปฏิจฺจ อิตฺถินฺทฺริยํ ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร. พาหิรา... อาหารสมุฏฺฐานา... อุตุสมุฏฺฐานา... อสญฺญสตฺตานํ อาโปธาตุ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา กฏตฺตารูปา, อุปาทารูปา. วิจิกิจฺฉาสหคเต อุทฺธจฺจสหคเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ วิจิกิจฺฉาสหคโต อุทฺธจฺจสหคโต โมโห.

(อนิทสฺสนอปฺปฏิฆมูลกา อิมินา การเณน สตฺต ปญฺหา วิภชิตพฺพา.)

[๑๙] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา: อเหตุเก อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ

รูปายตนํ. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ.

(อิมินา การเณน สตฺต ปญฺหา วิตฺถาเรตพฺพา อสมฺโมหนฺเตน.)

นอารมฺมณปจฺจโย

[๒๐] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ ฯเปฯ รสายตนํ. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ

(อนิทสฺสนสปฺปฏิฆมูลกา อิมินา การเณน สตฺตปิ ปญฺหา วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๒๑] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ. ขนฺเธ ปฏิจฺจ วตฺถุ ฯเปฯ อาโปธาตุ๋ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. อาโปธาตุ๋ ปฏิจฺจ อิตฺถินฺทฺริยํ ฯเปฯ กพฬีกาโร อาหาโร. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ...

อสญฺญสตฺตานํ อาโปธาตุ๎ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ.

(อนิทสฺสนอปฺปฏิฆมูลเก อิมินา การเณน สตฺตปิ ปญฺหา วิตฺถาเรตพฺพา.)

[๒๒] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา: อนิทสฺสน-อปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ รูปายตนํ. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ.

(ฆฏเน อิมินา การเณน สตฺตปิ ปญฺหา วิภชิตพฺพา.)

นอธิปตฺยาทิปจฺจยา

[๒๓] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอธิปติปจฺจยา: (สหชาตสทิสํ.) นอนนฺตรปจฺจยา. นสมนนฺตรปจฺจยา. นอญฺญมญฺญปจฺจยา: อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ. โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฏิจฺจ จกฺขายตนํ ฯเปฯ รสายตนํ. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ มหาภูเต ปฏิจฺจ

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ[๑] กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ.

(อิมินา การเณน เอกวีส ปญฺหา วิภชิตพฺพา.)

นอุปนิสฺสยปจฺจยา. นปุเรชาตปจฺจยา. นปจฺฉาชาตปจฺจยา. นอาเสวนปจฺจยา. นกมฺมปจฺจยา: พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เอกํ มหาภูตํ. อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ อุปาทารูปํ.

(กมฺมํ วิภชิตฺวา นกมฺเมเนว เอกวีส ปญฺหา กาตพฺพา.) นวิปากปจฺจยา. (ปฏิสนฺธิปิ กฏตฺตาปิ นตฺถิ, ปญฺจโวกาเรยว กาตพฺพา.) นอาหารปจฺจยา: พาหิรํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ (อิมินา การเณน วิภชิตพฺพา เอกวีสาปิ.)

นอินฺทฺริยาทิปจฺจยา

[๒๔] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอินฺทฺริยปจฺจยา: พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ มหาภูเต ปฏิจฺจ รูปชีวิตินฺทฺริยํ. (สงฺขิตฺตํ. สพฺเพ ปญฺหา วิภชิตพฺพา.) นฌานปจฺจยา: พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ เอกํ มหาภูตํ (สงฺขิตฺตํ. สตฺตปิ ปญฺหา วิภชิตพฺพา.).

---

[๑] ฉ., เท. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นฆานปจฺจยา: ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ อาโปธาตุ๎ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ.

(เอวํ สตฺตปิ ปญฺหา วิภชิตพฺพา.)

[๒๕] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นฆานปจฺจยา: พาหิรํ... อาหาร-สมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ ฯเปฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ มหาภูเต จ อาโปธาตุญฺจ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ กฏตฺตารูปํ, อุปาทารูปํ.

(เอวํ สตฺตปิ ปญฺหา วิภชิตพฺพา.) นมคฺคปจฺจยา. (นเหตุสทิสํ กาตพฺพํ. ปริปุณฺณนฺ. โมโห นตฺถิ). นสมฺปยุตฺตปจฺจยา. นวิปฺปยุตฺตปจฺจยา (ปริปุณฺณนฺ.) โนนตฺถิปจฺจยา. โนวิคตปจฺจยา.

๒. ปจฺจยปจฺจนียํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๒๖] นเหตุยา เอกวีส, นอารมฺมเณ เอกวีส, นอธิปติยา เอกวีส, (สงฺขิตฺตนฺ. สพฺพตฺถ เอกวีส.) โนนตฺถิยา เอกวีส, โนวิคเต เอกวีส (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียนฺ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๒๗] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกวีส, นอธิปติยา เอกวีส ฯเปฯ[๑] นกมฺเม[๑] เอกํ, นวิปาเก เอกวีส, นสมฺปยุตฺเต เอกวีส, นวิปฺปยุตฺเต เอกํ,[๒] โนนตฺถิยา เอกวีส, โนวิคเต เอกวีส (เอวํ คเณตพฺพํ).

อนุโลมปจฺจนียํ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมํ

นเหตุทุกํ

[๒๘] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกํ, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ, สหชาเต เอกวีส ฯเปฯ ฌาเน เอกวีส, มคฺเค เอกํ,[๓] สมฺปยุตฺเต เอกํ, วิปฺปยุตฺเต เอกวีส, อตฺถิยา เอกวีส, นตฺถิยา เอกํ, วิคเต เอกํ, อวิคเต เอกวีส (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียานุโลมํ.

ปฏิจฺจวาโร นิฏฺฐิโต.

(สหชาตวาโรปิ ปจฺจยวาโรปิ นิสฺสยวาโรปิ ปฏิจฺจวารสทิสา, สํสฏฺฐวาโรปิ สมฺปยุตฺตวาโรปิ อรูเปเยว กาตพฺพา.)

---

[๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. [๒] สฺยา. เอกวีส. [๓] สฺยา. เอกวีส.

๒๒. สนิทสฺสนสปฺปฏิฆตฺติกำ ๗. ปญฺหาวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ ๑. วิภงฺควาโร

เหตุปจฺจโย

[๒๙] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ กฏตฺตารูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา เหตู สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (๒)

(อนิทสฺสนอปฺปฏิฆมูลเกเยว อิมินา การเณน สตฺต ปญฺหา วิภชิตพฺพา.)

อารมฺมณปจฺจโย

[๓๐] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: รูเป อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตำ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ, วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจำ อุปฺปชฺชติ, โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปำ ปสฺสติ. รูปายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สนิทสฺสนสปฺปฏิฆา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตำสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. จกฺขุ ฯเปฯ กายำ... สทฺเท... คนฺเธ... รเส... โผฏฐพฺเพ อนิจฺจโต ฯเปฯ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทำ สุณาติ. สทฺทายตนำ โสตวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฐพฺพายตนำ กายวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, อนาคตำสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๓๑] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย: ทานำ ทตฺวา, สีลำ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมำ กตฺวา ตำ ปจฺจเวกฺขติ. ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ ปจฺจเวกฺขติ. ฌานา ฯเปฯ อริยา มคฺคา วุฏฐหิตฺวา มคฺคำ ปจฺจเวกฺขนฺติ, ผลำ ปจฺจเวกฺขนฺติ, นิพฺพานำ ปจฺจเวกฺขนฺติ. นิพฺพานำ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, มคฺคสฺส, ผลสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อริยา ปหีเน กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ, วิกฺขมฺภิเต กิเลเส ปจฺจเวกฺขนฺติ. ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ ฯเปฯ วตฺถุำ... อิตฺถินฺทฺริยำ... ปุริสินฺทฺริยำ... ชีวิตินฺทฺริยำ... อาโปธาตุำ... กพฬีการำ อาหารำ... อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ ขนฺเธ อนิจฺจโต ฯเปฯ โทมนสฺสำ อุปฺปชฺชติ. เจโตปริยญาเณน อนิทสฺสนอปฺปฏิฆจิตฺตสมงฺคิสฺส จิตฺตำ ชานาติ. อากาสานญฺจายตนำ วิญฺญาณญฺจายตนสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อากิญฺจญฺญายตนำ เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา อิทฺธิวิธญาณสฺส, เจโตปริยญาณสฺส, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส, ยถากมฺมูปคญาณสฺส, อนาคตำสญาณสฺส, อาวชฺชนาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อธิปติปจฺจโย

[๓๒] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** รูปี ครุๆ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตๆ ครุๆ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณาธิปติ:** จกฺขุๆ ฯเปฯ กายๆ... สทฺเท... คนฺเธ... รเส... โผฏฺฐพฺเพ ครุๆ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตๆ ครุๆ กตฺวา ราโค... ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. (๑)

[๓๓] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณาธิปติ, สหชาตาธิปติ. **อารมฺมณาธิปติ:** ทานๆ ทตฺวา, สีลๆ สมาทิยิตฺวา, อุโปสถกมฺมๆ กตฺวา, ตๆ ครุๆ กตฺวา ฯเปฯ ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ฯเปฯ อริยา มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา ฯเปฯ ผลา วุฏฺฐหิตฺวา ฯเปฯ ผลๆ ครุๆ กตฺวา ฯเปฯ นิพฺพานๆ ครุๆ กตฺวา... นิพฺพานๆ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส, มคฺคสฺส, ผลสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุๆ... อิตฺถินฺทฺริยๆ... ปุริสินฺทฺริยๆ... ชีวิตินฺทฺริยๆ... อาโปธาตุๆ... กพฬีการๆ อาหารๆ... อนิทสฺสนอปฺปฏิฆเม ขนฺเธ ครุๆ กตฺวา อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตๆ ครุๆ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ อุปฺปชฺชติ. **สหชาตาธิปติ:** อนิทสฺสนอปฺปฏิฆาธิปติ สมฺปยุตฺตกานๆ ขนฺธานๆ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานานๆ รูปานๆ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. **สหชาตาธิปติ:** อนิทสฺสนอปฺปฏิฆาธิปติ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ[๑] จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

(อนิทสฺสนอปฺปฏิฆมูลเก สตฺตปิ ปญฺหา วิภชิตพฺพา. อธิปติ ติวิธรูปสงฺคเหน.)

อนนฺตรปจฺจโย

[๓๔] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ ขนฺธานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมํ โคตฺรภุสฺส. อนุโลมํ โวทานสฺส. โคตฺรภุ มคฺคสฺส. โวทานํ มคฺคสฺส. มคฺโค ผลสฺส. ผลํ ผลสฺส. อนุโลมํ ผลสมาปตฺติยา. นิโรธา[๒] วุฏฺฐหนฺตสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ ผลสมาปตฺติยา อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สมนนฺตรปจฺจโย

[๓๕] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. (อนนฺตรสทิสํ.)

---

[๑] สฺยา., สี. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ. [๒] สี. อนิโรธา.

สหชาตาทิปจฺจยา

[๓๖] อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (ปฏิจฺจวารสทิสํ สาธุกํ กาตพฺพํ. อญฺญมญฺญ-ปจฺจเย ปฏิจฺจวาเร อญฺญมญฺญสทิสํ,[๑] นิสฺสยปจฺจเย ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

อุปนิสฺสยปจฺจโย

[๓๗] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย.** [๒] **ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: วณฺณสมฺปทำ ปตฺถยมาโน ทานำ เทติ, สีลำ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมำ ฯเปฯ วณฺณสมฺปทา สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย, ราคสฺส ฯเปฯ ปตฺถนาย, กายิกสฺส สุขสฺส, กายิกสฺส ทุกฺขสฺส, มคฺคสฺส, ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: จกฺขุสมฺปทำ ปตฺถยมาโน ฯเปฯ กายสมฺปทำ... สทฺทสมฺปทำ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพสมฺปทำ ปตฺถยมาโน ทานำ เทติ, สีลำ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมำ... อุตุำ... เสนาสนำ อุปนิสฺสาย ทานำ เทติ, สีลำ สมาทิยติ. อุโปสถกมฺมำ... ฌานำ... วิปสฺสนำ... มคฺคำ... อภิญฺญำ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ, ปาณำ หนติ ฯเปฯ สงฺฆำ ภินฺทติ. จกฺขุสมฺปทา ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพสมฺปทา... อุตุ... เสนาสนำ... สทฺธาย ฯเปฯ

---

[๑] สี. อญฺญมญฺญวาเร สทิสำ. [๒] สฺยา. อนนฺตรูปนิสฺสโย, เอวมุปริปิ.

ปญฺญาย...ราคสฺส ฯเปฯ ปตฺถนาย... กายิกสฺส สุขสฺส... กายิกสฺส ทุกฺขสฺส... มคฺคสฺส ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๓๘] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส[๑] ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณูปนิสฺสโย, อนนฺตรูปนิสฺสโย, ปกตูปนิสฺสโย ฯเปฯ** ปกตูปนิสฺสโย: สทฺธํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ, สีลํ สมาทิยติ, อุโปสถกมฺมํ... ฌานํ... สมาปตฺตึ อุปฺปาเทติ. มานํ ชปฺเปติ. ทิฏฺฐึ คณฺหาติ.. สีลํ ฯเปฯ ปญฺญํ... ราคํ ฯเปฯ ปตฺถนํ... กายิกํ สุขํ... กายิกํ ทุกฺขํ, โภชนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺทติ. [๒] สทฺธา ฯเปฯ ปญฺญา ฯเปฯ ราโค ฯเปฯ ปตฺถนา... กายิกं สุขं กายิกं ทุกฺขं... โภชนํ สทฺธาย ฯเปฯ ปญฺญาย... มคฺคสฺส... ผลสมาปตฺติยา อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปุเรชาตปจฺจโย

[๓๙] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** รูเป อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ, อสฺสาเทติ อภินนฺทติ, ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ, ทิฏฺฐิ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉา ฯเปฯ อุทฺธจฺจํ ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปึ ปสฺสติ. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส

---

[๑] สฺยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส.

[๒] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "อนิทสฺสนาอปฺปฏิฆา ขนฺธา...ติ ปาโฐ ทิสฺสติ.

ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** จกฺขุ ฯเปฯ กายํ... สทฺเท ฯเปฯ โผฏฺฐพฺเพ อนิจฺจโต ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ. สทฺทายตนํ โสตวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุปุเรชาตํ: จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ. **อารมฺมณปุเรชาตํ:** วตฺถุ... อิตฺถินฺทฺริยํ... ปุริสินฺทฺริยํ... ชีวิตินฺทฺริยํ... อาโปธาตุ... กพฬีกาโร อาหาโร... อนิจฺจโต ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. วตฺถุปุเรชาตํ: วตฺถุ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๔๐] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ.** รูปายตนญฺจ วตฺถุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณปุเรชาตํ, วตฺถุปุเรชาตํ.** จกฺขายตนญฺจ วตฺถุ จ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ วตฺถุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ ขนฺธานํ ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย: **อารมฺมณปุเรชาตำ, วตฺถุปุเรชาตำ.** รูปายตนญฺจ จกฺขายตนญฺจ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ปจฺฉาชาตปจฺจโย

[๔๑] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส กายสฺส ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

(เอวำ สตฺต ปญฺหา วิภชิตพฺพา, ติวิธรูปสงฺคโห.) (๗)

อาเสวนปจฺจโย

[๔๒] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย: ปุริมา ปุริมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา ปจฺฉิมานำ ปจฺฉิมานำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานำ ขนฺธานำ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุโลมำ โคตฺรภุสฺส. อนุโลมำ โวทานสฺส. โคตฺรภุ มคฺคสฺส. โวทานำ มคฺคสฺส อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

กมฺมปจฺจโย

[๔๓] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา เจตนา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ[๑] ฯเปฯ[๑] **นานาขณิกา:** อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา เจตนา วิปากานํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ กฏตฺตารูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตา, นานาขณิกา. **สหชาตา:** อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา เจตนา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ **นานาขณิกา:** อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา เจตนา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

(เอวํ สตฺต ปญฺหา สหชาตา นานาขณิกา อิมินา การเณน วิภชิตพฺพา, ติวิธรูปสงฺคโห.) (๗)

วิปากปจฺจโย

[๔๔] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปาโก อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ กฏตฺตารูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย: วิปากา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

(เอวํ สตฺต ปญฺหา วิตฺถาเรตพฺพา, ปวตฺติปฏิสนฺธิ.) (๗)

อาหารปจฺจโย

[๔๕] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา อาหารา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ กฏตฺตารูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. กพฬีกาโร อาหาโร อิมสฺส อนิทสฺสน-อปฺปฏิฆสฺส กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา อาหารา สนิทสฺสน-สปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา อาหารา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. กพฬีกาโร อาหาโร อิมสฺส

สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส กายสฺส อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

(เอวํ สตฺต ปญฺหา ปวตฺติปฏิสนฺธิ วิภชิตพฺพา, สตฺตสุปิ กพฬีกาโร อาหาโร กาตพฺโพ.) (๗)

อินฺทฺริยปจฺจโย

[๔๖] อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย: จกฺขุนฺทฺริยํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายินฺทฺริยํ กายวิญฺญาณสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานญฺจ[๑] กฏตฺตารูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. รูปชีวิตินฺทฺริยํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา อินฺทฺริยา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา อินฺทฺริยา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. รูปชีวิตินฺทฺริยํ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ

---

[๑] สฺยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆานญฺจ.

อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

(เอวำ ปวตฺติปฏิสนฺธิ สตฺต ปญฺหา วิภชิตพฺพา, รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ อนฺเต อนฺเต.) (๗)

[๔๗] อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย: จกฺขุนฺทฺริยญฺจ จกฺขุวิญฺญาณญฺจ จกฺขุวิญฺญาณสหคตานำ ขนฺธานำ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ กายินฺทฺริยญฺจ กายวิญฺญาณญฺจ กายวิญฺญาณสหคตานำ ขนฺธานำ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

ฌานาทิปจฺจยา

[๔๘] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ[๑] ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย. มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย. สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ

วิปฺปยุตฺตปจฺจโย

[๔๙] อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตำ:** จกฺขายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ กายายตนำ กายวิญฺญาณสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตำ, ปุเรชาตำ, ปจฺฉาชาตำ. **สหชาตา:** อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา

ขนฺธา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ขนฺธา วตฺถุสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. วตฺถุ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ:** วตฺถุ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ ขนฺธานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตา: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปจฺฉาชาตํ. **สหชาตา:** อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา:** อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

(อวเสสา ปญฺจ ปญฺหา เอวํ วิตฺถาเรตพฺพา. สหชาตา ปจฺฉาชาตา.)

อตฺถิปจฺจโย

[๕๐] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส[๑] ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตํ** รูเป อนิจฺจโต ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

---

[๑] สฺยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส.

[๕๑] อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ทฺวินฺนํ มหาภูตานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว มหาภูตา เอกสฺส มหาภูตสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆา มหาภูตา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ, กฏตฺตารูปานํ, อุปาทารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. โผฏฺฐพฺพายตนํ จกฺขายตนสฺส ฯเปฯ รสายตนสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. พาหิรา... อาหารสมุฏฺฐานา... อุตุสมุฏฺฐานา... เอกํ มหาภูตํ ทฺวินฺนํ มหาภูตานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว มหาภูตา เอกสฺส มหาภูตสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. อุตุสมุฏฺฐานา มหาภูตา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆานํ อุปาทารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. อสญฺญสตฺตานํ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เอกํ มหาภูตํ ทฺวินฺนํ มหาภูตานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว มหาภูตา ฯเปฯ (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒) (ปฏิจฺจวาเร นิสฺสยสทิสํ.[๑])

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ. **สหชาตา:** อนิทสฺสนสปฺปฏิฆา มหาภูตา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ, กฏตฺตารูปานํ, อุปาทารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย (ยาว อสญฺญสตฺตา วิตฺถาเรตพฺพา). **ปุเรชาตํ:** จกฺขุ ฯเปฯ กายํ ฯเปฯ สทฺเท ฯเปฯ โผฏฺฐพฺเพ อนิจฺจโต ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

---

[๑] ฉ., เท. ปฏิจฺจวาเร นิสฺสยปจฺจยสทิสํ.

(อวเสสา จตฺตาโร ปญฺหา วิตฺถาเรตพฺพา. ปฏิจฺจวาเร สหชาต-ปจฺจยสทิสา[๑] นินฺนานากรณา.) (๗)

[๕๒] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตํ, ปุเรชาตํ,[๒] ปจฺฉาชาตํ, อาหารํ, อินฺทฺริยํ. **สหชาโต**: อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เอโก ขนฺโธ ติณฺณนฺนํ ขนฺธานํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว ขนฺธา ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ อาโปธาตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ จิตฺตสมุฏฺฐานานํ รูปานํ, กฏตฺตารูปานํ, อุปาทารูปานํ ฯเปฯ อาโปธาตุ อินฺทฺริยสฺส[๓] ฯเปฯ[๓] กพฬีการาหารสฺส จ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. พาหิรํ... อาหารสมุฏฺฐานํ... อุตุสมุฏฺฐานํ... อสญฺญสตฺตานํ อาโปธาตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ, อุปาทารูปานํ[๔] อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย.[๔] **ปุเรชาตํ**: วตฺถุ... อินฺทฺริยํ... ปุริสินฺทฺริยํ... ชีวิตินฺทฺริยํ... อาโปธาตุ... กพฬีการํ อาหารํ อนิจฺจโต ฯเปฯ โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ. วตฺถุ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปจฺฉาชาตา**: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **กพฬีกาโร อาหาโร** อิมสฺส อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **รูปชีวิตินฺทฺริยํ** อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานํ กฏตฺตารูปานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย (เอวํ อวเสสา ฉ ปญฺหา วิภชิตพฺพา. สหชาตํ... ปจฺฉาชาตํ... อาหารํ... อินฺทฺริยมฺปิ กาตพฺพา). (๗)

---

[๑] สฺยา. สหชาตสทิสา. [๒] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.
[๓-๓] สฺยา. อินฺทฺริยสฺส. [๔-๔] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

[๕๓] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตำ:** รูปายตนญฺจ วตฺถุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานำ[๑] ขนฺธานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา สนิทสฺสน-สปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา จ มหาภูตา จ สนิทสฺสนสปฺปฏิฆานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. ปฏิสนฺธิกฺขเณ... (สงฺขิตฺตำ. อสญฺญสตฺตานญฺจ กาตพฺพา). (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.) (๒)

[๕๔] อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: สหชาตำ, ปุเรชาตำ. **สหชาตา:** อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา ขนฺธา จ มหาภูตา จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานำ จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ ฯเปฯ (ยาว อสญฺญสตฺตา กาตพฺพา). **ปุเรชาตำ:** จกฺขายตนญฺจ วตฺถุ จ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ วตฺถุ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆานำ ขนฺธานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓) (อวเสสา จตสฺโส ปญฺหา วิภชิตพฺพา.) (๗)

[๕๕] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. **ปุเรชาตำ:**

---

[๑] สี. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆานำ.

รูปายตนญฺจ จกฺขายตนญฺจ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย: **สหชาตํ, ปุเรชาตํ.** รูปายตนญฺจ จกฺขายตนญฺจ จกฺขุวิญฺญาณญฺจ จกฺขุวิญฺญาณสหคตานํ ขนฺธานํ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

(นตฺถิวิคตปจฺจยํ[๑] อนนฺตรสทิสํ.[๑]

อวิคตปจฺจยํ อตฺถิสทิสํ.)

---

๑. ปจฺจยานุโลมํ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธํ

[๕๖] เหตุยา สตฺต, อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร เอกํ, สมนนฺตเร เอกํ, สหชาเต เอกวีส, อญฺญมญฺเญ ฉ, นิสฺสเย เอกวีส, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ฉ, ปจฺฉาชาเต สตฺต, อาเสวเน เอกํ, กมฺเม สตฺต, วิปากเก สตฺต, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต เอกํ, วิปฺปยุตฺเต อฏฺฐ, อตฺถิยา ปญฺจวีส, นตฺถิยา เอกํ, วิคเต เอกํ, อวิคเต ปญฺจวีส.

[๑-๑] สี. นตฺถิวิคตปจฺจยา อนนฺตรสทิสา.

เหตุสภาโค

[๕๗] เหตุปจฺจยา อธิปติยา สตฺต, สหชาเต สตฺต, อญฺญมญฺเญ เอกํ, นิสฺสเย สตฺต, วิปาเก สตฺต, อินฺทฺริเย สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต เอกํ, วิปฺปยุตฺเต สตฺต, อตฺถิยา สตฺต, อวิคเต สตฺต.

เหตุสามญฺญฆฏนา (๙)

[๕๘] เหตุ สหชาต นิสฺสย อตฺถิ อวิคตนฺติ สตฺต. เหตุ สหชาต อญฺญมญฺญ นิสฺสย อตฺถิ อวิคตนฺติ เอกํ. เหตุ สหชาต อญฺญมญฺญ นิสฺสย สมฺปยุตฺต อตฺถิ อวิคตนฺติ เอกํ. เหตุ สหชาต นิสฺสย วิปฺปยุตฺต อตฺถิ อวิคตนฺติ สตฺต. (อวิปากํ ๔)

เหตุ สหชาต นิสฺสย วิปาก อตฺถิ อวิคตนฺติ สตฺต. เหตุ สหชาต อญฺญมญฺญ นิสฺสยวิปาก อตฺถิ อวิคตนฺติ เอกํ. เหตุ สหชาต อญฺญมญฺญ นิสฺสย วิปาก สมฺปยุตฺต อตฺถิอวิคตนฺติ เอกํ. เหตุ สหชาต นิสฺสย วิปาก วิปฺปยุตฺต อตฺถิ อวิคตนฺติ สตฺต. เหตุ สหชาต อญฺญมญฺญ นิสฺสย วิปาก วิปฺปยุตฺต อตฺถิ อวิคตนฺติ เอกํ. (สวิปากํ ๕)

(เอวํ สพฺโพ คณนวาโร คเณตพฺโพ.)

อนุโลมํ.

---

๒. ปจฺจนียุทฺธาโร

[๕๙] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ[๑] ธมฺโม อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๖)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๗)

---

[๑] สี. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ.

[๖๐] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสน-อปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส[๑] จ อนิทสฺสน-อปฺปฏิฆสฺส[๑] จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริย-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย.

---

[๑] สฺยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ.

ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๖)

อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย. (๗) [๑]

[๖๑] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส... ปุเรชาตํ. (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ[๒] จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส... สหชาตํ, ปุเรชาตํ. (๓)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๔)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส

---

[๑] สฺยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย. อินฺทฺริเยน ปจฺจโย.

[๒] สฺยา. สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ.

สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๖)

อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๗)

[๖๒] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส... ปุเรชาตำ. (๑)

สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

๒. ปจฺจยปจฺจนียำ ๒. สงฺขฺยาวาโร

สุทฺธำ

[๖๓] นเหตุยา ปญฺจวีส, นอารมฺมเณ ทฺวาวีส, นอธิปติยา ปญฺจวีส, นอนนฺตเร ปญฺจวีส, นสมนนฺตเร ปญฺจวีส, นสหชาเต ทฺวาทส, นอญฺญมญฺเญ จตุวีส, นนิสฺสเย นว, นอุปนิสฺสเย ปญฺจวีส, นปุเรชาเต พาวีส, นปจฺฉาชาเต ปญฺจวีส, นอาเสวเน ปญฺจวีส, นกมฺเม ปญฺจวีส, นวิปาเก จตุวีส, นอาหาเร ปญฺจวีส, นอินฺทฺริเย เตวีส, นฌาเน ปญฺจวีส, นมคฺเค ปญฺจวีส, นสมฺปยุตฺเต จตุวีส, นวิปฺปยุตฺเต พาวีส, โนอตฺถิยา นว, โนนตฺถิยา ปญฺจวีส, โนวิคเต ปญฺจวีส, โนอวิคเต นว.

นเหตุทุกํ

นเหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ พาวีส. (ปจฺจยคมนสทิสํ.) โนอวิคเต นว.

นเหตุติกํ

นเหตุปจฺจยา นอารมฺมณปจฺจยา นอธิปติยา พาวีส, นอนนฺตเร พาวีส, นสมนนฺตเร พาวีส, นสหชาเต นว, นอญฺญมญฺเญ พาวีส, นนิสฺสเย นว, นอุปนิสฺสเย เอกวีส, นปุเรชาเต พาวีส, นปจฺฉาชาเต พาวีส ฯเปฯ นสมฺปยุตฺเต พาวีส, นวิปฺปยุตฺเต พาวีส, โนอตฺถิยา นว, โนนตฺถิยา พาวีส, โนวิคเต พาวีส, โนอวิคเต นว (เอวํ คเณตพฺพํ).

ปจฺจนียํ.

---

๓. ปจฺจยานุโลมปจฺจนียํ

เหตุทุกํ

[๖๔] เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร สตฺต, นสมนนฺตเร สตฺต, นอญฺญมญฺเญ สตฺต, นอุปนิสฺสเย สตฺต, นปุเรชาเต สตฺต, นปจฺฉาชาเต สตฺต ฯเปฯ สพฺพตฺถ สตฺต. นสมฺปยุตฺเต สตฺต, นวิปฺปยุตฺเต เอกํ, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺต.

เหตุสามญฺญวฏฺฏนา

[๖๕] เหตุ สหชาต นิสฺสย อตฺถิ อวิคตนฺติ นอารมฺมเณ สตฺต ฯเปฯ นอนนฺตเร สตฺต, นสมนนฺตเร สตฺต, นอญฺญมญฺเญ สตฺต, (อิธาปิ สงฺขิตฺตํ.) นสมฺปยุตฺเต สตฺต, นวิปฺปยุตฺเต เอกํ, โนนตฺถิยา สตฺต, โนวิคเต สตฺต.

เหตุ สหชาต อญฺญมญฺญ นิสฺสย อตฺถิ อวิคตนฺติ นอารมฺมเณ เอกำ, (สพฺพตฺถ เอกำ.)...โนวิคเต เอกำ (เอวำ คเณตพฺพำ).

อนุโลมปจฺจนียำ.

---

๔. ปจฺจยปจฺจนียานุโลมำ

นเหตุทุกำ

[๖๖] นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา นว, อนนฺตเร เอกำ, สมนนฺตเร เอกำ, สหชาเต เอกวีส, อญฺญมญฺเญ ฉ, นิสฺสเย เอกวีส, อุปนิสฺสเย ตีณิ, ปุเรชาเต ฉ, ปจฺฉาชาเต สตฺต, อาเสวเน เอกำ, กมฺเม สตฺต, วิปาเก สตฺต, อาหาเร สตฺต, อินฺทฺริเย นว, ฌาเน สตฺต, มคฺเค สตฺต, สมฺปยุตฺเต เอกำ, วิปฺปยุตฺเต อฏฺฐ, อตฺถิยา ปญฺจวีส, นตฺถิยา เอกำ, วิคเต เอกำ, อวิคเต ปญฺจวีส (เอวำ คเณตพฺพำ).

ปจฺจนียานุโลมำ.

ปญฺหาวาโร นิฏฺฐิโต.

สนิทสฺสนสปฺปฏิฆตฺติกำ พาวีสติมำ

นิฏฺฐิตำ.

ธมฺมานุโลเม ติกปฏฺฐานำ ปจฺฉิมำ

นิฏฺฐิตำ.

อภิธมฺมปิฏกเ ปฏฺฐานปาลิยา ทุติยภาเค

ปทานุกฺกโม

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
[อ]	
อชฺฌตฺตำ	๑/๖๐๕
อชฺฌตฺตสฺส	๒๗/๖๑๖
อชฺฌตฺตา	๓๒/๖๒๐
อชฺฌตฺตารมฺมณำ	๑/๖๓๑
อชฺฌตฺตารมฺมณสฺส	๑๑๖๓๒
อชฺฌตฺตารมฺมณา	๑๒/๖๓๖
อชฺฌตฺตารมฺมณาธิปติ	๑๔/๖๓๙
อชฺฌตฺตารมฺมโณ	๑/๖๓๑
อชฺฌตฺติกา	๑๒/๑๘๘
อชฺฌตฺโต	๑/๖๐๕
อติเรกำ	๒๐/๖๑๔
อตีตำ	๒/๕๗๖
อตีตา	๒/๕๗๖
อตีตารมฺมณำ	๑/๕๘๔
อตีตารมฺมณสฺส	๑๙/๕๙๐
อตีตารมฺมณา	๒๐/๕๙๐
อตีตารมฺมณาธิปติ	๒๓/๕๙๔
อตีตารมฺมโณ	๒๓/๕๙๔
อตีโต	๒/๕๗๕
อนตฺตโต	๒/๕๗๖
อนตฺตานุปสฺสนา	๓๑/๕๙๘
อนตฺตานุปสฺสนาย	๓๑/๕๙๘
อนาคตำสญาณำ	๕๗/๖๓๖
อนาคตำสญาณปจฺจเวกฺขณำ	๑๕/๔๘๗
อนาคตำสญาณสฺส	๑๕/๔๘๗
อนาคตารมฺมณา	๑๑/๕๘๗
อนาคตารมฺมณาธิปติ	๒๔/๕๙๔
อนาคตารมฺมณาย	๒๖/๕๙๖
อนาคตารมฺมโณ	๒๗/๕๙๖
อนาคโต	๓/๕๗๖
อนิจฺจโต	๒/๕๗๖
อนิจฺจานุปสฺสนา	๓๑/๕๙๘
อนิจฺจานุปสฺสนาย	๓๑/๕๙๘
อนิทสฺสนสปฺปฏิฆมูลเก	๕/๖๕๕
อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ	๙/๖๕๖
อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ	๙/๖๕๖
อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ	๑๐/๖๕๖

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
อนิทสฺสนอปฺปฏิฆจิตฺตสมงฺคิสฺส	๓๑/๖๖๗
อนิทสฺสนอปฺปฏิฆมูลเก	๓๓/๖๖๙
อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา	๓๔/๖๖๙
อนิทสฺสนอปฺปฏิฆาธิปติ	๓๓/๖๖๙
อนิทสฺสนอปฺปฏิเฆ	๓๓/๖๖๘
อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ	๑/๖๔๗
อนิยตำ	๓/๕๐๕
อนิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิ	๔๓/๕๒๓
อนิยตาธิปติ	๔๑/๕๒๒
อนิยโต	๔๑/๕๒๒
อนุปฺปนฺนำ	๔๖/๕๒๕
อนุปฺปนฺโน	๓/๕๖๖
อนุมชฺชนฺเตน	๔๕/๖๒๖
อนุโลมคณนา	๕/๑๔๙
อนุโลมปจฺจนียำ	๑๕/๑๕๓
อนุโลมปจฺจนียคณนา	๔๕/๔๑
อนุโลมปทานิ	๕๖/๖๓๑
อนุโลมสหชาตสทิสำ	๕/๖๓๓
อนฺเต	๔๖/๖๗๗
อปจยคามิจิตฺตสมงฺคิสฺส	๔๗/๓๖๔
อปจยคามิสฺส	๔๘/๓๖๖
อปจยคามี	๕๐/๓๖๗
อปจยคามึ	๒/๓๖๖
อปฺปมาณำ	๓/๔๒๔
อปฺปมาณาธิปติ	๑๔/๔๓๐
อปฺปมาณารมฺมณำ	๑/๔๗๙
อปฺปมาณารมฺมณสฺส	๑๓/๔๘๕
อปฺปมาณารมฺมณา	๑๖/๔๘๘
อปฺปมาณารมฺมณาธิปติ	๑๙/๔๙๐
อปฺปมาณารมฺมณานำ	๒๒/๔๙๒
อปฺปมาณารมฺมโณ	๒๒/๔๙๒
อปฺปมาโณ	๓/๔๒๔
อรหโต	๕๒/๓๖๙
อรหนฺตฆาตกมฺมำ	๔๕/๕๒๔
อรหนฺตฆาตกมฺมสฺส	๔๗/๕๒๖
อรหา	๔๖/๓๖๔
อริยานำ	๕๓/๔๑๑
อรูปปญฺหเมว	๑๓/๑๔๒
อวเสสา	๔๓/๒๐๔
	๓๑/๔๔๑
อวิตกฺกวิจารมตฺตำ	๒/๓
	๕/๗, ๑๒/๑๒
อวิตกฺกวิจารมตฺตจิตฺตสมงฺคิสฺส	๕๙/๕๙
อวิตกฺกวิจารมตฺตมูลกา	๑๑๖/๑๑๗
	๑๒๑/๑๒๑, ๑๒๓/๑๒๔
อวิตกฺกวิจารมตฺตา	๑๒๕/๑๒๕
	๑๒๗/๑๒๗
อวิตกฺกวิจารมตฺตาธิปติ	๓๑/๓๒
	๓๓/๓๔, ๕๒/๔๗

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
อวิตกฺกวิจารมตฺโต	๕๒/๔๗
	๕๔/๔๘, ๖๗/๕๖
อวิตกฺกอวิจารํ	๘๑/๗๓
	๑๐๒/๙๗
อวิตกฺกอวิจาราธิปติ	๓๒/๓๓
	๗๖/๖๗
อวิตกฺกอวิจาโร	๗๖/๖๘
	๘๑/๗๓
อสมฺโมหนฺเตน	๑๓๘/๑๓๙
	๑๙/๖๖๑
อเสกฺขํ	๒/๓๘๕
	๙/๓๘๙
อเสกฺขมูลเก	๖๒/๔๑๖
อเสกฺขา	๑๙/๓๙๔
	๔๙/๔๐๙
อเสกฺขาธิปติ	๔๖/๔๐๗
อเสกฺโข	๔๖/๔๐๗
	๕๔/๔๑๑
(อา)	
อาจยคามิจิตฺตสมงฺคิสฺส	๔๖/๓๖๓
	๔๖/๓๖๔
อาจยคามินเยน	๖๕/๓๗๘
อาจยคามิสฺส	๖๔/๓๗๘
	๖๕/๓๗๘
อาจยคามี	๖๕/๓๗๘
	๖๗/๓๘๐
อาจยคามีนํ	๕๒/๓๖๘
	๕๙/๓๗๔
อาโปธาตุ	๑/๖๔๗
	๑๒/๖๕๗
อาโปธาตุ	
อาโปธาตุญฺจ	๑๑/๖๕๗
	๑๙/๖๖๑
อารมฺมณอุปนิสฺสยา	๑๑๒/๓๓๓
อาเสวนมูลเก	๙๕/๓๑๙
อาเสวเน	๑๐๗/๓๒๙
(อิ)	
อิตฺถินฺทฺริยํ	๑/๖๔๗
อิทฺธิวิธญาณํ	๕๗/๔๕๓
อิทฺธิวิธญาณสฺส	๕๗/๔๕๓
(อุ)	
อุทฺธริตพฺพา	๔๙/๕๔
อุปธาเรตฺวา	๑๑๑/๓๓๒
อุปนิสฺสยารมฺมณมฺปิ	๕๔/๕๖๓
อุปฺปนฺนํ	๒/๕๖๕
	๙/๕๖๙
อุปฺปนฺนา	๑๑/๕๗๐
	๑๒/๕๗๑

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
อุปฺปนฺโน	๑๒/๕๗๑
	๑๖/๕๗๒
อุปฺปาที	๒๐/๕๗๔
อุเปกฺขาสหคตํ	๓/๑๔๗
อุเปกฺขาสหคตจิตฺตสมงฺคิสฺส	๒๐/๑๕๘
อุเปกฺขาสหคตสฺส	๒๑/๑๕๙
อุเปกฺขาสหคตาธิปติ	๒๔/๑๖๑
อุเปกฺขาสหคโต	๒๔/๑๖๑
	๒๘/๑๖๕
(ก)	
กพฬีกาโร	๙๑/๒๓๙
	๙๔๒๔๒
กมฺมปจฺจยสทิสํ	๑๔/๑๔๙
กายวิญฺญาณสหคตํ	๑๓/๑๕๒
กายสมฺปหาโน	๙/๕๖๙
กายสมฺปหาตา	๙/๕๗๐
การเณน	๕/๖๕๕
กุสลากุสลา	๒๖/๑๖๓
(ข)	
ขนฺโธ	๓๑/๑๖๖
	๔๓/๑๗๗

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(ค)	
คณนวาโร	๕๘/๖๘๓
คณนา	๑๑๒/๓๓๓
คเณนฺเตน	๑๔๕/๑๔๔
คนฺธสมฺปหาโน	๙/๕๖๙
คมนานิ	๒๘/๑๖๕
คหิเต	๕๔/๕๖๓
(ฆ)	
ฆฏนา	๘๗/๓๐๙
	๒๒/๓๔๙
ฆฏเนสุ	๔๘/๔๕
ฆานํ	๗๑/๖๐
ฆานสมฺปหาโน	๘/๕๗๙
(จ)	
จกฺกํ	๔๕/๕๒๔
จกฺขุนฺทฺริยํ	๑๕/๕๗๒
	๔๖/๖๗๖
จกฺขุวิญฺญาณสหคตานํ	๔๗/๖๗๗
จกฺขุสมฺปหาโน	๙/๕๖๙
จกฺขุสมฺปหาตา	๙/๕๗๐
	๘/๕๗๙

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(ฉ)	
ฉนฺทราโค	๘๔/๒๓๓,๘๙/๓๑๐
ฉิชฺชนฺติ	๕๔/๔๖๓
ฉินฺทติ	๓๓/๑๖๗
(ช)	
ชปฺเปติ	๘๕/๒๓๔
ชานนฺติ	๗๗/๒๙๙
ชานาติ	๔๖/๓๖๔
ชิวฺหาสมฺปทำ	๘/๕๗๙
ชีวิตา	๔๕/๕๒๔
(ฌ)	
ฌานงฺคานิ	๑๒๑/๑๒๑
(ญ)	
ญตฺวา	๓๒/๑๙๗
(ฐ)	
ฐานาฐานโกสลฺลสฺส	๕๕/๓๗๑
	๕๓/๔๑๑
(ต)	
ตทารมฺมณตา	๔๖/๓๖๔
ติวิธรูปสงฺคเหน	๓๓/๖๖๙
ติวิธรูปสงฺคโห	๔๑/๖๗๓
(ท)	
ทสฺสนตฺติกำ	๗๙/๓๐๒
ทสฺสนตฺติกสทิสำ	๗๙/๓๐๒
ทสฺสเนน	๘๐/๓๐๓
ทสฺสิตนเยน	๖๗/๓๘๐
ทสฺเสตพฺโพ	๓๘/๓๖
ทิฏฺจิยา	๑๐๒/๙๗
ทิฏฺจี	๑๐๓/๙๘
ทิพฺพจกฺขุปจฺจเวกฺขณำ	๑๕/๔๘๗
ทิพฺพโสตธาตุปจฺจเวกฺขณำ	๑๕/๔๘๗
ทีเปตพฺพำ	๒๖/๑๖๒
ทีเปตพฺพา	๙๙/๙๔
ทุกฺขโต	๑๐๗/๑๐๕
ทุกฺขานุปสฺสนา	๓๑/๕๙๘
ทุกฺขานุปสฺสนาย	๓๑/๕๙๘
	๓๒/๕๙๙
ทุติยฌฏเน	๒๐/๕๔๖
(ธ)	
ธมฺมปฏิสมฺภิทาย	๕๕/๓๗๑
(น)	
นปุเรชาตมูลเก	๓๗/๓๖
นเยน	๑๐๖/๓๒๙
นอธิปติปจฺจยสทิสำ	๒๔/๑๙๔
นอธิปติสทิสา	๑๑/๕๘๗

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
นอาเสวนมูลเก	๓๘/๓๖
นาธิปติมูลเก	๕๒/๔๗
นานากรณํ	๓๒/๖๒๐
นิฏฺฐานปทา	๖/๖๕๕
นินฺนานาํ	๕๘/๕๐
นินฺนานากรณํ	๙/๖๐๙
นินฺนานากรณา	๕๑/๖๘๐
นิพฺพานํ	๗๑/๖๐
นิพฺพานปจฺจเวกฺขณํ	๑๖/๔๘๘
นิยตมิจฺฉาทิฏฺฐิยา	๔๓/๕๒๓
นิยาเมตพฺพํ	๒๓/๕๔๓
นิรุตฺติปฏิสมฺภิทาย	๕๕/๓๗๑
เนวสญฺญานาสญฺญายตนปจฺจเวกฺขณํ	๑๕/๔๘๗
เนวเสกฺขานาเสกฺโข	๑/๓๘๔
เนวาจยคามินาปจยคามี	๑/๓๓๖
(ป)	
ปกตารมฺมณมฺปิ	๕๔/๕๖๓
ปจฺจนียคณนา	๔๔/๔๐
ปจฺจนียสทิสํ	๕๖/๒๘๗
ปจฺจนียานุโลมคณนา	๔๖/๔๑
ปจฺจนุโภติ	๕๔/๓๗๑
ปจฺจยสทิโส	๕๙/๒๑๓
ปจฺจเวกฺขณา	๔๐/๕๕๖

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
ปจฺจเวกฺขณาย	๔๐/๕๕๖
ปจฺจุปฺปนฺนาธิปติ	๔/๕๗๗
ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาธิปติ	๒๕/๕๙๕
ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ	๒๕/๕๙๕
ปจฺจุปฺปนฺโน	๑/๕๗๕
ปญฺจโวกาเรเยว	๒๓/๖๖๓
ปญฺจายตนญฺจ	๒๐/๖๑๔
ปญฺหาวารคณนํ	๑๓๘/๑๓๙
ปฏิฆาตตฺถาย	๔๕/๕๒๔
ปฏิจฺจคณนา	๔๘/๔๕
ปฏิจฺจนเย	๕๐/๔๕
ปฏิจฺจวารปจฺจนีเย	๕๙/๒๘๙
ปฏิภาณปฏิสมฺภิทาย	๕๓/๔๑๑
ปฏิสนฺธิ	๓๑/๔๑๑
ปฏิสนฺธิกานิ	๑๐๐/๙๕
ปฏิสนฺธิจิตฺตํ	๒๘/๕๙๗
ปฐมฌฏฺฐานาทิ	๕๑/๔๗
ปฐมฌฏฺฐเน	๒๐/๕๔๖
ปฐมชฺฌานปจฺจเวกฺขณํ	๑๕/๔๘๗
ปฐมอุทาหรเณ	๔๘/๔๓
ปตฺถยมาโน	๙/๕๖๙
ปทานิ	๑๔๕/๑๔๔
ปเทสุ	๒๑/๕๘๔
ปรปริคฺคเห	๘๔/๒๓๓
ปรามสนฺตสฺส	๓๘/๕๒๑

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
ปริกมฺมํ	๔๗/๕๒๕
ปริตฺตมูลเก	๑๖/๔๓๑
ปริตฺตาธิปติ	๕๙/๔๕๔
ปริตฺตารมฺมณาธิปติ	๑๗/๔๘๙
ปริตฺตารมฺมณานํ	๒๐/๔๙๑
ปริตฺตารมฺมโณ	๒๐/๔๙๑
ปริตฺโต	๑/๔๒๓
ปริโยสานปทา	๕/๖๕๕
ปโร	๒๘/๖๑๗
ปวตฺติปฏิสนฺธิ	๔๓/๖๒๕
ปวตฺเต	๔๘/๔๓
ปหาตพฺพเหตุกํ	๑/๒๔๘
ปหาตพฺพเหตุโก	๑/๒๔๘
ปหาตพฺพาธิปติ	๗๔/๒๓๓
ปากฏา	๑๑๒/๓๓๓
ปาณาติปาโต	๗๒/๔๖๓
ปาลิยํ	๑๑๑/๓๓๒
ปีตินฺยํ	๓๘/๑๗๕
ปีติสหคตํ	๔๒/๑๗๗
ปีติสหคตา	๑/๑๔๖
ปีติสหคตาธิปติ	๒๒/๑๖๐
ปีติสหคเตน	๒๒/๑๖๐
ปีติสหคโต	๒๒/๑๖๐
ปุริสินฺทฺริยํ	๓๑/๖๖๗
เปกฺขิตพฺพํ	๑๑๒/๓๓๓

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(ผ)	
ผลํ	๖๗/๕๗
ผลปจฺจเวกฺขณํ	๑๖/๔๘๘
ผลสฺส	๒๒/๔๙๒
โผฏฺฐพฺพสมฺปทำ	๙/๕๖๙
โผฏฺฐพฺพสมฺปทา	๙/๕๗๐
(พ)	
พหิทฺธา	๑/๖๐๖
พหิทฺธาธิปติ	๓๑/๖๑๙
พหิทฺธารมฺมณาธิปติ	๑๕/๖๓๙
พหิทฺธารมฺมโณ	๑๕/๖๓๙
พฺยญฺชเนน	๑๑๒/๓๓๒
(ภ)	
ภวงฺคำ	๕๒/๓๖๙
ภวงฺคสฺส	๒๘/๕๙๗
ภาวนาย	๒/๑๘๓
โภชนำ	๘๕/๒๓๓
(ม)	
มคฺคงฺคานิ	๑๒๓/๑๒๔
มคฺคปจฺจเวกฺขณำ	๑๖/๔๘๘
มคฺคเหตุกาธิปติ	๑๐/๕๔๑
มคฺคเหตุโก	๑๐/๕๔๒
มคฺคาธิปติ	๑๐/๕๔๒

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
มคฺคาธิปตีนํ	๒๗/๔๔๘
มคฺคารมฺมณาธิปติ	๓๑/๔๕๐
มคฺคารมฺมโณ	๓๑/๔๕๑
มชฺฌิโม	๑/๔๐๓
มหคฺคตจิตฺตสมงฺคิสฺส	๕๗/๔๕๒
มหคฺคตาธิปติ	๕๙/๔๕๔
มหคฺคตารมฺมณาธิปติ	๑๘/๔๙๐
มหคฺคตารมฺมณานํ	๒๑/๔๙๒
มหคฺคตารมฺมโณ	๒๙/๔๙๘
มหคฺคโต	๑/๔๒๓
มาติกาปทานิ	๔๕/๖๒๖
มาโน	๘๔/๒๓๒
มิจฺฉตฺตนิยโต	๑/๔๐๔
มิสฺสกปญฺหา	๑๑๑/๓๓๒
มิสฺสกตฺ	๑๑๑/๓๓๒
มุสา	๓๓/๑๖๘
(ย)	
ยถากมฺมูปคญาณํ	๕๗/๔๕๓
ยถากมฺมูปคญาณสฺส	๕๗/๔๕๓
(ร)	
รสสมฺปทำ	๙/๕๖๙
รุหิรุปฺปาทกมฺมำ	๔๕/๕๒๔
ปทานุกฺกโม	**ปุพฺเพ/องฺเก**
(ล)	
ลิขิตา	๑๑๒/๓๓๓
โลหิตำ	๔๕/๕๒๔
(ว)	
วิจาโร	๘๒/๗๕
วิญฺญาณญฺจายตนำ	๑๕/๔๘๗
วิตกฺโก	๑๐/๑๑
วิตฺถาเรตพฺพา	๔๘/๔๕
วิตฺถาเรน	๑๕/๑๕๓
วิปากปฏิสนฺธิ	๑๒/๑๘๘
วิปากมโนธาตุยา	๒๗/๑๖๔
(ส)	
สกปริคฺคเห	๘๔/๒๓๓
สกภณฺเฑ	๘๔/๒๓๓
สงฺฆเภทกมฺมำ	๔๕/๕๒๔
สชฺฌายมคฺเคน	๑๓/๑๓
สทฺทสมฺปทำ	๙/๕๖๙
สนิทสฺสนสปฺปฏิฆ	๑/๖๔๗
สพฺเพสำ	๒๖/๑๖๒
สมาปชฺชนฺติ	๕๕/๓๗๑
สมฺปุณฺณา	๕๑/๔๗
สมฺมตฺตนิยโต	๙/๕๐๗
สเมนฺติ	๑๑๒/๓๓๓
สวิตกฺกสวิจารมูลกา	๕๐/๔๕

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก	ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
สวิตกฺกสวิจาโร	๕๑/๔๖	เสกฺขมูลเก	๒๘/๓๙๙
สสโย	๑๑๒/๓๓๓	เสกฺขาธิปติ	๔๔/๔๐๗
สเหตุกา	๑๐๑/๓๒๒	เสกฺขานิ	๔๘/๔๐๘
สาธุกำ	๓๖/๖๗๐	เสกฺโข	๑/๓๘๔
สุขมูเล	๑๘/๑๕๔	โสตสมฺปทำ	๙/๕๖๙
สุขสหคตาธิปติ	๒๓/๑๖๑		
สุขสหคเตน	๓๓/๑๖๘	(ห)	
สุขสหคโต	๓๔/๑๖๙	หนติ	๘/๕๗๙
สุทฺธิกำ อรูปำ	๓๗/๓๖	หีนำ	๑/๕๐๓
เสกฺขฆฏเนสุ	๖๘/๓๙๙	หีนตฺติกำ	๑๔/๕๐๓

อภิธมฺมปิฎเก ปฏฺฐานปาลิยา ทุติยภาเค

ลกฺขิตพฺพปทานำ อนุกฺกมณิกา

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก	ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(อ)			
อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๑/๖๐๕	อวิตกฺกอวิจารำ ธมฺมำ สำสฏฺโจ	๖๑/๕๒
อชฺฌตฺตารมฺมณา	๖/๖๓๓	อเสกฺขำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๒/๓๘๕
อชฺฌตฺตารมฺมณา เจตนา	๖/๖๓๓	อเสกฺโข ธมฺโม	๒/๓๘๕
อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม	๕/๖๓๓	อเหตุกำ ปีติสหคตำ	๖/๑๔๙
อชฺฌตฺโต ธมฺโม	๑/๖๐๕	อเหตุกำ สวิตกฺกสวิจารำ	๒๓/๒๔
อชฺฌตฺโต กพฬีกาโร	๔๓/๖๒๕	อเหตุกำ อุเปกฺขาสหคตำ	๘/๑๐๕
อชฺฌตฺโต กพฬีกาโร อาหาโร	๔๓/๖๒๕	อเหตุกปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกำ ปฏิจฺจ	๒๔/๒๖
อตีตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๑/๕๘๔	อเหตุเก สวิตกฺกสวิจาเร	๒๕/๒๘
อตีตารมฺมโณ ธมฺโม	๑/๕๘๔	(อา)	
อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺโม	๒/๖๔๙	อากาสานญฺจายตนำ	๗๑/๖๐
อนุโลมำ โคตฺรภุสฺส	๓๔/๖๖๙	อากิญฺจญฺญายตนำ	๗๑/๖๐
อนุโลมำ ผลสมาปตฺติยา	๓๔/๖๖๙	อาจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๑/๓๓๕
อปจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๒/๓๓๖	อารพฺภ ปีติสหคตา ขนฺธา	๑๙/๑๕๕
อปฺปมาณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๓/๔๒๔	อารมฺมณปุเรชาตำ	๘๖/๓๒๔
อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส ธมฺมสฺส	๖๖/๕๔	อารมฺมณาธิปติ	๔๙/๓๖๖
อวิตกฺกวิจารมตฺโต	๖๗/๕๕		
อวิตกฺกอวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๓/๔		

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
อาวชฺชนา จ วิตกฺโก จ	๘๓/๗๗
อาวชฺชนา ปญฺจนฺนำ วิญฺญาณานำ	๗๙/๗๐
อาหารา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ	๑๑๙/๑๑๙
(อิ)	
อิทฺธิวิธญาณำ ปจฺจเวกฺขติ	๕๗/๔๕๓
อิทฺธิวิธญาณสฺส	๓๘/๔๒๐
อินฺทฺริยา วิจารสฺส จ	๑๒๐/๑๒๐
อินฺทฺริยา วิตกฺกสฺส	๑๒๐/๑๒๐
อินฺทฺริยา สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ	๑๒๐/๑๒๐
อิมสฺส กายสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย	๑๒๗/๑๒๗
อิมสฺส กายสฺส อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย	๑๓๐/๑๓๐
(อุ)	
อุตุสมุฏฺฐานำ เอกำ มหาภูตำ	๓๙/๓๗
อุทฺธจฺจสหคโต โมโห	๘/๑๕๐
อุปปตฺติจิตฺตสฺส	๒๖/๑๖๓
อุปาทารูปานำ	๖/๕๖๗
อุปาทารูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย	๕๑/๖๗๙
อุปฺปนฺนา ขนฺธา กฏตฺตารูปานำ	๑๖/๕๗๒
อุปฺปนฺโน ธมฺโม	๑๖/๕๗๒
อุปฺปาที ธมฺโม	๒๐/๕๗๔
อุปฺปาที จกฺขุสมฺปทำ ปตฺถยมาโน	๙/๕๖๙
อุเปกฺขาสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๓/๑๔๗
อุเปกฺขาสหคตำ สทฺธำ อุปนิสฺสาย	๓๕/๑๗๑
อุเปกฺขาสหคเตน จิตฺเตน	๓๕/๑๗๑
อุเปกฺขาสหคโต ราโค	๑๙/๑๔๖
อุโปสถกมฺมำ กตฺวา	๑๙/๑๔๖
อุโปสถกมฺมำ กโรติ	๓๓/๑๖๗
(ก)	
กฏตฺตา จ รูปานำ	๗๐/๒๑๘
กฏตฺตารูปำ ขนฺเธ วิปฺปยุตฺตปจฺจยา	๑๖/๑๗
กฏตฺตารูปานำ	๖๖/๕๔
กฏตฺตารูปานำ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย	๑๒๑/๑๒๑
กฏตฺตารูปานำ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย	๑๒๗/๑๒๗

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
กฏฺตฺตารูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย	๑๓๐/๑๓๐
กพฬีกาโร อาหาโร	๑๓๒/๑๓๑
กายายตนำ กายวิญฺญาณสฺส	๑๓๒/๑๓๑
กายิกำ สุขำ	๘๕/๒๓๓
กายิกสฺส ทุกฺขสฺส	๘๕/๒๓๓
กายินฺทฺริยำ กายวิญฺญาณสฺส	๑๐๑/๓๒๒
(ข)	
ขนฺธา กฏฺตฺตารูปานำ วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย	๖๔/๓๗๗
ขนฺธา จ วิตกฺโก จ	๓/๕
ขนฺธา จ วิจาโร จ	๓/๕
ขนฺธานำ ฌานปจฺจเยน ปจฺจโย	๑๒๑/๑๒๑
ขนฺธานำ มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโย	๑๒๓/๑๒๓
ขนฺธานำ อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโย	๓๗/๑๗๔
ขนฺธานำ อาหารปจฺจเยน ปจฺจโย	๑๐๐/๓๒๑
ขนฺโธ ติณฺณนฺนำ ขนฺธานำ	๑๐๔/๓๒๕

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(ค)	
โคตฺรภุ สวิตกฺกสวิจารสฺส	๗๙/๖๙
โคตฺรภุ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส	๗๙/๖๙
โคตฺรภุสฺส จ วิตกฺกสฺส จ	๘๓/๗๙
(จ)	
จกฺขายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส	๙๘/๙๓
จกฺขายตนำ จกฺขุวิญฺญาณสฺส วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจโย	๑๒๘/๑๒๘
จกฺขำ ครุำ กตฺวา อสฺสาเทติ	๗๔/๖๔
จกฺขุำ อนิจฺจโต	๑๐๗/๑๐๕
จกฺขุำ อสฺสาเทติ	๗๓/๒๒
จกฺขุำ อารพฺภ วิจิกิจฺฉาสหคตา	๗๙/๓๐๒
จกฺขุสมฺปทำ ปตฺถยมาโน	๙/๕๖๙
จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ	๑๖/๕๗๒
จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย	๕๓/๖๘๑
จิตฺตสมุฏฺฐานานญฺจ รูปานำ	๖๖/๕๔
จุติจิตฺตำ	๗๙/๗๐
จุติจิตฺตญฺจ วิจาโร จ	๘๒/๗๕
จุติจิตฺตญฺจ วิตกฺโก จ	๘๓/๗๗
เจตนา วิปากานำ	๑๑๔/๑๑๓

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
เจโตปริยญาณสฺส	๑๙/๑๕๖
เจโตปริยญาเณน	๑๙/๑๕๖
(ฌ)	
ฌานํ ครุ กตฺวา	๔๙/๓๖๖
ฌานํ อุปฺปาเทติ	๓๓/๑๖๗
ฌานํ อุปฺปาเทติ	๓๓/๑๖๗
ฌานงฺคานิ สมฺปยุตฺตกานํ ขนฺธานํ	๑๒๑/๑๒๑
ฌานสฺส ปริกมฺมํ	๕๔/๓๗๐
ฌานา วุฏฺฐหิตฺวา	๔๔/๔๐๖
(ต)	
ตํ ครุ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ	๔๙/๓๖๖
ตํ ครุ กตฺวา สวิตกฺกสวิจารา	๗๔/๖๕
ตํ ครุ กตฺวา ราโค อุปฺปชฺชติ	๗๔/๖๔
ตํ ครุ กตฺวา วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ	๗๔/๖๔
ตํ ปีติสหคเตน จิตฺเตน	๑๙/๑๕๕
ตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ	๔๖/๓๖๓
ตํ อารพฺภ วิตกฺโก อุปฺปชฺชติ	๖๙/๕๗
ตํ อารพฺภ สวิตกฺกสวิจารา	๖๙/๕๗
ตติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ	๗๙/๗๐
(ท)	
ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา	๓๖/๑๙๙
ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ	๑/๑๘๓
ทานํ ทตฺวา	๗๓/๒๒๑
ทานํ ทตฺวา, สีลํ สมาทิยิตฺวา	๗๓/๒๒๑
ทิฏฺฐิยา, ปตฺถนาย	๘๓/๒๓๑
ทิพฺพจกฺขุปจฺจเวกฺขณํ	๑๕/๔๘๗
ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส ปริกมฺมํ	๗๙/๗๐
ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ	๑๐๗/๑๐๕
ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ	๑๐๗/๑๐๕
ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสติ	๑๐๗/๑๐๕
ทุกฺขโต อนตฺตโต วิปสฺสนฺติ	๑๙/๑๕๕
ทุติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมํ	๗๙/๗๐

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
ทุติยสฺส ฌานสฺส ปริกมฺมญฺจ	๘๓/๗๗
ทุติโย มคฺโค	๕๓/๔๑๐
โทมนสฺสํ อุปฺปชฺชติ	๕๖/๔๑๓
(ธ)	
ธมฺมสฺส กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย	๕๙/๔๑๔
ธมฺมสฺส วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย	๖๒/๔๑๖
ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย	๖๙/๔๒๐
ธมฺโม สวิตกฺกสวิจารสฺส	๖๖/๕๔
ธมฺโม อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส	๖๖/๕๔
(น)	
นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส	๗๑/๖๐
นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส, โวทานสฺส	๗๓/๒๒๑
นิพฺพานํ โคตฺรภุสฺส...วิตกฺกสฺส	๖๖/๕๔
นิพฺพานํ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส	๗๑/๖๑
นิพฺพานํ อวิตกฺกอวิจารสฺส	๗๑/๖๑
นิพฺพานปจฺจเวกฺขณํ	๑๖/๔๘๘
เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ	๑๘/๔๙๐
(ป)	
ปกตูปนิสฺสโย	๒๕/๔๙๔
ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม	๑/๕๗๕
ปจฺฉาชาตา: สวิตกฺกสวิจารา	๑๐๘/๑๐๖
ปญฺจวิญฺญาณสหคตํ เอกํ ขนฺธํ	๒๗/๑๙๕
ปฏิสนฺธิกฺขเณ วิตกฺกญฺจ วตฺถุญฺจ ปฏิจฺจ	๕/๗
ปฏิสนฺธิกฺขเณ สวิตกฺกสวิจารํ	๖/๘
ปฏิสนฺธิกฺขเณ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ	๕/๘
ปฐโม มคฺโค	๕๕/๓๗๑
ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย	๕๔/๓๗๑
ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ทานํ เทติ	๕๔/๓๗๐
ปตฺถนํ อุปนิสฺสาย ปาณํ หนติ	๘๓/๒๓๑
ปตฺถนา อวิตกฺกวิจารมตฺตาย	๑๐๒/๙๗
ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ	๑/๔๒๓
ปริตฺตํ สทฺธํ อุปนิสฺสาย	๗๒/๔๖๒

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
ปริตฺตารมฺมณำ สทฺธำ อุปนิสฺสาย	๒๕/๔๙๔
ปริตฺตารมฺมณา เจตนา	๓๑/๔๙๘
ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๑/๑๔๖
ปีติสหคตำ สทฺธำ อุปนิสฺสาย	๓๓/๑๖๗
ปีติสหคเตน จิตฺเตน ทานำ ทตฺวา	๑๙/๑๕๕
ปุพฺเพ สมุทาจิณฺเณ กิเลเส ชานนฺติ	๑๙/๑๕๕
ปุพฺเพ สุจิณฺณานิ กรุำ กตฺวา	๗๔/๖๔
ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณสฺส	๑๙/๑๕๖
ปุริมา ปุริมา สวิตกฺกสวิจารา	๗๙/๖๙
ปุริโม ปุริโม วิตกฺโก	๘๐/๗๑

(ผ)

ผลำ กรุำ กตฺวา ปจฺจเวกฺขติ	๗๔/๖๔
ผลำ สวิตกฺกสวิจารสฺส	๗๙/๗๑
ผลำ อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส	๘๐/๗๑
ผลปจฺจเวกฺขณำ	๑๖/๔๘๘
ผลสมาปตฺติยา	๒๐/๔๙๒

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
โผฏฺฐพฺพสมฺปทำ ปตฺถยมาโน	๓๗/๖๗๐
โผฏฺฐพฺพายตนำ กายวิญฺญาณสฺส	๓๙/๖๗๒
โผฏฺฐพฺพายตนำ ปฏิจฺจ รูปายตนำ	๑/๖๔๗
โผฏฺฐพฺพายตนำ พหิทฺธา กายวิญฺญาณสฺส	๒๘/๖๑๗
โผฏฺฐพฺเพ กรุำ กตฺวา อสฺสาเทติ	๓๒/๖๖๘

(พ)

พหิทฺธา กพฬีกาโร อาหาโร	๔๓/๖๒๕
พหิทฺธา จกฺขายตนญฺจ	๔๘/๖๒๘
พหิทฺธา ธมฺมำ ปจฺจยา	๑๘/๖๑๓
พหิทฺธา ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๑/๖๐๖
พหิทฺธา ธมฺโม	๑/๖๐๖
พหิทฺธา รูปายตนำ	๒๙/๖๑๘
พหิทฺธา รูปายตนญฺจ	๓๘/๖๒๓

(ภ)

ภวงฺคำ วิจาโร จ อาวชฺชนาย	๘๑/๗๓

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
ภาวงฺคำ อาวชฺชนาย	๘๐/๗๓
ภาวงฺคญฺจ วิจาโร จ	๘๑/๗๔
ภาวนาย ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๒/๑๘๓
ภาวนาย ปหาตพฺพา เหตู	๗๐/๒๘๑
(ม)	
มคฺคำ ครุ๎ กตฺวา	๗๖/๒๒๕
มคฺคงฺคานิ สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ	๑๒๓/๑๒๓
มคฺคปจฺจเวกฺขณำ	๑๖/๔๘๘
มคฺคเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๒/๕๓๘
มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา	๒๘/๕๔๙
มคฺคา วุฏฺฐหิตฺวา, ผลา วุฏฺฐหิตฺวา	๖๙/๕๗
มคฺคาธิปตึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๓/๕๓๘
มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๖/๕๔๐
มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม	๖/๕๔๐
มคฺโค จ วิจาโร จ	๘๒/๗๕
มคฺโค จ วิตกฺโก จ	๘๓/๗๖
มคฺโค สวิตกฺกสวิจารสฺส	๗๙/๖๙
มคฺโค อวิตกฺกวิจารมตฺตสฺส	๘๐/๗๑
มหคฺคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๒/๔๒๔
มหคฺคตา เจตนา	๒๒/๔๓๕
มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม	๑/๔๗๙
มหาภูตา กฏตฺตารูปานำ	๖/๕๖๘
มหาภูตา จ กฏตฺตารูปานำ	๘๘/๘๔
มหาภูตา จิตฺตสมุฏฺฐานานำ	๑๓๒/๑๓๑
มหาภูเต ปจฺจยา	๓๗/๑๙๙
มาตรำ ชีวิตา โวโรเปตฺวา	๔๕/๕๒๔
มาตุฆาตกมฺมำ	๔๕/๕๒๔
มานำ ชปฺเปติ	๔๗/๕๒๕
มานำ ชปฺเปติ, ทิฏฺฐึ คณฺหาติ	๔๗/๕๒๕
มานสฺส	๑๐๒/๙๗
มิจฺฉตฺตนิยตา เจตนา	๕๑/๕๒๘
มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม	๕๑/๕๒๘
โมหสฺส	๑๐๒/๙๗
(ร)	
ราคำ อุปนิสฺสาย มาตรำ ชีวิตา	๔๗/๕๒๖
ราคสฺส	๘/๕๗๙
รูปำ ครุ๎ กตฺวา อสฺสาเทติ	๓๒/๖๘๘
รูปชีวิตินฺทฺริยำ กฏตฺตารูปานำ	๔๖/๖๒๗

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
รูปชีวิตินฺทฺริยํ มาตุฆาตกมฺมสฺส	๓๘/๕๒๑
รูปชีวิตินฺทฺริยญฺจ กฏตฺตารูปานํ	๕๗/๕๓๓
รูปานํ วิปากปจฺจเยน ปจฺจโย	๑๓/๕๗๑
รูปานํ อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโย	๑๕/๕๗๒
รูปายตนํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส	๑๗/๕๗๓
(ว)	
วณฺณสมฺปทำ ปตฺถยมาโน	๓๗/๖๗๐
วตฺถุ วิจารสฺส	๘๗/๘๒
วตฺถุ วิตกฺกสฺส	๘๗/๘๓
วตฺถุ สวิตกฺกสวิจารานำ	๘๗/๘๒
วตฺถุๆ ปจฺจยา อวิตกฺกวิจารมตฺตา	๔๗/๔๒
วตฺถุๆ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา	๓/๔
วตฺถุๆ อนิจฺจโต	๑๐๗/๑๐๕
วิจารำ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ	๔๗/๔๒
วิจารำ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตา	๓/๔
วิจาโร จิตฺตสมุฏฺฐานานำ	๘๗/๘๒
วิจาโร อวิตกฺกวิจารมตฺตานำ	๘๗/๘๒
วิตกฺกำ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจารา	๒/๓
วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปจฺจยา	๔๘/๔๔
วิตกฺกญฺจ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ	๕/๗
วิตกฺโก กฏตฺตารูปานำ อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจโย	๑๓๑/๑๓๐
วิตกฺโก จ กฏตฺตารูปานำ	๑๓๕/๑๓๗
วิตกฺโก วตฺถุสฺส	๙๓/๘๘
วิตกฺโก สวิตกฺกสวิจารานำ	๙๓/๘๘
วิปากำ วิจารำ ปจฺจยา	๕๑/๔๖
วิปากำ อวิตกฺกวิจารมตฺตำ	๕๒/๔๗
วิปากา สวิตกฺกสวิจารา	๑๑๖/๑๑๖
วิปาโก อวิตกฺกอวิจาโร	๑๑๗/๑๑๗
โวทานำ ปีติสหคตสฺส	๓๗/๑๗๔
โวทานำ มคฺคสฺส	๓๗/๑๔๗
โวโรเปตฺวา	๔๕/๕๒๔
(ส)	
สงฺฆำ ภินฺทิตฺวา	๔๕/๕๒๔
สทฺธำ อุปนิสฺสาย ทานำ เทติ	๔๗/๕๒๕
สทฺธา, สีลำ	๔๗/๕๒๕

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม	๑/๖๔๗
สวิตกฺกสวิจารำ ธมฺมำ ปจฺจยา	๔๗/๔๒
สวิตกฺกสวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๑/๑
สวิตกฺกสวิจารำ ธมฺมำ สำสฏฺโฐ	๕๙/๕๑
สวิตกฺกสวิจารสฺส	๖๖/๕๔
สวิตกฺกสวิจารา เจตนา	๑๑๔/๑๑๓
สวิตกฺกสวิจารา สทฺธา	๑๐๒/๙๖
สวิตกฺกสวิจารา เหตู	๖๖/๕๔
สวิตกฺกสวิจาโร	๖๖/๕๔
สหชาตา : สวิตกฺกสวิจารา	๑๑๔/๑๑๓
สหชาตาธิปติ	๒๒/๑๕๙
สุขสหคตำ สทฺธำ อุปนิสฺสาย	๓๔/๑๖๙
เสกฺขำ ธมฺมำ ปจฺจยา	๑๘/๓๙๓
เสกฺขำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ	๑/๓๘๔
เสกฺโข ธมฺโม	๑/๓๘๔
เสนาสนำ มหคฺคตาย	๗๒/๔๖๓
เสนาสนำ อุปนิสฺสาย ทานำ เทติ	๔๗/๕๒๕
เสนาสนำ อุปนิสฺสาย ฌานำ อุปฺปาเทติ	๙/๕๖๙

(ห)

เหตู จิตฺตสมุฏฺฐานานำ รูปานำ	๖๖/๕๔
เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ขนฺธานำ กฏตฺตา จ รูปานำ	๖๖/๕๕
เหตู สมฺปยุตฺตกานำ ปีติสหคตานญฺจ	๑๗/๑๕๔
เหตู สมฺปยุตฺตกานำ สุขสหคตานำ	๑๗/๑๕๔

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ*

๑.	สมเด็จพระพุฒาจารย์	วัดสระเกศ	ประธานกรรมการ
๒.	พระพรหมมุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร	รองประธานกรรมการ
๓.	พระพรหมเวที	วัดไตรมิตรวิทยาราม	รองประธานกรรมการ
๔.	พระพรหมเมธาจารย์	วัดบุรณศิริมาตยาราม	กรรมการ
๕.	พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	กรรมการ
๖.	พระวิสุทธิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๗.	พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๘.	พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	กรรมการ
๙.	พระธรรมปัญญาภรณ์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๑๐.	พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	กรรมการ
๑๑.	พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	กรรมการ
๑๒.	พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๑๓.	พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	กรรมการ
๑๔.	พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	กรรมการ
๑๕.	พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	กรรมการ
๑๖.	พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	กรรมการ
๑๗.	พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	กรรมการ
๑๘.	พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	กรรมการ
๑๙.	พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	กรรมการ
๒๐.	พระเทพโสภณ	วัดราชบุรณะ	กรรมการ

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๔๘** มติที่ ๕๐๙/๒๕๔๘ เรื่อง ขอความเห็นชอบรายนามคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี และ **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๔๙** มติที่ ๓๕๗/๒๕๔๙ เรื่อง แต่งตั้งกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ แทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง

๒๑.	พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ		กรรมการ
๒๒.	พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู		กรรมการ
๒๓.	พระราชปริยัติวิลก	วัดประยุรวงศาวาส		กรรมการ
๒๔.	พระราชเมธี	วัดราชนัดดาราม		กรรมการ
๒๕.	พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส		กรรมการ
๒๖.	พระราชวรมุนี	วัดดุสิดาราม		กรรมการ
๒๗.	พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ		กรรมการ
๒๘.	พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม		กรรมการ
๒๙.	พระราชสุธี	วัดเทวราชกุญชร		กรรมการและเลขานุการ
๓๐.	พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ		กรรมการ
๓๑.	พระราชปฏิภาณโสภณ	วัดราชโอรสาราม		กรรมการ
๓๒.	พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม		กรรมการ
๓๓.	พระศรีรัชมงคลเมธี	วัดอาวุธวิกสิตาราม		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๔.	พระปริยัติกวี	วัดปากน้ำ		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๕.	พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม		กรรมการ
๓๖.	พระศรีวิสุทธาภรณ์	วัดบรมนิวาส		กรรมการ
๓๗.	พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร		กรรมการ
๓๘.	พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม		กรรมการ
๓๙.	พระมหาไฉน จิตฺตสุทฺโธ	ป.ธ. ๙	วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๔๐.	พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙	วัดพระศรีมหาธาตุ	กรรมการ
๔๑.	พระมหาวินัย ถิรวินโย	ป.ธ. ๙	วัดราชาธิวาสวิหาร	กรรมการ
๔๒.	นายวิชัย ธรรมเจริญ	ป.ธ. ๙		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๓.	นายบุญสืบ อินสาร	ป.ธ. ๙		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๔.	นายบุญเชิด กิตติธรางกูร	ป.ธ. ๙		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๕.	นายแก้ว ชิดตะขบ	ป.ธ. ๙		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง พิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกฯ*

๑.	พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	ประธานอนุกรรมการ
๒.	พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	อนุกรรมการ
๓.	พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	อนุกรรมการ
๔.	พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	อนุกรรมการ
๕.	พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	อนุกรรมการ
๖.	พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	อนุกรรมการ
๗.	พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม	อนุกรรมการ
๘.	พระศรีวิสุทธาภรณ์	วัดบรมนิวาส	อนุกรรมการ
๙.	พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ
๑๐.	พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	อนุกรรมการ
๑๑.	พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	อนุกรรมการ
๑๒.	พระมหาวินัย ถิรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	อนุกรรมการ
๑๓.	พระมหาไฉน จิตฺตสุทฺโธ	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก*

๑. พระพรหมเมธาจารย์	วัดบุรณศิริมาตยาราม	ที่ปรึกษา
๒. พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	ประธานคณะทำงาน
๓. พระธรรมปริยัติเวที	วัดพระปฐมเจดีย์	รองประธานคณะทำงาน
๔. พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	รองประธานคณะทำงาน
๕. พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	รองประธานคณะทำงาน
๖. พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	รองประธานคณะทำงาน
๗. พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	คณะทำงาน
๘. พระราชเมธี	วัดราชนัดดาราม	คณะทำงาน
๙. พระราชวรมุนี	วัดดุสิดาราม	คณะทำงาน
๑๐. พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	คณะทำงาน
๑๑. พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	คณะทำงาน
๑๒. พระราชวิสุทธิดิลก	วัดสามพระยา	คณะทำงาน
๑๓. พระเมธีธรรมานันท์	วัดไร่ขิง	คณะทำงาน
๑๔. พระเมธีปริยัติวิบูล	วัดสามพระยา	คณะทำงาน
๑๕. พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	คณะทำงาน
๑๖. พระสุธีรัตนาภรณ์	วัดสุทัศนเทพวราราม	คณะทำงาน
๑๗. พระศรีปริยัติโมลี	วัดราชนัดดาราม	คณะทำงาน
๑๘. พระกิตติสารเมธี	วัดดาวดึงษาราม	คณะทำงานและเลขานุการ

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

๑๙. พระมหาอิทธิยาวุธ ธีรวโร ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. พระมหาวัชระ จิตวณฺโณ ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. พระมหาชลอ ปิยาจาโร ป.ธ. ๙ วัดชนะสงคราม คณะทำงาน
๒๒. พระมหาปราโมทย์ วิริยธมฺโม ป.ธ. ๙ วัดดุสิดาราม คณะทำงาน
๒๓. พระมหาอุดม สารเมธี ป.ธ. ๙ วัดทองนพคุณ คณะทำงาน
๒๔. นายประสิทธิ์ แสงทับ นักวิชาการภาษาโบราณ ๘ คณะทำงาน
๒๕. นายสำรวย นักการเรียน นักวรรณศิลป์ ๗ คณะทำงาน

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก*

๑.	พระวิสุทธิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ			ประธานคณะทำงาน
๒.	พระธรรมปัญญาภรณ์	วัดปากน้ำ			รองประธานคณะทำงาน
๓.	พระราชวิริยาลังการ	วัดปากน้ำ			คณะทำงาน
๔.	พระราชสุตาภรณ์	วัดปากน้ำ			คณะทำงาน
๕.	พระปริยัติกวี	วัดปากน้ำ			คณะทำงาน
๖.	พระปิฎกโกศล	วัดปากน้ำ			คณะทำงานและเลขานุการ
๗.	พระวิเชียรกวี	วัดปากน้ำ			คณะทำงาน
๘.	พระมหามนตรี	ขนฺติสาโร	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๙.	พระมหาประนอม	กิตฺติปญฺโญ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๐.	พระมหาสมจินต์	สมฺมาปญฺโญ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๑.	พระมหาบุญชู	กิตฺติโชติโก	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๒.	พระมหาจรัญ	วิจารณเมธี	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๓.	พระมหาทองดี	ปญฺญาวชิโร	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๔.	พระมหาเสนาะ	กิตฺติเสโน	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๕.	พระมหาครรชิต	สุชิตคนฺโธ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๖.	พระมหาวัฒน์พร	อภิวฑฺฒโน	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๗.	พระมหาชำนาญ	มหาชาโน	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๘.	พระมหาหวน	ยสาโส	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๙.	พระมหาสมาน	มโนพนฺโธ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก*

๑.	พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	ประธานคณะทำงาน
๒.	พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	รองประธานคณะทำงาน
๓.	พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	รองประธานคณะทำงาน
๔.	พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	คณะทำงาน
๕.	พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	คณะทำงาน
๖.	พระเทพโสภณ	วัดราชบุรณะ	คณะทำงาน
๗.	พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	คณะทำงาน
๘.	พระราชปริยัติวิลก	วัดประยุรวงศาวาส	คณะทำงาน
๙.	พระราชเวที	วัดพระเชตุพนฯ	คณะทำงาน
๑๐.	พระราชปฏิภาณโสภณ	วัดราชโอรสาราม	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๑.	พระราชสิทธิมุนี	วัดมหาธาตุฯ	คณะทำงาน
๑๒.	พระสุธีธรรมนุวัตร	วัดพระเชตุพนฯ	คณะทำงาน
๑๓.	พระศรีวิสุทธิโกศล	วัดเพชรสมุทร	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔.	พระวิสุทธิธีรพงศ์	วัดพิชยญาติการาม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕.	พระศรีศาสนวงศ์	วัดอรุณราชวราราม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖.	พระมหาบุญเทียม ญาณินฺโท ป.ธ. ๘	วัดพิชยญาติการาม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗.	พระมหาสมลักษณ์ คนฺธสาโร ป.ธ. ๘	วัดท่ามะโอ	คณะทำงาน
๑๘.	พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ป.ธ. ๖	วัดจากแดง	คณะทำงาน
๑๙.	พระครูธรรมธรสุมนต์ นนฺทิโก	วัดจากแดง	คณะทำงาน
๒๐.	นายนิมิตร โพธิพัฒน์		คณะทำงาน
๒๑.	ผศ. เวทย์ บรรณกรกุล		คณะทำงาน

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

พระไตรปิฎกฉบับเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี
พุทธศักราช ๒๕๔๕

เจ้าของ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ผู้จัดทำ คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก
คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง

ที่ปรึกษา
พระพรหมสุธี วัดสระเกศ
พระธรรมกิตติเมธี วัดสัมพันธวงศาราม
พระธรรมวรเมธี วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

บรรณาธิการ พระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙)

คณะบรรณาธิการ/ประสานงาน
พระศรีรัชมงคลเมธี (ประนต กิตฺติวฑฺฒโน ป.ธ. ๙)
พระปริยัติกวี (สุบิน ธีรวโส ป.ธ. ๙)
นายวิชัย ธรรมเจริญ ป.ธ. ๙
นายบุญสืบ อินสาร ป.ธ. ๙
นายบุญเชิด กิตติธรางกูร ป.ธ. ๙
นายแก้ว ชิดตะขบ ป.ธ. ๙

พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๖๕/๑๖ ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐
โทร. ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐
โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒, ๐-๒๔๓๔-๑๓๘๕